

II. Proceso

***Procés dels procurado//rs fiscals de Sa Magestad// contra// Antoni
Soldevilla, // fuster, y Geroni Ser//dà, flaquer, e altres.//
Armari VIII, // scrivà, Galçerà Périz, // notari.¹***

Scripció de béns de la casa de Hierònim Serdà, flaquer.

Die XVIII mensis maii anno MDXXXI.

{1} Scripció dels béns mobles de la casa de Hierònim Cerdà, flaquer.

Primo, en la entrada de dita casa, huit sachs de farina, que y pot haver dotze ca-
fissos de farina.

Item, set sachs de forment, que y pot haver deu cafissos e mig.

Item, tres sachs de segó.

Item,² dos caixes de cendra e una pastera gran.

Item, dos caixes velles de pastar e onze cedaços.

Item, una conca de coure, dos cànters y una conqueta de coure.

Item, una canterelleta³ e hun colador de coure.

Item, tres plats de terra grans, mija dotzena de plats e altra mija d'escudelles. (1 r)

Item, hun morter de coure ab una mà de coure.

Item, tres garbells, huyt cabaços de palma.

Item, tres rodelles e un arcabuç, quatre piques e una artesana.

Item, hun cofre enlaudat de tenir pa.

Item, hun armari de tenir pa ab vint-[i]-quatre dotzenes de pa.

Item, una cortina vella ab lacena (sic).

Item, una post, en aquella figurada una figura de Sanct Christòfol.

Item, quatre scabeigs.

Item, hun altre cànter de coure.

Item, dos cadires de cuyro, una taula de pi ab sos peus.

(1) ARV, Real Audiencia, Procesos, 3ª Parte, Apéndice, 1610.

(2) [dos pastims e].

(3) Original: cantellereta.

Item, hun suador.

Item, en una cambra de dita casa: hun lit de posts, tres matalafs, dos coxins, dos lancols, dos flaçades, una blanca e altra vermella.

Item, hun altre lit xich, ab dos matalafs, dos coxins, dos lançols, una flacada.

Item, una caixa de Barçelona e, dins (1 v) aquella, una flacada, dos lançols.

Item, una altra caixa de Barcelona e, dins aquella, una gonella de drap negre ab una faxeta de vellut negre.

Item, unes faldetes de cotonina burella.

Item, hun mantell de saya e unes mànegues de saya.

Item, una caixa ferrada vella e, dins aquella, unas mànegues de stamenya uzades.

Item, tres parells de lançols de linet nous.

Item, hun parell de lançols de stopa vells.

Item, hun papalló de linet nou.

Item, una camissa de home de linet uzada.

Item, dos tovalles scacades de scach menut.

Item, sis torcaboques de scach menut.

Item, dos lancols de stopa, lo hu vell e l'altre nou.

Item, hun lancol de linet.

Item, quatre teles de pasta.

Item, una camissa de home usada e altra camissa de dona, (2 r) ço és, cos e mànegues.

Item, huyt torcaboques de scach menut.

Item, dos tovalles de scach de mija rajola e unes tovalletes velles.

Item, una spasa.

Item, hun repostero vell.

Item, una mija caixa de Barcelona usada⁴ e, dins aquella, una capa de drap negre ab una faxeta de vellut negre.

Item, dos troços de tela negra [a]sevada.

Item, un gipó de drap negre vell e unes calçes de drap blau.

Item, una cortina vella de tela.

Item, dos cadires de cuyro.

(4) Original: usaza.

Item, altra mija caixa de Barcelona e, dins aquella, hun gipó de fustan negre vell.

Item, hun cos de dona e mànegues de drap fusat.

Item, una stubeta de saya negra uzada e una stubeta de drap vert de xich usada.

Item, hun topo de drap sevat vell.

Item, unes faldilles de drap negre fuzades usades.

Item, una lloba⁵ de dol ab son capiró uzada. (2 v)

Item, unes faldetes de saya negra usades.

Item, unes faldetes de drap papal usades.

Item, unes faldetes de drap groch ab una trepeta de vellut negre.

Item, tres mantells de saya usats.

Item, una caixa vella e, dins aquella, hun coxinet de obrar, hun sombrero de dona, e una gorra negra, e unes mànegues de dona de vellut negre velles, e huyt madeixes de fil.

Item, en una altra cambra: hun lit de post ab dos matalafs e una flaçada.

Item,⁶ una caixa ferrada nova e, dins aquella, una vànova⁷ usada e hun devantlit de linet e hun lancol de stopa.

Item, una altra caixa ferrada nova e, dins aquella, dos brians de contonina de casa ab ses mànegues.

Item, una cadira de cuyro.

Item, un cofre vell e, dins aquell, dos canalobres, dos parells de calçes de home velles, hun parell de tapins vells daurats.

Item, una spasa vella.

Item, manifesta Úrsola, muller del dit Hierònim Cerdà, dos sachs de forment, ço és, hu en lo molí (3 r) del noble don Pedro Sanoguera e l'altre en lo molí de Lobera.

Item, unes alforjes.

Item, hun catiu nomenat Alonso.

Tots los quals béns foren stimats per lo magnífich mossén Luís Saydia, alguazir de Sa Magestad, en tre[s]-centes liures, moneda real de València.

(5) Original: loba.

(6) [dos lanço].

(7) Original: vànona.

{1.1} *Dictis die et anno.*

Lo noble don Pedro Sanoguera e na Úrsola, muller del dit Hieroni Cerdà, los dos ensemps, etc., *gratis* capleven de mans e poder de la Real Audiència los dessús dits béns stimats en tre[s]-centes liures, moneda real de València, los quals prometen restituhir tota hora e quant los serà manat per la Real Audiència, o pagar la justa stimació de aquells, que són les dites tre[s]-centes liures de la dita moneda. E per ço, obliguen, etc., e renunciem, etc. E la dita na Úrsola jura, etc. E certificada, etc., renuncia, etc. E protesta que per la present scripsió de béns e capleuta no li sia causat prejudi en son dot, com pretenga ésser crehedora de aquella en los béns del dit son marit. E sosmeten[t]-se, etc., renunciaren, etc. *Actum Valencie, etc.*

Testes. Joan Prats e Lorenço del Pueyo, verguetes de la Real Alguaziria. (3 v)

Die XVIII mensis maii anno MDXXXI.

{1.2} Scripsió de béns feta en la casa d'en Hierònym Cerdà, flaquer.

Secundo, en hun corral de la dita casa, fonx atrobat lo següent:

Primo, tres paelles, ço és, una gran e dos chiques.

Item, dos calderes, ço és, una gran e huna chica.

Item, una conqueta de aran.

Item, hun poal de coure.

Item, una olla de coure gran.

Item, vint gallines y hun gall.

Item, un ase de pèl negre.

Item, hun llit de posts ab dos matalaffs.

Item, huna tassa e dos ferros.

Item, dos graelles ab tres asis e dos cresols e una giradora.

{1.3} *Dictis die et anno.*

La damunt dita roba escrita e stimada en sis ducats, de provisió del magnífich mosén Míguel Luís Adzuara, alguazir de Sa Majestat, fonch donada a capleuta a Pere Montero, ferrer.

Predictis die et anno.

Lo dit en Pere Montero, ferrer, *gratis*, etc., capleva la damunt dita roba escrita e stimada en VI liures e VI *solidis*, de mà e poder del dit magnífich en Miquel Luís Adzuara, alguazir de Sa Majestat, prometent restituhir aquella tots temps que per la Real Audiència li serà manat, o pagar los (4 r) dits sis ducats. Promet, etc., obliga, etc. renuncia, etc., sotsmet, etc. *Actum*, etc. *Valentiae*, etc.

Testes. Joan Dessa, vergueta, e Anthoni Borraz, perayre.

{1.4} *Predictis die et anno.*

Et etiam més, fonch atrobat en la dita casa del dit en Hierònym Cerdà, flaquer: *Primo*, hun libre de quart de full de sis quèrns intitulat “Libre de fets propis e de censals e violaris d’en Hierònym Cerdà e Úrsola, sa muller”, en lo qual stan escrits alguns censals e violaris e compres de cases.

Item, altre libre de quart de full en lo qual stan continuats molts albarans.

Item, hun faig en lo qual stan continuats XXIII cartes de pergamí.

{1.5} *Die XXIII mensis maii MDXXXXI.*

Retulit Hierònym Gorris, vergueta,⁸ hir, de provisió del dit magnífich relador, instant los procuradors fiscals⁹ haver manat als dits don Pedro Sanoguera e a na Úrsola Cerdà e a n Pere Montero, capllevadors dels béns stans en casa de Hierònym Cerdà, que, per a huy, en hora de audiència, hajen restituhits los béns capllevats als [...], etc.

{1.6} *Die XXIII mensis maii MDXXXXI.*

Lo magnífich en Nofre Anyó, regent del loctinent de general tresorer, *gratis*, etc., confessa haver rebut del magnífich mosén Luís Saydia, alguazir de Sa Majestat, vint-y-tres cartes en pergamí e dos libres de quart de full, ço és, lo hu de censals e violaris e dos boliquets de albarans, com a béns atrobats en la casa d’en Hierònym Cerdà, *quondam*, flaquer, prometent al dit magnífich mosén Luís Saydia, alguazir de Sa Majestat, fer de aquells a disposició de la Real Audiència.

Testes. Pere Martínez e Joan Dessa, verguetes. (4 v)

(8) [huy].

(9) [que per a huy, en hora de audiència].

{2} Scripció de béns feta en la casa de mestre Anthoni Soldevila,
fuster, a la placa¹⁰ dels Caxers.

Et primo, entrant per casa, fonch atrobat una tauleta redona de noguer.

Item, quatre cadires de cuyro velles.

*Item*¹¹, dos madexes de seda.

Item, en la paret, hun guadamacir nou.

Item, en la paret, hun retaule ab la imatge de la Mare de Déu.

Item, una caixa de noguer <de noguer> plana, dins la qual hi havia lo següent:

Primo, hun parell de mànegues de drap burell tallades.

Item, hun parell de mànegues de domàs ab sos bor[d]s. (5 r)

Item, una gorra negra nova.

Item, hun parell de mànegues de brial.

Item, hun parell de mànegues verdes.

Item, una gonelleta de chica de drap vert.

Item, hun àbit de chamellot negre.

Item, una gonella blava ab hun juguet de vellut sevat.

Item, unes faldetes de cotonina groga.

Item, hunes mànegues de tafetà sevat.

Item, un punyal.

Item, dos talavarts, lo hu de vellut negre e l'altre de seda.

Item, hun sonbrero de feltre.

Item, hun colletó ab unes pecetes de or.

Item, una tobera negra ab faxetes de vellut negre.

Item, hun gonet de drap negre.

Item, hun gipó de amito.

Item, una capa negra ab passamans.

Item, hun flasquet.

(10) [de pre].

(11) [*Item*, una caixa de pi plana dins lo].

Item, en la paret, un morrió y una cervellera.

Item, sis arcabuços.

Item, dins, en altra stànçia, fonch atrobat lo següent, ço és, en la cuyna:

Primo, hun poal de coure.

Item, una pastereta de fusta. (5 v)

Item, una copa de aran.

Item, hun foguer de coure.

Item, dos perolas de coure.

Item, dos canalobres de aran.

Item, unes graelles.

Item, dos cresols e hun ast de ferro.

Item, un lit de posts ab quatre posts.

Item, tres matalafs.

Item, dos lençols.

Item, dos flacades cardades.

Item, hun papelló de linet.

Item, dos coxins.

Item, una taça de coure.

Item, dos morters de pedra.

Item, dos paelles de ferro.

Item, hun perol gran.

Item, [un] librellet de coure.

Item, dalt, vint canysos, en els quals hi pot haver deu o dotze liures de capells.

Item, dos camises de home.

Item, una caixa de pi, dins la qual hi havia trenta-tres rodelles noves.

Item, una caixa de pi nova.

Item, dalt, en hun lit dels moços, <ab> dos matalafs vells.

Item, huns peus de taula nous.

Item, hun foguer de ferro.

Item, altra caixa de pi nova.

Item, una ar[r]ova de cadars filat.

Item, unes faldetes velles.

Item, una pellica vella. (6 r)

- Item*, hun mantell de saya nou.
- Item*, huns peus de lit nous.
- Item*, hun matalaf.
- Item*, dos lençols y una flacada.
- Item*, sis canysos, en los quals hi pot haver miga arrova de capells.
- Item*, hun broquer.
- Item*, deu madexes de seda de a ducat.
- Item*, una vanoveta.
- Item*, hun vanqual de colors.
- Item*, una spasa.
- Item*, una caixa de pi.
- Item*, una camisa sens cusir.
- Item*, hun parell de mànegues de linet de casa.
- Item*, hun lancolet chich.
- Item*, hun tros de lens nou.
- Item*, hun davantal de rica.
- Item*, altres dos davantals de lit de linet.
- Item*, tres tovalles scacades.
- Item*, unes faldetes de brial usades.
- Item*, hun cortinatge de linet.
- Item*, dos lençols nous.
- Item*, hun brial vergat.
- Item*, hun coss e mànegues de camisa obrades de grana.
- Item*, hun brialet usat.
- Item*, dos coxineres velles obrades de grana.
- Item*, hun davantal de fil¹² en pua nou. (6 v)
- Item*, tres tovalloles blanques, la una obrada de seda negra.
- Item*, una coxineta obrada de seda negra.
- Item*, tres davantalets de li de davant d'altar.
- Item*, una peca de torcaboques alamandesques.
- Item*, tres brialets vergats.

(12) Original: fefil.

Item, hun lançolet vell.

Item, dos parells de mànegues de calicu[t].

Item, dos camises velles.

Item, hun davantal de lit de linet.

Item, dos coxineres velles obrades de seda negra.

Item, hun lençol vell.

Item, dos caxetes noves de pi buydes.

Item, una selosia.

Item, hun cuyrat.

Item, hun bacinet de lantia.

Item, moltes frasqueries de obra de fusta en la entrada que, segons dix Martí Sancho, maginari, *medio juramento*, <que> dita fusta valia huyt liures.

Item, la ferramenta dix que y pot valer quatre liures.

Tota la dessús dita roba fonch stimada per lo dit alguazir en setanta-cinch liures, moneda reals de València. (7 r)

{2.1} *Dicta die*.

Lo honorable e discret en Macià Johan, notari de València, e Joana Soldevila, muller del dit mestre Anthoni Soldevila, *gratis*, etc., *ambo simul*, etc., caplevaren de mans e poder del dit alguazir la dessús dita roba, prometent restituhyr aquella tota hora que per la Real Audiència los serà manat, o pagar les dites setanta-cinch liures, moneda real de València. E per ço, obligaren, etc., renunciaren, etc., sotsmetent, etc. *Actum Valencie*, etc. E la dita Joana Soldevila protestà que per la present capleuta y obligació que fehia no li fos causat perjuhí en sos drets, etc.

Testes. Ramon Bernat e Goncalo Hernández, verguetes de la Real Alguaziria.

{2.2} *Dicta die*.

La honorable na Joana Cherta, vídua, muller que fonch d'en Gaspar Cherta, *quondam*, laurador, e la dita Joana Soldevila, filla de aquella, *gratis*, etc., prometeren al dit Macià Joan, notari, present, etc., *servar indempne*.

Testes predicti.

{2.3} *Die XXIII maii MDXXXI.*

Retulit Hierònym Ortís, vergueta, hir, haver manat als dits en Macià Joan e Johana Soldevilla que per a huy, en hora de audiència, restituhixquen los béns capllevats als etc.

Testes predicti. (7 v)

{3} Informació de testimonis.

{3.1} *Die VIII mensis junii MDXXXI.*

En Johan Banyulls, flaquer, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que stà en veritat que, set o huyt dies ans que prenguesen al dit Anthoni Soldevila, fuster, qui és stat en après sentenciat, hun nebot d'ell, testimoni, qui's diu [Joan] Agostí Bueyso, anant ab ell, testimoni, li dix que anasen fins a la placa dels Caixers per veure una escopeta que havia donat a [a]dobar al dit Anthoni Soldevilla, la qual escopeta lo dit Bueyso havia portat de Ytàlia. E axí anaren a la dita casa del dit Soldevila e miraren la dita escopeta, la qual és molt bona e sols feya adobar en aquella la baqueta. E lo mateix Soldevila la y mostrà a ell, dit testimoni, e així se n'anaren. [I] ell, testimoni, conegué lo mestre que'l havia fet en Ytàlia perquè ell, testimoni, ne ha comprat del mateix mestre. E açò dix saber. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit. Interrogat de presents. E dix que ja u ha dit. *In junctum*, etc. (8 r)

{3.2} *Die VIII junii anno MDXXXI.*

Lo magnífich micer Berthomeu Luýs Sarsola, relador qui dessús, ab delliberació en la Real Audiència feta,¹³ vista la deposició del dessús dit testimoni, provehí que sia manat als capllevadors dels béns escrits en la casa del dit Anthoni Soldevila que donen e liuren la dita escopeta al dit [Joan] Agostí Bueyso, instant lo dit Bueyso, com és sua, lo qual dit Bueyso, per execució de la dita provisió, jura a nostre Senyor Déu, etc., que la dita escopeta és pròpia de aquell e que la portà de Ytàlia e la donà al dit Anthoni Soldevila perquè la y adobàs. (8 v) (9r/v)¹⁴.

(13) [provehí que sia man].

(14) Fol. en bº.

Die XVIII mensis maii MDXXXI.

{4} Scripció dels béns mobles de la casa de Joan Uguet, forner.

Primo, una pastera gran.

Item, cinch pales e hun gancho.

Item, hun armari e, dins aquell, sis dotzenes de pa.

Item, dos cadires de costelles.

Item, dos sclaus, los dos blanchs, nomenats Mustafàs.

Item, dos lances.

Item, una caixa vella buyda.

Item, una altra caixa vella buyda.

Item, en hun secret, quinze sach[s] de farina.

Item, hun sach de segó.

Item, tres sachs de farina.

Item, una pastera e dos caixes de cendra.

Item, dihuyt çedaços, dos garbells e quatre cedaços.

Item, una caldera.

Item, dos lancols, dos camisses de dona e dos de home.

Item, una paella e huns ferros.

Item, hun negre nomenat Pedro, lo qual dix ésser franch. (10 r)

Item, dos cadires de cuyro.

Item, hun tinell.

Item, en una cambra, hun lit de cinch posts, tres matalafs, dos lancols, una flaça-
da e dos coxins.

Item, una caixa de Barcelona e, dins aquella, hun mantonet de drap blau ab una
faixa de vellut burell, unes calces de cordellat burell ab trenetes de seda bu-
rella.

Item, una robeta de drap blau ab faix de vellut burell.

Item, una capa fusada.

Item, unes calces negres.

Item, una gorra e hun cincho de vellut negre.

Item, una stubeta fuzada.

Item, hun gipó de tela de Flandes.

Item, en una panera, dos teles de la pasta e huns saragüells de tela blanca.

Item, hun cofre vell e, dins aquell, hun gipó vanovat de tela, dos lancols, unes tovalletes alamanques, altres dos lancols e dos tovalloles.

Item, en hun cabaçet e bocetes, vint-i-set liures y sis *solidos* en diverses monedes, ço és, menuts reals castellans, reals valençians e or.

Item, una pastilla quadrada de or que's dix era penyora.

Item, en hun caixonet, hun ducat de or e hun dobló de argent.

Item, hun arcabuç ab tot son adrés. (10 v)

Item, hun record de o[r] e hun anell de or ab una pedra vermella.

Item, una carta de venda feta per lo magnífich en Luís Onorat Navarro a Joan Uguet, flaquer, rebuda per Francés Sanç, notari, a dos de junii MDXXXX.

Item, una peça de seda <de seda> burella per texir e altra de seda burella texida.

Item, hun libret de mig quart de full, en lo qual hi ha hun albarà ab lo qual Luís Macip atorga deure a Joan Uguet quaranta-sis liures, dos *solidos*, deu diners, pagadores per a Pasqua Granada primer vinent, de pa e mijans que lo dit Luís Macip diu ha pres del forn del dit Joan Uguet.

Item, en una caixa de Barcelona, dos bancalets de taula vells e dos brians de cotonina de casa vells.

Item, hun cànter de coure.

Item, en una cambra, una caixa vella ab camises dels catius.

Item, en una altra recambra, hun litet ab hun matalaf.

Item, quatre canalobres de lautó, dos graelles e dos morters de pedra e una cassola de coure.

Item, hun foguer de ferro.

Item, una asa de pèl negre encellat y enfrenat. (11 r)

Tots los quals béns foren stimats per Miquel Luís Atzuara, alguazir, en tre[s]-centes cinquanta liures, moneda real de València, co és, los dos catius blanchs en cent liures, lo negre en trenta liures, lo deute de Macip en lo mateix preu, e los mobles e farines en la resta quantitat.

{4.1} *Die XX mensis maii.*

Lo honorable e discret en Francés Joan Balester, notari, e na Margarida Aguilar, los dos ensemps, etc., *gratis*, capleven de mans e poder de la Real Au-

diència los dessus dits béns stimats en tre[s]-centes cinquanta liures, moneda real de València, los quals prometen restituhir tota hora e quant per la Real Audiència los serà manat o pagar les dites tre[s]-centes cinquanta liures, justa stimaçió dels dits béns. E per ço, obliguen sos béns, etc., renunciem, etc.

E la dita Margarida Aguilar protesta que per la present capleuta no li sia causat perjuhí algun en sos drets, per ço com la mitat de tots los dits béns escrits sien propis de aquella, e axí mateix dels diners, catius e deute, segons appar ab acte rebut per lo dit Ballester sots cert calendari. E lo dit Ballester protesta que lo dit Uguet li deu quaranta ducats, moneda real de València.

Testes. Domingo Martínez, peixcador, e Joan Robuster, student, habitants de València.

{4.2} *Die XXV mensis julii MDXXXXI.*

Lo dit en Johan Huguet, *gratis*, per la indempnitat del dit en Francés Johan Ballester, confessa a d'aquell dit Ballester, notari, absent, etc., lo notari dejús escrit, stipulant, etc., *et alia per eos*, que ha hagut e rebut les dessus dites robes e coses per ell caplleuades, e aquelles confessa tenir en son poder [per] procures, etc. Obliga, etc. *Actum Valentiae.*

Testes. En Baltazar [Jeroni] Martines e en Johan Luýs Pérez, notaris. (11 v)

Die XVIII mensis maii anno MDXXXXI.

{5} Scripció dels béns mobles de la casa de Joan Mosquerola, abaxador.

Primo, en hun menjador de dita casa, hun artibanch de dos caixons, lo hu de tenir pa, e dins aquell una cullereta.

Item, en lo altre caixó, una capsab ab nou canons de filadís de colors.

Item, hun manil demunt la dita caixa o artibanch.

Item, hun cuyro en la paret.

Item, hun[a] ymatge de la Mare de Déu figurada en post.

[*Item*] Hun altar, hun devantaltar franjat de blanch e dos canalobres.

Item, hun bací de làntia.

- Item*, una conca de aram gran.
- Item*, tres cànters de coure.
- Item*, una còpeta de aram ab hun canalobre sense canó.
- Item*, tres coxins de cuyro.
- Item*, hun teleret de texir vetes de filadís. (12 r)
- Item*, tres plats grans de terra de Manises, dos cresols, una stora.
- Item*, en hun porche, hun artiba[n]ch de dos caixons vell, lo hu buyt e, dins l'al-
tre, huyt plats de Manises, una tasa, deu scudelles y quatre cassoles.
- Item*, dos cortines de tela velles.
- Item*, hun retaule de la Mare de Déu.
- Item*, una màrfega.
- Item*, hun lit de posts, dos cadires de costelles, hun torn de filar lana.
- Item*, hun taulell de abaixar.
- Item*, dins una cambra, tres cortines de tela.
- Item*, hun barragà vell.
- Item*, hun manil vell.
- Item*, hun lit de posts, quatre matalafs, una fillola, tres coxins, dos lançols, una
flacada vermella e altra blanca.
- Item*, hun cofre vell e, dins aquell, unes faldetes de fustani burell.
- Item*, dos Jesusets ab robetes de vellut negre.
- Item*, una ymatge de la Mare de Déu en una post.
- Item*, una gonella de drap negre plana usada.
- Item*, dos manils de lana. (12 v)
- Item*, una stubeta de saya vella.
- Item*, una caixa de Barcelona e, dins aquella, hun cabàs de palma, e dins aquell
dos vells de cotó, tres draps de cap.
- Item*, dos camises de dona velles.
- Item*, un lançol de parètia.
- Item*, una peca de torcaboques de fil e cotó que tira quatre alnes.
- Item*, hun cofre vell e, dins aquell, hun manilet vell.
- Item*, hun brial de cotonina bergada usat.
- Item*,¹⁵ dos devantalets de linet ab randetes.

(15) [hun vestiment].

Item, hun devantalet ab randetes.

Item, hun devantalet ab listes vermelles.

Item, hun parell de lançol[s] de linet usats.

Item, quatre coxineres, les dos planes e les altres dos obrades de seda negra.

Item, dos tavalloles de linet.

Item, set torcaboques, hun devantlit franjat de fil.

Item, una peça de torcaboques [que] tira sis alnes en dos troços.

Item, set tovalles scacades de scach menut e de mija rajola de fil.

Item, hun papalló de filet.

Item, hun papallonet de (13 r) bres ab listes verdes.

Item, una vànova usada.

Item, una caixeta ab setze capdells de stopa.

Item, una spasa vella.

Item, en una cuyna: una copa de coure, una caldera gran, una paella e dos foguers de ferro.

Item, una visarma.

Item, una scala vella.

Item, hun ordidor de vetes de filadís.

Tots los quals béns foren stimats per lo dit Hieroni Gorris, vergueta, en quaranta liures, moneda real de València.

{5.1} *Dictis die et anno.*

Christòfol Guerra, passamaner, e Catherina, muller del dit Joan Mosquerola, los dos ensemps, etc., *gratis*, capleven de mans e poder de la Real Audiència los dessús dits béns stimats en quaranta liures, moneda real de València, los quals prometen restituhir tota hora e quant los serà manat per la Real Audiència o pagar les dites quaranta liures. E per ço, obliguen sos béns, etc., renunciem, etc. E la dita Catherina jura, etc. E certificada, etc., renuncia, etc.

E la dita na Catherina dix que protestava, com de fet protesta, que per la present capleuta e scripció de béns no li sia causat perjuhí en la dot, com pretennga ésser crehedor[a] en los dits béns del dit son marit de aquella. E renunciem, etc., se sotsmetem, etc. *Actum Valencie*, etc.

Testes. Pere Cerdà, manyà, e Miquel de Moro, calcater, habitants de València. (13 v)

{6} Scripció dels béns mobles de la casa de Joan Lope, texidor de lana.

Primo, en un menjador de dita casa, una cortina de tela de figures.

Item, una taula de pi ab sos peus.

Item, tres cadires: una de costelles e dos de cuyro.

Item, una copa per a tenir foch e dos canalobre[s].

Item, una paella, dos graelles, dos asts e dos giradores.

Item, dos culleres de ferro e unes forquetes.

Item, una dotzena de scudelles e sis plats, dos tases e dos talladors.

Item, dos morters de terra, quatre olles, tres quassoles e una caldereta.

Item, una posteta de fènyer e hun scabeig.

Item, hun sep ab una madeixa de seda.

Item, una tela o cortineta morisca e hun devantaltar.

Item, una tovallola ab una frangeta (14 r) demunt una ymatge de paper.

Item, un cedàs ab una altra posteta de fènyer.

Item, una caixeta de ligar.

Item, en una cambra de dita casa: hun lit de quatre posts, tres matalafs, tres coxins sense coxineres, dos lançols e hun cubertor morisch usat.

Item, tres cortines de pinzell.

Item, hun barragà vermell listat.

Item, una cadira de costelles.

Item, tres còvens de tenir lana.

Item, una caixa de Barcelona e, dins aquella, tres liures de clarells filat, poch més o menys, una capsa e, dins aquella, una tovallola de orlanda blanca, deu torcaboques e [...]

Item, una tovallola de orlanda vella.

Item, mija dotzena de mocadors vells.

Item, dos coxineres planes.

Item, hun brialet de cotonina de casa vell.

Item, tres camises de dona velles.

Item, una caixa de Barcelona vella e, dins aquella, dos sarges de seda e dos madeixes.

Item, tres liures de clarells en madeixa, poch més o menys.

Item, dos camisses de dona e una de home usades.

Item, hun cofrenet buyt per a tenir pa.

Item, dos trocos de mandil listats (14 v) de listes blanques e vermelles.

Item, tres cresols.

Item, en una cambra, hun matalaf y hun lançol de stopa gros.

Item, hun processet de demanda entre en Pere Mahiques, notari, en cert nom, de una, e Pere Macip, scrivent, de part altra, lo qual fonch pres a mans de Joan de Desa, vergueta.

Item, en una entrada de dita casa, tres pintes, dos vint-i-dosens e hun cont[r]ay, tots de vervins.

Item, hun telar ab hun pinte vint-i-dosè pintinat, dos lancadores.

Item, una vint-i-dosena en lo teler, part de ella texida e part per texir.

Item, dos empitadoras: la una de contray vint-i-dosens e l'altra de pentinats, e dos templars.

Item, dos torns: lo hu de filar, l'altre de fer canons.

Item, una gerra farinera buyda.

Item, dos cadires de costelles.

Item, hun scabeig.

Item, hun librell de pastar.

Item, una olleta de coure.

Item, mija faca de lana de faldas que y pot haver tres arrobes, poch més o menys.

Tots los quals béns foren stimats per lo dit Joan de Desa, vergueta de la Real Alguaziria, (15 r) en trenta liures, moneda real de València.

{6.1} *Dictis die et anno.*

Agostí Aguilar, çaboner, e na Agnés, muller del dit Joan Lope, los dos ensemps, etc., *gratis*, capleven de mans e poder de la Real Audiència los dessus dits béns stimats en trenta liures, moneda real de València, los quals prometen pagar tota hora e quant los serà manat per la Real Audiència o¹⁶ pagar dites trenta liures. E per ço, obliguen, etc., renunciem, etc. E la dita na Agnés jura, etc. E certificada, etc., renuncia, etc.

(16) Original: ho.

E la dita na Agnés dix que protestava, com de fet protesta, que per la present capleuta e scripció de béns no li sia causat perjuhí en los diners de sa dot, com pretenga ésser crehedora de aquella en los dits béns del dit son marit.

Testes. Francisco de Jaén e Joan Barreda, verguetes de la Real Alguaziria. (15 v)

{7} Informació [de testimonis].

{7.1} *Die XXVIII mensis maii anno MDXXXI.*

Mestre Miquel Loçano, obrer de vila, qui stà en lo carrer de la Encarnació, testimoni qui jura, etc.

Fonch interrogat. E dix que stà en veritat que ha quinze dies, poch més o menys, que stant ell, testimoni, en casa de mestre Miquel Antich, obrer de vila, vingué a dita casa na Agnés, muller de Joan Lope, a la qual dix la muller del dit Miguel Antich, nomenada Mariana, present ell, testimoni: Senyora, feu-me plaer de acabar-me de debanar una pesada de seda que tinch comencada! E dient la dita Agnés que era contenta, aquella li donà quatre sarges e unes quantes madexes de seda, no sab quantes eren, salvo que li paregué que y hauria vint o vint-i-dos onzes fins en dos liures. E açò és lo que dix (16 r) saber. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit. *In junctum*, etc.

{7.2} *Dictis die et anno.*

La dona na Marianna, muller de mestre Miquel Antich, obrer de vila, que stà al carrer de la Encarnació, testimoni, etc., qui jura, etc.

Fonch interrogada. E dix que stà en veritat que, quinze dies ha, poch més [...] que ella [...] E dix a na Agnés, muller de Joan de Lope, texidor de lana, que vingués a casa de ella, testimoni, que si li volia debanar dos liures de seda que tenia comencada e no la podia acabar, e dient-li la dita na Agnés que ella la faria, ella, testimoni, li donà quatre sarges e cinch madeixes de seda, la qual deixà dita ceda en casa de ella, testimoni, e après li tramés una xica¹⁷ e la y donà ella, testi-

(17) Original: gica.

moni. E açò és lo que ella, testimoni, dix saber. Interrogada de loch e temps. E dix que ja u ha dit. Interrogada de presents. E dix que Miquel Locano, obrer de vila. *In junctum*, etc. (16 v)

{7.3} *Predictis die et anno.*

Na Agnés Lope, muller de Joan Lope, texidor de lana, etc., testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogada. E dix que stà en veritat que, quinze dies ha, poch més o menys, que ella, testimoni, anà a casa de mestre Miquel Antich, obrer de vila, qui stà al carrer de la Encarnació, la muller de aquell, nomenada Marianna, li dix a ella, relant e testimoni, si li volia¹⁸ debanar una pesada de seda que tenia començada a debanar. E ella, testimoni, li dix que sí, e axí se n'anà. E poch après, ella, testimoni, tramés una filleta sua, nomenada Anna, per dita seda. E axí li portà cinch madeixes de seda per debanar e una començada a debanar. E ella, responent e testimoni, pesà dites cinch madeixes e trobà que pesaven vint onses.¹⁹ La qual seda, al temps que fonch feta scripció de béns en casa de ella, responent e testimoni, fonch escrita ensemps ab los altres béns. E açò és lo que dix saber. Interrogada de loch e temps. E dix que ja u ha dit. Interrogada de presents. E dix que ja u ha dit. *In junctum*, etc. (17 r)

{7.4} *Dictis die et anno.*

Lo magnífich micer²⁰ Diego Pérez de Ystella, doctor del Real Consell e rellador qui dessús, ab delliberació dels altres doctors del Real Consell, vista la dita informació *et attenta qualitate caus[a]e et aliis providet* que la dita seda escrita en casa del dit Joan Lope sia donada e liurada a la dita Marianna, muller del dit Miquel Antich, obrer de vila, a sola confessió de aquella.

Testes. Rafel Dolç e Sebastià Salvador, verguetes de la Real Audiència.

(18) [pesar].

(19) [e aço].

(20) [Bertho].

{7.5} *Predictis die et anno.*

La dita Marianna, *gratis*, confessa haver rebut de la dita na Agnès Lope la dita seda escrita en casa del dit Joan Lope. Renuncia, etc. E sotsmeten-se, etc., renuncia, etc.

Testes predicti. (17 v) (18-19 v)²¹

Die XVIII mensis maii anno MDXXXI.

{8} Scripció de béns feta en la casa de mestre Domingo Cabellos, torner.

E primo, en la cambra de la dita casa, fonch atrobat lo següent:

Item, hun llit ab cinch posts.

Item, tres matalafs y huna fillola.

Item, dos lancols de lli usats.

Item, dos flacades: huna de grana y altra cardada.

Item, dos coxins de fluixell sense cubertes.

Item, altre llit de la companya ab quatre posts e dos matalafs.

Item, dos lancols usats.

Item, una flacada molt vella e dos coxinets.

Item, una cortina de pinzell en la paret vella.

Item, una rodella e huna servellera.²²

Item, hun cossalet vell.

Item, dotze dotzenes de mares ab arener.

Item, hun arcabús.

Item, en huna caixa de Barcelona y ha lo següent:

Primo, dos canelobres.

Item, hun parell de calces negres de cordellat.

Item, huna robeta negra usada.

Item, hun parell de mànegues de vellut ja usades.

(21) Fols. en bº.

(22) Original: servellero.

- Item*, unes calces de grana de vellut negre.
- Item*, altres calces de grana ab faxes de vellut verd. (20 r)
- Item*, una catifa vella mijancera.
- Item*, una gonella de fuseta vermella.
- Item*, un capús negre tondit ab hun passamà negre.
- Item*, altra caixa de Barcelona, en la qual fonch atrobat lo següent:
- Item*, dos bancals pintats a modo de reposteros usats.
- Item*, dos parells de mànegues de vellut negre usades y les altres de setí tenat molt velles.
- Item*, una gonella de drap negre guarnida de vellut negre.
- Item*, una gonella de drap grog ab una trepa de vellut negre.
- Item*, altra gonella de drap blanch usada.
- Item*, hun mantell de saya pla.
- Item*, quatre culleretes de argent.
- Item*, una carta ab la qual stan continuades les cartes nubcials entre Domingo Cabellos e Joana, muller de aquell, ab inscripció de LX liures rebudes per Luís Miquel a II de febrer MDXXV, ab la àpoca.
- Item*, altra caixa de Barcelona, en la qual fonch atrobat lo següent:
- Item*, unes tovalles escacades y hun parell de lancols de clarells usats.
- Item*, tres lançols de clarells.
- Item*, quatre tovalles escacades usades.
- Item*, hun brial sense mànegues pla.
- Item*, hun cortinaje de fil en pua ab tots sos arreus molt usat.
- Item*, un parell de lansols de orlanda molt usats.
- Item*, dos camises de home usades. (20 v)
- Item*, dos camises de home molt velles.
- Item*, tres camises de home esquexades.
- Item*, tres coxineres obrades de negre molt usades.
- Item*, tres alnes de calicuth.
- Item*, una caxeta buyda.
- Item*, una vànova vella.
- Item*, una caxeta en la qual y havia lo següent:
- Item*, en una capseta, unes arracades y hun collaret de or de bollateria.

Item, en la entrada fonch atrobat lo següent: dos conques de coure, una gran y huna chiqua.

Item, huna copa gran y hun cànter y huna perola de coure.

Item, hun morter de coure.

Item, dos canelobres.

Item, huna taula vella ab sos peus.

Item, hun poal de coure.

Item, huna caldereta chiqua ab una ansa.

Item, quatre cadires de cuyro.

Item, dos gerres: una gran y huna chiqua.

Item, hun foguer de ferro.

Item, huna dotzena de plats y altra de scudelles.

Item, quatre exorques de or, les quals portava en los brasos la muller del dit Domingo Cabellos.

La damunt dita roba escrita és stada estimada en L ducats, (21 r) la qual, de provisió del magnífich en Jaume Valero, alguazir de Sa Majestat, fonch donada a capleuta del magnífich en Miquel Luís Garcia, ciutadà.

{8.1} *Dictis die et anno.*

Lo magnífich en Miquel Luís Garcia, ciutadà, *gratis*, capleva la damunt dita roba estimada en L ducats de mà e poder del magnífich en Jaume Valero, alguazir de Sa Majestat, prometent restituhir aquella tots temps que per la Real Audiència li serà manat o pagar cinquanta ducats d'or. Promet, etc., obliga, etc., renuncia, etc., sotsmet, etc. *Actum Valentiae.*

Testes. Ramon Bernat e Joan Barreda, verguetes.

{9} *Dictis die et anno.*

La honorable na Úrsola Cerdà, muller de Hieroni Cerdà, flaquer, *gratis*, confessa tenir en son poder hun catiu blanch, nomenat Anthoni, de edat de trenta anys poch més o menys, lo qual promet al magnífich mossén Jaume Falcó, alguazir de Sa Majestat, restituhir aquell tots temps que per lo excel·lentísim se-

nyor duch e Real Audiència li serà manat o pagar quaranta ducats de or. Promet, etc., obliga, etc., renuncia, etc., sotsmet, etc. *Et Actum*, etc. *Valencie*, etc.

Testes. Ramon Bernat e Joan Barreda, verguetes. (21 v)

{9.1} *Die XVIII mensis maii anno MDXXXI.*

Lo honorable mestre Hieroni Nunyes,²³ cabater, confessa tenir en sa casa la roba següent, la qual la muller de Hieroni Cerdà acomanà en lo dia de hyr a la muller d'ell, dit relant:

E primo, dos cànters de coure e huna conqueta.

Item, dos bancals pintats quadahú de sa color.

Item, altre bancal ab centells grochs y verts.

Item, hun repostero ab huna àguila en mig.

Item, una catifa gran nova.

Item, hun rebostero ab lassos y steles grogues y hun bancalot de Flandes.

Item, altre repostero com lo dessús.

Item, altre repostero ab huna àguila en mig.

La qual dessús dita roba, estimada en cinquanta ducats, de provisió del magnífich en Jaume Valero, alguazir de Sa Majestat, fonch donada a capleuta de Úrsola Cerdà, muller de Hieroni Cerdà, flaquer.

{9.2} *Dictis die et anno.*

La dita na Úrsola Cerdà,²⁴ muller d'en Hierònym Cerdà, flaquer, *gratis*, capleva la damunt dita roba estimada en L ducats de mà e poder del magnífich en Jaume Valero, alguazir de Sa Majestat,, prometent restituhir aquella tots temps que per la Real Audiència li serà demanat o pagar cinquanta ducats d'or. Promet, etc., obliga, etc., renuncia, etc., sotsmet, etc. *Actum Valentiae*.

Testes. Ramon Bernat e Joan Barreda, verguetes (22 r)

(23) Original: Yvanyes.

(24) [flaquer gra].

{10} Scripció de béns feta en la casa de Miquel Aparici, flaquer.

Et primo, fonch atrobat en la entrada de la dita casa, dos sachs de farina.

Item, huna pastera ab mig sach de farina pastada.

Item, hun sach de forment.

Item, hun catiu negre ferrat, nomenat Joan Batiste, natural de Sevilla, de edat de XXV anys, poch més o menys.

Item, dos caxes de sendre.

Item, una caixa y mija de segó.

Item, mig sach de farina.

Item, huyt dotzenes de pa en hun armari.

Item, dos morrions vells y hun poal de coure.

Item, hun morter de pedra e hun canelobre.

Item, sis cedaços.

Item, una pastereta y hun cànter de coure.

Item, en huna cambreta, dos coladors.

Item, hun llit ab quatre posts y tres matalafs de lana sardesca.

Item, dos lansols y huna flacada de grana usada.

Item, un davantal de llit desfilat.

Item, dos coxins de fluxell abs ses coxinets.

Item, hun papalló de clarells usat.

Item, hun arcabús ab sos aparells.

Item, <tres> quatre cadires de cuyro. (22 v)

Item, huna caxa de modo de Barcelona, en la qual y havia lo següent:

Item, dos tovalles y dos camises de home usades.

Item, sis culleretes de argent.

Item, fonch atrobat en la dita caxa hun albarà scrit de la mà de Hieroni Lópiz, ab lo qual confessa haver rebut de Miquel Aparici, flaquer, cinquanta *solidos* en part del loguer de la casa en la qual se's escrita la damunt dita roba.

Item, dos ducats y dotze *solidi*.

La damunt dita roba és stada stimada, ensemps ab lo negre, <es> en sixanta ducats de or, la qual, de provisió del magnífich en Jaume Valero, alguazir de Sa

Majestat, fonch donada a capleuta de Pere Bonet, sastre, qui stà en lo camí de Quart, al costat del dit Aparici.

{10.1} *Dictis die et anno.*

Lo dit en Pere Bonet, sastre, *gratis*, etc., capleva la damunt dita roba escrita e stimada en sixanta ducats de mà e poder del dit magnífich en Jaume Valero, alguazir de Sa Majestat, prometent al excel·lentísim senyor duch e Real Audiència restituyr aquella totstemps que li serà manat o pagar sixanta ducats de or. Promet, etc., obliga, etc., renuncia, etc., sotsmet, etc. *Actum Valentiae ut supra.*
Testes. Joan Barreda, vergueta, e Bernat Bonet, argenter.

{10.2} *Die XX mensis maii anno MDXXXXI.*

Lo magnífich mossén Luís Saydia, alguazir de Sa Majestat, confessa tenir en son poder com a béns d'en Miquel Aparici, flaquer, huytanta-(23 r)cinch *solidos*, [moneda] reals de València, los quals dix faria de aquells lo que per la Real Audiència li serà manat.

Testes. Joan Tovia e Gaspar Barrio, scrivents. (23 v)

Die XX mensis maii anno MDXXXXI.

{11} Scripció de béns mobles del molí de Arnau del Río, moliner del molí de les Fonts.

Primo, devant la porta del dit molí, hun cavall de pèl castany clar quatravo, ab tot son adrés.

Item, dos rocins: lo hu blanch e l'altre castany.

Item, hun porch.

Item, en la entrada del dit molí, hun taulell de triar forment.

Item, tres scabeigs.

Item, hun banch de quatre peus.

Item, quatre cadires de cuyro.

Item, una taula de pi ab sos peus de tizora.

- Item*, una scala.
- Item*, una cella de ara[m].
- Item*, dos canalobres.
- Item*, una lanca.
- Item*, una copa de coure vella.
- Item*, una bota, vint cànTERS de vi vermell, poch més o menys. (24 r)
- Item*, vint gallines e dos galls.
- Item*, huyt polles.
- Item*, [...]
- Item*, hun celler, vint-i-sis gerres vinaderes buydes, les quals se diu ésser de Rafael Asnar, senyor del molí.
- Item*, una lança.
- Item*, en la cuyna de la dita casa, dos paelles, una caldera e dos graelles, unes grans e altres xiques.
- Item*, hun cànTER de coure.
- Item*, hun librell de terra.
- Item*, una pastera.
- Item*, hun cedaço.
- Item*, hun foguer de ferro.
- Item*, quatre plats grans de Manises.
- Item*, hon stan les tramuches, una flacada blanca e altra blava velles.
- Item*, sis garbells de cuyro.
- Item*, huit cafis[sos] de forment de moltures.
- Item*, en una cambra de dit molí, hun lit de cinch posts.
- Item*, tres matalafs.
- Item*, dos lancols.
- Item*, una flacada blanca usada. (24 v)
- Item*, una ballesta ab ses gafes e tres aljaves.
- Item*, dos cervelleres, la una de les quals dixeren ésser del moço del molí.
- Item*, una cadira de cuyro.
- Item*, una caixa de Barcelona e, dins aquella, quinze liures de cotó en madeixa y en capella, poch més o menys.
- Item*, una loba de drap negre guarnida ab faixa de vellut.

- Item*, altra loba de saya negra ab faixa de vellut.
- Item*, una gonella de drap rosat ab faixa de cetí blau.
- [*Item*] Una caixa de drap negre ab faixa de cetí.
- Item*, hun gipó de vellut vert.
- Item*, hun parell de mànegues de dona de bots de cetí tenat usades.
- Item*, dos punyals: lo hu daurat e l'altre negre.
- Item*, unes faldilles de stamenya groga velles.
- Item*, una coxinera blanca.
- Item*, una robeta de brocadello de cotó y de fil.
- Item*, hun parell de tapins daurats.
- Item*, una cullereta de argent.
- Item*, hun capell e una rosa ab guarniment de or. (25 r)
- Item*, dos onzes de seda negra en madeixa, poch més o menys.
- Item*, mija caixa de Barcelona e, dins aquella, una gorra negra ab hun plomall blanch.
- Item*, hun punyalet.
- Item*, dos liures de pólvora en un paper, poch més o menys.
- Item*, tres jornees de Sanct Jordi: les dos de lenç e l'altra de seda ab creus vermelles.
- Item*, hun parell de calçes de cordellat negre vell.
- Item*, una cuera tallada negra.
- Item*, hun gipó de cuyro.
- Item*, dos gipons de cetí negre.
- Item*, una chamarreta de drap negre passamanada.
- Item*, hun capús de drap negre ab faixa de cetí negre.
- Item*, en hun menjador, una cella de la gineta.
- Item*, unes faldilles de drap pardillo velles.
- Item*, una rodella.
- Item*, unes cuyraçes cubertes de cuyro blanch.
- Item*, hun peto de cossalet.
- Item*, tres camisses de home e hun lançol.
- Item*, hun rosí.
- Item*, dos rocins castanys: <y> lo hu clar, l'altre scur. (25 v)

Item, dos peus de debanadores.

Item, en una cambra, hun lit ab cinch posts, una màrfega, dos lançols e una flacada blanca vella.

Item, tres cortines de tela: la una de pinzell e les dos de figures.

Item, set canyssos.

Item, hun papalló usat.

Item, una rova de fil capdellat, poch més o menys.

Item, hun artibanch, dos caixons buyts.

Item, una caixa de Barcelona e, dins aquella, tres torcabouques, dos cosets de cotonina vergada.

Item, hun devantlit.

Item, hun brial vergat sens cos.

Item, cinch lançols de clarells.

Item, hun brial de cotonina de casa.

Item, una tela de lancol vella.

Item, hun mantell de saya vell.

Item, tres camisses: la una de home e les dos de dona.

Item, tres tovalles: les dos de scach menut e les altres planes.

Item, hun chipó de cotonina de casa.

Item, quatre liures de li en madeixa, poch més o menys.

Item, tres liures de stopa en madeixa y en capdell, poch més o menys.

Item, en hun cofre vell, una flacada blanca vella.

Item, en una altra cambra, hun lit de (26 r) cinch posts nou.

Item, quatre gerres buydes.

Tots los quals béns foren stimats per lo dit Miquel Luís Atzuara, alguazir, en huytanta-cinch liures, moneda real de València.

{11.1} *Dictis die et anno.*

Joan Vila, laurador, e Catherina, muller de Arnau del Río, los dos ensemps, etc., *gratis*, capleven de mans e poder de la Real Audiència los dessús dits béns stimats en huytanta-cinch liures, moneda real de València, los quals prometen restituhir tota hora e quant los serà manat per la Real Audiència o pagar les dites huytanta-cinch liures. E per ço, obliguen, etc., renunciem, etc. E la dita na Cathe-

rina jura, etc., renuncia, etc. E certificada, etc. E protesta la dita na Catherina que per la present capleuta e scripció de béns no li sia causat perjuhi en [...]

Testes. Ramon Bernat e Miquel Miralles, verguetes de la Real Alguaziria.
(26 v)

Dictis die et anno.

{12} Scripció de los béns mobles de la casa de Damià Armengol,
texidor de lana.

Primo, en la entrada de dita casa, hun telar de vint-i-dosè ab tot son aparell, ab una tela vint-i-dose[na].

Item, hun pinte de contray vint-i-quatrè.

Item, hun teller stret ab tot son aparell e una tela de stamenya.

Item, hun torn de fer canons.

Item, tres cadires de cuyro.

Item, dos lances e una partesana.

Item, una guarnició de perjados.

Item, dos stores de junch velles.

Item, hun plegador ab hun trenté textit, lo qual diuen que és de hun perayre.

Item, una taula ab sos peus.

Item, dos scabeigs.

Item, dos posts de fènyer.

Item, hun pagés. (27 r)

Item, una gerra farinera buyda.

Item, hun poal de coure.

Item, una tassa.

Item, hun foguer de ferro.

Item, hun coxí de bugades.

Item, una dotzena de plats.

Item, altra dotzena de scudelles.

Item, altra dotzena de olles e cassoles.

Item, hun morter de pedra.

Item, dos cressols.

Item, una paella.

Item, hun pinte dehé.

Item, una taula de pi ab sos peus.

Item, hun artibanch de dos caixons buyt.

Item, en una cambra, dos tabals de guerra.

Item, una vara de bandera.

Item, un lit de cinch posts.

Item, tres matalafs, dos lancols, una flacada blanca.

Item, dos coxins, lo hu dels quals se diu ésser de la sogra del dit Armengol.

Item, hun cortinatge de fil en pua.

Item, tres cortines de tela, la una de figures e les dos de pinzell. (27 v)

Item, una cadira de cuyro.

Item, una ballesta ab ses gafes.

Item, hun litet de repòs ab hun matalafet, hun lançol e una flacadeta, vell tot.

Item, dos cresols.

Item, una bossa de vellut negre ab pilotes de arcabúç.

Item, dos coxins de borra.

Item, dos coxins de cuyro vells.

Item, hun cabàs ab bolquers de criatura.

Item, quatre liures de lana filada en madeixa.

Item, en una canasta, cinch camises, ço és, una de home e les altres de dona.

Item, una caixa de Barcelona e, dins aquella, una himatge de Nostra Dona en post.

Item, hun parell de mànegues de brial de cotonina vergada.

Item, unes altres mànegues de dona de tela.

Item, dos coxineres, la una obrada de seda negra e l'altra blanca, velles.

Item, dos lançols: lo hu randat e l'altre pla.

Item, dos camises: la una de fadrí e l'altra de dona.

Item, tres faldats de camissa de dona. (28 r)

Item, hun altre lançol randat.

Item, hun brial sen[se] cos de cotonina de casa.

Item, tres torcaboques.

Item, hun devantlit pla.

Item, una altra caixa de Barcelona buyda.

Item, hun cofrenet xiquet daurat.

Item, una altra caixa de Barcelona e, dins aquella, hun sombrero de dona.

Item, una stubeta de drap negre plana e una caixa del mateix.

Item, una gonella de drap tenat ab faixa de cetí tenat.

Item, una cuera de cordovan.

Item, hun sayo gris vell.

Item, hun spalgador.

Item, una caixeta xica e, dins aquella, hun salteri de ambre.

Item, en una altra cambra, quatorze canyissos.

Item, una flaçada blava vella.

Item, hun lit de tres posts.

Item, huns peus de texidors de lisar.

Item, hun matalafet molt vell. (28 v)

Item, dos parells de tapins daurats.

Tots los quals béns foren stimats per lo dit Miquel Luís Atzuara, alguazir, en cinquanta liures,²⁵ moneda real de València.

{12.1} *Predictis die et anno.*

Joan Regàs, texidor de li, e Magdalena, muller del dit Damià Armengol, los dos ensemps, etc.

Presentes foren per testimonis (29 r) a les dites coses los honorables e discrets Pere Joan Alçamora e Joan Thovia, notaris, habitants de València.

{12.2} *Die XVII mensis junii MDXXXXXI.*

En Stheve, mestre texidor de lana, qui està en casa d'en Gabriel Alaman, al molí de na Rovella, jura a nostre Senyor Déu, etc. E dix que Andreu Gomis^{25 bis} ha fet faena en casa de Armengol. E sab ell, testimoni, que lo dit Armengol li és deutor de faena de certa quantitat. E ha ohÿt dir a hun jove, lo nom del qual ignora, que feya faena en casa de dit Armengol, que lo dit Armengol devia al dit Gomis

(25) LV I[iures].

(25 bis) Original: Garcia.

quatorze *solidos*. E lo dit Andreu Gomis jura a nostre Senyor Déu, etc. que los dits quatorze *solidos* li eren debuts de faena. *Quo facto*, los dits magnífichs doctors del Real Consell provehixen que fos manat als capllevadors que, dels béns capllevats, donen e paguen los dits quatorze *solidos* al dit Andreu Gomis.²⁶

{12.3} *Die X mensis junii MDXXXXI.*

Lo discret en Luýs Palau, notari, procurador de na Magdalena Armengol, e present aquella, acusa contumàcia als procuradors fiscals, *prefata secundam coram Sarcola admissa*, etc., presents Làcer, notari procurador e síndich dels texidors. E de voler <et> de aquells, *sine prejudicio jurium partium*, provehí (sic) que dels dits béns escrits en la casa del dit Armengol, la dita na Magdalena puixa pendre de aquells tanta suma que basten a tres ducats per obs de alimentar-se aquella e sos fills y lo dit Armengol. *Recepit Nicolau Vin, notarius pro scriba.*

{12.4} *Die XIII mensis junii.*

Lo magnífich micer Berthomeu Luís Sarçola, altre dels reladors de la present causa, presents los dits Cosme Soriano, notari procurador fiscal, e Luís Palau, notari procurador del dit Damià Armengol, provehí que dels dits mobles sien presos per la dita na Magdalena Armengol tants béns que basten a dos ducats, per obs de pagar les despeses del present procés, advocat e procurador, e que sia intimat al dit Làzer *dicto nomine*.

{12.5} *Die XI mensis julii anno MDXXXXI.*

Lo magnífich micer Diego Pérez de Ystella, doctor del Real Consell, ab delliberació en lo Real Consell feta, present e instant en Luýs Palau, notari, procurador del dit Damià Armengol, provehí que dels dits béns mobles escrits sien venuts fins en tres ducats e que sien donats a la muller del dit Armengol per aliments de aquella. (29 v)

(26) Postfacto.

{13} Informació de testimonis.

{13.1} *Die XVIII mensis junii MDXXXI.*

En Andreu Gomis, texidor de llana, qui està a les torres de Macià Martí, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que stà en veritat que en Marcho del Campo, llansayre, ha fet faena en casa del dit Damià Armengol per temps de hun any y més. E, des que és pres lo dit Armengol, lo dit Marcho y ell, testimoni, han contat ab la muller del dit Armengol. E lo dit Marcho del Campo és stat crehedor del dit Armengol, de fahena que ha fet en casa sua, cinquanta-quatre *solidorum*. E açò dix saber ell, dit testimoni. Interrogat de loch. E dix que en València, en casa del dit Armengol. Interrogat de temps. E dix que²⁷ haurà quinze dies, poch més o menys. Interrogat de presents. E dix que ja u ha dit. *In junctum*, etc.

{13.2} *Dictis die et anno.*

Na Magdalena Armengol, muller de Damià Armengol, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc. (30 r)

Fonch interrogada. E dix que, quinze dies ha, poch més o menys, que ella, testimoni, ha contat ab hun lançayre que ha fet faena en casa del marit d'ella, testimoni, que's diu Marco del Campo, e ab Andreu Gomis, qui, per lo semblant, ha fet també faena en casa del marit d'ella, testimoni. E lo dit Marco del Campo és stat cobrador, per tot lo temps que ha fet faena en casa d'ella, testimoni, de una part, de quaranta e cinch *solidos*, e de altra part, de nou *solidos* e mig. E lo dit Andreu Gomis és stat cobrador de quatorze *solidos*. E açò dix saber ella, testimoni, per lo que dit ha. Interrogada de loch. E dix que en casa d'ella, testimoni. Interrogada de temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús. *In junctum fuit*, etc.

{13.3} *Die XX mensis junii MDXXXI.*

Lo dit magnífich micer Berthomeu Luýs Carcola, doctor del Real Consell, *ex delliberacione Regie Audientie*, provehí que, attés que consta lo dit Marcho del

(27) [en València en].

Campo haver fet faena en la casa de dit Armengol y ésser crehedor de la faena que ha fet en dita casa dels dits sinquanta-quatre *solidorum* e sis diners, <provehí que> sia manat als capllevadors dels dits béns que paguen al dit Marcho del Campo los dits LIIII *solidos*, VI [diners], e intimat als dits procuradors fiscals.

{13.4} *Dicta die.*

E dix Francisco de Jahén, vergueta, huy, haver intimat lo effecte de dita provisió a la dita na Magdalena Armengol, capllevadora qui dessús, e a n Cosme Soriano, notari procurador fiscal. Respós que'l paguen.

{13.5} *Die XXI junii MDXXXXI.*

Lo dit en Marcho del Campo, *gratis*, confessa haver hagut e rebut de la dita na Magdalena, dels dessús dits béns capllevats, los dits cinquanta-quatre *solidos* e sis diners. *Et ideo*, etc. *Actum Valentiae.*

Testes. Baltazar [Jeroni] Martines, notari, e Gaspar Barrio, scrivent. (30 v)

{13.6} *Die XXI mensis junii anno MDXXXXI.*

Lo dit magnífich relador, *ex deliberacione Regie Audiencie*, present e instant mestre Guillem Christià, stamenyer, e en Cosme Soriano, notari, altre dels procuradors fiscals de Sa Majestat, provehí que sia rebuda informació de testimonis a effecte de verificar e provar si la estamenya de la qual se fa menció en la scripció de béns feta en casa del dit Damià Armengol, en lo tercer *Item*, sí és del dit mestre Guillem Christià.

E per execució de la dita provisió fonch rebuda la informació de testimonis del serie e tenor següent:

{13.7} *Die XXI mensis junii anno MDXXXXI.*

En Jaume Galvany, teixidor de llana e de lli, qui solia fer faena en casa d'en Damià Armengol, estamenyer, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que lo que sab ell, testimoni, és que, haurà tres setmanes, poch més o menys, ell, testimoni, sercant faena de son offici en la present ciutat de València, per ço com és vengut a dita ciutat haurà sis setmanes, poch més o menys, per ço com és stat rescatat d'Alger, hon stava catiu, e arribà a casa

de Damià Armengol, teixidor de llana, e la muller de aquell li dix que si volia teixir una peça de estamenya que era en lo teler començada, que la tixqués, que lo amo de la estamenya lo pagaria. E axí ell, testimoni, fonch content y-s possà a teixir en lo dit teler. E lo amo de dita tela, que après ha hoÿt dir que-s diu mestre Guillem, portà estam per a tramar dita tela. E axí ell, testimoni, la ha acabada de teixir. E són trenta-dos o trenta-tres alnes. E demanant ell, testimoni, al dit mestre Guillem, que li pagàs les mans de teixir dita tela, aquell dit mestre Guillem li ha dit que li liuren la estamenya, e que-l pagarà. E així, ell, testimoni, per lo que dit ha, té per (31 r) cert que la dita estamenya és del dit mestre Guillem, e per estamenya de aquell la ha teixida ell, testimoni. E açò dix saber ell, testimoni. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessus. Interrogat de presents. E dix que dos jóvens que també feyen faena en la dita casa, los noms dels quals ignora, e la muller del dit Armengol. *In junctum fuit, etc.*

{13.8} *Dictis die et anno.*

Andreu Gomis, teixidor de llana, qui solia fer faena en casa de Damià Armengol, teixidor de llana, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que stà en veritat que, podien ésser dos setmanes de Quaresma propassada, poch més o menys, stant ell, testimoni, fent faena en casa d'en Damià Armengol, teixidor de llana, veu que mestre Guillem Christià, estamenyer, donà una tela d'estamenya²⁸ de vint-i-dos rams a teixir al dit Damià Armengol, lo qual ordí e parà aquella. E lo dit Armengol ne teixí onze rams. E après se n'anà e fonch pres. E la restant tela de dita estamenya és stada teixida per hun home que és stat rescatat de catiu, lo nom del qual ignora, donant-li la trama lo dit mestre Guillem. E que stà en veritat que la dita tela de estamenya és del dit mestre Guillem Christià. E açò sab ell, testimoni, per lo que dit ha dessus. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessus. Interrogat de presents. [E dix que] ell, testimoni, lo dit home que ha teixit la dita tela e la muller del dit Armengol. *In junctum, etc.*

(28) [de onze rams a teixir al dit Da].

{13.9} *Die XXIII mensis junii anno MDXXXXI.*

Lo dit magnífich relador, *ex deliberatione Regie Audiencie*, present e instant en Luýs Palau, notari procurador del dit Damià Armengol, e present Cosme Soriano, notari procurador fiscal, provehí que sien venuts dels béns escrits en casa de dit Armengol fins en suma de sis ducats per a pagar los processos e actes per a la defensa del dit Armengol, etc.

{13.10} *Dicta die.*

La predicta provisió fonch intimada per lo notari scrivà del present procés a-n Gaspar Làzer, notari síndich de l'offici de teixidors, per a què farà lo que deja. (31 v)

{13.11} *Die XXV mensis junii anno MDXXXXI.*

En Damià Armengol, teixidor de llana, respondent, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat [de] una peça de estamenya que és stada atrobada en lo teler en casa sua pròpria de aquell, o que diga de qui és. E dix que stà en veritat que ell, respondent, acostuma en sa casa a teixir algunes estamenyes e draps de molts particulars. E haurà tres mesos, poch més o menys, que hun estamenyer, lo qual se nomena mestre Guillem Christià, portà a casa d'ell, respondent, la dita estamenya per a teixir. E és una estamenya blanca e tira de larch trenta-dos o trenta-tres alnes. E al temps que prengueren a ell, respondent, encara no era acabada de teixir. La qual dita estamenya és pròpria del dit mestre Guillem Christià, estamenyer.

{13.12} *Dictis die et anno.*

Na Magdalena^{28 bis} Armengol, muller de Damià Armengol, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogada *ut supra*. E dix que lo que sab [és] que la primera setmana (32 r) de Quaresma propassada donà al marit d'ella, testimoni, la dita estamenya, la qual és blanca e tira trenta-tres alnes, poch més o menys, hun estamenyer que s'nomena mestre Guillem Christià, per a què la fes teixir en sa casa. La qual dita estamenya s'és teixida e la ha teixida hun jove qui s' diu Jaume, que era

(28 bis) Original: Catherina.

exit de catiu. E açò dix saber ella, testimoni. Interrogada de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit. *In junctum, etc.*

{13.13} *Die XXV junii MDXXXXI.*

Lo dit magnífich micer Berthomeu Luýs Sarcola, doctor del Real Consell e relador qui dessús, *ex deliberacione Regie Audiencie*, present e instant lo dit mestre Guillem Crestià *ex eo* que, ab la depossició dels testimonis per lo dit Crestià produhīts e ab la relació e confeció <consta> del dit Damià Armengol e muller de aquell [consta] que la stamenya e/o tela de aquella contenguda en la dita scripció de béns és del dit en Guillem Crestià, e aquell haver donat la trama per acabar de texir aquella. Per ço, provehix que la dita estamenya sia liurada al dit en Guillem Crestià com a pròpia de aquell e treta de la dita scripció de béns e caplleuta, manant als capllevadors dels dits béns del dit Damià Armengol que, no obstant la dita capelluta, li liuren aquella. La qual provisió féu present en Cosme Soriano, notari procurador fiscal.

{13.14} *Die XII mensis augustii MDXXXXI.*

Lo dit magnífich micer Berthomeu Luýs Sarcola, doctor del Real Consell e relador de la present causa, *ex deliberacione Regie Audiencie*, provehí que, dels dits béns escrits, sien venuts fins en suma de tres ducats per obs dels aliments del dit Armengol, muller y fills de aquell.

{13.15} *Die XXVI mensis augustii MDXXXXI.*

Lo dit magnífich micer Sarcola, e per *delliberacione Regie Audiencie*, provehí que la muller del dit Armengol sia subvenguda per als aliments del dit Armengol, son marit, e per a ella e a sos fills, de dos ducats, e que sia venuda tanta roba de la dessús dita que baste a la dita quantitat. *Recepit [...] Arinyo, notarius pro scriba.* (32 v)

{14} Scripció de béns feta en la casa de Joan Ardévol, cofrener.

E primo, en la entrada de la dita casa, fonch atrobat lo següent:

Primo, set cófrens daurats, ço és, quatre grans y tres chichs.

Item, altres quatre cófrens grans per acabar blanchs.

Item, huna conqua de aram.

Item, hun escabeig.

Item, dotze fulles de fusta per obrar.

Item, tretze alnes y miges alnes.

Item, quatre loses de l'offici.

Item, huna olla de coure.

Item, hun banch de fer fahena.

Item, una paneta ab ferramentes de l'offici.

Item, en la cuyna fonch atrobat lo següent:

Item, dos conques de lautó grans.

Item, dos asis y hunes graelles.

Item, huna cantellera chiqua de coure.

Item, huna perola, deu foguers de ferro.

Item, una paella gran.

Item, hun calderonet. (33 r)

Item, tres cresols.

Item, dos cànters de coure.

Item, dos gerretes buydes.

Item, un caxó de dos caxons buyts.

Item, tres cadires de costelles y dos de cuyro e dos scabeigs.

Item, mija dotzena de plats y altra mija de scudelles de terra e sis olles de terra.

Item, huna taula ab sos peus.

Item, una taula de portar lo pa al forn.

Item, huna rodella y huna lansa.

Item, huna pastera.

Item, una conqua de exugar vels.

- Item*, huna spasa.
- Item*, nou panetes de tenir vels.
- Item*, hun cofre buyt.
- Item*, huna caxeta buyda.
- Item*, en la cambra de dita casa fonch atrobat lo següent:
- Primo*, hun llit ab sis posts.
- Item*, tres matalafs vells.
- Item*, un coxí e dos lansols.
- Item*, altre coxí. (33 v)
- Item*, huna flasada cardada vella.
- Item*, huna catiffa gran de mostres.
- Item*, huns cuyros ficats en la paret.
- Item*, huna cadira de cuyro.
- Item*, dos canelobres.
- Item*, una pàl·l[i]ja en lo altar ab la figura de nostra Senyora e Sanct Onofre.
- Item*, hun cofre buyt.
- Item*, hun cofre, dins lo qual fonch atrobat lo següent:
- Item*, hun sayo negre molt vell.
- Item*, [un] davantllit blanch vell.
- Item*, altre sayo tenat molt vell.
- Item*, dos tancaportes de brots.
- Item*, una caxa vella.
- Item*, una camisa de home vella.
- Item*, hun altre cofre daurat, en lo qual y havia lo següent:
- Item*, moltes frasqueries dins aquell, especialment un cofrenet chiquet daurat buyt.
- Item*, huna spasa vella.
- Item*, huna caixa, en la qual y havia hun cossalet.
- Item*, en altra recambra y ha lo següent:
- Item*, un cortinatge de fil en pua, lo qual dix na Ardévola que era d'en [...] Sans, perayre. (34 r)
- Item*, un cofre vell [que] y havia dos coxins grans.
- Item*, huna tela de cortinatge.

Item, dos gerretes.

Item, huna caldera.

Item, dos carregues de carbó.

Item, en altra cambra fonch atrobat lo següent:

Item, hun llit ab quatre posts.

Item, tres matalafs.

Item, hun lansol.

Item, huna flasada vella cardada.

Item, altre llit de la campanya ab quatre posts e dos matalafets de pèl de boch.

Item, un lancel de stopa.

Item, una cadira de cuyro.

Item, unes faldetes de tela burella molt usades.

Item, <en> hun cofre vell daurat, dins lo qual fonch atrobat lo següent:

Item, unes faldetes de cotonina blanca velles.

Item, una camisa de home usada.

Item, dos camises de home ja usades.

Item, una camisa de home nova.

Item, altra camisa de dona blanca nova.

Item, unes faldetes de brial ja usades.

Item, dos spases. (34 v)

Item, una caxa gran de Barcelona, en la qual y havia lo següent:

Item, dotzena y mija de torcaboques.

Item, hun davantal de llit blanch.

Item, dos parells de coxineres obrades de grana.

Item, hun pentinador obrat de blanch y grana.

Item, unes tovalles escacades.

Item, un davantal de llit ab llistes de grana.

Item, una coxinera obrada de grana.

Item, altra coxinera obrada de negre.

Item, huna tovallola de fil en pua obrada de negre.

Item, altra tovallola en fil de pua obrada de grana.

Item, huna tela de cortinatge.

Item, hun parell de mànegues de brial.

Item, sis tovalloletes noves.

Item, una caixa vella, dins la qual y havia una gonella de drap grog ab una trepada de vellut negre.

Item, hun mig cofre daurat ab una guitarra dins aquell.

Item, dos cortines de pinzell en la paret.

Item, dos archs.

Item, huna sistella ab una arrova de lana de matalaffs.

Item, mija arrova de lli filat cuyt y cru. (35 r)

La damunt dita roba escrita és stada stimada per lo magnífich en Nicolau Comaleres, alguazir de Sa Majestat, en cinquanta ducats. E fonch provehüt per aquell que fos donada a caplleuta de mestre Hieroni Aparici, sastre, e Pere Bell, flaquer, e de na Catherina Ardévol, muller del dit en Joan Ardévol.

{14.1} *Dictis die et anno.*

Los honorables en Hieroni Aparici, sastre, e Pere Bell, flaquer, e Catherina Ardévol, muller d'en Joan Ardévol, cofrener, *gratis omnes simul et qui licet ea-propter per se et insolidum*, caplevaren la damunt dita roba escrita e estimada en cinquanta ducats de mà e poder del dit magnífich en Nicolau Comaleres, alguazir de Sa Majestat, prometent restituhyr aquella al excel·lentísim senyor duch don Ferrando e Real Audiència o pagar los dits cinquanta ducats d'or totstemp que per la dita Real Audiència los sia manat. Prometeren, etc., obligaren, etc., renunciaren, etc., sotsmeteren, etc. E la dita Catheryna Ardévol jura, etc. E certificada renuncia, etc. *Actum Valentiae.*

Testes. Ramon Bernat, vergueta, e Hierònym Candela, sabater.

E la dita Catherina Ardévol protesta que per la present capleuta no li sia fet perjuhý algú en son dot e creix, com tinga en los béns del dit son marit tres *milia solidos*, ço [és], dos *milia solidos* de dot e mil *solidos* de creix.

Testes predicti.

{14.2} *Die VIII junii anno MDXXXXI.*

Lo magnífich micer Berthomeu Sarcola, doctor del Real Consell e relador del present procés e causa, ab delliberació en la Real Audiència feta, present e instant na Catherina Ardévol, muller del dit Joan Ardévol, provehí que dels dits

béns scrits sien venuts fins en suma de tres ducats e sien liurats a la dita Catherina Ardévol per a pagar lo que serà necessari per a la deffensa del dit son marit.

{14.3} *Die XVIII junii anno MDXXXI.*

Lo magnífich micer Berthomeu Luýs Sarcola, doctor del Real Consell e re-lador qui dessús, ab delliberació en la Real Audiència feta, present e instant en Gaspar Làzer, notari procurador²⁹ de Joan Ardévol, e Cosme Soriano, notari procurador fiscal, provehí que dels dits béns scrits sien venuts fins en suma de tres ducats per a pagar lo que serà necessari per a la deffensa del dit Ardévol. (35 v)

*Dictis die et anno.*³⁰

{15} Scripció de béns feta en la casa de Nadal Vilagut, fuster, de la roba atrobada en dita casa de na Ysabet Pastor, vídua, muller que fonch d'en Francés Pastor, *quondam*, de la vila de Gandia.

Et primo, en hun studi de la dita casa, a hon la dita Ysabet Pastor stava e dormia, fonch atrobat lo següent:

Item, hun llit ab quatre posts.

Item, dos matalafs de lana vells.

Item, tres lansols, los dos de aquella y lo altre de sa filla, muller del dit Nadal Vilagut.

Item, una flacada molt vella.

Item, una caxa plana buyda.

Item, altra caxa plana de tenir lo pa.

La qual damunt dita roba escrita fonch stimada per lo magnífich en Nicolau Comaleres, alguazir de Sa Majestat, en quatre ducats. Provehí que fos acomanada a la dita Ysabet Vilaguda, muller del dit en Nadal Vilagut, fuster, e filla de la dita Ysabet Pastor.

(29) [de Damià Armengol].

(30) 25-V-1541.

{15.1} *Dictis die et anno.*

La honorable na Ysabet Vilaguda, muller del dit en Nadal Vilagut,³¹ fuster, *gratis*, pres en comanda la dessus dita roba estimada en quatre ducats d'or de mà e poder del dit en Nicolau Comaleres, alguazir de Sa Majestat, prometent, etc., restituhyr la dessus dita roba o pagar los dits quatre ducats. Promet, etc., obliga, etc., renuncia, etc., sotsmet, etc. *Actum Valentiae.*

Testes. Ramon Bernat, vergueta, Alonso Gutierrez, spardenyer. (36 r)

Die XXVII mensis maii anno MDXXXXI.

{16} *Scripció de béns feta en la casa de Anthoni Gómiz, fuster.*

Et primo, en la entrada de la dita casa, fonch atrobat lo següent:

Item, entre fusta y ferramenta estimada en dotze ducats.

Item, huna cadira de cuyro.

Item, dos cortines en la paret, una de figures y altra de pinzell.

Item, dos cadires de costelles.

Item, hun poal de fusta.

Item, una pastera.

Item, dos cresols.

Item, hun canelobre.

Item, hun caxó de dos caxons buyts.

Item, en la cambra de dita casa, hun llit de quatre posts y tres matalaffs de lana castellana.

Item, dos lancois de lli usats.

Item, huna flacada cardada usada.

Item, dos coxins de lana ab ses coxineres.

Item, huna caxa buyda de pi.

Item, mig cofre daurat buyt.

Item, hun llit ab quatre posts e dos matalafs de lana (36 v) castellana e dos lancois de lli usats.

(31) Original: Vilaguda.

Item, huna flaçada cardada blanca.

Item, hun coxí de lana.

Item, mija dotzena de plats, mija de scudelles y mija de olles de terra.

Item, huna paella de dos asts.

Item, hun morter de pedra.

Item, huna caldera y huns ferros.

Item, hun rossí.

Item, altra pastera.

La qual dita roba escrita per Ramon Bernat, vergueta de la Real Alguazeria, fonch stimada en trenta ducats d'or, e provehít que fos donada a capleuta de mestre Berthomeu Roig, fuster, e d'en Miquel Gómiz, fuster, fill de Anthoni Gómiz, e de na Damia Gómiz, muller del dit Anthoni Gómiz, fuster.

{16.1} *Predictis die et anno.*

Los honorables mestre Berthomeu Roig, fuster, Miquel Gómiz, fuster, e Damia Gómiz, muller de n'Anthoni Gómiz, fuster, *gratis*, etc., tots ensemps e quascú e per lo tot capllevaren la dessus dita roba estimada en trenta ducats d'or de mà e poder d'en Ramon Bernat, vergueta de la Real Alguazeria, pro-(37 r)ment restituhr aquella tots temps que per la Real Audiència los serà manat o pagar los dits trenta ducats. Per ço, prometeren, etc., obligaren, etc., renunciaren, etc., sotsmeteren, etc., renunciaren als beneficis de partida acostumats. E la dita Damia Gómiz jura, etc. E certificada renuncia, etc. *Actum*, etc. *Valencie*, etc.

Testes. Jaume Francés, fuster, e Esteve Darmes, calseter, habitants de València.

Die XXXI mensis maii anno MDXXXI.

{17} Scripció de béns feta en lo loch de Rucafa, en la casa d'en Pere Çerdà, laurador del dit loch.

Et primo, en la entrada de la dita casa, fonch atrobat lo següent:

Item, tres cadires de costelles.

Item, hun caixó de tres caixons molt vell.

Item, huna tauleta chica.

Item, huna cortina de pinzell molt vella en la paret.

Item, huna rodella usada negra ab huna flor d'or en mig.

Item, hun caxó de dos caxons buyts.

Item, hun llit ab quatre posts y huna màrrega en lo dit llit.

Item, huna dotzena de scudelles, mija de plats y ampolles de terra y hun librell.
(37 v)

Item, huna cadira de costelles y hun escabeig.

Item, hun cofre daurat vell, en lo qual y havia hun sayo de pardillo vell y hun gipó de drap negre vell.

Item, altre cofre vell.

Item, tres cortines de pinzell en la paret molt velles.

Item, huna caxa plana vella, en la qual y ha hunes faldetes de cotonina negra usades y altres axí mateix de cotonina negra usades.

Item, hun llit ab cinch posts e hun matalaff e hun coxí de fluxell y hun parell de lancols esquinçats³².

Item, huna vànova blava esquinçada.³³

La qual dita roba escrita és stada stimada en tres ducats, la qual, de provisió de n'Anthoni Puig, vergueta de la Real Alguazeria, fonch donada a capleuta d'en Jaume Ferrándiz, laurador del dit loch, e de Alvira Cerdà, muller del dit en Pere Cerdà.

{17.1} *Predictis die et anno.*

Los honorables en Jaume Ferrándiz, laurador del lloch de Rucafa, e Elvira Cerdà, muller del dit en Pere Cerdà, *gratis*, etc. los dos ensemps e quascú per si, caplevaren la dessús dita roba estimada en tres ducats de mà e poder del dit en Anthoni Puig, vergueta de la Real Alguazeria, prometent restituhyr aquella o los dits tres ducats, (38 r) tots temps que per la Real Audiència los serà manat o pagar los dits tres ducats. Per ço, prometeren, etc., obligaren, etc., renunciaren, etc., sotsmeteren, etc., renunciaren als beneficis de partida acostumats, etc. E la dita Elvira Cerdà jurà, etc. E certificada renuncià, etc. *Actum* en Ruçaffa.

Testes. Pedro Martínez, vergueta, e Pere Périz, laurador de Ruçaffa.

(32) Original: esquitats.

(33) Original: esquinzada.

{17.2} *Dictis die et anno.*

E la dita Elvira Cerdà protesta que per la present capleuta no li sia fet ni causat prejuhí algú en son dot.

Testes qui supra. (38 v)

Die XXII mensis junii anno MDXXXXI.

{18} *Scripció dels béns mobles de la casa de Àngela Vallesa, delada, denunciada e adicionada qui dessus.*

Primo, en hun menjador de dita casa, una caixa e, dins aquella, cinch madeixes de clarells e una camissa de home vella squeixada e altra uzada.

Item, cinch mocadors vells e set o huyt troços de drap de lenç.

Item, unes mànegues de drap negre.

Item, huns troços de drap tenat de sayo molt vell.

Item, hun cos de camissa de dona de cànem ab son faldar.

Item, hun mantell de saya usat.

Item, una camissa de dona.

Item, dos cadires de cuyro.

Item, una cortina de tela vella.

Item, una cadira de costelles.

Item, dos coxins de cuyro e hun matalafet de strado vell.

Item, una storeta de paret usada. (39 r)

Item, en una cambra de dita casa, hun lit de quatre posts, quatre matalafs vellíssims, los dos dels quals se dix ésser de Bàrbera Voltes.

Item, dos coxins de fluxell: lo hu gran e l'altre xich, e hun altre coxinet vell.

Item, dos lançols e una flaçada.

Item, tres camisses de home, les quals dixerén ésser de huns jóvens perayres que menjén en casa.

Item, una camissa de dona obrada de seda de grana.

Item, unes tovalles de scach menut.

Item, dins una caixa de Barcelona, una peçeta de calcat blanch que tira set palms.

Item, tres camisses de home velles, les quals se dix ésser dels dits jóvens.

Item, una camissa de dona vella.

Item, hun cuyret vell.

Item, hun canalobre.

Item, en una entrada de dita casa, una cortina de figures de la [...]

Item, hun artibanch de tres caixons vell per a tenir coses de menjar.

Item, una caixa de Barcelona e, dins aquella, dos flacades: una blaça e altra de borra.

Item, hun cofre e, dins aquell, unes calces de cordellat negre velles e hun cuyret.
(39 v)

Item, hun caixó vell buyt.

Item, hun guadamasir vell.

Item, hun poal e una pastera.

Item, hun lit de cinch posts ab dos matalafs e una travessera de lana.

Item, dos lançols e una flacada de borra.

Item, hun altre lit de tres posts ab dos matalafs e hun travesser de lana, dos lançols e una flaçada vella.

Item, dins una cuyna, dos paelles, una caldera, tres cresols, dotze scudelles, dotzena de cassoles e olles.

Los quals béns dessús scrits són stats estimats per lo dit comissari <stimats> en quinze liures reals de València.

{18.1} *Dicta die.*

La dona na Úrsola Lopis, muller que fon d'en Johan Lopis, *quondam*, perayre, mare de la dita Àngela Vallesa, e en Batiste Périz, perayre, qui té casa als Cadirers, *gratis*, caplleven de mà e poder del dit comissari los dessús dits béns scrits stimats en les dites quinze liures, prometent restituhir aquelles per aquells o la dita stima. Obligaren, etc. renunciaren, etc. E la dita na Úrsola jura, etc. e certificada del beniffet del senatconsult velleyà,³⁴ etc. renuncia, etc. *Actum Valentiae*, etc.

Testes. En Luýs Palau, notari, e en Ramon Bernat, vergueta.

(34) *Senatus Consultus Velleianum.*

{18.2} *Dicta die.*

La dita na Úrsola Lopis protesta que per la present caplleuta no li sia fet prejuhí, com pretenga que tots los dessús dits béns escrits són propis de aquella, exceptades dos caixes que són d'en Miquel Lopiç, perayre, en la una de les quals hi ha una capa e sayo de drap negre, e dos parells de calces de cordellat negre, e hun broquer e servellera, [i] dos camisses, y en la altra caixa provisió de menjar. E com fos present lo dit Miquel Lopiç, protestà.

Testes qui supra. (40 r) (40v-43v)³⁵

{19} *Confecions ex officio.*

{19.1} *Die XVII mensis maii MDXXXI.*

En Anthoni Soldevila, fuster, ell, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu.

Fonch interrogat que diga per què l'[h]an pres. E dix que haurà tres o quatre mesos que vingueren a casa sua Hieroni Cerdà, flaquer, e hun qui-s diu Bernaldino [Acero], qui fonch patge del encubert, e hu qui-s diu [Amador] Miralles. E digueren a ell, confessant, responent e testimoni, <e digueren a ell, confessant, responent e testimoni> *ut supra*, si ell conexia al encubert que fon en Alzira. E ell, confessant, los dix que bé'l conexia. E demanàs ell, confessant, si era viu. E aquells li digueren que sí, e que estava en Flandes, e que stava en companyia de hun sanct home que anava ab ell. E tanbé le digueren que aquí, en lo Real, hi havia de haver una gran batalla e que vendria lo dit encubert ab molta gent e que exirien los de València [a] ajudar-li contra los moros e que tendrien una victòria de aquell, e que ells volien anar a Flandes e que si volia anar ab ells. E ell, confessant, responent e testimoni, los dix que volia fer sa faena e que no tenia dinés per anar. Y tanbé li digueren, parlant moltes vegades tots los tres ab ell,³⁶ anant pasegant de dia per València, que lo dit encubert era fill del príncep don Johan e que tenia una creu en los pits y que hera un valent home.³⁷ E que açò li digueren en

(35) Fols. en b^o.

(36) [e ab Bueyso, fill del artiller].

(37) [E que lo Emperador era anat a parlar ab lo sanct home que anava ab lo encubert e li havia demanat quant havia de viure e que aquell li havia [...] que viuria aquest any].

sa casa e anant pasegant per València. E que no y savia més del que dit ha. E que és recordant que lo dit Bernaldino vingué de Terol ab hun cunyat seu. E anant pasejant hun mes ha, poch més o menys, dix a ell, confessant, responent e testimoni, que era vengut hun correu a Terol de part del dit encubert e que venia a visitar a ell dit Bernaldino e que era pasat al Alcayde de los Donzeles.³⁸ E acò li dix present lo dit Hieroni Cerdà. E també és recordant que lo dit Hieroni Cerdà li dix que lo dit encubert era casat (44 r) ab la filla del Rey de Inglaterra.

{19.2} Conffecions *ex officio*.

Dictis die et anno.

Hieroní Cerdà, flaquer, delat, denunciat e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat que diga per què l'[h]an pres. E dix que no sab per què l'[h]an pres, perquè anit vespre e cada nit li podien pendre ahon l'[h]an pres fent sa faena.

Fonch interrogat si conexia a Bernaldino, perayre, que és de Terol. E dix que bé-l conexia e que ja sabia la causa per què lo havien pres. Y lo que sab és que hun any ha que hun home, que li par que era [Amador] Miralles, perayre, e jermà de [...] Miralles, qui té casa als Quatre Cantons, dix a ell, confessant, responent e testimoni, que en Flandes hi havia hun don Anrich que era fill del príncep don Johan. E que ell, confessant [i] testimoni, no tenia atensió en dites coses [i] que no curava sinó de fer sa fahena.

Fonch interrogat quantes vegades ha parlat ab mestre Anthoni Soldevilla de dites coses. E dix que ell, confessant, responent e testimoni, no-s recorda de més, sinó que totstamps deya al dit mestre Anthoni que no parlaven de dites coses ab ningú. E [que] ell, confessant, [i] responent, no té ànsia de dites coses.

Fonch interrogat quant ha que parlà ab Bueyso e de què parlaren. E dix que en lo dia de hir parlà ab lo dit Bueyso de dites coses, pregant-lo que no-n digués res a nengú, perquè ell no parlava de dites coses, ni-s curava d'elles. (44 v)

Fonch interrogat si ell, confessant, responent e testimoni, dix al dit Bueyso que tenia gana de anar a veure'l per tantes coses que li havien dit. E dix que en lo

(38) Original: de las Donzellas.

dia de hir dix al dit Bueyso que tantes coses havia hoÿt dir del dit don Anrich, que si tinguera companyia hiria a veure'l [a] Flandes. E açò dix burlant.

Fonch interrogat quant temps ha que parlà ab Bernaldino e quantes vegades e de què. E dix que, mijant Quaresma pasada, parlà ab aquell, que no sab qui lo y portà, ni com vingué, e no sab quantes vegades li ha parlat e que no li ha parlat de res.

{19.3} Confessions *ex officio*.

Die XVIII mensis maii anno MDXXXI.

Hierònym Cerdà, flaquer, ell, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat que diga si lo dit Bernaldino que ha dit en ses confessions en lo dia de hir fetes, si-s nomenava també Casanova e de quina edat és e quina manera de cara té e si té cabells blancs en lo cap y en la cara.

E dix que no sab que lo dit Bernaldino se nomene altre nom sinó Bernaldino, e no-l ha hoÿt nomenar Casanova. E que una (45 r) volta portà al dit Bernaldino a casa de Soldevila. E que lo dit Bernaldino serà home de quaranta anys, no és gros ni flach de cara, e deya que tenia casa, muller e fills en Terol, e solia posar en una posada que stà en la plaça de Palomar.

Fonch interrogat que diga de hon havia hoÿt dir³⁹ del que deyen fill del príncep don Joan, don Enrique de Mendoza.

E dix ell, confessant, responnent e testimoni,⁴⁰ en guarda del Rey de França, quant lo tornaven de Espanya, en⁴¹ Madrit, hun sastre de Madrit qui-s deya Martell, en casa del qual posava ell, confessant [i] responnent, cridà a ell, confessant, responnent e testimoni, dient-li que devallàs a conversació, e ell, confessant, responnent e testimoni, de fet devallà. E lo dit Martell li dix que hun fill del príncep don Joan e de dona Margarita se era criat entre pastors [i] que era ja gran,⁴² e no li dix mes. E après ha hoÿt dir al dit Bernaldino que lo dit don Enrich tenia un crucifixi en los pits y que era casat ab una filla del Rey de Inglaterra. Y stà en

(39) [de aquell fill del Rey].

(40) [en França].

(41) [una ciutat].

(42) [y tenia un crucifixi en los pits].

veritat que lo dit mestre Anthoni Soldevila portà a ell, dit <ell> confessant, responent e testimoni, al dit Bernaldino. E ell, confessant, dit responent e testimoni, dix que per a què lo y portava. E parlaren d'anar a Flandes, emperò deyen-ho burlant. Y stà en veritat que estos dies propassats ell, confessant, responent e testimoni, comprava hun quartago en lo mercat, emperò no-l volia per anar a Flandes, sinó per anar a Catalunya. Y stà en veritat que, en presència del dit mestre Anthoni e de Bueyso, dix ell, confessant, responent e testimoni, lo que dessus ha dit, ço és, que lo dit don Enrich era casat ab la filla del Rey de Inglaterra e que tenia prop de si hun home sanct. E li par a ell, confessant [i] responent, que li dix que lo dit don Enrich era duch de Pera, e que lo Emperador,⁴³ nostre senyor, tingué gana de veure al dit home sanct, y-l anà a veure. Y que lo dit home sanct li havia dit que tornàs (45 v) allí, de allí a tres dies, que lavors no li podia tornar resposta. E que axí lo Emperador e Rey nostre senyor, a cap dels tres dies, era tornat a parlar ab lo dit home sanct. E que aquell li havia dit que no podia viure sinó tot lo any quaranta-hu. (46 r) (46 v)⁴⁴

{20} Testimonis *pro parte fisci ex officio*.

{20.1} *Die XVIII mensis maii MDXXXI.*

En Johan Rodrigues, fuster, qui està en casa de mestre Anthoni Soldevilla, qui està a la placa dels Caixers, testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que ell, testimo[ni], no ha sinó set o huyt dies que stà en casa del dit mestre Anthoni, e per ço sab poch en la vida de aquell. Bé és veritat que un home, que en lo dia de huy ha hoÿt dir que-s diu Hieroni Cerdà, lo ha vist venir a casa del dit mestre Anthoni e parlar ab ell a la porta asseÿt en lo banch. De què parlaven, ne de què no, no'n sab ell, dit testimoni. E açò, e no *alia*, dix saber. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit. Interrogat de presents. E dix que la muller del dit mestre Anthoni e altres que no se'n recorda. *In junctum*.

(43) [tingué gana].

(44) Fol. en b°.

Dicta die XVIII mensis maii MDXXXI, dictus testis fuit formiter reproductus super denunciacionem. Et dixit idem.

{20.2} *Dictis die et anno.*

En Martí Sancho, ymaginari, qui està al costat d'en Soldevilla, a la placa dels Caixers, testimoni qui jura a nos tre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que no sab *alia* sinó que ell, testimoni, ha vist venir al dit Hieroni Cerdà, que ha hoÿt dir que's flaquer, que esta semana en què estam vingué a la casa del dit mestre Anthoni Soldevilla, e stava dempeus davant (47 r) lo dit mestre Anthoni, e no mirà ell, testimoni, si parlaven o no. E que en lo dia de hir, de vesprada, veu ell, testimoni, al dit Hieroni Cerdà que stava parlant ab lo dit Soldevilla, lo qual dit Cerdà stava parlant asseyt e lo dit mestre Anthoni denpeus fent fahena. E també hi ha vist venir algunes vegades a hun jove qui's diu Bueyso a parlar ab lo dit mestre Anthoni, tres o quatre vegades. E açò dix saber. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit. *In junctum*, etc.

Dicta die, dictus testis fuit formiter reproductus super denunciacionem. Et dixit idem.

{20.3} *Dictis die et anno.*

En Joan Agostí Bueso, mercader vehí de la ciutat de València, qui stà en lo loch de Ruçafa, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que, quinze o vint dies ha, poch més o menys, hu qui's diu Hierònym Cerdà, flaquer, lo qual de present ha vist pres, veu ell, testimoni, que comprava en lo mercat de la present ciutat de València hun quartago morzillo, lo qual portaven Anthoni Cavoy y [...] Sales y altres corredors qui entenien en vendre aquell, los noms del[s] qual[s] no sab ell, dit testimoni. E ell, dit testimoni, com conegués al dit Hierònym Cerdà, qui era stat obrer o criat del pare d'ell, testimoni, li demanà que per què comprava lo dit quartago. E aquell li respongué que volia anar en Flandes y que si volia ell, testimoni, anar ab ell en Flandes. E ell, testimoni, li respós: Per a tal cosa poria ésser que y ens faria companyia! E lo dit Hierònym Cerdà li digué que ell pendria cent ducats e que (47 v) ell, testimoni, prengués altres cent e hirien los dos de companyia. E ell, testimoni, li respós que quina mercaderia porien fer ab cent ducats cascú. E aquell li respós: Deixem-ho estar, no-n parlem més!

E com en la plaça dels Caixers de la present ciutat de València stigués hu qui's diu Anthoni Soldevila, fuster, –lo qual axí mateix de present stà pres, e ab lo qual ell, testimoni, tenia alguna pràctica, perquè aquell és de Iviça e revenien alguns ayvicenchs en casa de aquell, e per saber noves ell, testimoni, de sa muller, que stà en Yviça, e del capità Abel, revenia ell, testimoni, algunes vegades en casa del dit Anthoni Soldevila–, anant e venint ell, testimoni, en la dita casa, vey a molt freqüentar en dita casa al dit Hierònym Cerdà. E deya lo dit Anthoni Soldevila que li era molt gran amich e que lo que no faria per ell, no'n faria per son jermà. E haurà huyt o deu dies, parlant ell, testimoni, ab lo dit Anthoni Soldevila del dit Hierònym Cerdà, dient-li que per què volia anar a Flandes ab mercaderia de cent ducats, <e> lo dit Anthoni Soldevila li respós que no anava per nenguna mercaderia. E ell, testimoni, li respós que podia ésser que a d'algun mercader de la present ciutat li deguessen en Flandes tres o quatre milia ducats, e que per ser aquell home de recapte, per què'ls hi cobràs, li donaria alguna quantitat. E lo dit Anthoni Soldevila li tornà a dir que no anava per res de tot allò.

E ell, testimoni, ni lo dit Anthoni Soldevila, no'n parlaren més, sinó que ell, testimoni, haurà huyt o deu dies que portà al dit Anthoni Soldevila una escopeta per a què li adobàs la vaqueta que stava trencada. E lo dit Soldevila, ara, diumenge propassat, pres la escopeta d'ell, testimoni, e, ab un moço que novament havia pres, vingué la volta de Rucafa per a tirar e passejar. E stant ell, testimoni, dit dia en Rucafa, en casa de Vicent de Roures, parlant ab la muller de Vicent Cafont y de la muller del dit Vicent de Roures e de una nora de aquella, vingué lo dit Anthoni Soldevila a la porta del dit Vicent de Roures sens la escopeta, la qual, dix, havia deixat a casa Nofre Domènech. E axí dix que volia descançar a la porta del dit Vicent de Roures, per ço que venia (48 r) cançat del camí.

E parlant ab ell, testimoni, e ab les dones que dit ha dessús, los dix entre les altres coses, de hun senyal que s'havia vist en Roma de hun arch de Sanct Martí que stava cap avall, e hun temple a cada punta del arch, e que y havia en mig hun temple, e que exien huns raix de foch, e que los dits raix donaven en lo temple que stava en mig, e que eren grandíssims senyals; e que los moros cercaven los arbres de les ballestes e anaven molt regozijats; e que hun cavaller, no nomenant qui era, li havia dit que's tenia cascun dia consell per veure com se levarien les armes als moros; e que lo cavaller havia dit: Ara que volem, no podem, perquè no

podem escusar de amprar-nos del poble, per ço que som poch! E stant axí parlant de dites coses, entrà lo dit Vicent de Roures, amo de casa, y son fill. Y lo dit Anthoni Soldevila, en presència de tots, dix que, ara ha vint anys, digué un home en esta ciutat de València que, ans que passassen vint anys, <que> vendrien dies que València estaria en gran necessitat per causa d'estos moros de la terra. E axí ell, testimoni, e lo dit Anthoni Soldevila se n'anaren de dita casa.

E ell, testimoni, volia anar a veure hun joch de pilota. E lo dit Anthoni Soldevila dix: Deixau-ho estar! Ara veniu açí ab mi, que he deixat la capa en una casa! E anà a cobrar aquella. E anaren après a casa d'ell, testimoni. E allí se seguieren los dos. E ell, testimoni, féu traure a beure al dit Soldevila. E lo dit Soldevila dix a ell, testimoni: Aquell home que yo he dit que, ara ha vint anys, dix que la ciutat de València se hauria de veure en necessitat a causa dels moros, encara és viu! E, continuant, dix a ell, testimoni: Estos dies passats me demanaveu: Cerdà, a què anava a Flandes? Voleu que·ns ho diga? E ell, testimoni, li dix: No tinch molta necessitat de saber-ho, emperò si m'[h]o voleu dir també ho escoltaré. E axí lo dit Anthoni Soldevila dix a ell, testimoni: Acostau-vos a mi! E ell, testimoni, se acostà a d'aquell. E lo dit Anthoni Soldevila tragué huns papers que portava embolicats en los pits e dix a ell, testimoni, que eren oracions. E féu-li fer jurament a ell, testimoni, que lo que li descobriria no digués a ningú. E ell, testimoni, (48 v) li prometé que no diria res a ningú. E aquell li dix: Senyor Bueyso, haveu de saber que Hierònym Cerdà va en Flandes a veure a hun nét del rey don Ferrando, lo qual és lo home que <y> ans he dit que deya que vendria temps que València staria en prou necessitat, lo qual se nomenava don Enrique de Mendoza, lo qual furtaren del bres éssent xiquet, y és se criat per lo món y és stat molt temps en Bogia. Y, per fer bones coses, lo rey don Ferrando lo havia fet capità de cavalls, no sabent que era son nét. E que lo dit don Enrique de Mendoza era stat en una cova tres dies per gran tristor, per ço com era nét del rey don Ferrando e que lo rey don Ferrando no·n sabia [que] lo qual dit don Enrich [era] nét del dit rey don Ferrando.

En lo temps de la germania vingué en Alzira e, entre·ls altres de la dita vila, trià quatre-cents homes e hixqué fora la terra contra dos *milia* moros. Y entrà entre aquells dits moros e féu en aquells gran matança. E que los dits moros dexaren de pelear ab los dits quatre-cents homes e que tots tiraven a terror contra lo

dit don Enrich e que nengú podia noure'l, perquè sinó un sols déu no'l basta a noure. E que, anant en la escaramuça peleant, volgué matar hun moro. Y que lo moro se li agenollà e li demanà que per amor de Déu no'l matàs. E aquell dit don Enrich li respòs: *¡Esso te vale!* e no'l matà. E axí tornaren a la dita vila de Alzira ab la victòria. E com lo dit don Enrich stigués cançat de tota la nit en arreglar la gent, li tragueren los dits quatre-cents hòmens de Alzira, e ell, dit Anthoni Soldevila, ab aquells, un rollo de pa, e li digueren: Senyor, refresques vostra merced! E que lo dit don Enrich li-s dix: *¡No me llaméys señor, que a un solo Dios pertenece llamar Señor! ¡Llama(d)me hun pobre compañero como vosotros!* E que en aquell temps esquarteraren molta gent per la germania e axí-s destorbà la cosa. E lo dit don Enrich dix: *¡No me pesa sino que pagan muchos por mí!* E axí se n'anà. Y ara, pochos dies ha, ha enviat una letra a hun criat seu que-s diu Casanova, la qual diu: *¡Casaneva, esfuérçate!* E: *¡Has de saber que soy casado con la hija del Rey de Inglaterra, y si te falta nada, (49 r) amp[á]rate de mis amigos, y de Hierónimo Cerdán! ¡Y si no te pudieren ayudar, ve al Alcaide de los Donzales, que no te podrá faltar!*

E continuant, lo dit Anthoni Soldevila dix que Déu tenia guart aquest home per a una vida com esta que ha de venir, e que ha de exalçar la sancta fe catòlica, y porta hun crusifixi empremtat en la carn mateixa, en los pits, lo qual Salaya y tots lo tenen per hun sanct home. E hun dia, stant en Terol lo dit don Anrich, en casa de hun tal Roiz, adevinà que dos hòmens que faltaven en Terol staven en una cova. Tantes coses sé d'ell que *nuncha* acabaria de contar-les, tanta és la affectió que li tinch! *Mas* hun dia, quant me vejau parlar ab Hieroni Serdà, direu: Senyor Serdà, es veritat lo que-m diu Soldevilla de aquest home que porta lo crusifixi als pits en la carn mateixa? E vaus así perquè va Serdà a Flandes! Vós que m'[h]o deman: ja u ho he dit!

E ell, testimoni, tenint per burla tot lo que lo dit Anthoni Soldevilla deya y que anava enant, escabollís d'ell lo millor que pogué. E prengué ell, testimoni, a hun cosí germà d'ell, testimoni, qui-s diu Vicent Saffont, e li dix: Gran mal any hi ha en València y gent molt orada! Levau-vos de taula –com stigués sopant–, perquè⁴⁵ vull parlar. E aquell se levà de taula. Vejam que voleu ab tan gran se-

(45) Original: que que.

cret? E axí entraren en hun palau de dita casa. E ell, testimoni, li contà tot lo que havia pasat ab lo dit Anthoni Soldevilla. Y lo dit Saffont, hoynt una cosa tan gran, tingué per bé que anasen a donar-ne avís⁴⁶ al noble don Luýs Ferrer, lochtinent de General Governador. E perquè ell, testimoni, veu que la dita cosa tenia espèsia de heretgia, tingué per bé de anar a donar-ne avís als reverents inquisidors. E axí, lo dilluns ara pus propasat, anà ell, testimoni, ab mossén [Pedro] Sorell, notari de la Inquisició, als dits reverents inquisidors, hi·ls digué ell, testimoni, tot lo que havia pasat ab lo dit Anthoni Soldevilla. E los dits inquisidors li digueren que si sabia alguna cosa del dit Hieroni Cerdà. E ell, testimoni, los dix que no sabia més del que havia oït de la compra del quartan. E los dits reverents li digueren que treballasse ell, testimoni, de saber-ho de la bocha del dit Hieroni Cerdà.

E aquell dia mateix anà ell, testimoni, entre tres y quatre pasat mig jorn, poch més o menys, <anà> a la casa del dit Anthoni Soldevilla e allí, a la porta, fent fahena lo dit Anthoni Soldevilla, entraren en troves. E lo dit testimoni li demanà si Hieroni Serdà stava en lo propòsit mateix de anar a Flandes. E lo dit Anthoni Soldevilla li respós (49 v) que ell lo y levava del cap y que creya que no dexaria de anar lo dit Cerdà. E ell, testimoni, li dix: Axí vol anar lo dit Hieroni Serdà sens tenir letra de dit don A[n]rich que·l enviàs a cuidar! E lo dit Anthoni Soldevilla respongué: Compare, no va en l'ayre! I stant en estes paraules, arribà lo dit Hierònim Serdà. E lo dit Serdà dix al dit Soldevilla: Miralles se n'és anat, perquè [es] diu que és stat en casa de la senyora Vallesa y se n'ha portat los pintes y no és anat a fer fahena. Y lo dit Soldevilla respongué: Espantat me feu estar! Respongué lo dit Cerdà: Yo·l veig tan determinat, al dit Miralles, que crech que serà anat allà! E lo dit Anthoni Soldevilla respongué: Senyor Serdà, conta al senyor Bueyso lo fet de don Enrich, perquè yo lo y he contactat com a truch, hi·l he pres ab jurament, y stà espantat del que li he contactat! Y ell, testimoni, per disimular, respós: Cert que és cosa d'espantar, y si vós voleu, senyor Cerdà, yo us faré companyia fins a Flandes, puix que m'e pasejat una temporada per Ytália, no·m daré res de anar de ací a Flandes y despendre cent ducats. E lo dit Hieroni Cerdà dix a ell, testimoni: Si vós estau en eix propòsit, no y perdreu res! E ell, dit testimoni, li dix que era molt content de anar. E açò li dix per disimular la cosa.

(46) Original: avos.

E sellavors, lo dit Hieroni Cerdà escomensà a contar les coses del dit don Anrich de Mendosa, dient com era nét del Rey don Ferrando, fill del príncep don Johan y fill de madama Margarita. Y que lo dit don Anrich fonch furtat del bres y és stat gran temps en Orà⁴⁷. Y lo Rey don Ferrando lo féu capità de cavalls. Y axí tornà a Espanya y féu moltes coses en Alzira y en Terol. Hun dia, venint de la volta de Castella, y havia sabut que hun criat seu, natural de Saragoça, havia mort hun home, e, pasant per Terol, hixqué la guarda y li digué: *Senyor, teneos!* Y aquell dit don Anrich respós: *¡No me puedo tener, villano!* E la dita guarda volgué detener-si, sinó pendre'l de la regna del cavall. Y lo dit don Enrique⁴⁸ arranchà la espasa y matà a la dita guarda. Y que hixqué lo batle de Terol ab set de cavall, y que lo dit don Enrich no-s movia de son pas. Y aplegà prop d'ell lo dit batle e lo dit don Enrich li dix: *¡Bolvehos, bayle, a vuestra casa en hora buena!* E que lo batle juró por su fe que todo se espantó, y tornóse a Teruel sin tomarle. Y fue por Saragoça y trobà a hun criat d'ell que'l portaven a penjar. E lo dit criat, vent al dit don Enrique, se pres a riure. E lo dit don Enrich li féu senyal ab lo dit que disimulàs. E lo dit Soldevila, que-ls stava escoltant, [digué]: Mirau quina confiança tenia aquell home que, portant-lo a penjar, se prengué a riure! E axí lo dit don Enrich se acostà a la justícia a cavall y demanà que per què portaven aquell home a penjar. E axí lo dit (50 r) justícia respongué que havia mort hun home. E lo dit don Enrich mostrà una letra del condestable que diu que'l solten. E axí-l tornaren a la presó. E a cap de dos dies lo soltaren. Y-l prengué don Enrique e li dix: *¡No hagas más el necio y thoma plazer agora!* Y ara lo dit criat està en Terol. [I] lo dit don Enrich és anat en Flandes. Y anà a casa de madama Margarita y demanà si podien huns espanyols parlar ab Sa Altesa. E com fon en presència de dona Margarita, supplicà que tothom se apartàs. Restà aquell a soles ab ella y trobà que la dita dona Margarita se volia morir. E li dix: *¿Senyora, si hagora le viniese hun hijo delante de sus hojos, qué haría?* E respongué aquella: *¡Hun hijo perdí, y no creho jamás verle porque me lo hurtaron de la cuna!* E respongué aquell: *¡Pues, senyora, delante le tenéys!* Y aquella lo abrasà y-s prengué a plorar. Y lo dit don Enrich tragué hun anell dels pits, que tenia quant lo furta-

(47) Original: Horà.

(48) [dix].

ren, e aquella, conexent la anella, se pres a plorar y abrasar, dient: *¡Ah⁴⁹ hijo, agora, a la hora de la muerte, haviades de venir!* E aquell respós: *¡Senyora, ansí havia de ser!* *¡Pues hijo –respós ella–, yo os quyero dexar el Ducado de Pera!* Y axí morí la dita madama dona Margarita.

Aquest don Enrich fa companyia ab un home sanct qui està en Flandes, lo qual fa grans coses. Y és tant sanct lo dit don Enrich com lo home sanct. Y ha parlat quatre voltes ab lo àngel. Y fa grans coses en Flandes. Y tenint notícia lo Emperador de les coses que fa lo dit don Enrich, és anat a Flandes, no per altre sinó per parlar ab ell, fas a fas. Lo Emperador tot tremolava com li parlava. Y li dix l'Emperador: *Dicho me han que havéys heredado el Ducado de Pera.* E lo dit don Enrich respós: *¡Sí, lo he heredado porque me pertanese más que a vos!* *¡Eso, y más que eso!* Y lo Emperador se n'anà molt torbat. Y anà-se'n lo dit Emperador al home sanct, y lo Emperador li demanà si seria molta la sua vida; e <que> lo home sanct li dix que tornàs de allí a tres dies. Y lo Emperador era tornat al cap dels tres dies. E lo home sanct li respongué que miràs si havia bé governat sos regnes, que en lo any quaranta-hu havia de morir. E lo dit Hieroni Serdà, continuant lo que deya, dix a ell, testimoni, que lo Emperador mori[ri]ja al cripsi de sol que seria ara, en lo mes de agost primer vinent, en lo qual mes hi ha de haver hun cripsi de sol, perquè havem de saber que trobam en les profecies que ha de venir hun encubert en cavall de madera y ha de conquistar tota la morisma. Y més, trobam en les profecies que lo bastó de Aragó ha de lansar la flor de llis de Fransa, donchs lo Emperador no és bastó (50 v) de Aragó, perquè lo home fa linatge, que no la dona: [doncs] haveu de saber que aquell don Enrique és Rey nostre legítim. E ara, com lo Emperador muyra, ha de venir y ha de pasar al camp de Biterbo, allà prop de Roma, ahon diuen se ha de junctar lo Turch e lo Rey de Fransa. Y ell, dit don Enrich, haurà la victòria del Turch y del Rey de França, com a Rey d'Espanya y bastó de Aragó. Y si plau a Déu, nosaltres serem vencedors y pasarem en Barberia y guanyarem a Fes y los trezors que y ha en ell.

E ell, testimoni, li demanà que com era casat ab la filla del Rey de Inglaterra⁵⁰. [I] lo dit Hieroni Serdà respongué que havia trobat lo Rey de Inglaterra

(49) Original: ha.

(50) Original: Inglaterra.

profecies que havia de venir hun espanyol hi havia de casar ab sa filla. Y sabent lo Rey de Incglaterra les noves del dit don Enrich, li volgué parlar, y li digué⁵¹ d'esta manera: *¿Por ventura soys vos el espanyol que hallo en mis profecias que ha de ser marido de mi hija y ha de senyorear todo el mundo, y ha de tener hun crusifixo en las carnes, en el pecho?* E lo dit don Enrich li respongué: *¿Vos lo havéys hall[ad]o, Rey!* E que aquell respongué: *¿Sí, yo lo he hallado en mis profecias!* E respongué lo dit don Enrich: *¿Pues Rey, no quyero que hos vay[ái]s descontento; desde ahora hos digo que no será hotra mi mujer sino vuestra hija, ni yo seré marido de otra, sino de vuestra hija. Y más quiero que os vay[ái]s contento!* E, desfen-se dels pits una casacha de vellut que portava, <e> li mostrà al dit Rey de Incglaterra lo dit crusifixi que portava en los pits. E lo dit Rey, que-n veu, se volgué lansar per adorar-lo. E lo dit don Enrich digué: *¿Apartau-vos, Rey, que no pertanese adorar a Dios en mis carnes! ¿Dexaldo para otra parte!* Y [preguntat] on és anat l'Alcayde de los Dozelles, [digué:] A Flandes, que lo dit don Enrich lo ha enviat a cridar! Y que creya ell, dit Hieroni Serdà, que no és anat per altre, lo dit Alcayde de los Dezelles, sinó per acabar lo matrimoni de la dita filla del Rey de Incglaterra.

Y axí ell, testimoni, perquè no-l prenguesen en sospita los dits Cerdà y Soldevilla, los dix que cercaria dinés esta semana e hiria a Flandes ab lo dit Serdà. E lo dit Soldevilla dix que Déu sabia si yria ab ells si tenguera dinés. E lo dit Cerdà dix al dit Soldevilla que, si volia venir, del que portarien no li faltaria res. E lo dit Soldevilla dix que per ventura los acompanyaria fins a Terol, hi veurien lo criat del dit don Enrich. E axí ell, testimoni, se n'anà hi-ls (51 r) prometé que-ls tornaria resposta. E encontinent se n'anà ell, testimoni, al noble don Luýs Ferrer. E aquell li portà davant sa excel·lència. E li donà comptada notícia de dites coses. E açò dix saber. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit. *In junctum fuit, etc.* (51 v)

Dicta die XVIII mensis maii MDXXXI, dictus testis fuit formiter reproductus super denunciacionem. Et dixit idem.

(51) [que].

{20.4} *Die predicta intitulata XVIII maii anno MDXXXI.*

Alonso, catiu de Hierònym Cerdà, flaquer, testimoni qui jura a nostre Seynor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que ell, testimoni, coneix molt bé a hun home que li diuhen Bernaldino, perayre, lo qual stà en Terol e allí té muller e fills, lo qual és de gentil manera de home blanch, de cara ab la barba rossa e mesclada de pèls blanchs, de bona disposició, no flach ni gros, lo qual ha vist ell, testimoni, venir a menjar moltes vegades en casa del dit Hierònym Cerdà, amo d'ell, testimoni, e parlar ab aquell de dos o tres mesos, poch més o menys, a esta part. E ell, testimoni, hoý dir algunes vegades al dit Hierònym Cerdà que tenia molta voluntat al dit Bernaldino e que aquell li havia fet honra en temps passat. E lo dit Hierònym Cerdà li feya grans festes com si li fos jermà. E a la fi del mes de abril propassat és recordant ell, testimoni, que lo dit Bernaldino vingué a la present ciutat de València e deya que venia de Terol. E posà dos o tres dies en una casa que stà en lo carrer Enpedrat, que no sab ell, testimoni, qui stà en la dita casa, més de quant hoý dir en casa del dit Hierònym Cerdà, no's recorda a qui, que lo dit Bernaldino posava en una casa del carrer Empedrat. E ell, testimoni, no'l veu estos dos o tres dies que dit ha dessus que stigue en València, més de haver hoýt dir al dit son amo, Hierònym Cerdà, que lo dit Bernaldino era stat en València dos o tres dies e havia posat en una casa en lo carrer Enpedrat, al costat de la casa hon (52 r) stà don Lorenç de Pròxita. E stà en veritat que, dotze o tretze dies, poch més o menys, ans que ell, testimoni, hoýs dir que lo dit Bernaldino era vengut a València e que posava en la casa del dit carrer Empedrat, lo dit Hierònym Cerdà, ab hun compare seu que's nomena [Damià] Armengol, estamenyer, lo qual és hun home alt, de cos flach, de cara ab bona barba negra, se'n partiren los dos de València de companyia a cavall en sengles aques. E lo dit Hierònym Cerdà deya que anaven a Terol. E a cap de nou dies, los dos tornaren a la present ciutat de València. E ell, testimoni, li hoýt dir al dit son amo que venia de Terol. E no sab ell, testimoni, ni ha hoýt dir [més]. E té per cert ell, testimoni, que sa muller, ni altri de casa, no saben a què era anat a Terol.⁵² E açò, e no *alia*, dix saber ell, testimoni. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessus. Interrogat de pre-

(52) [ni a què no].

sents. E dix que hun catiu que's diu Anthoni; una mossa que's diu Úrsola Ortiz; e una tia de la senyora d'ell, testimoni, que's diu Úrsola; e hun jove que's diu Vicent⁵³ Bru, filastre del dit Hierònym Cerdà, los quals saben com lo dit Bernaldino venia a casa del dit Hierònym Cerdà e que menjava en dita casa, [i] el veyen parlar ab lo dit Hierònym Cerdà. Açò ajustat que lo dit Bernaldino anava vestit de una capa pardilla ab una guarda de drap mateix, hun sayo de drap negre e una gorra negra; e portava algunes voltes saraüells e borzeguins, e altres voltes saraüells e miges calces pardilles. *In junctum fuit, etc.*

Die XVIII mensis maii MDXXXI, dictus testis fuit formiter reproductus super denunciacionem. Et dixit idem.

{20.5} *Dictis die et anno.*

Lo noble don Pedro Canoguera, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. (52 v) E dix que lo que ell, dit testimoni, sab és que stà en veritat que ahurà mes y mig, poch més o menys, que passant ell, testimoni, per davant casa de Hierònym Cerdà, flaquer, la muller de aquell Cerdà [parlà] a ell, testimoni. E aquella dix a ell, testimoni, com lo dit son marit se n'era anat e que li havien dit –no dix qui, ni en companyia de qui– que era anat a Terol, e que no sabia per què. E que stava la més acongoxada dona del món perquè son marit volia que desparàs casa y que restituhís ella certs censals que ell havia carregat en nom d'ella. E que ella en nenguna manera del món no'n volia fer, y que pregava a ell, testimoni, que en açò la volgués aconsellar. E que quan vingués son marit, que li parlàs y que sabés d'ell quina descontentació tenia d'ella e per què volia desparar casa.

E de allí a dos o tres dies, éssent vengut a la present ciutat de València lo dit Hierònym Cerdà, la dita sa muller ho féu saber a ell, testimoni, enviant-li a dir que li fes plaer que li parlàs. E axí ell, testimoni, hun dia, a la una hora passat mig jorn, passant per sa casa, veu al dit Hierònym Cerdà, al qual ell, dit testimoni, li dix que vingués a parlar ab ell, testimoni, e que'l trobaria al Almodí, en casa don Alonso Vilaragut. Lo qual, en la hora mateixa, vingué a dita casa. E ell, testimoni, li dix lo que la dita sa muller li havia⁵⁴ dit a ell, testimoni, e dient-li que

(53) Original: Martí.

(54) Original: l'avía.

stava espantat de aquell que volgués desaparar casa e que de què havia de viure. E aquell dix a ell, testimoni, que ja tenia de què viure, e que tenia censals e diners, e que no volia ésser més flaquer, e que-s perdia en lo dit offici, e que sa muller que fes lo que bé li vingués. E axí ell, testimoni, tornà la resposta del que lo dit Hierònym Cerdà li havia dit a la dita sa muller.

E après poch dies, no-s recorda ell, testimoni, quant, anant ell, testimoni, al seu molí hun vespre, hora molt tarda, éssent devers lo portal de Quart, trobà al dit Hierònym (53 r) Cerdà e, ab aquell, hun perayre, lo qual stà en lo camí de Quart –e no sab ell, testimoni, com se nomena, salvo que-l coneix de vista–, als quals ell, testimoni, los dix tals o semblants paraules: Què feu vosaltres ací a tal hora? E aquells li respongueren: Senyor, estam ací parlant! E ell, testimoni, los dix: Què parlau vosaltres? E lo dit Hierònym Cerdà dix a ell, testimoni, que parlaven que ell se'n volia anar a Ytàlia. E lavors lo dit perayre pres de la mà al dit Hierònym Cerdà e digué-li: Vós, burlau-vos! E lo dit Hierònym Cerdà dix que no-s burlava. E lo dit perayre lavors dix: Yo us promet que si vós vos ne anau, yo me n'hire ab vós! E deixant-los ell, testimoni, als dos, se n'anà.

E de allí a cinch o sis dies, lo dit Hierònym Cerdà vingué al molí d'ell, testimoni, e de rahons en rahons, parlant ab ell, testimoni, li dix que se'n volia anar la volta de Cathalunya, e que no sabia si entraria en França, e que tot ho feya per apartar-se que no volia pastar. E dos o tres dies ha, lo dit Hierònym Cerdà tornà al molí d'ell, testimoni, e dix a ell, testimoni, que si sabia les galeres de Espanya quant vendrien e si sabia si havien de tocar a Gènova. E ell, testimoni, li dix que no sabia quant vendrien les galeres e que les esperaven de hora en hora e que li havien dit que no tocarien a Gènova. E lavors aquell dit Hierònym Cerdà dix a ell, testimoni, que quant partia don Miquel Çanoguera, jermà d'ell, testimoni. E ell, testimoni, li dix que molt prest. E aquell demanà a ell, testimoni, lo camí que havia de fer. E ell, testimoni, li dix que de ací havia d'anar dret a Perpinyà y entrar en França. E aquell demanà a ell, testimoni, lo Emperador e Rey nostre senyor hon stava. E ell, testimoni, li dix que en Alemanya. E lo dit Hierònym Cerdà dix a ell, testimoni, que si sabia (53 v) si havia de venir a Flandes. E ell, testimoni, li dix que no-n sabia. E aquell pregà a ell, testimoni, que sabés del dit don Miquel Çanoguera quant seria la sua partida. E ell, testimoni, li dix que per què lo y deya, si se'n volia anar ab ell. E aquell li dix que sí. E ell, testimoni, li dix que ell lo y demanaria al dit son jermà.

E, en lo dia de hir, a les tres hores de vesprada, poch més o menys, stant ell, testimoni, en lo son molí, vingué Hierònym Cerdà e demanà a ell, testimoni, si havia sabut lo dit son jermà don Miquel Çanoguera quant se n'anava. E ell, testimoni, li dix que sí, e que molt prest se n'anava. E lo dit Cerdà li dix que volguera molt que no fos ans de Pasqua. E ell, testimoni, li dix que creya que no seria la partida ans de Pasqua, e que encara que ell digués que molt prest se'n partiria, que tostemps se allargaria la partida. E lo dit Cerdà dix a ell, testimoni, que sercava un quartago que fos [...] e no'l trobava, que si ell, testimoni, en i sabia algú. E ell, testimoni, li dix que no. E açò, e no *alia*, dix saber ell testimoni. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessus. Interrogat de presents. E dix que lo dit Cerdà e ell testimoni. *In junctum*, etc.

Die XVIII mensis maii MDXXXI, dictus testis fuit reproductus formiter super denunciacionem. Et dixit idem.

{20.6} *Dictis die et anno.*

Anthoni, natural de Barberia, de terra del zèfir⁵⁵, catiu de mestre Hierònym Cerdà, flaquer, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. (54 r) E dix que stà en veritat que ell, dit testimoni, és catiu de hun flaquer que's diu mestre Hierònym Cerdà e stà en casa e servici de aquell. E és recordant ell, testimoni, que hun perayre, que's nomena Bernaldino, lo qual ha hoÿt dir ell, testimoni, que té casa e stà en Terol e és molt gentil home, bell rostro, de cara ab la barba rossa e alguns pèls blancs en aquella, e anava vestit ab una capa de pèl de rata, una estuba de drap negre e unes miges calces pardilles, lo ha vist ell, testimoni, venir dos vegades a casa del dit Hierònym Cerdà. E cascuna vegada dinà en dita casa ab lo dit Hierònym Cerdà, los quals mostraven tenir molta amistat. E veyà que los dos parlaven algunes voltes, no hoÿa ell, testimoni, lo que parlaven. E la primera vegada que y dinà fonch ans de Carnestoltes propassades. E la segona vegada fonch⁵⁶ deu o dotze dies après de passada la festa de Sanct Vicent Ferrer propassada. E stà en veritat que lo dit Hierònym Cerdà, poch dies ans de la dita festa de Sanct Vicent, se'n partí de la

(55) Original: çafir.

(56) [un dia].

present ciutat de València en companyia de [Damià] Armengol, teixidor de estamenes, lo qual té casa prop lo molí de na Rovella, ab sengles rocins. E hoý dir ell, testimoni, al dit Cerdà que anaven a Terol, no sab ell, testimoni, ni ha hoýt dir per què anaven. E a cap de huyt dies tornaren a la present ciutat de València. E hoý dir ell, testimoni, al dit Cerdà com era stat en Terol. E en lo dia de hir, en la nit, a les deu hores, poch més o menys, prengueren al dit Hierònym Cerdà [i] el portaren a la presó. E ell, testimoni, stava molt meravellat per què'l podien pendre, com lo tinga per molt bon cristià. E en lo dia de huy, trobant ell, testimoni, al magnífich thesorero de sa excel·lència, que's nomena [...] Artés, ab lo qual ell, testimoni, té alguna conexença, li demanà que si sabia lo dit Hierònym Cerdà, amo d'ell, testimoni, per què [l']havién pres. E aquell li dix que stava perillós de la vida. E ell, testimoni, li dix que stava espantat per hon li podia venir lo mal e que no podia pensar per hon li venia, si ja no li venia per la anada que havia fet a Terol. E açò li dix ell, testimoni, per ço com, des que ell, testimoni, stà ab lo dit Cerdà, may lo ha vist exir de València fins ara que és anat a Terol, segons li ha hoýt dir (54 v) ell, testimoni. E per ço, sospita si lo mal li vendria per allí, que també la sen[y]ora d'ell, testimoni, tenia molta entema al dit Bernaldino de Terol. E ell, testimoni, recelava no li vingués lo mal per ell. E per ço ha dit ell, testimoni, lo que ha dit de Terol. E açò, e no *alia*, dix saber ell, testimoni. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessus. Interrogat de presents. E dix que quant lo dit Bernaldino vingué a dinar a casa del dit Cerdà e quant se'n partí lo dit Cerdà per anar a Terol, segons aquell deya, los criats de casa del dit Cerdà ho saben. *In junctum fuit*, etc.

Die XVIII mensis maii MDXXXI, dictus testis fuit reproductus formiter super denunciacionem. Et dixit idem.

{21} Confessions *ex officio*.

Predictis die et anno.

Na Joana Soldevila, muller de mestre Anthoni Soldevila, fuster, qui stà a la plaça dels Caixers, ella, confessant, reponent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogada. E dix que stà en veritat que, de tres o quatre mesos, poch més o menys, a esta part, ha vist ella, testimoni, que hun flaquer, que li dihuen Hierònym Cerdà, vingué per tres o quatre vegades a casa d'ella, testimoni, e parlava ab lo marit d'ella, testimoni, lo qual se nomena mestre Anthoni Soldevila. E com ella, testimoni, tinga la casa molt fonda e stigués dins casa e aquells parlassen a la porta de casa, stant fent faena lo dit (55 r) son marit, no hoÿa lo que parlaven. E hun dia, no és recordant ella, testimoni, quin dia era, ni quant temps ha, éssent vengut lo dit Cerdà a parlar ab lo dit son marit, après que hagueren parlat, éssent-se n'anat lo dit Cerdà, ella, testimoni, dix al dit son marit: Què és aço? A què ve aquest home –dient-ho per lo dit Cerdà– tantes vegades a casa? E lo dit son marit se pres a riure e dix tals o semblants paraules: oradures que diu aquest home! Diu-me que y ha hun encubert y yo no-n crech res! E ella, testimoni, li dix que la deixàs estar e no li digués semblants rahons, ni-s posàs ell en allò, e que si altra vegada hi venia lo dit Cerdà, que ella, testimoni, li diria que se n'anase a bona hora a sa casa e que no la posàs en necessitat. E lo dit son marit li dix: Què ja us creheu vós que yo'l tinch de creure a ell? E aço e no *alia* dix saber. (55 v) (56r-58v)⁵⁷

Die XVIII maii MDXXXI.

{22} Procura.

Cosme Soriano, notari procurador fiscal, al magnífich micer Berthomeu Luýs Sarçola *et* a lo archiu del scrivà de la sala.

Excel·lentísim senyor. Ab clamosa insinuació, veu e fama pública precedents, davant lo conspecte de vostra excel·lència, personalment constituïts en Francés Johan Cardona e Cosme Soriano, notaris procuradors fiscals de Sa Majestat, los quals *ducti necessitate sui officii ne crimina remaneant impunita*, en tota aquella millor via, forma e manera que de *justitia* poden e deuen, clamant, denunciant e acusant vers e contra Anthoni Soldevila, fuster, Jeroni Serdà, fla-

(57) Fols. en b°.

quer, [Amador] Miralles, Bernaldino [Acero], perayre, e contra qualsevol altres còmplices, fautors e auxiliadors dels crims e delictes deíus especificadors, los noms dels quals protesten puixen ajustar a la present denunciació, clam e acusació, tota hora e quant altra notícia pervendran, fan, dihuen e posen lo clam, denunciació e acusació per los capítols *immediate* següents declaradora:

I. E primerament dihuen, posen e, si negat serà, provar entenen *non se as-tringentes*, etc., que los dits delats són vassalls de Sa Majestat del regne de València e de Aragó. E axí és ver.

II. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, jatsia los dits delats sien vassalls de Sa Majestat e obligats a la fidelitat que vassalls dehuen a son rey hi senyor, tostemps aquells són estats deservidors de Sa Majestat e grans traïdors. E axí és ver.

III. *Item*, dihuen *ut supra* que los dits delats, en lo temps de la germania e revolucions populars del present regne, se són senyalats (59 r) per molt deservidors de Sa Majestat e grans agermanats. E axí és ver, públich e notori.⁵⁸

IIII. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que per ser estats, los dits delats, tant grans agermanats en lo temps de la germania, se ha procehit contra aquells. E axí és ver.

V.⁵⁹ *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, jatsia haia discorregut molt temps de la germania, encara emperò tostemps que en lo cor e voluntat de dits delats són restades relíquies de la germania e molta afflictió e voluntat de suscitar e comoure altra vegada los pobles del present regne de València y de Aragó. E axí és ver.

VI. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, moltes e diverses vegades, los dits delats han comunicat e tractat entre si la forma que porien tenir per a comoure e avalotar lo poble de València contra Sa Majestat, delliberant de dir e publicar, persuadint al poble que lo encubert qui fonch mort en lo temps de la germania era viu e que era lo que havia de ser rey e a qui pertanyia per zerta línea los regnes e senyories de Sa Majestat. E axí és ver.

(58) Marg. Sup: Denunciació.

(59) [V. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que lo pare del dit Boeso, altre dels dits delats, per gran traïdor e agermanat, fonch manat sentenciar e fonch penjat. E axí es ver].

VII. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, posant en execució lo sobredit de lliber e propòsit, los dits delats, cautelosament, són anats sembrant lur error e secta, donant a entendre a moltes persones que lo dit encubert estava en Flandes e que's nomenava don Enrique, e que era fill del príncep don Johan e casat ab la filla del rey d'Inglaterra, e que tenia en companyia de aquell un sanct home que sabia que Sa Majestat del Emperador e Rey nostre senyor havia de morir molt prest. E que lo dit encubert havia de venir en lo regne de València e que en lo Real y havia de haver una gran batalla, a hon hi seria lo dit encubert ab molta [gent]. E que de València exiria molta gent en ajuda de aquell contra los moros e que obtendria victòria. E que lo dit encubert era molt valent home e tenia una creu vermella en los pits, donant-los a entendre moltes altres coses per a induhir e portar-los a la voluntat e servey del dit encubert contra la Majestat del senyor Rey. E axí és ver.

VIII. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, no sols los dits delats anaven sembrant e dien[t] les sobredites coses per induhir a moltes perso-(59 v)nes en servey del dit encubert, més encara deyen que lo dit encubert de Flandes havia tramés un correu a la ciutat de Terol a visitar al dit Bernaldino, altre dels dits delats, e que era passat al Alcayde de los Donzeles, donant a entendre que lo dit Bernaldino era molt affavorit e tenia molt ab lo dit encubert. E axí és ver.

VIII. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, per millor poder persuadir lo poble en favor del dit encubert contra la Majestat del senyor Rey, los dits delats se són dividits, restant part de aquells en la dita ciutat de València, e altres de aquells anant a la ciutat de Terol. E axí és ver.

X. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que lo dit Bernaldino, altre dels dits delats, diu que és patge e molt familiar del dit encubert. E axí és ver.

XI. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, a causa de les induccions e persuasions que los dits delats han sembrat per lo present regne errònea e falsament, moltes persones del present regne se són aficionades al dit encubert ab delliberació de servir aquell contra Sa Majestat. E axí és ver.

XII. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, per millor poder dits delats persuadir dits errors e imprimir aquells en moltes persones, determenaren que alguns dels dits delats partissen per a Flandes e diguessen que anaven a parlar ab lo dit encubert. E axí, de fet, Anthoni Soldevila, fuster, e lo dit Jeroni Serdà, flaquer, se apersebien per a anar a Flandes. E axí és ver.

XIII. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que los dits delats, ab la oportunitat de veure que Sa Majestat estava fora de Espanya, treballassen ab molta diligència de conduhir molta gent que fos de sa voluntat per a alcarse ab la terra contra Sa Majestat, robar, matar e maltractar als de la part de Sa Majestat. E axí és ver.

XIII. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que los dits delats són grans agermanats, avalotadors, aprocessats e agermanats. E axí és ver.

XV. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que per haver fet e perpetrat los dits delats los dits crims e delictes e conspirat contra Sa Majestat, aquells són enconreguts en moltes e grans penes, axí corporals com pecuniàries, contra semblants delinqüents statuhides e ordenades. E senyaladament contra cometadors de crim de lesa majestat. E (60 r) axí és ver e fundat de justítia.

XVI. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que totes les dites coses, en quant en fet són veres, e en quant en dret procehexen e han loch de justítia. E de aquelles és pública veu e fama.

*Et com tals crims e delictes no deguen restar sens condigne punició e pena, y que als dits delats sia càstich e als altres succehexca en exemple, supliquen, per ço, a vostra excel·lència, sia mercé de aquella provehir e manar que los dits delats, los quals són absents, sien presos e posats en la presó, e que de aquells e dels altres, los quals estan presos, sien exigides respostes e confessions judicials *medio juramento et ante copiam*. E si per aquells vel *alios*, a vostra excel·lència constara los dits delats haver fet, comés e perpetrat los dits crims e delictes, li plaera condemnar aquells en totes les dites penes, axí corporals com pecuniàries, e en les despeses de la present causa. E si los qui absents són, haver no's poran, sia procehit contra aquells per procés de absència *juxta forum [formam]*.⁶⁰ *Et etiam* supliquen sia mercé de vostra excel·lència evocar-se la present causa e cometre aquella a hu dels doctors de la Real Audiència *ad coligendum et refferendum, et super intermediis actum de tortura providendum*.*

In super supliquen que testimonis los sien rebuts in [n]umero parti alteri, etc., alia, etc. *Et Actum Valentiae. Altissimus, etc.*

(60) [E si, per aquelles *aut alios*, constara a vostra excel·lència los dits delats haver fet, comés e perpetrat los dits crims e delictes, li plaera condemnar aquells en totes les dites penes, axí corporals com pecuniàries, per furs e privilegis del present regne contra semblants delinqüents e, senyaladament, contra cometadors de crim de lesa maiestat, statuhides e ordenades].

Evocata causa Didaçus Perez de Ystella, Regii Consilii doctor, et in cuius absentia Bartholomeus Ludovicus Sarçola, eiquidem Consilii Regii doctor, audiat, colligat et referat ac super intermediis et aliis supplicatis provideat. Vidit fiscii advocatus.

Relatum per excellentem dominum ducem locumtenentem generalem, die XVIII maii anno MDXXXXI. Valentiae. Cervelló.

Jesus. Recepta, etc. Fiat ut supplicatur. (60 v)

{23} Confessions *super denunciacionem.*

{23.1} *Die XVIII mensis maii anno MDXXXXI.*

Hierònym Cerdà, flaquer, delat e denunciat qui dessús, ell, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que per tal se té ell, confessant, responent e testimoni, e per tal té als altres.

II. *Item.* E dix que no's té per traïdor ell, confessant, responent e testimoni, ans ha servit molt bé al Emperador e Rey nostre senyor en lo camp de Ytàlia, y a tots los altres té ell, confessant, axí mateix, per servidors del Emperador e Rey nostre senyor.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres⁶¹ no sab que sien agermanats, ans los té per servidors de Sa Majestat.

IIII. *Item.* (61 r) E dix que no sab ell, confessant, responent e testimoni, que li hagen fet pres, ni lo y podien fer, com no sia stat agermanat, ni may és anat en ordenança, ni ab los agermanats.

Fonch interrogat *ex officio* si ha pagat en la tacha com a agermanat.

E dix que és veritat que ha pagat en lo offici de flaquers la tacha que li tachaven los majorals, emperò no com a agermanat.

Fonch interrogat si és stat dins Alzira ab los agermanats, armant-se ab aquells contra los officials reals e la gent que servia a Sa Majestat.

(61) [no y sab res].

E dix que stà en veritat que ell, confessant, responent e testimoni, stigué en Alzira y-s armà ab los agermanats, per ço que hoy dir que li havien scrit que de Chercell⁶² era vengut una fusta e havia donat a través en Cullera, y que per hun moro de aquells donarien a son jermà. E que llavors se posà en Alzira, hon stigué quinze dies, emperò may hixqué de allí.

V. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, no és stat agermanat, y que stà en veritat que a ell, confessant, responent e testimoni, [no] li ha restat en lo cor y en la voluntat affectió en la germania y en coses de aquella. Y stà en veritat que ab lo dit mestre Anthoni Soldevila ha parlat de coses de la germania, en casa del dit Soldevila y anant passejant per la present ciutat, y aquell mostrava que folgava de dites noves. Dels altres condelats no y sab res. Y jamés ha vist en Alzira al dit mestre Anthoni Soldevila.

VI. *Item.* (61 v) E dix que nega lo dit capítol segons stà posat, com may hagen tengut col·loqui ni parlament de quina forma tendrien de avalotar lo poble contra Sa Majestat. Y que nega també que hagen persuadit al poble res del encubert que fonch mort en temps de la germania. Bé és veritat que lo que ha dit en ses confessions fetes *ex officio*, ço és, que don Enrique⁶³ era fill del príncep don Joan, qui havia de ésser Rey de Aragó y València, y que los regnes li pertanyien per certa línea, <y> açò li digueren a ell, confessant, responent e testimoni, e al dit mestre Anthoni, Bernaldino e Miralles, no-s recorda qual dels dos ho dix primer. E après ell, confessant, e lo dit mestre Anthoni ne han parlat entre si algunes vegades. E no han parlat a nenguna persona, al menys no se'n recorda. E après ho digueren al dit Bueso, ab molta importunació del dit mestre Anthoni, [a] qui ell, confessant, responent e testimoni, ja li dix que no lo y fes dir, que de aqueixes coses ell no-n volia parlar tant e que no-n volia parlar sinó ab ell.

VII. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, en lo precedent capítol y en les confessions fetes *ex officio*, ja ha dit lo que sab sobre lo dit capítol y les persones ab qui ha parlat, ço és, mestre Anthoni y Bueso. Y que may ha nomenat lo encubert, sinó don Enrique. Y que és ver que ha dit les coses contenudes en lo dit capítol, salvo que no nomenava may encubert e que no deya dites

(62) Original: Sarcel.

(63) [Manri].

coses per a induhir-los a la voluntat e servey del dit don Enrique, ni contra la voluntat del Rey nostre senyor, ni mai és stada tal la sua voluntat.

VIII. *Item.* E dix que stà en veritat que lo dit Bernaldino (62 r) dix a ell, confessant, responent e testimoni, que lo dit don Enrique enviava de Flandes hun correu al Alcayt de los Donzelles, y li havia manat que passàs per Terol, que [el] vezitàs, com lo vezità, e li dix lo que ha dit en los precedents capítols. E també dix dites coses lo dit Bernaldino a ell, confessant, stant en companyia del dit mestre Anthoni. Y açò per la present ciutat, com lo dit Bernaldino no entràs may en casa d'ell, confessant.

Fonch interrogat *ex officio* si·l convidà may a dinar al dit Bernaldino y si li havia donat diners.

Dix que may lo havia convidat a dinar y que may li donà sinó dos ducats en dos vegades.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol, y que no sab que lo dit Bernaldino ne haja parlat en Terol. Y stà allí perquè y té casa, y és perayre y és casat ab una dona que és jermana de hun capellà que·s diu mossén Pedro.

X. *Item.* E dix que no ha hoÿt dir que lo dit Bernaldino fos patge del dit don Enrique, sinó que li era molt familiar y tenia molta pràctica e familiaritat ab aquell –no li dix de quant temps– y que fonch en lo temps de la germania dins Alzira.

Fonch interrogat *ex officio* si ha hoÿt dir ell, confessant, responent e testimoni, que lo encubert que era en Alzira fos sentenciat.

E dix que ell, confessant, responent e testimoni, ho hoÿ dir (62 v) en Ytàlia, que havien sentenciat al dit encubert. E que no sab ell, confessant, responent e testimoni, com deyen que era exit de Alzira aquest don Enrique, ni anat en Flandes, ni sab més del que dessús ha dit.

XI. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, no ho ha parlat ab unes persones de les que dit ha dessús. Y que stà en veritat que les persones que ha nomenat veyà ell, confessant, responent e testimoni, que eren molt affectats al dit don Enrique, emperò no contra lo Rey, ni may parlaren contra lo Rey cosa alguna.

Fonch interrogat *ex officio* com podia ser que ell, confessant, responent e testimoni, e los que dessús ha dit, volguessen servir al dit don Enrique e tinguessen per cert que lo regne li pertanyia e que lo mateix regne fos del Emperador e Rey nostre senyor.

E dix que és veritat que ell, confessant, responent e testimoni, e los altres dessús dits parlaven de dites coses per ço que'n deya una profecia de San Ysidro, la qual hoy dir ell, confessant, responent e testimoni, en Ytàlia, e no's recorda de aquella. Emperò ell, confessant, responent e testimoni, may fôra stat contra lo Emperador e Rey nostre senyor, ni sab que los altres condelats se fossen determinats en ésser contra ell.

XII. *Item.* E dix que stà en veritat que ell, confessant, responent e testimoni, parlava ab lo dit mestre Anthoni de anar a Flandes. Emperò deya-ho burlant, (63 r) com ell, confessant, responent e testimoni, e lo dit mestre Anthoni, no tinguessen diners.

Fonch interrogat *ex officio* si ha comprat un quartago per anar a Flandes e si ha dit que'l compraria per al dit effecte a algunes persones.

E dix que stà en veritat que ell, confessant, responent e testimoni, stava en compra de un quartago per anar a Nostra Senyora de Monserrat e, de allí, a veure la terra de hon era son pare, damunt de Leyda, de una vila que's diu Oliana. E que dix al dit Bueso que volia comprar hun quartago per anar a Flandes e que ell també <que> compràs un altre, e que lo y dix burlant. E que stà en veritat que ell, confessant, responent e testimoni, no li dix al dit Bueso que's burlava.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol, com may se hajen parlat tals coses.

XIII. *Item.* Dix que ell, confessant, responent e testimoni, nega que sia stat agermanat. E axí li fonch dit que no stava en lo bandeig y que podia passejar. Y perquè après li dix [...] Lopis, cunyat d'ell, confessant, responent e testimoni, que pagàs una dehenca de ducats, li fonch dit que no pagàs *alia*, puix no tenia culpa. Y que los altres no sab que sien stats agermanats, ni avalotadors del present regne.

XV. *Item.* E dix que no creu ésser encorregut (63 v) en pena alguna, emperò que stà per a tot lo que's ordenava.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat.

{23.2} Confessions *super denunciacionem.*

Dictis die et anno.

Mestre Anthoni Soldevila, delat e denunciat qui dessús, ell, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que és ver lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

II. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* (64 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni, com no sia stat may agermanat. E en lo temps <de> que ell, confessant, responnet e testimoni, fonch en Alzira, anà per fer seda e ja no y havia nengú, que ja era reduhida la dita vila. E dels altres no hi sab res.

III. *Item.* E dix⁶⁴ que no sab que li sia stat fet procés. Dels altres no y sab res.

V. *Item.* E dix *idem ut in proximo.*

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol segons stà posat, y és la veritat que les coses que ell, confessant, responnet e testimoni, y lo dit Hierònym Cerdà y los altres han dit, no li han may agradat. E que les que són, ja les dix anit en ses confessions fetes *ex officio*, les quals li són stades lestes de la primera línia fins a la darrera, *de verbo ad verbum*. E aquelles lestes, fonch interrogat si lo contingut en aquelles és la veritat e lo que ell havia dit e confessat. Dix que lo contengut en aquelles és ver e que no sab més. Açò ajustat que, quant li deien les dites coses, ell, confessant, responnet e testimoni, se'n reya.

VII. *Item.* E dix *idem ut in proximo.* (64 v)

VIII. *Item.* E dix *idem ut in proximis.*

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

X. *Item.* E dix que axí u hoy dir ell, confessant, responnet e testimoni, al dit Hierònym Cerdà. Emperò no y sab altra cosa.

XI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit <ell> confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell dit <ell> confessant, responnet e testimoni. Bé és veritat que lo dit Hierònym Cerdà dix a ell, confessant, responnet e testimoni, que anassen a Flandes a veure lo encubert, no menant al dit don Enrique encubert. Emperò, ell, confessant, li dix moltes vegades que ell, confessant, no y volia anar. E axí concertà lo dit Cerdà ab lo dit

(64) [*idem ut in proximo*].

Bueso que los dos hirien a Flandes y que sercarien allí per veure si trobarien al dit encubert.

XIII. *Item.* (65 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, respnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* Dix *idem ut in proximo*.

XV. *Item.* E dix que no creu ésser encorregut en pena alguna, com tostemps haja fet sa faena.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat.⁶⁵

E fetes dites confessions e judicials respostes, *statim* lo dit magnífich micer Berthomeu Luís Sarçola, doctor del Real Consell e relador dessús dit, hagudes per publicades aquelles, presents los dits delats e absent la part altra, provehí e manà que aquelles fossen insertades y en procés, de les quals (65 v) ne fos donada còpia e trellat a cascuna de les dites parts, si-l ne voldran, a ses despeses, donant e atorgant a cascuna de les dites parts dilació de quatre hores en matèria principal e dos hores en matèria objetiva, per a dir, posar, provar e al·legar tot lo que voldran. La qual dilació passada, los testimonis sien haguts per publicats e insertats en procés e lo dit procés reste en punt de acort, sens altra provisió. *Injungint* e manant a cascuna de les dites parts que sien presents a veure, jurar, etc., durant la dita dilació. E passada aquella fins a sentència, si-s convendrà, a lo que los dits e deposicions dels dits testimonis seran rebuts, lur absència en res no obstant. La qual dilació fonch atorgada *inter primam et secundam horas post meridiem*.

Presents foren per testimonis a les dites [coses] en Hierònym Gorris e Joan Barreda, verguetes de la Real Alguaziria.

(65) [Publicades les dites confessions [i] presents los dits delats, [otorga] dilació quatre hores *in materia principali* e dos hora[s] *in materia objectiva*, la qual dilació passada, etc. *Injungint* e manant, etc. La qual dilació fonch atorgada *inter primam et secundam horas post meridiem*. *Testes*. Hierònym Gorris e Joan Barreda, verguetes de la Real Alguaziria. *Dicta die*. Lo dit Hierònym Cerdà, *gratis*, féu procurador al discret en Hierònym Lobera, notari, present, per a entrevenir en lo present procés e causa, tots e sengles actes de aquella fins a sentència definitiva e real execució de aquella. Promés, etc., obliga, etc. *Testes predicti*].

{24} Procura.

{24.1} *Et dicta et eadem die intitulata decima octava mensis maii predicti et anno quo supra a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.* (66 r)

Lo dit en Hieroni Cerdà, delat e denunciat qui dessús, voluntàriament e de certa sciència, féu e constituí procurador seu cert y special, etc., itaque, etc., al discret en Hieroni Lobera, notari, present, etc., ço és, per a què en nom de ell e per ell, dit constituent, puixa entrevenir e entrevinga en la present causa de denunciació, tots e sengles actes de aquella fins a sentència difinitiva e real execució de aquella, si-s convendrà. E als plets largament etc., promés, etc., obliga, etc. *Actum Valencie*, etc.

Presentes foren per testimonis a les dites coses los dessús dits verguetes.

{24.2} *Et dicta etiam die.*

Lo molt expectable senyor duch don Ferrando de Aragó, lochtinent e capità general en lo present regne de València, manà personalment als magnífichs micer Cosme Abbat e micer Jaume Felibert, doctors en cascú dret, que, a pena de cinch-cents florins de or, advoquen al dit Hieroni Cerdà. E per lo semblant, sa excel·lència manà personalment al discret en Hieroni Lobera, notari, sots la mateixa pena, que procure al dit Hieroni Cerdà. De les quals coses sa excel·lència manà al notari dejús scrit ne rebés carta pública, la qual per lo (66 v) notari, etc., fonch rebuda los dits dia, mes e any en la ciutat de València.

Testes qui supra.

{24.3} *Consequenter, vero dicta die intitulata decima octava predictorum mensis et anni.*

En Sebastià Salvador, verguer de la Real Audiència, dix e relació féu ell, en lo dia de huy, de provisió de sa excel·lència, haver manat als dits magnífichs micer Cosme Abbat e micer Jaume Filibert, doctors en cascun dret, que, a pena de cinch-cents florins de or, advoquen al dit Anthoni Soldevila. E per lo semblant, haver manat al discret en Macià Joan, notari, sots la mateixa pena, que procure al dit Anthoni de Soldevila.

{24.4} Procura.

De post vero dicta et eadem die intitulata decima octava jam dicti mensis maii et anno jam superius dicto a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.

Lo dit Anthoni de Soldevila, delat e denunciat qui dessús, voluntàriament e de certa sciència, féu e constituí procurador seu cert y special, etc., *itaque*, etc., al honorable e discret en Macià Joan, notari, absent, etc., ço és, per a què en nom (67 r) de ell e per ell, dit constituent, puixa entrevenir e entrevinga e faca part legítima en la present causa de denunciacions e sengles actes de aquella fins a sentència difinitiva e real execució de aquella. E als plets largament, etc. Ab poder de substituhir, etc., promés, etc., obliga, etc. *Actum Valencie*, etc.

Testes proxime dicti. (67 v)

{25} Excel·lentíssim senyor. Ab provisió de vostra excel·lència, per mandato fet a micer Jaume Felibert y micer Cosme Abat, doctors en leys, y a Hieroni Lobera, notari, és stat manat que deffenssen a Hierònim Cerdà, lo qual és stat denunciat a instància del procurador fiscal, donant deffenses al dit denunciat e altres de quatre hores *in materia principali* e *in materia objectiva*. Y aquells, per obtemperar al manament de vostra excel·lència, han legit certa informació e denunciació e/o confessions *ex officio*. E, jatsia de present aquelles no tinguen, ni sia cas ni loch de al·legar deffenses algunes, axí perquè no tenen trellat de les dites confessions *ex officio*, ni de la denunciació, ni menys saben, ni han vist que hagen alguns testimonis contra aquell provehīts, per rahó de les quals hi haja necessitat de deffensar-se lo dit en Hierònim Cerdà. E per ço, lo dit en Hierònim Cerdà supplica plàcia a vostra excel·lència provehir que, axí de les dites confessions *ex officio* e denunciació e testimonis, si alguns ni ha que sien stats produhīts contra lo dit Hieroni Cerdà, sia donat trellat al dit suplicant. E per lo (68 r) semblant, li sia donat un competent termini o dilació, al menys de deu dies, per a deffensar-se, perquè altrament, en tant breu termini com és de quatre hores, no sia posible al·legar, ni provar deffenses algunes, ans per *indirecte* seria restar sens deffensa lo dit suplicant, com en semblants cassos e qualitats de pretés delictes se haja acostumat de donar molt major dilació de deu dies. *Et licet*, etc. *Vidit Abat. Altissimus et etc.*

Tradatur còpia y llicó et sine mora prout supplicatur quo ad alia intimetur fisci regii procuratoribus, et visa eorum responsione providebitur.

Relatum per excellentem dominum ducem locumtenentem generalem, die XVIII maii anno MDXXXXI. Valentiae. Cervelló. Vidit Felibert.

{25.1} *Die XVIII mensis maii MDXXXXI.*

Retulit Sebastià Salvador, verguer de la Real Audiència, ell, hui, haver intimat dita supplicació e provisió al discret en Francés Johan Cardona, notari procurador fiscal. Respós que supplica a sa excel·lència que, *attenta calitate cri-*(68 v) *minis* del qual los dits delats són acusats e la calitat de la persona de aquells, <que> mane ésser feta prompta y expedida justícia. E com fos present en Hieroni Lobera, notari *dicto nomine*, dix que, perseverant *humiliter* en lo que té supplicat, supplica sia mercé de sa excel·lència manar ésser la dita dilació atorgada e donada per lo que té supplicat.

Sua excellentia, attenta qualitate cause, estat et perseverat in provisiois, cum hocque dilatio currere incipiat quinta hora post meridiem.

Relatum per excellentem dominum ducem locumtenentem generalem, ex deliberacione Regie Audiencie, die XVIII maii anno MDXXXXI. Cervelló.

{25.2} *Dicta die.*

Comparent *in Regia Audiencia* lo discret en Masià Johan, notari procurador de mestre Anthoni Soldevila, dix que per sa excel·lència li era stat manat [que] ell procuràs al dit Anthoni de Soldevila. E que ell, optemperat als manaments de sa excel·lència, supplicava, per poder deffensar al dit Soldevila, li fos manat donar trellat axí de les confessions -si algunes ni havia-, com de la denunciació e de tots los actes fets contra aquell fins en la present hora, com sien cinch hores de la vesprada, poch més o menys, com *alia* ell bonament no'l podrà deffensar al dit son principal suppli-(69 r)cant; *etiam* que li manàs donar competent dilació per a posar e provar les deffenses de aquell. E per quant lo dit son principal és persona que té molt poca substància, per scusar despeses, volia e entenia haver per posada e la posava, *nunch pro tunch quatenus opus sit*, la supplicació dessús insertada per part del dit Hieroni Cerdà posada. E per quant al peu de dita supplicació, o en lo mateix full hon està continuada aquella, hi han dos provisions, la

una de les quals diu *tradatur* còpia e l'altra *stat et perseverat in provis*, supplica lo mateix que és *stat supplicat* per ell, dit Macià Johan, que li sia lliurada còpia de tot e que li sia donada competent dilació, *alia* que'l no pot deffensar al dit son principal.

{25.3} *Et dicta etiam et eadem die intitulata decima octava jam dictorum mensis et anno comparet in Regia Audiencia.*

Lo dit en Hieroni Lobera, notari *dicto domine*, dix que, per quant no té treballat del procés de denunciació possada contra lo dit son principal, <e que> no pot deffensar ni li pot correr dilació alguna. (69 v)

{26} *Veterius vero dicta et eadem die intitulata decima octava mensis maii eiusdem anni millesimi quingentesimi quadragesimi primi, inter octavam et nonam horas post meridiem.*

Lo notari scrivà del present procés fonch prest e aparellat liurar còpia e treballat de aquell a cascuna de les dites parts continuant ab son contrari, segons se pertany.

Presentes foren per testimonis al dit aparellament en Gaspar Barrio e Joan Thovia, scrivents, habitants de València. (70 r) (70 v)⁶⁶

{27} [Informació]

{27.1} *Die XVIII mensis maii anno MDXXXI.*

Andreu Gomis, texidor de lana, qui fa faena en casa [Damià] Armengol, texidor de lana, qui stà al molí de na Rovella de la present ciutat de València, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que stà en veritat que en lo dia de huy, a les deu hores ans de mig jorn, lo dit Armengol se n'anà de lur casa, no sab ell, testimoni,

(66) Fol. en b°.

per què ni ahon és anat; lo qual no és tornat pus a casa. E poch après de ésser-se'n anat lo dit Armengol, vingué a casa de aquell la muller de Hieroni Cerdà, flaquer, qui té casa al molí de na Rovella, la qual no sab ell, testimoni, com se nomenava, e la qual demanà per lo dit Armengol. E com li fos dit per la muller del dit Armengol que no y era, aquella se n'anà. E acò és lo que ell, testimoni, dix saber. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit. Interrogat de presents. E dix que la muller del dit Armengol, la (71 r) muller del dit Cerdà e Marco del Campo, qui fa faena en casa de dit Armengol, e ell, testimoni. *In junctum*, etc.

Die XVIII junii anno MDXXXI, fuit reproductus formiter super XXV capitulum addicionis. Et perseveravit.

{27.2} *Dictis die et anno.*

Marco del Campo, texidor de lana qui fa fahena en casa de [Damià] Armengol, texidor de lana, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que stà en veritat que ell, testimoni, en lo dia de huy, és entrat a fer fahena en casa de dit Armengol. E stant fent fahena ell, testimoni, en lo dia de huy en dita casa, lo dit Armengol se n'anà de casa a les deu hores ans de mig jorn, poch més o menys. No sab ell, testimoni, per què se n'és anat. Vingué a dita casa huna dona, la qual ohí dir que era muller de Hieroni Cerdà, flaquer, que stà a la plaça de Palomar, e demanà del dit Armengol. E com li fos dit per la muller del dit Armengol que no y era, se n'anà. E no és tornat lo dit Armengol tot huy. E acò dix saber. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit. Interrogat de presents. E dix que ja u ha dit e que y era Andreu Gomis, criat de dit Armengol. *In junctum*, etc. (71 v)

Die XIII junii anno MDXXXI fuit reproductus formiter super XXV capitulum addicionis. Et dixit idem.

Et perseverant açò, ajustat que lo dit Damià Armengol, après que se n'anà de sa casa, no y és tornat. E hoy dir com lo havien pres en la Pobra e portat a València e posat en la presó.

{27.3} *Die XVIII mensis maii anno MDXXXI.*

En Pere Montull, flaquer, qui stà en lo camí de Morvedre, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que hun dia, del qual al present no és recordant, salvo que haurà dos o tres mesos, poch més o menys, stant ell, testimoni, en lo mercat de la present ciutat de València, junt al porche hon se ven lo pa de rey, stava allí per lo semblant Hierònym Cerdà, flaquer, lo qual al present ha hoÿt dir que stà pres. E ell, testimoni, li dix: Què és açò que estau tant trist que ja no anau ab nosaltres –dient-ho de alguns flaquers– a jugar y pendre plaer? E lo dit Hierònim Cerdà li respós: No voleu que stiga trist, que y ha de haver hun rebonbori en València y molt prest! E ell, testimoni, burlant-se del que lo dit Cerdà deya, li respós: Pel cul de tal! Dos ballestes y quaranta-huyt passadors tinch! Qui-n vendrà a levar la capa, sabrà com! E açò e no *alia* dix saber ell, testimoni. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit. Interrogat de presents. E dix que ell, testimoni, e lo dit Hierònym Cerdà a soles. *In junctum fuit*, etc.

{27.4} *Dictis die et anno.*

En Guillem de la Sala, alabarder de la guarda de sa excel·lència, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. (72 r) E dix que stant ell, testimoni, en lo dia de huy, poch ans de la present sua deposició, en la sala ab la guarda de sa excel·lència, és pujat dalt, a la torre. E com haja molt de temps que ell, testimoni, coneix al dit Hierònym Cerdà, dix allí a huns verguetes que hon stava pres. E aquells li mostraren lo loch e li digueren si-l volia⁶⁷ veure. E ell, testimoni, dix que sí. E axí, ell, testimoni, entrà en lo loch hon stà pres lo dit Hierònym Cerdà. E vehent-lo aquell, li allargà la mà perquè li és amich. E ell, testimoni, se acostà a ell e li donà la ma. E lo dit Hierònym Cerdà li demanà si havia vist ahir a sa muller. E ell, testimoni, li dix que no, perquè sa excel·lència lo havia enviat al Guerau ab hun presoner. E vehent lo dit Hierònym Cerdà que los qui-l guardaven anaven per allí, lo dit Hierònym Cerdà dix a ell, testimoni, baixet, que per amor de Déu digués a sa muller que tantost enviàs hun home propri a Terol a avisar a Bernaldino. E que açò ell, testimoni, no-n digués a nengú. E que és recordant que li dix que si-s podia fer ab ell, testimoni. E ell, testimoni, li dix que digués. E no li dix més sinó que li encarregà molt lo que li havia dit. E que no-n digués a nengú. E

(67) Original: volien.

ell, testimoni, anant-se'n del dit Cerdà, dix <ell, testimoni> a Pedro de Hita, vergueta, lo que lo dit Hierònym Cerdà li havia dit en secret. E li demanà si encorria en pena ell, testimoni, alguna per no dir-ho. E lo dit vergueta li dix que sí. E la-vors cridaren al alguazir Valero e ell, testimoni, li dix lo que havia passat ab lo dit Hierònym Cerdà, segons dessús ha dit. E aquell li dix que vingués a testificar. E axí [és] com ell, testimoni, és vengut e ha dit lo que sabia. E açò, e no *alia*, dix saber ell, testimoni. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús. *In junctum fuit*, etc.

{27.5} *Predictis die et anno.*

En Hierònym Nunyes, çabater, qui stà en la plaça de Palomar, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. (72 v) E dix que stà en veritat que, en esta Quaresma pasada, ell, testimoni, sabé como lo dit Hieroni Cerdà anà a Terol. E hoy dir al mateix Cerdà com son compare Armengol era anat ab aquell. E no sab ni's recorda ell, testimoni, si ans que lo dit Hieroni Cerdà anàs a Terol, o après, la muller del dit Hieroni Cerdà, que és comare d'ell,⁶⁸ testimoni, <e> dix a ell, testimoni: Compare, feu-me mercé de pendre a mon marit y informar-vos d'ell quina vida és la que vol fer, perquè m'ha dit que vol vendre los catius e la f[ll]aqueria e que no vol pastar ni res! E ell li respós: Comare, anau en bona hora que yo li parlaré e sabré lo que vol fer! E axí, ell, testimoni, lo endemà pres al dit Cerdà en la casa d'ell, testimoni, e stant los dos a soles, li dix: Cerdà, veniu açí! Què és lo que delliberau fer? Per què voleu dexar de pastar y de fer fahena y voleu vendre [els] catius? Y quant no us recordareu que vostra muller ha guanyat a lo offici tot quant teniu! Y no us recordareu que vinguereu en poder de vostra muller ab la capa y lo sayo que no valia dos reals! Y ara, fent-vos Déu tanta mercé com vos ha fet de encontrar-vos ab esta dona, voleu vendre los catius y la f[ll]aqueria? E lo dit Cerdà respós: Bé tinch ab que viure deixant lo offici! E ell, testimoni, li replicà dient-li: Com podeu vós viure deixant lo offici ab cinquant[a] o sexanta liures de renda que teniu? E lo dit Cerdà respós: No cureu-vos, que yo'm daré modo e manera com viure! E ell, testimoni, li tornà a replicar dient-li: Cerdà, feu lo que us pare-

(68) Original: d'ella.

ga! Pesar me ha que lo que ma comare ha guanyat ab males (73 r) nits y mals dies hia de veure que's haja de perdre! E açò és lo que ell, testimoni, dix saber. Interrogat de loch, temps e presents. Dix que ja u ha dit dessús. (73 v)

{28} *Jesu et Domini nostri Nomine invocato.*

Excellentissimus dominus dux locumtenens generalis in hoc Valentiae Regno, etc.

In facto supplicationis et denuntiationis positis per fisci regii procuratores contra Hieronymum Cerda, pistorem, et Anthonium Soldevila, fabrum lignarium, et alios, die XVIII mensis currentis, visis confessionibus dictorum delatorum, visis testium depositionibus, viso denique toto processu ac visis videndis factaque relatione in Regio Consilio et conclusionem in eo factam insequendo, providet in modum sequentem. Quoniam meritis processus attentis constat contra dictos delattos et talia inditia resultare propterque merito, dicti delati debeant torture supponi ut ex eorum per alterutrius eorum ore veritas ervatur et de complicibus dixerint iccirco et alia, pronuntiat et declarat dictos delatos et eorum alterutrum esse torquendos donec verum et de complicibus dixerint arbitrio suo sive relatoris huius cause, etc.

//El duque de Calabria//

Vidit Ystella. Vidit fisci advocatus. Vidit Camos. Vidit Sarçola.

Lata, etc., per nos et de nostro mandato lecta et publicata per dilectum et fidelem scribam mandati, etc., Joannem Ludovicum de Cervello, in quadam camera turris domus sive aule huius civitatis, in qua Regia Audiencia more solito tunch celebrabatur die jovis XVIII maii anno a Nativitate Domini MDXXXI. Presente [et] instante Cosma Soriano, notario, altero ex fisci regii procuratoribus, pro una parte, et dictis delatis ibidem presentibus, pro altera parte, necnon presentibus pro testibus magnifico Ludovico Çaydia, milite, regio alguazirio, Hieronymo Ramon, alguazirio spectabilis gerentis vices Gubernatoris, et Sebastianio Salvador, virgario eiusdem Regie Audiencie, ac pluribus aliis in multitudine copiosa. (74 r) (74 v)⁶⁹

(69) Fol. en b°.

{29} *Die XVIII mensis maii anno MDXXXI.*

Per execució de la dessús dita interlocutòria de turments en lo dia de huy publicada per lo magnífich mossén Joan Luýs Cervelló, scrivà de manament de Sa Majestat, fonch portat lo dit Hierònym Cerdà, delat e denunciat qui dessús, en lo porche de la sala hon stà la corriola dels turments ab una cadena al coll, stants los procuradors fiscals de Sa Majestat, lo qual jura a nostre Senyor Déu, etc. E éssent en presència dels magnífichs micer Berthomeu Luýs Sarçola e micer Diego Pérez, doctors del Real Consell e reladors de la present causa, en presència e assistència del magnífich advocat fiscal micer Martí Ponç, fonch interrogat e amonestat per moltes voltes que diga veritat del que és stat acusat e denunciat, *et de complicibus*. E com digués que no sabia més del que havia dit e confessat, fonch manat que'l despullassen. E com *interim* fos amonestat que digués veritat, dix que la veritat és que, tornant ell, confessant, responent e testimoni, de Terol, a hon era anat ab [Damià] Armengol a vezitar una cunyada del dit Armengol, ell, confessant, responent e testimoni, li contà e recità totes les coses que ell, confessant, en lo dia de hir ha dit e confessat davant sa excel·lència. E hoýdes dites coses, lo dit Armengol dix a ell, confessant, responent e testimoni: Compare, per amor de Déu, que'ns guardeu de mal! E ell, confessant, responent e testimoni, li respós que, per sa fe, ell no tenia intenció ninguna mala. E dix que no y sabia més.

E com fos manat *interim* que'l despullassen e li haguessen levat lo sayo e lo gipó [i] es manàs que li levassen les calces, dix que ell diria la veritat. E dix que ell, confessant, responent e testimoni, no pot inculpar a ninguna persona més de les que ha dit. Y que *ultra* del que ha dit que li havia dit lo dit Bernaldino, li dix que lo dit don Enrich, la primera volta que'l veu [fou] en vida del Rey Cathòlich en huns camps sobre Màlaga. Y era molt fadrí, y'l nomenà per son nom, dient-li: *¡Bernaldino Azedo, seguíme!* Y axí'l se'n portà a Orà. [I] que no tenia sinó quinze o setze anys (75 r) lo dit don Enrich. E allí, en Orà, féu molt grans valenties, les quals veu lo Alcayt dels Donzells, que's trobava allí. E no li dix quants anys stigué en Orà, sinó que de allí vingué a Xàtiva, y de Xàtiva a Alzira, e de Alzira envià al dit Bernaldino a Inyesta, a hon li dix que trobaria hun pastor. E li donà una letra e que la legís, que ell no la sabia legir. E axí de fet anà, e legida dita le-

tra al pastor, vingué ab aquell a Alzira, a hon restà lo pastor, lo qual fonch sentenciat en temps de la germania, jatsia creguessen los officials que haguessen sentenciat lo encubert. Emperò que la veritat era que lo dit don Enrich se n'era anat de allí, de Alzira, a la Font Sancta, que stà damunt Terol, e allí stigué tres mesos. E de la Font Sancta se n'anà a les terres de Jordi Roiz, hon stigué, en companyia del dit Bernaldino, per temps de cinch o sis anys. E en dit temps, perquè un capellà que's tenia per molt valent lo havia volgut ultrejar, li dix: *¡Vos soys clérigo, no me querría tornar con vos!* E après li dix: *¡Salgan essos dos ballesteros que stán ahí!* E, exint dos ballesters, se pegà ab los tres, els levà les armes y les mostrà al dit Jordi Roiz. Y que de allí se n'anà a Benafe, que stà en la Mancha. E lo dit Bernaldino se'n tornà a Terol, a sa casa.

Y és recordant que deya lo dit Jordi Roiz que daria la mitat de quant tenia per saber qui era lo dit don Enrich, que'l havia molt estret e no lo y havia volgut dir qui era. E fet dit cas del capellà, stigué per dites terres de Jordi Roiz; lo qual dit Jordi Roiz deya que dubtava no fos un home, volent dir que seria lo fill del príncep don Joan. Y que lo dit don Enrich se'n vingué devers Terol y trobà unes guardes de camins en Aragó que'l detenien, dient si portava albarà per al cavall. E que li dix: *¡No me digáys nada, que soy príncipe, hijo del Rey de Fes!* E com la guarda li prengué la regna del cavall, arrancà la espasa e matà a la guarda. E que après, en lo mateix terme de Terol, hixqué lo batle de Terol ab molta (75 v) gent. E dix-li lo dit don Enrich: *¡Bayle, tenehos!* E que lo dit batle lavors tornà atrás. Y après, éssent en Terol, dix: May home me ha espantat tant, sinó hun que ara he trobat en lo terme de Terol, dient-ho per lo dit don Enrich. E que lo dit don Enrich anà devers Saragoça. E allí trobà al dit Bernaldino que'l sentenciaven. Y'l portava lo salmerín. Y lavors se acostà lo dit don Enrich e li donà una letra del condestable, dient que manava que no'l sentenciàs. E axí'l tornaren a la presó, que no'l sentenciaren. E que lo dit don Enrich li havia dit: No era menester que'm avisassen, que ja sabia yo vostra necessitat! Estau-vos en Terol, que yo he de anar a Flandes!, [dient-ho per]què sa mare dona Margarita havia de morir e que's havia de trobar a la sua mort. Y que'l féu sagnar del hun peu e del bras per lo espant que havia pres.

E après, quant ell, confessant, responent e testimoni, és stat en Terol, li ha dit lo dit Bernaldino que lo dit don Enrich arribà a Flandes e trobà a la dita dona

Margarita, sa mare, que stava mala ab molts cavallers. E lo dit don Enrich, dient-li qui eren, respongué: *¡Vassallos de Vostra Majestat de Espanya!* E com hixquessen tots los cavallers de fora, digué com era son fill e que tenia hun senyal en los pits, lo qual li mostrà. E que lo altre era lo Alcayt del Donzells. E la dita dona Margarita li dix que era son fill. E fêu-li restituhir lo Ducat de Pera, lo qual havia acomanat a hun altre per sa absència. E éssent duch de Pera, se havia vist ab lo Emperador e Rey nostre senyor, en Alemanyia o Flandes, ahon hi havia un home sanct, del qual ja ha dit en altres sues confessions. E que lo dit home sanct havia dit al Emperador que havia de morir lo any quaranta-hu y que en sos regnes hi havia home a qui pertanyien sos regnes. E que lo Emperador lo dix: Qui? E lo dit home sanct li respós: No us ho puch dir, que no m'[h]o ha manat Déu! Y que lo Rey de Inglaterra, sabut aquest afronte que havia hagut lo Emperador ab lo dit⁷⁰ don Enrich, vingué (76 r) a Flandes e parlà ab aquell, dient-li: Sou vós, per ventura, hun home que per estrologia me han dit que haveu de ésser mon gendre? E que ell respós: Com? E lo dit Rey li dix que tenia hun senyal en los pits. E aquell se desfêu e mostrà que tenia en los pits hun crucifixi. E volgués agenollar per adorar-lo e que lo dit don Enrich li dix: No adoreu a Déu en los meus pits! E lavors se donaren les mans prometent lo dit Rey de Inglaterra que'l donaria sa filla per muller, e lo dit don Enrich prometé de pendre-la per muller. Emperò, concertaren que no-s publicàs fins que ell hi stigués a Inglaterra. E estes coses li dix lo dit Bernaldino que li havia dit lo home que passà de Flandes al Alcayt de los Donzelles.

E que ell, confessant, responent e testimoni, ja sab que ha de morir, e que placiés a Déu que'l aculla en la sua glòria. E que los que vindran, veuran si dites coses vendran en effecte o no. E que voldria molt que-s parlàs ab lo dit Jordi Roiz e ab lo batle de Terol per a verificar les coses que dit ha dessus. E com hagués dit que no y sabia res e fos estat amonestat moltes voltes que digués veritat, dix que jatsia fins ací, per no posar en mal a nengú, puix no tenia culpa, hagués dit que no y sabia res nengú, sinó Armengol, desde'l temps que ell, confessant, responent e testimoni, tornara ab aquell de Terol, que li dix lo que dessus ha dit. Y encara se recorda que, dos o tres dies ans de què anassen a Terol, parlant ell,

(70) [home sanct].

confessant, responent e testimoni, ab lo dit Armengol, qui és son compare, li dix lo que li havia dit lo dit Bernaldino del dit don Enrich. Emperò lo més li deixà de dir. Ço és tot lo que sabé en la anada que féu a Terol del dit Bernaldino.

Y també és veritat que ell, confessant, responent e testimoni, dix dites coses a mestre Lope, teixidor de lana, qui stà de casa a dos carrers, entrant en lo carrer que ve del Molí de na Rovella al carrer que's diu lo Molí de les Faves, (76 v) ço és, que lo dit don Enrich stava ab un home sanct,⁷¹ lo qual era stat interrogat per lo Emperador de les coses que dessús ha dit ell, confessant, ans de la anada a Terol, ans de la qual dos mesos, poch més o menys, parlà dites coses. E lo dit mestre Lope dix a ell, confessant: Cerdà, yo crech que lo que'm haveu dit, no m'[h]o haverà dit ab mala intenció que tingau, emperò feu-me plaer que no me'n parleu més! E ell, confessant, responent e testimoni, li dix que era content. Emperò, quant fonch tornat de Terol, ell, confessant, responent e testimoni, dix al dit mestre Lope tot lo que lo dit Bernaldino li havia dit, segons dit ha dessús.

E lo mateix e de la mateixa manera dix ell, confessant, responent e testimoni, a mestre Domingo [Cabellos], torner, qui stà en lo carrer de Quart. E lo dit mestre Domingo dix a ell, confessant: Compare, no us liureu de parlar aqueixes coses, que no és bé! E ell, confessant, li respós: Rahó tenui que cert no'm paren bé! Y és recordant que quant ell, confessant, responent e testimoni, parlà ab lo dit mestre Domingo lo que ha dit e confessat dessús, lo dit mestre Domingo dix a ell, dit confessant: Yo só[c] estat bo en descobrir lo que's deya que era encubert, lo qual prengueren e sentenciaren [i] el havien atenallat. E sellavors ell, confessant, responent e testimoni, li dix lo que lo dit Bernaldino li havia dit. E sellavors, lo dit mestre Domingo li dix lo que dit ha dessús, ço és, que ell, confessant, no curàs de parlar de dites coses. E ell, confessant, li dix: No cregau que yo les volgués parlar! E que lo dit mestre Domingo no li contà de la manera que era passada la negociació del dit encubert, ni ell, confessant, se curà de demanar-lo hi.⁷²

E com no volgués dir complidament la veritat, per execució de la dessús dita interlocutòria fonch despullat e posat en lo banch dels turments. E foren-li liga-

(71) [prop de açí e totes les altres coses que].

(72) Original: y.

des les mans de part detràs ab la corda del dit turment, e alçat de terra per alcària de tres palms. E éssent dalt en lo dit turment, fonch amonestat que digués la veritat: ab qui (77 r) havia tractat e negociat les coses que havia dit stant axí de dalt. E dix que no sabia més del que havia dit stant en lo dit turment per espay de dos misereres ab sos gloria-patri. E après dix que'l devallassen⁷³ e diria la veritat. E axí éssent, fonch devallat e asseÿt en lo banch dels dits turments. E stant axí asseÿt en lo dit banch, fonch amonestat que digués veritat: ab qui havia tractat e negociat les dites coses, e per què volia anar a Flandes. Dix que per veure la terra e per cercar al dit don Enrich, per saber lo que li havia dit lo dit Bernaldino.

E après fonch amonestat que digués ab quines persones ha praticat del dit negoci del dit don Enrich. E dix que *ultra* les persones dessús dites, se recorda haver parlat de dit negoci ab hun flaquer que's diu [Joan] Uguet, que stà al forn de Sanct Andreu, al qual, dient que los moros no's enujaven en aquest regne, li dix que havia de venir alguna armada grossa. E lavors, ell, confessant, responent e testimoni, li contà lo fet de don Enrich, dient que aquell ho remediaria, segons lo y havia contat el dit Bernaldino. E lo dit Uguet li dix: Això gran cosa és! E també és recordant haver contat tot lo que contà a Bueyso a hun flaquer que's diu [Miquel] Aparici, que stà prop la plaça de Palomar, y també li dix que havia de anar ell, confessant, a Flandes⁷⁴ per veure al dit don Enrich. Emperò no'ls prengué en jurament per a què callassen. E dites coses dix als dits Uguet e Aparici stant los dos junts, como sien amichs. E també se recorda que dix a Arnau del Río, moliner del molí de les Fonts, que stà prop la Creu de Xàtiva, e a hun sobrestant del dit molí que's diu [Miquel] Manyes, als dos junts. E als dits moliner e sobrestant no'ls dix que volia anar a Flandes.

Fonch interrogat que diga per què anava a Flandes. E dix que per comunicar ab lo dit don Enrich. Fonch interrogat si anava a comunicar (77 v) de part sua o de altres, e de quins. E dix que anava a comunicar per ell, confessant, responent e testimoni, e⁷⁵ que mestre Anthoni Soldevila, puix no podia anar –segons ha dit en ses confessions–, per falta de diners, li dix que si arribava allí, digués al dit don Enrich que li besava les mans. Fonch interrogat que diga què és lo que volia co-

(73) [e axí fonch devallat].

(74) [per al efecte que dit ha dessús, dient].

(75) [no per altra].

municar ab lo dit don Enrich e per quin fin anava allí. E dix que, tenint per cert que tot lo que deya la profecia que ell, confessant, responnent e testimoni, contà a Bueyso se havia de seguir, tenia per bé de anar en Flandes per ésser conegut del dit don Enrich. Y que éssent ací, en Espanya, lo dit don Enrich, per lo que diu la profecia e per lo que Bernaldino li havia dit, fos afavorit d'ell. E que si lo dit don Enrich se'n vingués axí, en Espanya, ell, confessant, se'n vindria ab ell, servint-lo. E que la veritat és que, encara que ell, confessant, responnent e testimoni, haja dit que comunicà a Uguet e Aparici, flaquers, e Arnau del Río, moliner, e a Manyes, sobrestant, tot lo que li havia dit lo dit Bernaldino de la sua anada a Flandes, emperò aquells no li respogueren, ni li acudiren a res, salvo que lo dit Aparici li dix que aquell pahís era molt bo, e que era stat en altra Alemanyà. E que és recordant que ell, confessant, responnent e testimoni, comunicà dites coses ab hun abaxador que's diu [Joan López] Mosquerola. E lo dit Mosquerola li dix que plagués a Déu que fos suio que Déu los donàs lo que havien menester, e que stà en veritat que quant ell, confessant, responnent e testimoni, contà les dites coses als dits Uguet, Aparici, Arnau del Río [i] al dit Manyes, aquells no y paraven orella, ni mostraven folgar-hi tant com los altres que ell, confessant, responnent e testimoni, ha dit en les dites sues confessions que'n comunicà. (78 r)

Et in continenti, fetes les dessus dites confessions, fonch prorrogada la dita tortura per lo dit magnífich relador, ab vot e parer del dit magnífich advocat fiscal, per a de açí a dos hores, com fossen les quatre hores *post meridiem*, ab continuació de dies e hores.

Testes. Hierònym Gorris e Joan [Pérez] Bueno, verguetes.

{30} *Dictis die et anno.*

Per execució de la dessus dita interlocutòria de turments en lo dia de huy publicada, fonch pujat lo dit mestre Anthoni Soldevila, delat e denunciat qui dessus, ab una cadena al coll, dalt en lo porche de la sala, hon stà la corriola dels turments. *Et medio juramento* per aquells prestat a nostre Senyor Déu, etc., fonch interrogat per lo magnífich micer Francesch Ros, doctor del Real Consell, e per lo magnífich micer Diego Pérez de Ystella, relador del present procés e causa, en

presència e assistència del magnífich micer Martí Ponç, advocat fiscal e patrimonial de Sa Majestat, que diga veritat del què és stat acusat e denunciat *et de complicitibus*.⁷⁶ E que diga quant Cerdà li dix que volia anar a Flandes [i] el convidaba per anar, si li dix la causa per què anava e quina és.

E dix que la veritat és que lo dit Cerdà lo convidà a ell, confessant, responnent e testimoni, [i] el pregà que anàs ab ell a Flandes. Emperò ell, confessant, responnent e testimoni, no y delliberà anar ni tingué tal pensament. E que lo dit Cerdà li dix que anava a Flandes per veure e conèixer al dit don Enrich e per venir-se'n ab ell, perquè deya que la vespra de Sanct Francés –no-s recorda si deya del any quaranta-hu o quaranta-dos–, lo dit don Enrich havia de ésser en Morvedre. E que stant la ciutat de València ab molta necessitat per siti de moros, lo dit don Enrich, ab molta gent que portaria de Flandes, los donaria una batalla [i] els venceria, y que de ací hiria a conquistar la Casa Sancta de Hierusalem ab molta cristiandat, ajudant als de València.

E com digués que no y sabia més del que dessús ha dit e del que havia dit e confessat en les altres confessions per ell fetes, (78 v) fonch manat que li fos levada la cadena e que fos despullat. E foren-li ligades les mans de part detràs, ab la corda del dit turment. E stant ab les mans ligades, fonch amonestat que digués la veritat del concert e tracte que tenien. E com digués que ja havia dit veritat e que no y sabia més del que havia dit e confessat, fonch alçat per alcària de quatre palms de terra. E stant en lo dit turment, fonch amonestat que digués veritat. E com perseveràs en dir que ja l'[h]avia dita, éssent stat en lo dit turment per espay de dos misereres, fonch devallat e asseÿt en lo banch dels dits turments, e fonch-li ligada la pedra blanca als peus. E stant axí, ab la dita pedra ligada als peus, y contínuament, per molt que fos amonestat, digués que no y sabia més del que havia dit e confessat, fonch alçat ab la dita pedra per alcària de dos palms de terra. E stant dalt en lo dit turment, fonch amonestat per moltes voltes que digués veritat. E com perseveràs en dir que ja la havia dita e que no y sabia més del que havia dit e confessat, éssent stat en lo dit turment per espay de tres misereres ab sos gloria-patri, fonch devallat e asseÿt en lo dit banch dels turments. E fonch-li desligada la dita pedra blanca dels peus e fonch-li ligada la pedra blava. E stant axí,

(76) [Et primo fonch interrogat].

ab la dita pedra ligada als peus, fonch *interim* amonestat que digués veritat. E com digués que no y sabia més del que havia dit e confessat, fonch alçat ab la dita pedra per alcària de dos palms de terra [i] per moltes voltes amonestat que digués veritat. E com perseveràs e digués que ja la havia dita e que no y sabia més del que havia dit e confessat, éssent stat en lo dit turment per espay de hun miserere e mig, fonch devallat e asseÿt en lo banch (79 r) dels dits turments e fonch-li desligada la dita pedra dels peus. E fonch⁷⁷ manat que fos tornat a vestir.

Et in continenti, fetes les dessus dites confessions, los dits magnífichs micer Diego Pérez de Ystella e micer Berthomeu Luýs Sarçola, reladors qui dessus, ab vot e parer del magnífich advocat fiscal de patrimonial de Sa Majestat, fonch pro[rro]gada la dita tortura per a demà a les sis hores de matí, ab continuació de dies y hores.

Testes predicti.

{31} *Dictis die et anno.*

Lo dit Hierònym Cerdà, delat e denunciat qui dessus, com hagués tramés a dir que vingués un notari per a dir e confessar hun poch que li recordava, fonch devallat de la torre d'en Guimen en lo porche de la sala hon stà la corriola dels turments. E éssent en presència del magnífich micer Berthomeu Luýs Sarçola, relador qui dessus, *medio juramento* per aquell prestat a nostre Senyor Déu, etc., dix que ell, confessant, responent e testimoni,⁷⁸ [és] stat turmentat y supplica lo interroguen de tot allò que contra ell hi haurà, que no deixarà de dir la veritat. Y que si-s obliada de alguna cosa, que l'interroguen, que ell ho dirà per no ésser turmentat.

E com fos interrogat si en Morvedre se havia de fer alguna cosa en [el] dia de Sanct Francesch, dix que la veritat és que may se n'havia recordat, emperò que ara li ha vengut a la memòria que lo dit Bernaldino li dix que lo dia de Sanct Francesch del any mil cinch-cents quaranta-dos⁷⁹ li havia dit lo dit don Enrich,

(77) [li posat en les mans lo guant].

(78) [se recorda que és].

(79) [haurà tres o quatre mesos en la present ciutat de València].

fill del príncep, que lo dit dia de Sanct Francesch fos en Morvedre, que allí li diria lo que havia de fer. E açò li dix lo dit Bernaldino (79 v) a ell, confessant, responent e testimoni, en València, tres o quatre mesos ha. E més és recordant que quant és stat interrogat si havia vist letra alguna de don Enrich, que lo dit Bernaldino li mostrà una letra que dix que era de don Enrique e stava escrita en hun full de paper de bona letra, la qual legí ell, confessant, responent e testimoni. E és recordant que en dita letra se legia que anàs a la *Gran Silva*, a aquell famós doctor, que ell li declararia lo que volia dir algunes coses que y havia scrites en dita letra, la qual letra dix lo dit Bernaldino a ell, confessant, responent e testimoni, li havia enviat lo dit don Enrich. E és recordant que en la dita letra se legia *en nombre de G. e de C.*, no sab ell, confessant, què volia dir; la qual letra ell, confessant, tingué en son poder tres o quatre dies. E lo dit Bernaldino la tornà a cobrar e, après de haver-la cobrada, a cap de uns dies, no és recordant quants, la tornà a restituhir a ell, confessant. E ell, confessant, la cremà. E més és recordant que la dita letra deya que si en la *Gran Silva* no era remediat, que anàs al Alcayde de los Donzelles, que aquell seria el *verdadero remediador de sus danyos*.

Fonch interrogat que diga quines coses dix e notiçia a Arnau del Río e [Miquel] Manyes e ahon los ho dix, e que'n diga especificadament. E dix que haurà obra de dos mesos, poch més o menys, que parlant ell, testimoni, ab los dits Arnau del Río e [Miquel] Manyes en la porta del Almodí, hun dia que no's recorda quin dia era, sobre noves, los dix e contà ell, confessant e testimoni, gran part de les coses que Bernaldino li havia dit a ell, confessant, segons dit ha dessus, de les coses de don Enrich. E aquells dits Río y Manyes respogueren que ells no saben ni's curaven de aquestes coses, e lo mateix dix a Aparici e a Uguet en lo Almodí, haurà hun mes e mig, poch més o menys. (80 r)

{31.1} *Die XX mensis maii anno MDXXXI.*

Fonch tret lo dit Hierònym Cerdà, delat e denunciat qui dessus, ab una cadena al coll al porche de la sala hon stà la corriola dels turments, en presència dels magnífichs micer Francesch Ros, doctor del Real Consell, micer Diego Pérez de Ystella e micer Berthomeu Luýs Sarçola, reladors qui dessus, e del magnífich micer Martí Ponç, advocat fiscal e patrimonial de Sa Majestat, lo qual jura a nostre Senyor Déu, etc. E com fos amonestat que digués veritat, dix que li recorda

que lo dit Bernaldino li dix que tenia tanta gana de veure a don Enrich que no podia sufrir-se de no anar ab ell. E axí, de fet, era anat a Bayona per embarcar-se per a Flandes. E açò haurà quatre anys, poch més o menys. E éssent en Bayona, trobà hun patge del dit don Enrich, que's nomenava don Orlantino, lo qual par-li que li dix lo dit Bernaldino que era cosí jermà del Alcalde de los Donzeles, e lo qual li donà una letra de part del dit don Enrich, en la qual li deya que se'n tornàs, com de fet se'n tornà. E que lo dit don Orlantino és aquell correu que en ses confessions ha dit que passà per Terol e anava al Alcayde de los Donzeles. E dita letra li mostrà lo dit Bernaldino e la y donà. E per lo jurament que fet ha ell, confessant, no la ha mostrada a persona alguna, sinó al dit mestre Anthoni Soldevila, la qual letra ell, confessant, ha cremat. Y stà en veritat que la muller d'ell, confessant, li dix hun dia que havia trobat una letra en una biga e que no li agradaven aquelles letres. E ell, confessant, responnent e testimoni, la cremà, e era la dita letra que dit ha dessus. E més se recorda que lo dit Bernaldino li declarà que hon deya la letra *Gran Silva*, volia dir València, e no li dix lo per què. E també li dix lo dit Bernaldino que hon se legia (80 v) *G. y C.*, se deya per lo nom d'ell, confessant, que és Hierònym Cerdà. E açò mateix dix ell, confessant, mostrant dita letra al dit mestre Domingo, y també dix que hon diu *lo doctor famós* se entenia per lo doctor Salaya, del qual se recorda que haurà hun any que lo dit Bernaldino li dix que li havia portat una letra del dit don Enrich, no li dix en quin temps, e que lo dit doctor Salaya la legí e li dix si conexia a qui havia scrit dita letra. E que lo dit Bernaldino li havia dit que no. E que lo doctor Salaya li havia dit: *¡No se sierren mis hojos hasta que yo le vea!* E que li havia donat hun albarà, lo qual no li dix què contenia.

Fonch-li mostrada una letra que comença "*Al muy virtuoso senyor Bernaldino Azero*" e stà sobrescrita "*Al muy virtuoso senyor Hieronymo Cerdà, en la plaça de Palomar*". E fonch interrogat què [entenia] allí hon diu "*el presente es poco, plegue a Dios me trayga a tiempo que yo sea conocido con thoda verdat, pues ja me entendéys*". E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, entén que's diuhen dites paraules, que si venia lo dit don Enrique en lo any quarantados, lo dit Bernaldino poria fer per sos amichs. E la veritat és que coneix que la dita letra és del dit Bernaldino e no la ha mostrada may a nengú.

Fonch interrogat a quin efecte mostrava ell, confessant, responnent e testimoni, la dita letra als dits mestre Anthoni Soldevila e mestre Domingo e deya tot

lo que dit ha que sabia del dit Bernaldino. E dix que ls ho digué e mostrà dita letra per hun rahonament e per una ignoscència que ell, confessant, tenia en lo seu cap. E que stà en veritat que, exceptats los quatre que dessús ha dit, ço és, Uguet, Aparici, Arnau (81 r) del Río e Manyes, que no y paraven orella, tots los altres que dit ha si afalagaven.

Dictis die et anno.

Fonch portat lo dit Hierònym Cerdà, delat e denunciat qui dessús, en la cambra que stà al cap del porche de la sala, en part hon no podia veure los dits turments, al qual, *de verbo ad verbum*, li foren lestes les confessions per aquell en lo dia de hir fetes *in tortura*. E legint-li aquelles, éssent allí hon se lig: “e legida dita letra al pastor, vingué a Alzira ab aquell, a hon restà lo pastor”, [digué] que la veritat és que lo dit Bernaldino li dix que lo pastor era vengut al cremador de València e no li dix que fos vengut a Alzira. E que en lo cremador havia trobat al dit don Enrich, lo qual li havia dit: *¡Mira hermano, tú eres hombre esforçado, si escampas⁸⁰ hoy desta, serás hombre de buena ventura!* Y que lo dit don Enrich havia donat les sues vestidures e lo cavall que portava al dit pastor e que ell havia pres les vestidures del pastor. E que lo dit don Enrich se n’anà. E com fonch en lo pla de Puçol, trobà al comanador Penarroja. E que lo dit comanador li havia dit: *¡[H]ola, hombre! ¿Qué dicen en Valencia del encubierto?* E lo dit don Enrich, acostant-se a ell, li havia dit: *¡Vos conoscéys al encubierto!* E que lo dit comanador, en veure’l parlar, se espantà. E que lo dit don Enrich li havia dit: *¡Pues dará essa mano!* E que lo dit comanador li havia donat la mà. E que lo dit don Enrich li donà una tirada, y-l havia derrocat del cavall. Y que li dix: *¡Id a Valencia y dezí que el encubierto es vivo!* E que se n’anaren a la Font Sancta ell, dit Bernaldino e lo dit don Enrich, la qual Font Sancta stà tres legues de Terol, hon havien stat cinch mesos. Y stant Bernabeu que-l sentenciaven en Terol, (81 v) lo dit don Enrich dix al dit Bernaldino del dit Bernabeu: *¡Pobre Tedeu⁸¹, que no te valdrá el camal de plata que trahías en la ordenança!* E lo dit Bernaldino li havia dit: *Senyor, ¿qué es esso?* E aquell dit don⁸² Enrique li havia dit: *¡Ve a Terol y*

(80) Original: *acampas*.

(81) Original: *Te Deu*.

(82) [Bernaldino].

verás que sentencian a Bernabeu! E que axí era anat a Terol e havia trobat lo dit Bernaldino com sentenciaren al dit Bernabeu.

E continuant-li a legir dites confessions, éssent allí hon se lig: “e que tenia hun senyal en los pits, lo qual li mostrà”, [digué] que la veritat és que lo dit Bernaldino dix a ell, confessant, responent e testimoni, que lo dit don Enrich mostrà hun sagell a la dita sa mare, lo qual aquella li havia donat en temps passat. E que ab lo dit sagell, lo havia conegut. E que axí u entengué [h]a dit, ell, confessant, en lo dia de hir, segons lo dit Bernaldino li havia dit.

E axí li foren acabades de legir dites confessions e les fetes en lo dia de huy, de la primera línea fins a la darrera. E dix que stava e perseverava en aquelles. E que lo contengut en aquelles, en lo que dit ha dessús, és la veritat. E fonch interrogat que diga de quines persones savia mestre Anthoni Soldevila que sabessen les coses de don Enrich e de Bernaldino. Dix que lo dit Soldevila sabia; de Miralles que-n sabia; e de Bueyso, a qui-n dix lo dit Soldevila; e no-s recorda si li ha dit de Armengol que-n sabés. Y stà en veritat que lo dit Armengol, quant anà a Terol, parlà ab lo dit Bernaldino d'esta manera, que parlant Bernaldino y ell, confessant, de dites coses, lo dit Armengol stava apartat a una part, y après se acostà a ells e hoy la pràctica que tenien de les coses de don Enrich y Bernaldino. E veyà ell, confessant, que lo dit Armengol no y tenia molta affectió, y anà a Terol per veure a sa cunyada del dit Armengol. Y ell, confessant, anà per passejar y per veure al dit Bernaldino. (82 r)

Et in continenti, feta la dita repetició e confessions, lo dit magnífich micer Diego Pérez de Ystella, relador qui dessús, hagudes per publicades les dites confessions, donà e atorgà tres hores de dilació a cascuna de les dites parts, axí en matèria principal com objectiva, la qual dilació passada, lo dit procès reste axí com stà, en punt de acord. De les quals coses ne fonch rebuda carta pública.

Testes. Hierònym Gorris e Joan Barreda, verguetes. (82 v)

{32} Continuació de la tortura de Anthoni Soldevila.

Die XX mensis maii MDXXXXI.

Anthoni Soldevila, fuster, delat e denunciat, qui jura a nostre Senyor Déu, etc., continuant a la dita tortura, dix lo següent:

Fonch interrogat que diga a quina gent ha parlat e praticat d'esta negociació. E dix que no ha parlat sinó ab Bernaldino, ab Miralles, ab Hieroni Cerdà e ab Bueyso, segons ha dit en ses co[n]ffecions, e no ab altres.

Fonch interrogat com haja dit en la sua primera confeció que Hieroni Cerdà, Miralles e Bernaldino li digueren que volien anar a Flandes, que digueren la causa e si per què volien anar.⁸³ E dix que los dits Hieroni Cerdà, Bernaldino e Miralles anaven a veure's ab lo encubert e que puix lo dit encubert havia de venir a Morvedre per al dia de Sent Francés e lo temps era curt, se'n vendrien ab aquell e ab la molta gent que vendria de Flandes ab aquell dit encubert. E que trobaria la ciutat ab molta necessitat de moros y que, ab la gent que portaria lo dit encubert e ab la gent que exiria de València, pegarien ab los moros davant lo Real e haurien la victòria de aquells dits moros. E que hirien conquistant los moros fins arribar a la Casa Sancta de Hierusalem. E encara és recordant que lo dit Hierònim Cerdà e Bernaldino le digueren que Hieroni Cerdà importunava molt al dit Bernaldino que anasen los dos a Flandes. E lo dit Bernaldino se escusava e deya que no podia anar en manera alguna, per ço que tenia manament del dit don Enrich que no's mogués fins tant que lo dit don Enrich lo avisàs.

E fetes les dites confecions, encontinent lo dit Anthoni Soldevilla fonch apart dels turments, en part que no podia veure aquells, ni tenir ningun recel de aquells. Y en presència del magnífich micer Diego Pérez de Ystella e los *testes* dejús scrits,⁸⁴ per lo notari scrivà (83 r) de la present causa, etc., li foren lestes les dites sues confecions e respostes en los turments fetes, axí les que féu en lo dia de hir, com les presents en lo dia de huy fetes. E interrogat si eren aquelles les dites sues confecions e judicials respostes e si estava y perseverava en aquelles,

(83) Original: que digueren la causa e si per què volien.

(84) [la].

<e> dix que sí, que aquelles dites sues confecions e judicials respostes⁸⁵ e[re]n les que havia fet y que en aquelles estava e perceverava. De les quals coses ne fonch rebuda carta pública los dits dia, mes e any.

Et in continenti, lo dit magnífich relador, fetes les dites coses, atorgà a les parts, ço és, al dit delat e procuradors fiscals, tres hores de dilació *pro omnibus dilacionibus*, les quals dites tres hores pasades, lo present procés reste en punt de [a]cord, *injungint* a les dites parts que sien presents a veure jurar testimonis *et alia*, etc.

Testes. Johan Pérez Bueno e Johan Moreno, verguetes de la Real Alguaziria. (83 v)

{33} Confecions *ex officio*.

{33.1} *Dictis die et anno*.⁸⁶

Mestre Domingo Cabello, torner, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix,⁸⁷ ans que fos interrogat, com sols hagués jurat, que hun cas semblant de aquest, de hun encubert, descobrí ell, testimoni, e hun padraسته seu que-s diu Hieroni Nunyes,⁸⁸ ço és, del encubert que últimament sentenciaren e atenallaren per orde de don Johan Ferrandis de Heredia. E que [p]er açò ha volgut [dir] senctdemà de haver-ho de descobrir, crehent ser lo primer a descobrir-ho. Y determ[in]às per ço, com lo dit Hieroni Cerdà li deya que havia restat hun fill del⁸⁹ príncep don Johan, y que après [l']jobit del Emperador havia de regnar en Espanya y havia de conquistar Hierusalem y tota la morisma; e que-s deya don Enrich; e que tenia hun criat en Terol que-s deya Bernaldino. E après, li féu veure a ell, testimoni, al dit Bernaldino d'esta manera: que hun dia lo portà lo dit Cerdà a sa casa, par-li que a dinar, e après li dix a ell, testimoni, que aquell era lo dit Bernaldino. E axí es dix a ell, testimoni, en Quaresma propasada, que era vengut hun patge del dit don Enrich y que era pasat per Terol e havia parlat ab lo dit Bernaldino. E que era pasat a l'Alcayt de los Donzelles. E

(85) [eren].

(86) 19-V-1541.

(87) [que stà].

(88) Original: Ivanyes.

(89) [rey do].

que deya que per tot lo any MD e XXXXII havia de ser en estes terres e que·l esperàs en Morvedre, que allí parlaria ab lo dit Bernaldino. E com lo dit Hieroni Cerdà li digués moltes vegades que en lo any XXXXII havia de aparéixer en Morvedre, ell, testimoni, li dix que com hi anàs a Morvedre, que·l avisàs perquè ell hi hiria ab ell. E açò li deya ell, testimoni, perquè pogués manifestar[-ho] als oficials reals. E que ell, testimoni, veyà com Armengol, texidor de llana, e Soldevilla, fuster, comunicaven ab lo dit Cerdà molt sovint. (84 r) E que en Quaresma, segons dit ha, lo dit Hieroni Serdà dix a ell, testimoni, com era anat a Terol ensemps ab Armengol y que eren anats molt secretament. E que la muller del dit Cerdà no sabia al què –creu ell, confessant [i] testimoni–, de la dita anada de Terol,⁹⁰ perquè la muller del dit Cerdà demanà a ell, testimoni, si sabia hon era anat son marit. E ell, testimoni, li dix com era anat a Terol. E açò li dix ell, testimoni e confessant, per ço que sabia del dit Cerdà com ell y Armengol anaven a parlar ab lo dit Bernaldino.

E quant vingué lo dit Armengol de Terol ab lo dit Cerdà, lo dit Cerdà dix a ell, confessant e testimoni, que lo dit Bernaldino li havia dit que era vengut hun patge del dit don Enrich y que, sertament, que lo dia de Sent Francesch del any MD e XXXXII, havia de aparéixer en Morvedre e que allí lo dit don Enrich havia de dir a Bernaldino lo que havia de fer. E ell, confessant e testimoni, li dix al dit Cerdà que no dexàs de cuidar-lo, perquè ell hi hiria. [I] açò li dix ell, confessant, per⁹¹ descobrir-ho als oficials reals e descobrir-ho com féu del altre encubert. Y és recordant que lo dit Hieroni Cerdà li dix com lo dit don Enrich tenia hun cru-sifixi en los pits, y que li mostrà a ell, confessant, ans que lo dit Cerdà e Armengol anaren a Terol, una letra que deya que era trellat de una letra que lo dit don Anrich havia tramés al dit Bernaldino, en la qual li deya que *quando ternás necesidad, te acuerdes de G. y C.* E deya lo dit Hieroni Cerdà que·n deya per ell, ço és, Geroni Cerdà. Y que si ell no·l socorria, que anàs al doctor Salaya. E si aquell no·l socorria, que anàs al qui no li podia faltar, que era lo Alcayt de los Donzelles.

Fonch interrogat que diga si veyà ell, confessant e testimoni, que les dites coses e induccions del dit Hieroni Cerdà tiraven [a] comoure y alterar lo poble y

(90) [e li dix lo dit Cerdà que eren].

(91) [que].

apartar-lo de la Cesàrea e Real Majestat. Y dix que ell, confessant e testimoni, bé veyá que dites coses eren per alterar lo poble e causar en ell moviment (84 v) en deservy de Sa Majestat. E per ço, tenia entent ell, confessant, de descobrir-ho quant hi hagués fonament, com sellavors no y havia sinó paraules.

Fonch interrogat que diga com no descobrí ell, confessant, lo que sabia.⁹² E dix que ell, confessant, no sabia que'n sabés ningú e que, jatsia que lo dit Armengol fos anat a Terol, no sabia que sabés dit negoci, como dit Cerdà li digués que no'n sabia ningú, sinó ell, confessant. E que, jatsia fos anat a Terol dit Armengol, no creya que aquell hi sabés res. E per ço feya conte ell, dit confessant, de que quant fos alguna cosa que tingués fonament, que ell ho descobriria.

Testes ex officio de absència de Armengol y Lope.

{33.2} *Dictis die et anno.*

Martí de Vega, texidor de llana, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que stà en veritat que ell, testimoni, està en lo carrer de Mayques e és vehí de Armengol e de [Joan de] Lope, texidor de llana. Y és fama pública que lo dit Armengol se n'és anat e absentat de la present ciutat y que se'n portà cinquanta o sexanta ducats de [l']offici de texidors, per ço com hixqué de clavari lo dia de Senta Creu e donà conte après e restà deute de dita quantitat. E dix perquè los texidors de lli li havien enparat dita quantitat. E en lo dia de hir, ell, testimoni, veu al dit Lope, e sabent que se n'anava de fora, ell, testimoni, (85 r) li demanà hon anava. E lo dit Lope li dix que anava a Terol, que havia venut certes terres y que anava a cobrar la moneda. E que és fama pública que, per causa que Hieroni Cerdà, flaquer, està prés, se'n són fogits. Y ell, testimoni, ho creu per ço que ha vist moltes vegades al dit Hieroni Cerdà asseyt en cadira, axí en casa del dit Lope, com del dit Armengol. E açò dix saber. E que és recordant que lo dit Armengol, esta Quaresma pasada, <lo dit Armengol> e Cerdà anaren a pendre plaer a Terol. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit. Interrogat de presents. E dix que creu que en lo vehinat ho saben. *In junctum*, etc. (85 v)

(92) [puix ho sabia ja Armengol].

{33.3} Conffecions *ex officio*.

Die XVIII mensis maii MDXXXI.

En Miquel Aparici, flaquer, qui està al Tosal de la present ciutat, testimoni e confessant, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat que diga per què l'[h]an pres. E dix que no-n sab.

Fonch interrogat que diga, en lo dia de hir, què hoy dir per València de coses noves. E dix que en lo dia de hir, stant ell, testimoni, a la placa de Senta Catalina, en casa de hun giponer castellà, adobant-se hun gipó, vingué hu qui-s diu Jaume Coplliure, guanter, qui està en lo carrer nou de la Carniseria, e dix que aquella hora havien mort a punyalades una dona a la placa de la Seu e que havien presos dos o tres hòmens. E no sabé dir qui eren ni per què los havien presos.

Fonch interrogat si après ha sabut qui són los hòmens presos e per què són presos. E dix que, après, ell, testimoni, anà a sa casa <sa casa> e sabé, axí en lo camí, anant a sa casa, com en casa, que havien pres a Hieroni Cerdà, flaquer, e a hun altre que no-l nomenaren, sinó que era fuster. E que deyen que-ls havien pres per coses que volien moure comunitat, e huns [deien] que volien moure jermania y altres deyen que volien moure una rebel·lió. E que per ço los havien pres. (86 r)

Fonch interrogat si té amistat e pràctica ab lo dit Hieroni Cerdà e quant de temps ha. E dix que ell, testimoni, vingué de Ytàlia tres mesos ha, poch més o menys, ahon és stat per temps de sis anys, poch més o menys, ço és, quant partí l'Emperador e Rey nostre senyor per a Tunis. E ans de la Quaresma propasada, par-li que era dia de Sent Anthoni, ell, testimoni e confessant, anant per la orta, a les spales de la Saydia, tirant ab hun arcabús, trobà al dit Hieroni Cerdà. E féu-li molta festa, per ço que-l conexia ans que ell, confessant, anàs a Ytàlia. E aquell dit Hieroni Cerdà demanà a ell, testimoni, de les coses de Barberia e de Ytàlia. Y ell, confessant, li respongué e li contà algunes coses del que havia vist.

Fonch interrogat si après ha tengut pràctica e conversació e parlament ab lo dict Hieroni Cerdà, e si aquell li ha dit e descubert algunes coses de les que ell diu e que-s diu per València per què lo dit Cerdà és stat pres. E dix que, hun mes y mig ha o dos mesos, poch més o menys, passant ell, testimoni, hun dia per lo Almodí, veu allí al dit Hieroni Cerdà e tres o quatre hòmens ab aquell, que li par[e]gueren [...] Aparici, forner, qui solia estar davant Senct Thomàs, e Johan Huguet, qui està al forn de Sent Andreu. De les altres no se'n recorda ell, testi-

moni. E, vent-los, se aturà per escoltar al dit Cerdà, qui estava parlant ab aquells de coses de proffecies. Y deya d'esta manera: que seria benaventurat lo qui viuria tres o quatre anys, perquè veuria moltes coses noves e maravolloses perquè ell tenia un llibre de Sent Ysidero que deya coses maravolloses [que] hi-s siguirien en estos tres o quatre anys. Y que (86 v) seria benaventurat qui-n poria contar.

Fonch interrogat que diga particularment lo que dit Cerdà deya: si havia de venir algun encubert o rey nou, o si moria algun senyor o príncep, o si havien de venir moros o algun avalot en València. E dix que lavors no li ha hoÿt dir altra cosa del que ha dit dessús, bé és veritat que dos dies ans que pre[n]guesen al dit Hieroni Cerdà,⁹³ passant per lo mercat, lo cridà a ell, confessant, lo⁹⁴ catiu del dit Cerdà e digué a ell, confessant: Vos no teniu loch en lo mercat per a vendre lo pa! Mon amo ne té dos. Parlau-li, que ell ven lo pa en casa, y per ventura ell vos darà algun loch. E, axí, ell, confessant, se n'anà a casa. Y stant en casa, vingué allí lo dit Hieroni Cerdà e dix a ell, testimoni e confessant: Lo meu catiu me ha dit que-m voleu parlar! E ell, confessant, li dix: Senyor, vostre catiu me ha dit que teniu dos lochs per a vendre pa en lo mercat. Yo no tinch hon posar lo meu pa. Si-m voleu fer plaer de dexar-me lo hun loch. E aquell li dix que era content de bona voluntat que-l prengué. Y dix a ell, confessant: Senyor Aparici, no sabeu lo que-s diu que ve lo corseto ab trenta o quaranta veles de turchs e moros y ve de⁹⁵ Alger! E ell, confessant, li dix que no-n sabia.

Fonch interrogat si lo dit Hieroni Cerdà li ha dit altres coses, e que les diga especifficadament quantes vegades y hon e ab qui les hi ha dites. E dix que ja ha dit que li parlà lo dit Cerdà una vegada a la Saydia y après en lo Almodí, segons dit ha, e la que ha dit dessús, en lo precedent interrogatori, en casa d'ell, confessant. E altra li ha parlat anant ell, confessant,⁹⁶ de fora ab lo arch. E passant per la placeta de Palomar e encontrant-lo al dit Cerdà, li parlà, (87 r) e li dix lo dit Cerdà: Per ma fe, senyor Aparici, que yo-m voldria dexar de pastar, y no puch acabar ab ma muller que se'n dexe, que si ella se'n volgués dexar, yo us daria la casa en què stich, que yo stich determinat de comprar un cavall y anar-me'n un

(93) [vingué].

(94) [dit].

(95) Original: a.

(96) [tirant].

poch del món per allí, anant ab cent ducats en la bossa! E ell, confessant, li dix: A hon voleu anar? E aquell respòs que volia anar en Flandes a passejar y despendre exos dinés e a sercar hun senyor de molta importància. E creya que si ell arribava allà li faria molt de bé. Y que era hun home que-l⁹⁷ sperava de ser gran senyor. Y que ell, confessant, se'n tornà a casa après de haver tirat en pensa en lo que lo dit Cerdà li havia dit. Y estava ell, confessant, molt meravellat e pensant que lo dit Cerdà no tenia bones entencions.

Fonch interrogat per què sospità que lo dit Hieroni Cerdà no tenia bones entencions per lo que havia dit. E dix que per ço que lo dit Cerdà deya que lo dit home havia de ser gran senyor de moltes terres e que lo Emperador e Rey nostre senyor havia de morir molt prest, segons ell trobava en ses profecies. E que, après mort del Emperador, se esperava que aquell dit senyor [que] anava a sercar havia de ser gran senyor.

Fonch interrogat si lo dit Cerdà, parlant del Encubert que fonch en Alzira, que-s deya don Enrich, li dix que era un home molt valerós e valent. E dix que may li parlà de dit encubert a ell, confessant.

Fonch interrogat si lo dit Serdà dix a ell, confessant e testimoni, que <a que> aquell senyor que (87 v) dit Cerdà anava a sercar en Flandes era fill del príncep don Johan e de madama Margarita, e que tenia huna creu en los pits, e que anava ab hun sant home, e que-l havien furtrat del bres. E dix que no-s recorda de altra cosa que li haja dit més del que dit ha dessús, per ço que ell, confessant, no y posava fantasia en lo que aquell deya.

Fonch interrogat si coneix a Bernaldino, perayre, qui està en Terol, e si li ha parlat lo dit Cerdà del dit Bernaldino que era criat del dit gran senyor e que tenia letres d'ell. E dix que no-l coneix ni-l ha vist ni en Terol ni en altra part, ni lo dit Cerdà li n'ha parlat d'ell.

Fonch interrogat quines persones dix lo dit Cerdà que havien de anar ab ell a Flandes. E dix que lo dit Cerdà li dix que cercava companyia de mercaders per haver de anar a Flandes. E no li dix persona alguna de València.

Fonch interrogat que diga quines persones <tenia> tenien conversació ab lo dit Hieroni Cerdà. E dix que no-n sab.

(97) [havia de ser].

Fonch interrogat si sab ni ha hoÿt dir que algunes persones se'n són anades e absentades de la present ciutat de València per causa de la presa del dit Cerdà, e que diga qui són. E dix que ha hoÿt dir que Armengol⁹⁸ se n'és anat. E açò li ha dit hun flaquer qui stà davant (88 r) casa del dit Armengol, lo nom del qual ignora, que lo dit Armengol se n'és anat per dita causa.

Fonch interrogat si, parlant lo dit Hieroni Cerdà ab ell, dit confessant e testimoni, de les coses dessús dites e de anar en Flandes, y altres coses que deya, si lo y dix en sacret y que'n tingués sacret que no'n digués a ningú, e si'l prengué ab jurament que no'n digués ni manifestàs a nengú. E dix que no lo y ha dit en sacret ni li parlà, sinó en la placeta de Palomar, segons dit ha dessús. E que no li dix que'n tingués secret ni'l prengué ab jurament.

{33.4} Conffecions *ex officio*.

Dictis die et anno.

En Johan Huguét, flaquer, ell, confessant e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat que diga per què l'[h]an pres. E dix que creu que per causa de un flaquer que's diu Hieroni Cerdà, que diuen per València que ha fet coses que no y vol parar orella ell, confessant.

Fonch interrogat que diga si ell, confessant e testimoni, ha hoÿt dir res al dit Cerdà de aqueixes badomies [per les] que diuen està pres. E dix que per quant ell, confessant e testimoni, és flaquer, cascun dia (88 v) va al Almodí per a comprar forment. E lo mateix fan altres flaquers. E axí se ajusten alguns flaquers e garbelladors, mesure[r]s e altres oficials del Almodí, ans de pendre lo forment y après. Axí de matí com després dinar, venia per lo semblant lo dit Hieroni Cerdà y si ajustava algunes vegades ab ell, confessant, e ab los altres. Y parlaven de guerres de Ytàlia y de altres parts. E lo dit Hieroni Cerdà, presents tots los qui estarien⁹⁹ ajustats, parlava de proffecies de Sent Ysidero y que lo qui vinria fins per tot lo any MDXXXII, vendria moltes coses, no especificant particularment les coses que venrien.

(98) [texidor].

(99) Original: estariren.

Fonch interrogat si en los dits col·loquis e parlaments, o en altra part, lo dit Hieroni Cerdà ha dit a ell, confessant e testimoni, que en Flandes havia hun home que esperava a ser gran senyor de moltes terres e de la mitat del món, y que era fill del príncep don Johan e de madama Margarita, e que stava ab hun sanct home, e que tenia una creu en los pits, e que havia de morir lo Emperador, e que, après d'ell, havia de ser gran senyor. E dix que no li ha hoÿt dir ningunes coses més del que dit ha dessús.

Fonch interrogat si ell, confessant, ha tengut e tenia conversació ab lo dit Hieroni Cerdà, e quant temps ha que te conexença e conversació ab lo dit Cerdà, y si anava a sa casa o ell a la sua, o en altra part. E dix que no tenia conversació ab aquell sinó en lo Almodí, segons dessús ha dit, e que no sab que lo dit Serdà sia may entrat en sa casa, ni ell, confessant, en la del dit Cerdà, sinó una vegada, que ha pus de deu anys, que y entrà <una vegada> ab altres que no's recorda, e no en ninguna altra part. (89 r)

Fonch interrogat si sab ni ha hoÿt dir ahon és anat estos dies pasats que ha faltat, que no·l veyen en lo Almodí, lo dit Hieroni; ahon era anat; y en companyia de qui. E dix que lo dit Hieroni Cerdà ha faltat en lo Almodí pus de vint o trenta dies, e que no sab ahon és anat, ni ab qui, ni per a què.

Fonch interrogat si ell, confessant e testimoni, coneix a hu qui·s diu Bernaldino, de Terol, amich del dit Hieroni Cerdà, e si·l [ha]via hoÿt parlar al dit Cerdà del dit Bernaldino. E dix que no·l coneix, ni sab qui és, ni li n'ha hoÿt parlar al dit Hieroni.

Fonch interrogat si lo dit Hieroni Serdà ha pregat a ell, confessant e testimoni, que ara que se n'havia de anar a Flandes, que miràs per casa d'ell, dit Hieroni. E dix que no li ha dit tal, ny sab res, ni sabia que se n'hagués de anar. (89 v)

{33.5} Confecions *ex officio*.

Die XVIII mensis maii anno MDXXXXI.

Arnau del Río, moliner del molí de les Fonts, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu e als Sancts Evangelis de aquell, etc.

Fonch interrogat que diga per què està pres. E dix que no sab més que quant fou anat a casa sua el [h]an pres. E creu que és per aquest rebonbori de Jeroni

Cerdà. E que no sab per què puga ésser pres. E que en tota sa vida may és stat en presó, ni may ha fet pau ab ningú.¹⁰⁰

Fonch interrogat que diga si té amistat ab Jeroni Cerdà e que diga per què l'han pres. E dix que ell, confessant, responent e testimoni, té amistat ab lo dit Jeroni Cerdà perquè li dona alguns sachs, los quals no li donaria si no li fos amich, y que no sab per què l'[h]an pres, bé ha hoÿt dir que l'[h]an pres per germania.

Fonch interrogat que diga si lo dit Jeroni Cerdà li ha comunicat algunes coses de germania. E dix que la veritat és que may lo dit Cerdà li ha parlat de res que fos de germania, com sia home ell, confessant, que té criatures e que té prou que fer en dar-los recapte e pagar lo arrendament del dit molí de les Fonts.

Fonch interrogat que diga si ha hoÿt parlar al (90 r) <al> dit Hieroni Cerdà de algun rey encubert o de algun moviment que y hagués de haver en aquesta ciutat e regne, e de algun rey nou que y hagués de haver. E dix que ell, confessant, may li ha hoÿt parlar de dites coses, ni tal se porà provar, bé és veritat que li ha hoÿt dir en presència de moltes persones, dels quals no's recorda, que havia legit unes profecies de les quals parlava sovint hun sobrestant qui's deya Moliner, lo qual ja és mort. E no's recorda davant qui, salvo que era en hun banch davant lo Almodí. [I] hoÿ dir al dit Jeroni Cerdà que hi havia gran tribulació de moros que vendrien a València, no deya si havrien de fer mal, ni quant vendrien. E que açò deyen les profecies.

Fonch interrogat si li hoÿ dir may de coses de hun cavaller principal que stà en Flandes qui's diu don Enrique. E dix que may li ha hoÿt parlar tal cosa, ni té ell, confessant, capacitat per a tant.

Fonch interrogat que diga si ha parlat may a ell, confessant, hu qui's diu Bernaldino,¹⁰¹ de Terol, o si lo dit Jeroni Cerdà a parlat ab ell, confessant, del dit Bernaldino¹⁰² y què's lo que li ha parlat. E dix que no.

Fonch interrogat que diga si ell, confessant, ha emprestat al dit Jeroni Cerdà una aca o cavall, e quant temps (90 v) ha que la y emprestà, e quin temps la tingué, e si li dix per a hon la volia. E dix que, passada més de la mitat de la Qua-

(100) [sinó ab].

(101) [Miralles].

(102) [Miralles].

resma, lo dit Jeroni Cerdà, estant ell, confessant, hun dia –del qual no és recordant– a la porta del Almodí, li pregà que li volgués dexar la sua aca. No li dix a ell, confessant, per a hon la volia. E axí ell, confessant, li dix que era content, com de fet la y dexà. La qual tingué quatre o cinch dies, e après, un dia, entre huyt e nou hores de matí, lo sclau del dit Jeroni Cerdà li tornà a ell, confessant, la dita aca. E may ha sabut ell, confessant, hon anà lo dit Jeroni Cerdà ab aquella. (91 r) (91 v)¹⁰³

{33.6} Confessions *ex officio*.

Die XVIII mensis madii anno MDXXXI.

Arnau Monrós, moliner del molí de les Fonts, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat que diga per què·l han pres. E dix que no sab.

Fonch interrogat que diga si coneix a Hierònym Cerdà, flaquer, e quant temps ha. E dix que coneix al dit Hierònym Cerdà de quatre anys encà, poch més o menys.

Fonch interrogat que diga si ha menjat e begut ab aquell e si són molt amichs los dos, o si ha parlat algunes vegades ab aquell. E dix que no ha menjat ni begut ab aquell, salvo que·l coneix de vista y no·s recorda que·l haja saludat.

Fonch interrogat que diga quant temps ha que stà en la present ciutat. (92 r) E dix que vingué, al parer de ell, confessant, en lo any trenta, passades les morts.

Fonch interrogat que diga si veu sentenciar, en lo any vint-y-nou, a hu que dehien que era lo encubert. E dix que sí.

Fonch interrogat que diga si sab per què·l sentenciaren al dit encubert o si ha hoÿt dir. E dix que no sab més de quant dehien que era lo encubert.

Fonch interrogat que diga si sab o ha hoÿt dir que y haja altre encubert y a hon stà. E dix que no sab tal cosa.

Fonch interrogat que diga si coneix a Bernardino, perayre qui està en Teruel. E dix que no coneix tal home. (92 v)

(103) Fol. en b°.

{33.7} Confessions *ex officio*.

Die predicta intitulata XVIII maii anno MDXXXI.

En Joan Lopiç de Mosquerola, abaixador, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat si coneix a Hierònym Cerdà, flaquer, e quant ha que no li ha parlat. E dix que-l coneix molt bé, lo qual és cosí de la muller d'ell, confessant. E com a parent, a socorregut a ell, confessant, en ses necessitats. E que la darrera volta que li parlà, haurà quinze diez, que li parlà en lo taulell hon ell, confessant, responnent e testimoni, fa faena en sa casa.

Fonch interrogat si lo dit Hierònym Cerdà havia parlat algunes voltes a ell, confessant, de anar a Flandes a parlar ab don Enrich. E dix que lo dia de la festa de Sanct Sebastià propassada, lo dit Cerdà convidà a dinar a ell, confessant, en casa sua. E après de dinar, lo dit Cerdà se'n pujà a hun terrat. E ell, confessant, responnent e testimoni, sercant-lo, pujà al dit terrat e trobà al dit Cerdà que legia una letra, lo qual Cerdà li dix que aquella letra era de hu de Terol qui's deya Bernaldino. E que lo dit Bernaldino li scrivia de hun amo de aquell que tenia en Flandes grans maravelles. E que lo dit Cerdà volia anar a Terol per saber lo que era. E jatsia (93 r) ell, confessant, lo y desconsellàs, aquell anà a Terol. E éssent aquell tornat,¹⁰⁴ la muller del dit Cerdà se congoxava ab ell, confessant, dient que son marit tenia unes letres, les quals ella havia vistes. E que si venien en mans de son cosí Cherta, que se'n seguiria prou dany e mal per a sa casa. E ell, confessant, li dix que les cremàs. E aquella respòs que ya les havia cremades. E que si aquestes coses costaven tant a Cerdà com a ell, confessant, que lo dit Cerdà no's posaria en aquestes ignoscències. E quinze dies ha, poch més o menys, lo dit Cerdà vingué al taulell hon ell, confessant, responnent e testimoni, feya faena de son offici e li dix que volia anar a Flandes per curar-se del mal que té en los vels, perquè li havien dit que allí hi havia un home que feya miracles e que resocitava morts. E que per ço creya que també lo curaria a ell. E que també veuria hun home que's deya don Enrich, que deya era fill del príncep don Joan e era gendre del Rey de Inglaterra. E que en lo any quaranta-dos, lo dit home havia de parèixer en aquestes parts e havia de regnar en Espanya.

(104) [lo dit Cerdà].

Fonch interrogat si sab ni ha hoÿt dir ab quines persones ha comunicat lo dit Cerdà dites coses. E dix que no sab que'n haja comunicat ab persones algunes, sinó ab lo dit Bernaldino de Terol, segons lo dit Cerdà ha dit a ell, confessant e testimoni. E que après que li parlà lo que dessus ha dit, no li ha parlat ell, confessant, responnent e testimoni.

Fonch interrogat quant lo dit Cerdà li dix que volia anar a veure al dit don Enrich y parlar-li, si ell, confessant, li demanà què li volia dir y que a quin propòsit lo volia conéixer. E dix que ell, dit Cerdà, volia parlar al dit don Enrich perquè aquell lo conegués e per curar també de la vista, [que] per la dita causa dix que volia anar. (93 v)

Die XX maii MDXXXXI.

Inter duodecimam et primam horas post meridiem, scriba paratus, ab lo present procés e confessions últimament fetes per los dits Hierònym Cerdà e mestre Anthoni Soldevila, continuat ab son contrari, segons se pertany.

Testes. Joan Barreda e Francisco de Jaén, verguetes.¹⁰⁵

{34} *Die XX mensis maii MDXXXXI.*

Com <fos pasada> la dilació de tres hores en lo dia de huy atorgada a les parts per a posar e provar lo que volguesen dir e al·legar e posar procés e actes fos pasada e molt més, e comparegués en Hieronim Lobera, notari en lo dit nom, dient que no trobava a sos advocats per a ordenar e posar, sa excel·lència, *ex de-lliberacione Regii Consilii*, li atorga que, jatsia la dita dilació fos acabada a les quatre hores pasat mig jorn e ans, que li donava temps fins a les set hores, y sa excel·lència staria fins en dita hora ab lo Real Consell esperant als advocats e procuradors per a dir e al·legar lo que volguesen en deffensa dels dits delats, ço és, de Hieroni Cerdà e Anthoni Soldevilla. (94 r)

(105) [*Dictis die et anno.* Hieroni].

{34.1} *Dicta die XX jamdicti mensis maii anni MDXXXI.*

Com fossen ja les set hores pasat mig jorn, y pro[p] de les huyt hores, e sa excel·lència hagués esperat als dits advocats e procuradors dels dits Hieroni Cerdà e Anthoni Soldevilla e aquells no eren venguts *ex urbanitate*, provehí que fos intimat que fins a demà, a les set hores de matí, los dits advocats e procuradors diguen, proven e al·leguen tot lo que voldran en la present causa dels dits Hieroni Cerdà e Anthoni Soldevilla, als [quals] serà feta justícia *in continenti et sine mora* en dita causa. La qual provisió *per scribam* fonch *in continenti* intimada e notificada al dit Hieroni Lobera, *notario dicto nomine*. (94 v)

{35} *Die XXI mensis maii anno MDXXXI.*

En Hierònym Gorris, vergueta de la Real Alguaziria, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que stà en veritat que ell, dit testimoni, de manament de la Real Audiència, ha guardat e guarda la persona de Hierònym Cerdà, flaquer, dalt en la Torre Fonda. E la nit propassada, stant lo dit Cerdà sopant en la dita torre, stant ell, testimoni, ab aquell, ell, testimoni, vehent que lo dit Hierònym Cerdà menjava de mala gana, li dix que's esforçàs fort, e que no seria res lo seu fet ab la ajuda de Déu. E lo dit Cerdà li dix a ell, testimoni, tals o semblants paraules en efecte: Què creheu vós, Gorris, que tot lo que yo he dit no és ver? *Mas* si yo vixch, bé m'[h]o direu vós a mí! Y si yo mor, vós direu: Cerdà me deya açó, y-m deya veritat! E ell, testimoni, li dix que mudàs de noves, que allò no portava bon camí, e que recordàs de la paciò de nostre Senyor Déu Jesuchrist, que ell no podia acampar la vida, [i] que ell, testimoni, lo y deya com a bon amich que li era e com a cristià. E lavors, lo dit Cerdà, prés unes hores, és pres a legir dient: Bé dieu, jermà Gorris! E en lo dia de huy, ell, testimoni, ho ha dit lo que havia passat ab lo dit Cerdà al alguazir Valero, e que-n volia dir als senyors del Real Consell. E axí, pujant dalt lo alguazir mossén Çaidia, lo y ha dit. E açó e no *alia* dix saber ell, testimoni. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessus. Interrogat de presents. E dix que ell, testimoni, e lo dit Cerdà a soles. *In junctum, etc.* (95 r) (95 v)¹⁰⁶

(106) Fol. en b°.

{36} *Die XXI mensis maii anno MDXXXI.*

Mestre Anthoni Soldevila, fuster, delat e denunciat qui dessús, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat. E dix que, per descarregar sa consciència, diu que stà en veritat que, jatsia haja dit altre¹⁰⁷ en ses confessions, ço és, que no y habien més persones de les que ha dit, emperò que's recorda que, haurà hun mes o mes y mig, poch més o menys, que ell, confessant, responnent e testimoni,¹⁰⁸ anà a casa de mestre Anthoni Gomis, fuster, qui stà prop del pont de les Anedes, e, stant los dos a soles, li dix que Hierònym Cerdà li havia parlat del encubert de Alzira e que era viu. E que lo que havien sentenciat era hun pastor. E axí u havia cregut ell, confessant, responnent e testimoni, fins a la present hora, que és stat desanganat. Y que aquest encubert stava ara en Flandes, y era casat ab la filla del Rey de Inglaterra, y que era fill del príncep don Joan, y que¹⁰⁹ ell, confessant, faria que Hierònym Cerdà hiria a parlar ab ell. E lo dit mestre Gomis dix que y pendria plaer. E parlant-ne ell, confessant, ab lo dit Cerdà, anaren los dos a casa del dit mestre Gomis hun dia e no'l trobaren en sa casa. E après no li parlà més. E també se recorda que hun dia, tirant en la Albufera, anant en una barca, dix a hun [...] morellà qui vogava –lo qual és casat e seria home de trenta anys y és de mijana estatura–, del encubert de Alzira, com no era mort, encara que deyen que era sentenciat, y que stava en Flandes. E lo dit morellà folgava en hoyr dites coses e deya que, si venia, no dexaria de anar ab ell e seguir-lo; y que havia de venir la vespra de Sanct Francesch, par-li que del any quaranta-dos. E també se recorda que ara, quant se pelava la fulla, ell, confessant, parlà ab hu qui's diu [Pere] Cerdà, laurador de Ruçafa, lo qual trobà que segava hun marge en hun camp. Y li dix del dit encubert de Alzira que era viu. Y aquell no respós res, sinó que's posà a riure. E ell, confessant, li dix que'l pregava que no digués res. E aquell dix que ja no se'n recordava. E que és recordant que, ha dos o tres mesos, poch més o menys, que passant per davant casa d'ell, confessant, responnent e testimoni, (96 r) una dona qui's diu na Pastora,¹¹⁰ –la qual, en temps de la germania, la conexia

(107) Original: aldre.

(108) [passà de sa casa].

(109) [per certa línia li venien tots los].

(110) [en casa de la qual].

ell, testimoni, e la havia vista tenir casa en Alzira e era casada ab hu qui-s deya [Francesc] Pastor, no sab quin offici tenia, e en casa del qual, en lo dit temps de la germania, posava lo encubert-, ell, confessant, responent e testimoni, li parlà una vegada o dos, e li dix que lo encubert don Enrich que stava en Alzira era viu y que havia de venir. E aquella li deya que tot fos en servici de Déu. La qual dita na Pastora huy en dia té casa en València, a la plaça de Sanct Francesch, e és viu-da, que ja morí son marit, e té huns fills que són fusters. E també és recordant que los dies propassats, no-s recorda quants dies ha, parlà ell, confessant, responent e testimoni, ab hun cofrener que-s diu [Joan] Ardévol, lo qual stà a la plaça dels Caxers, prop casa d'ell, confessant, e li dix com li havien dit a ell, confes-sant, que¹¹¹ Enrich, lo encubert de Alzira, era viu y que era casat ab [la] filla del Rey de Inglaterra. E aquell no li dix res. E ell, confessant, no li'n parlà més de una vegada. Y es recorda que ell, confessant, responent e testimoni, en temps de la germania, stant en Alzira, hixqué una volta ab lo dit encubert don Enrich y entre tots los que anaven ab ell, serien quatre-cents hòmens, y mataren alguns moros de Alberich, los quals¹¹² eren molts. E lo dit encubert, en Alzira, ans de anar a la batalla, com Enyego, lo capità de Alzira, li hagués donat hun pa per a què menjàs, no-n menjà gens e repartí'l entre alguns. E lo hu de aquells fonch ell, confessant. E per ço, ell, confessant, li tenia voluntat. E açò és recordant que ell, confessant, responent e testimoni, ho ha recitat al dit Hierònym Cerdà moltes vegades e al dit Bernaldino, los quals li deyen que lo dit don Enrich vendria. Y havien de obrir hun portal, emperò no-s recorda bé del que ha dit ara del portal. (96 v)

{37} Confessions fetes *in loco ultimi supplici*.

Die XXI mensis maii anno MDXXXXI.

Lo dit Hierònym Cerdà, delat, denunciat e condempnat qui dessús, confes-sant e testimoni, lo qual, stant *in loco ultimi supplici* e per a donar-li la mort, convocat lo notari dejús scrit, dix que, per quant ell, confessant e testimoni, ha dit en ses confessions, *tam in tortura quam alia* fetes, que havia dit del dit don

(111) [don].

(112) [podien ser a son parer].

Anrrich les coses en aquelles mencionades a les persones en dites confessions nomenades. E no és recordant si en aquelles ha dit que les dites persones, tenint per çert lo que ell, confessant e testimoni, los deya del dit don Anrrich, havien aderit a la voluntat de ell, confessant. Y que per ço diu que la veritat és que al temps que ell, confessant e testimoni, los dix del dit don Anrrich les coses en dites confessions mencionades, aquelles dites persones ho tingueren per burla, rient-se del que ell, dit confessant e testimoni, los contava del dit don Anrrich, no donant crèdit al que ell, confessant e testimoni, los deya del dit don Anrrich, ne aderint en manera alguna a la voluntat de ell, confessant. E que açò diu per descarregar sa consciència de la sua ànima, e per desculpar les dites persones, e per satisfer al ànimo e consciència del molt excel·lentíssim senyor duch don Ferrando (97 r) de Aragó, lochtinent general, e dels doctors del Real Consell, requerint *de premissis* carta pública, etc. *Actum Valencie*, etc.

Presentes foren per *testes* a les dites coses Anthoni Puig e Joan Barreda, vergetes de la Real Alguaziria. (97 v)

{38} *Die XXIII mensis maii anno MDXXXI.*

En Damià Armengol, stamenyer, constituït en presència del notari e escrivà deiús escrits, stant aquell dalt, en la Torra Fonda, *medio juramento* per aquell prestat a nostre Senyor Déu, etc., dix que la veritat és que, al temps que ell fonch pres per lo justícia de la vila de la Pobla, ell liurà en poder del dit justícia los diners següents: *primo*, quinze doblons de or; *item*, una castellana; *item*, hun ducat en or; *item*, tres o quatre doblons valencians en argent, dins una bossa; *item* més, li liurà vint-i-tres o vint-i-quatre *solidos*, poch més o menys, ligats en hun mocador, les quals quantitats prenen suma de trenta-cinch liures, quatorze *solidos*, quatre diners; *item*, una spa[sa] e hun punyal.

Testes. Joan Moreno e Pedro de Hita, vergetes de la Real Alguaziria.

{38.1} *Dictis die et anno.*

Lo honorable en Jaume Navarro, justícia de la vila de la Pobla, comparent *in Regia Audiencia*, dix *medio juramento* per aquell prestat a nostre Senyor Déu, etc., que la veritat és que, quant ell prengué al dit Damià Armengol, li prengué:

primo, quinze doblons de or y una castellana y huyt reals valencians dobles, y, en menuts e reals, vint *solidos* y cinch diners que, entre tot, fan trenta-cinch liures, hun sou, nou diners, de les quals, deduhides sis liures, quatre *solidis*, que ell ha pagat per despeses de correus que envià en haver pres al dit Armengol, axí a la present ciutat de València com a la ciutat de Sogorb, resten (98 r) vint-i-nou liures, cinch *solidos* y nou diners.

Testes predicti.

{38.2} *Predictis die et anno.*

Los magnífichs doctors del Real Consell, vistes les dites confessions, proveheixen que lo dit Jaume Navarro, justícia dessus dit, depose en poder del magnífich mossén Luís Saydia, alguazir de Sa Majestat, les dites vint-i-nou liures, deu *solidos*, quatre diners restants de aquelles trenta-cinch liures, quatorze *solidorum*, quatre diners que per ell són stades preses al dit Damià Armengol, segons lo dit Armengol dessus ha dit, deduhides les dites sis liures, quatre *solidis* per les dites despeses.

Testes predicti.

{38.3} *Jam dictis die et anno.*

Lo dit en Jaume Navarro, per execució de la dessus dita provisió, deposa en poder del dit magnífich mossén Luís Çaydia, alguazir dessus dit, les dites vint-i-nou liures, deu *solidos*, quatre [diners] restants de aquelles trenta-cinch liures, quatorze *solidorum*, quatre diners. E lo dit magnífich mossén Luís Caydia, alguazir, confessa haver rebut aquelles de mans e poder del dit Jaume Navarro, les quals diu tendrà en depòsit a dispo-(98 v)sició de la Real Audiència. E per ço renuncia, etc. *Actum Valencie*, etc.

Testes predicti.

{38.4} *Die XXVII mensis octobris anno MDXXXI.*

Lo honorable en Bernat Fuxà, clavari de l'offici de teixidors, [...] Vilafranca, [...] Scolano e en Berthomeu Saragosa, majorals del dit ofici, *gratis* confesaren haver hagut e rebut de mans e poder del dit magnífich mossén Luís Çaydia, alguazir, les dessus dites vint-i-nou liures, cinch *solidos* e nou diners, les

quals foren deposades en poder del dit magnífich alguazir e les quals, ab sentència real publicada en la Real Audiència a denou del present mes de octubre, són stades adjudicades al dit offici com a diners propis de dit offici, protestant que, per la present confessió, no-s sia causat prejuí al dit offici en haver de cobrar del dit Damià Armengol o dels qui dessús han rebut les dites sis lliures, quatre solidus, o de qui de justícia los serà promés cobrar-ho. *Et ideo*, etc. renunciaren, etc. *Actum Valentiae*, etc.

Testes. Los honorables e discrets en Joan Palacio e Balthazar Hierònym Martínez, notaris, habitants de València. (99 r) (99 v)¹¹³

{39} *Die XXIII mensis maii MDXXXI*, presentaren [els] fiscals.

Excel·lentíssim Senyor. Addent los dits procuradors fiscals de Sa Majestat a la denunciació per aquells posada vers e contra Anthoni Soldevila, Jeroni Serdà, flaquer, [Amador] Miralles, Bernardino Azero, perayres, e qualsevol altres còmplices, etc., e com a notícia dels dits procuradors fiscals de Sa Majestat és pervengut que les persones deíus escrites han cabut, sabut e participat en los crims e delictes deíus especifficadors *et etiam* en la dita denunciació contenguts. Per ço, *ne crimina remaneant impunita*, vers e contra Domingo Cabellos, torner, Miquel Aparici, flaquer, Johan Uguet, forner, Arnau del Río, moliner,¹¹⁴ <moliner> Johan Lopis Mosquerola, abaxador, Damià Armengol, texidor, Anthoni Gómiz, fuster, [Pere] Cerdà, laurador de Rucaffa, [Joan] Ardévol, cofrener, Miquel Manyes, [na] Pastora, vídua, e contra qualsevol altres còmplices, etc., fa, diu e posa la addició per los capítols *immediate* següents declaradora:

I. E primerament, dihen e posen e, si negat serà, provar entenen *non se astringentes*, etc., que en lo temps que en lo present regne e senyaladament en la ciutat de València, Xàtiva e Alzira, fonch suscitada la prava unió e germania en los anys DXVIII, XX e XXI, [i] XXII,¹¹⁵ los rebel·les agermanats alcaren a hu qui-s deya don Enrich, al qual acataven e obeÿen e deyen era rey encubert. E axí és ver.

(113) Fol. en b°.

(114) [Arnau Monrós].

(115) [e XXIII].

II. *Item*, dien e posen *ut supra* que, axí mateix, los dits agermanats deyen e affermaven que's trobava per les profeçies que (100 r) lo dit encubert era rey del present regne e que era lo dit don Enrich. E axí és ver.

III. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, per dita causa e rahó, los dits rebel·les e agermanats, e senyaladament los qui eren estats en la ciutat de Xàtiva e en Algezira, seguien al dit encubert, el affavorien, hi·l obehïen tenint·lo per rey. E axí és ver.

III. *Item*, dihuen *ut supra* que lo dit Bernardino Azero e Damià Armengol e los altres condelats e addicionats, com dit és, foren agermanats e foren axí mateix molt affectats al dit don Enrich, lo encubert, e seguiren e feren tot son esforç e lo que podien per aquell. E axí és ver.

V. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, jatsia lo dit encubert fos estat mort per en Pere Luesa en lo loch de Burgaçot, emperò los dits delats, ab la molta voluntat e affectió que tenien a aquell, no dexaren ni han dextat de tenir la intenció que tenien de ser rebel·les a Sa Majestat, ans tostemps han continuat e perseverat en aquella. E axí és ver.

VI. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, jatsia en après se levàs un altre encubert en la present ciutat e aquell fos sentenciat, no res menys emperò los dits delats han continuat tostemps la dita rebel·lió e infidelitat que tenien en lo temps de la dita germania. E axí és ver.

VII. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, jatsia en après lo il·lustre don Diego Hurtado de Mendoza, lochtinent e capità general en lo present regne, ab lo exèrcit que tingué de Sa Majestat, procuràs de reduhir los dits agermanats de València e castigàs e sentenciàs molts de aquells, que per dita causa los dits delats se absentassen de la present ciutat e regne, no res menys, emperò, tostemps en son cor e voluntat tenien la dita rebel·lió per a de nou suscitar aquella, si hagueren pogut, en la present ciutat e regne. E axí és ver. (100 v)

VIII. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, en lo temps que's escomencà e fonch la dita germania, lo Emperador e rey nostre senyor era absent de tots sos regnes, com fos en Flandes. E axí és ver.

VIII. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, en après que Sa Majestat vingué a estos sos regnes, per la benaventurada vinguda de aquell, los dits agermanats foren castigats e los béns de aquells confiscats e altres composats. Per temor de

dit càstich, dits agermanats no gosaren en mostrar la germania que en si tenien, perquè no fossen castigats per haver tant poch temps que dit càstich se haguera fet. E axí és ver.

X. *Item*, dihuen *ut supra* que los dits delats e denunciats, éssent com eren molt agermanats, *nunqua* dexaren, com dit és, la dita germania, ans, perseverant en aquella, esperaven que les coses de la germania se refredassen, e que Sa Majestat fos absent de Espanya perquè poguessen ab més facilitat tornar la dita germania en la present ciutat e regne. E axí és ver.

XI. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que Sa Majestat és passat en Flandes e en Alamanya, ahon huy en dia està, e no sia nova que haja de venir tant prest. E axí és ver.

XII. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que, vent (101 r) los dits delats que Sa Majestat era fora d'Espanya, e la oportunitat que tenien de poder posar en execució lo mal propòsit e intenció que tostemps han tengut de tornar a suscitar dita germania en lo present regne, deliberaren de dir e notificar a les persones que eren molt agermanats e de voluntat del dit encubert, com lo dit don Enrich, encubert, jatsia fos estat dit era mort, que no era mort, ans era viu; e que aquell era fill del príncep don Joan e dona Margarita, muller que fou de aquell, e nét del cathòlich rey don Ferrando, e que era estat furtat éssent xich del bres; e que era estat en Orà, e que havia fet moltes cavalleries en Orà; e que despuix era vingut en Alzira e Xàtiva e havia fet les coses que's dehia que fehien en la germania pus propassada, e que era exit de Alzira ab quatre-cents hòmens; e que de Alzira se n'era anat a Terol e en après a Saragoca, e hauria deliurat de la justícia al dit Bernardino Azero, criat de aquell, que'l sentenciarien; e que après se n'era anat a Flandes e se havia donat a conèixer a la sereníssima dona Margarita per fill de aquella e li hauria dexat lo Ducat de Pera; e que estaria en companya de hun sanct home, ab lo qual Sa Majestat hauria parlat, e que (101 v) li hauria dit que havia de morir per tot lo present any DXXXXI; e que lo dit don Enrich, encubert, era lo verdader rey e senyor d'estos regnes; e que seria en Morvedre ab hun exèrcit per a la festa de Senct Francés del any DXXXXII. E açò, perquè los dits agermanats tornassen a continuar la dita germania e rebel·lió e se induhissen en tornar a fer aquella. E axí és ver.

XIII. *Item*, dihuen *ut supra* que, possant en execució lo dit propòsit e deliber que tenien los dits delats, parlaren e foren vists parlar e comunicar dites coses

ab diverses persones, e senyaladament a los dits Domingo Cabellos, Miquel Aparici, Joan Uguet, Arnau del Río,¹¹⁶ Joan López Moscarola, Damià Armengol, [Joan] Lope, Anthoni Gómiz, [Pere] Cerdà, [Joan] Ardévol, Miquel Manyes, [na] Pastora, delats adicionats, contant-los les dites coses ab molta affició e voluntat, persuadint-los que fossen de la voluntat de aquells, tornant dita germania contra Sa Majestat. E axí és ver.

XIII. *Item*, dihuen *ut supra* que lo dit Bernardino Asero, patge, per lo senblant és de la mateixa voluntat dels dits delats, lo qual tostemps se-s senyalat (102 r) per principal agermanat, e senyaladament ara en la present conjuració, conspiració e germania. E axí és ver.

XV. *Item*, dihuen *ut supra* que lo dit Bernardino Azero, no res menys perquè los dits delats poguessen mostrar als qui eren afectats a la dita germania que lo dit don Enrich, lo encubert, era viu e que avia de venir en lo present any ab gran poder a la present ciutat e regne, scrivia letres als dits delats, e senyaladament al dit Hieronym Sardà, dient-li que lo dit don Enrich era viu e que havia tramés hun correu al Alcalde de los Donzelles, e que havia passat per Terol; e per part del dit don Enrich, lo havia visitat e li havia donat letres de aquell, ab lo qual correu havia sabut que lo dit don Enrich havia de ésser en Morvedre ab molta gent per al dia de Senct Frances, perquè dits delats poguessen mostrar dites letres hi-ls donassen crèdit les persones a quin dirien fossen en favor dels dits delats. E axí és ver.

XVI. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que los dits delats e/o l'altra de aquells, per millor affermar la dita conjuració e germania, són anats a Terol a parlar ab lo dit Ber-(102 v)nardino, patge, estos dies propassats. E axí és ver.

XVII. *Item*, dihuen *ut supra* que lo dit Bernardino és vengut a la present ciutat, pochos dies ha, a parlar e comunicar dites coses ab los dits delats. E axí és ver.

XVIII. *Item*, dihuen e posen *ut supra* que alguns dels dits delats se són apersebut, comprant cavalcaures e posant-se en camí per a voler anar a Flandes e venir ab lo dit encubert e acompanyar aquell quant vingués al present regne per a senyoregar aquell. E axí és ver.

(116) [Arnau Monrós].

XIX. *Item*, dihuen *ut supra* que, axí mateix, los dits delats, e senyaladament lo dit Hierònym Serdà, Soldevila, Miralles e Armengol, parlaven e notifficaven dites coses a totes les persones que podien perquè fossen ab aquells en dita conspiració contra Sa Majestat. E axí és ver.

XX. *Item*, dihuen *ut supra* que, ara darrerament, los dits delats e moltes altres persones ab qui dita conspiració se tractava entre si, tornaven a comunicar dites coses secretament, determinant de mour[e] tots en favor (103 r) del dit don Enrich, encubert, si mester fos, consertant que algú de aquells anassen a Flandes a acompanyar-lo e altres estiguessen sobre lo avís, esperant-lo quant hagués¹¹⁷ de venir. E axí és ver.

XXI. *Item*, dihuen *ut supra* que, jatsia los dits delats hajen notifficat les dites coses als dessús dits perquè fossen ab lo dit encubert, emperò no res menys se té per cert que han notifficat a moltes altres persones per a què fossen de sa part. E axí és ver.

XXII. *Item*, dihuen *ut supra* que, continuant en notifficar dits delats dites coses a les persones que crehien que serien ab aquells, lo dit Soldevila e Hierony Cerdà notifficaren dita conjuració a Agostí Boeso, pregant-lo volgués anar ab lo dit Hierony Cerdà en Flandes per a vesitar al dit don Enrich, encubert, per a què vinguessen ab aquell, dient-li tot lo fet del dit encubert e que aquell era lo verdader rey, que era senyor de València e altres regnes de Sa Majestat e no Sa Majestat, pregant-lo, y ab molta affectió e voluntat, per a induhir al dit Boeso a la dita germania e conjuració. E axí és ver.

XXIII. *Item*, dihuen *ut supra* que, vent lo dit Boeso que lo que li dehien era en tant deservy de Sa Majestat, desimulà e ho notifficà (103 v) a vostra excel·lència per a què y manàs provehir e no se hagués de seguir altra germania e alçar altre encubert, com fonch fet en lo temps de la germania passada. E axí és ver.

XXIII. *Item*, dihuen *ut supra* que, per lo dit avís, vostra excel·lència manà pendre alguns dels dits delats e part de aquells ne ha manat sentenciar, per hon se ha obviat a les dites coses e causat que no pasàs avant dita germania e conjuració; en altra manera que era cert e indubitat que fóra esta dosena e continuada altra germania e rebel·lió com la passada. E axí és ver.

(117) Original: hogués.

XXV. *Item*, dihuen *ut supra* que, éssent presos los dits Hierònym Cerdà e Antoni Soldevila, alguns dels dits delats se són absentats, ço és, Armengol, Miralles e molts altres, los quals eren de dita conjuració. E axí és ver.

XXVI. *Item*, dihuen *ut supra* que, continuant los sobredits delats en dita conjuració e germania y en ésser ab dit encubert, perseveren e són vists continuar, en quant en aquells és la dita germania, y en afavorir al dit don Enrich, qui's diu encubert, contra Sa Majestat e los officials reals. E axí és ver. (104 r)

XXVII. *Item*, dihuen *ut supra* que si los dits delats no han pasat avant en la dita germania e lo poble no's és alçat e no ha levat la obediència a Sa Majestat, alçant al dit don Enrich, encubert, per rey, és per no haver tengut loch e per ésser estats descuberts e vostra excel·lència haver-hi fet prompta provisió. E axí és ver.

XXVIII. *Item*, dihuen *ut supra* que, per ésser la enpresa dels dit delats de tanta qualitat e en una ciutat tant populosa, necessàriament havien menester algun temps per a conduhir molta gent per a què, ab aquella, efectuassen lur deliberació e concert; e per ço, sols fins a huy han parlat e induhit gent que fossen de sa parcialitat, fins tant ne haguessen gran número e ab aquella poguessen affermar dit concert. E axí és ver.

XXVIII. *Item*, dihuen *ut supra* que, segons la diligència e tractes de dits delats, en molt breu temps hagueren tengut aparell per a poder affermar lur dampnat deliber e preposít. E axí és ver.

XXX. *Item*, dihuen *ut supra* que, de justícia, lo parlar e tractar dites coses és crim de lesa magestat sens devenir a altres actes; quant més, havent los dits delats posat per obra e en execució lo que entre aquells se havia tractat e deliberat. E axí és ver e fundat de justícia. (104 v)

Sobre los quals capítols, *et etiam* sobre los capítols de la dita denunciació e acusació criminal, suppliquen los dits procuradors fiscals que sien exhigides respostes e confessions *medio juramento* dels dits delats e addicionats *ante copiam*, e contra los absents procehit per procés de absència *juxta forum formam*. *In super* suppliquen que testimonis li sien rebuts *in juncto parti alteri, etc., alia, etc. Et licet, etc. Altissimus, etc.*

Remittatur relatori huius cause denunciaçionis qui supper his supplicatis debite provideat. Vidit fisci advocatus.

Relatum per excellentem ducem locumtenentem generalem, die XXIII maii anno MDXXXI. Valentiae. Cervelló.

Ihesus. Recepta, etc. Fiat ut supplicatur. (105 r) (105 v)¹¹⁸

{40} Confessions¹¹⁹ *ex officio*.

{40.1.1} *Die XXIII mensis madii MDXXXI.*

Damià Armengol, texidor de lana, delat y denunciat e addicionat qui dessús, confessant e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat si ell, confessant, responent e testimoni, conexia a Bernaldino Azero, de Terol, e de què el conexia. E dix que la primera volta que coneguè e parlà ab lo dit Bernaldino Hazero fonch en lo yvern passat, ans de Nadal, quant Hieroni Serdà li portà a texir hun tros de drap, dient-li que era de hun amich seu. E après sabé ell, confessant, responent e testimoni, que era del dit Bernaldino, perquè lo dit Serdà li dix que era de aquell dit Bernaldino. E après ell, confessant, responent e testimoni, venint ab lo dit Serdà de misa, enconrà ab lo dit Bernaldino e li dix que lo dit drap era del dit Bernaldino.

Fonch interrogat si és anat a Terol a parlar ab lo dit Bernaldino en companyia de Serdà. E dix que, en esta Quaresma passada, lo dit Serdà pregà a ell, confessant, responent e testimoni, que anàs (106 r) ab aquell a Terol, dihent que, puix en lo estiu hi havia de anar, que y anàs ara ab ell. E ell, confessant, responent e testimoni, se scusà. E tornant una altra volta, en presència de la sua muller y de huns jóvens de casa, scusant-se ab ell que no y podia anar perquè no tenia diners, lo dit Serdà li offerí de pagar-li la cavalcadura.

Fonch interrogat ahon cavalcà e ab quina cavalcadura. E dix que la cavalcadura ab que anà lo dit Serdà la y envià ab hun catiu a casa, lo qual li dix après que era de hun moliner que la y havia prestada. E la mula que ell, confessant, responent e testimoni, portà, era de hun sombreroer que stà a la plaça de Sencta Catherina.

(118) Fol. en b°.

(119) [*super denunciacionem*].

Fonch interrogat si lo dit Hierony Serdà dix a ell, confessant, responent e testimoni, per què anaven a Terol. E dix que lo dit Serdà li dix que anava a veure huns amichs seus. E quant foren en Terol, anaren a descavalcar a casa de Pedro Malo, casado ab [la] cunyada de la muller de ell, confessant, responent e testimoni. E al vespre soparen en casa de sa cunyada de sa muller e allí menjaren e begueren, excepto hun <hun> (106 v) dia que lo dit Bernaldino convidà a ell, confessant, responent e testimoni, e al dit Cerdà a dinar e a sopar en sa casa.

Fonch interrogat si lo dia que diu que dinaren e soparen en casa de Bernaldino, de què parlaren; e si parlaren de hun don Henrich de Mendoça que es diu que stà en Flandes. E dix que no parlaren de tal cosa.

Fonch interrogat si sab que lo dit Serdà parlàs ab lo dit Bernaldino altra volta sens la que·ll [els] convidà. E dix que hun dia, après que foren arribats lo dit Serdà e ell, confessant, responent e testimoni, en Terol, dix-li lo dit Serdà: Compare, anem a veure a Bernaldino ahon fa fahena. E axí anaren a casa de hun perayre e trobaren lo dit Bernaldino. E lo dit Serdà dix a ell, confessant, responent e testimoni: Compare, sperau-mos ací, que Bernaldino e yo volem anar a hun lloch¹²⁰ e tantost tornarem. E no sab que·s feren, salvo que quant lo dit Serdà vingué allà hon ell, confessant, responent e testimoni, era, foren passades dos o tres hores. E posant-se ell, confessant, responent e testimoni, a (107 r) sopar en casa de la cunyada de sa muller, dix a Serdà que·s seguera a sopar. E lo dit Serdà [no] volgué sopar, sinó que se n'anà, y estigué més de una hora y mija, e après tornà. E après ell, confessant, responent e testimoni, anà a casa del dit Bernaldino per a donar recapte a la sua mula que estava allí. E la muller li dix que ja li havia donat recapte. E a la hora que volgueren partir, lo dit Bernaldino portà la egua¹²¹ del dit Serdà a casa de la dita cunyada de sa muller, a hon cavalcaren. E lo dit Bernaldino e hun altre perayre, lo qual ell, confessant, responent e testimoni, no coneix, los acompanyaren fins ahon estaven les guardes.

Fonch interrogat si lo dit Hieroni Serdà li parlà de hun tal don Henrich, e si li parlà en presència del dit Bernaldino, o sens aquell, en Terol. E dix que lo dia que dinaren en casa del dit Bernaldino los convidà a dinar; [i] anant la volta de la

(120) Original: xoch.

(121) Original: agua.

casa del dit Bernaldino, aquell e lo dit Serdà se apartaren a parlar en hun portal que creu que's diu de Senct Jaume. E après de haver parlat (107 v) bona estona, lo dit Serdà cridà a ell, confessant, responent e testimoni, e li dix: Compare, mirau que diu aquest home –dient-ho per lo dit Bernaldino– de hun cavaller que stà en Frandes, que deyen que era hun encubert, o rey, o una mala ventura! E ell, confessant, responent e testimoni, no y parà orella, sinó que dix: Dexau, que són badomies!, e se n'anà a dinar. E après, venint per lo camí, éssent-se possats a dormir en un hostel, lo dit Serdà ensengué una lum e posàs a legir una letra. E com ell, confessant, responent e testimoni, se despertàs e ves lo dit Serdà legir dita letra, dix: Compare, què és axó? Letra de amors? E lo dit Serdà respós: Una carta que m'[h]a donat Bernaldino!

Fonch interrogat si, per lo camí o après de ésser en València, lo dit Serdà [h]a comptat a ell, confessant, responent e testimoni, de hun don Henrich que stava en Frandes e que havia de venir ab gent armada, e après a València, e havia de tenir una batalla davant lo Real, e que havia de exir la gent de València, e que era encubert, e que havia de venir. E dix que entre Torres-Torres y Mor-(108 r) vedre, lo dit Serdà comptà a ell, confessant, responent e testimoni, que havia de venir de Flandes hun home, o cavaller, o no se qui havia de venir, a Morvedre, lo dia de Senct Francés, e havia de traure huns diners o tresors del castell dels antigons. E axí, après de haver apeat en lo hostel de Morvedre a dinar, lo dit Serdà dix que volia anar a veure los antigons de Morvedre. Com ell, confessant, responent e testimoni, tingués una cama mala¹²² per una cos, no volgué sperar al dit Serdà, ni pujar als antigons. Com aquell, après dinar, se'n fos anat e tardàs molt, <e> ell, confessant, responent e testimoni, se'n vingué, e lo dit Serdà no vingué fins lo senctdemà.

Fonch interrogat si, après de ésser arribats a la present ciutat, <si> lo dit Serdà li ha parlat del dit encubert de Flandes, y en presència de qui. E dix que, après de ésser arribats del viage de Terol, may lo dit Serdà li ha parlat de encubert ni de ningú. (108 v)

Fonch interrogat si Serdà li ha mostrat letra ninguna de Bernaldino dirigida a aquell, o trellat algú de letra que's digués ésser escrita per don Henrich de Men-

(122) Original: malo.

doça al dit Bernaldino. E dix que may li ha mostrat letra alguna de tal qualitat, més de la que ha dit dessus.

Fonch interrogat si may li ha legit profecies ningunes, ni praticat ab aquell de aquelles. E dix que no, que may li ha legit ningunes profecies a ell, confessant, responnent e testimoni.

Fonch interrogat si és stat agermanat, ni si és <és> estat en ningun camp ab agermanats. E dix que éssent fadrí fonch en la germania, se adesenà e anà ab algunes mostres. (109 r) Emperò no fonch en ningun camp de agermanats, ans tostemps fonch servidor de Sa Majestat. E, senyaladament, lo dia de Vicent Périz, ell, confessant, responnent e testimoni, se trobà ab lo alguazir del spectable governador e guardaren hun cantó prop de casa de Galcerà Ferrer, e allí fonch ferit de una estocada en la cuixa en servici del rey. E la nit de la avalot de Sorolla, ell, confessant, responnent e testimoni, acompanyà contínuament al bisbe de Segorb pacificant la gent per València en servici del rey.

{40.1.2} Confessions *super denunciacione*.

I. *Et primo*. E dix que és ver lo dit capítol. (109 v)

II. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item*. E dix que en lo dit temps, ell era fadrí e de poca edat y no tenia casa. E no y sab més del que ha dit en ses confessions *ex officio* fetes, a les quals se reffir.

III. *Item*. E dix que, jatsia no tingué culpa, segons ha dit dessus, emperò que pagà XXXVI ducats de tacha.

V. *Item*. E dix que nega lo dit capítol.

VI. *Item*. E dix que nega lo dit capítol, e que lo que y sab ja u ha dit en ses confessions *ex officio* fetes. (110 r)

VII. *Item*. E dix que lo dit Serdà dix a ell, confessant, responnent e testimoni, com lo dit senyor –nos recorda si li dix que·s deya don Henrich–, tenia hun crucifici en los pits. E no·s recorda si dix d'ell, o de un sanct home que y havia de Alamaya, y que havia de venir en lo regne de València, e que havia de pelear ab los moros en lo camp de la Pineda, e que havia de haver victòria dels moros. E que en lo *alio* contengut en dit capítol, no y sab més del que ha dit dessus en ses confessions.

VIII. *Item.* E dix que no sab *alia* sobre lo dit capítol, sinó que lo dit Hieroni Serdà li dix a ell, confessant, responent e testimoni, com era vengut hun home de aquell encubert que estava en Flandes e que era passat al Alcalde de les Donzelles, lo qual deya que era molt amich y que se eren criats los dos, e que lo dit Bernaldino era estat criat del dit encubert.

VIII. *Item.* E dix que no y sab res sobre dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. (110 v)

X. *Item.* E dix que no ha hoyt dir les dites coses a Bernaldino; bé és veritat que'n ha hoyt dir al dit Serdà que lo dit Bernaldino era patge de aquell senyor [i] que se era criat de chiquet ab lo Alcalde de les Donzelles.

XI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol segons stà posat. Està en veritat que lo dit Serdà dix a ell, confessant, responent e testimoni, que perquè sa muller no volia dexar-se de pastar, determinava de anar-se'n a Catalunya a viure, y de allí passar-se'n a Flandes. [I] no dix a ell, confessant, responent e testimoni, per a què.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol segons està posat quant a ell, confessant. Quant al altres no y sab res. (111 r)

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XV. *Item.* E dix que nega ésser encorregut en pena ninguna quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat.

{40.1.3} *Super addictione.*

Dictis die et anno.

Lo dit Damià Armengol, texidor de lana, delat, denunciat e addicionat qui dessus, confessant, responent e testimoni, etc. qui jura, etc. (111 v)

I. *Et primo.* E dix que hoy dir que havia hun encubert en Algezira, emperò may lo veu.

II. *Item.* E dix que axí u hohí dir, com se conté en dit capítol, en lo temps de la germania.

III. *Item.* E dix que axí u hoý en lo temps de la germania, que en Algezira particularment tenien hun encubert e que'll hobehien e que deyen moltes coses de ell, de les quals ell, testimoni, no se'n recorda.

III. *Item.* E dix que en respecte de ell, confessant, responent e testimoni, ja u ha dit en ses confessions *ex officio* fetes. E en lo *alio* contengut en dit capítol no y sab res.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant (112 r) a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. E que és veritat que lo dia [que] mataren lo encubert en Burjacot, ell, confessant, responent e testimoni, se trobà en lo dit loch, que fonch afavorint a Pere Loesa, qui matà al dit encubert. E que veu portar lo cap de aquell en una lansa, y que lo dit Loesa e altres lo acasaren [i] el¹²³ mataren en una sequiola.

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. E que may ha tengut voluntat al dit encubert.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que no se'n recorda.

VIII. *Item.* (112 v) E dix que per lo càstich que's féu que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

X. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XI. *Item.* E dix que bé sab que és [en] Flandes, però no sab si ha de venir o no.

XII. *Item.* E dix que està en veritat que tot lo contengut en lo dit capítol ho ha hoýt comptar al dit Hierònin Serdà. Interrogat en presència de qui. E dix que a ell a soles, e acò no axí, ar[r]etglat com està, sinó en¹²⁴ tres o quatre vegades. E ell, confessant, responent e testimoni, com no y tingués affectió, no y parava orella.

XIII. *Item.* (113 r) E dix que ell, confessant, responent e testimoni, jamés ne ha parlat ab persona ninguna de les coses contengudes en dit capítol, ni ab altra persona li n'ha parlat més del que ha dit en lo presedent capítol.

(123) Original: hel.

(124) [moltes].

XVIII. *Item.* E dix que no y sab res, com no haja may parlat ab lo dit Bernaldino, y me[n]ys ab ninguna altra persona per aquell.

XV. *Item.* E dix que no sab més de letres ningunes del que ha dit dessús en ses confessions *ex officio*. E quant al correu, se'n refirir a les confessions *de super fetes*.

XVI. *Item.* E dix que no és anat a Terol més del que ha dit dessús, y no per altra causa.

XVII. *Item.* (113 v) E dix que no ha vist ni parlat ab lo dit Bernardino més del que ha dit dessús en ses confessions, ço és, que lo dit Bernaldino vingué y passà per casa de ell, confessant, responent e testimoni, hi·l saludà. Y açò fonch en lo temps de la seda ara propasada, [i] hel veu tornar per casa que passava ab Hieroni Serdà.

XVIII. *Item.* E dix que no y sab res més de quant¹²⁵ lo dit Serdà li dix que volia comprar una cavalcadura per a anar a Catalunya a veure sos parents e de allí a Ytàlia.

XVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XX. *Item.* (114 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXII. *Item.* E dix que no y sab res.¹²⁶

XXIII. *Item.* E dix que¹²⁷ no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que¹²⁸ jamás sabé que haguessen sentenciat a nengú fins que fonch prés. Bé és veritat que lo sendemà de la nit que prengueren a Serdà, la muller del dit Serdà (114 v) vingué a casa d'ell, confessant, responent e testimoni, a les huyt hores de nit, hi li dia que havien pres a son marit, Hierònim Serdà.

XXV. *Item.* E dix que dimecres propassat, éssent venguda la dita muller de dit Serdà a casa d'ell, confessant, responent e testimoni, segons ha dit, e haver-li

(125) Original: del quent.

(126) [quant a ell que b...].

(127) [Boyso descovri-la].

(128) [ha hoyt].

notificat com havien pres a son marit. E ell, confessant, no parent-li tenir culpa ninguna, se n'anà al mercat a comprar sireres. E tornant a sa casa trobà huns vehïns seus que digueren: Armengol, hon anau? En vostra casa són los officials reals e set o huyt verguetes per pendre-us! E lavors ell, confessant, responent e testimoni, se n'anà per fogir de la furor a la placa de Senc't Francés, a la casa de mestre Berthomeu, davantaler, y stigué allí miya hora sperant al dit mestre Berthomeu. E vent que lo dit mestre Berthomeu tardava, se n'anà al Portal dels Ignocents, y segués al costat del portaler, que-s diu Navarro, que feya retglons, y de allí anà per lo Portal de Quart, y anà la volta de les vinyes e [l]a volta de Chilvella. E a travésant per lo camí de Quart, comprà, de huns fadrins que passaven, una qüerna de pa, e stigué (115 r) tres dies ab la dita qüerna de pa. E diumenge de matí arribà a la Pobra e estigué amagat en huns forments, ahon fonch pres. E si ell sabera que tanta enquesta se feya de perdre, que ell fóra vengut hi-s haguera posat en mans de la justícia, sinó que son germà y altres persones li posaren gran terror.

XXVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. E que nega que lo poble de València se alsàs, ni fos traýdor a Sa Majestat, ans fidillíssim a d'aquella.

XXVIII. *Item.* E dix que ell, confessant, no ha parlat més del que ja ha dit dessús. Quant als altres, no y sab res. (115 v)

XXVIII. *Item.* E dix que¹²⁹ no ha parlat a ninguna persona més del que ha dit dessús.

XXX. *Item.* E dix que no creu ésser encorregut en crim de infidelitat, puix no ha fet lo perquè. Quant als altres, no y sab res.

{40.2} Confessions *super denunciacione*.

{40.2.1} *Die XXIII mensis maii anno MDXXXXI.*

En Miquel Aparici, flaquer, delat e denunciat qui dessús, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

(129) [ell segons].

I. *Et primo.* E dix que és ver que ell, confessant, responent e testimoni, és vassall de Sa Majestat, [i] el ha servit (116 r) com a bon vassall en Itàlia. E que sab que lo dit Uguet és de Mallorca. Quant als altres que no y sab res, com no'ls conega, salvo a Hierònym Cerdà, al qual ha parlat tres vegades, però no sab de hon és.

II. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni, com la veritat sia que ell, confessant, responent e testimoni, e tots los seus sien stats molts leals e servidors de Sa Majestat. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni, com may ell, confessant, ni ningú dels seus, sien stats agermanats. E és veritat que ell, confessant, al temps de la germania, era de edat de (116 v) cinch o sis anys e que no's recorda de la germania. Quant als altres, que no y sab res ell, confessant, responent e testimoni.

IIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, que no y sab res.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. E quant als altres, que no y sab res. (117 r)

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. E quant als altres, no y sab res.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni, segons stà posat. Està emperò en veritat lo que ell, confessant, responent e testimoni, ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refer. E no y sab *alia*.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que (117 v) [ha dit] e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refer.

VIIII. *Item.* Dix que no y sab res.

X. *Item.* E dix que no y sab res.

XI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refer.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a (118 r) ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XV. *Item.* E dix que no creu ésser encorregut en pena alguna, com no haja fet lo perquè. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat.

{40.2.2} Confessions *super addicione.*

Dictis die et anno.

Lo dit Miquel Aparici, flaquer, delat, denunciat e addicionat qui dessús, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que no y sab res, com, en lo dit temps, ell, confessant, responent e testimoni, era de molt poca edat, ço és, de sis fins en set anys, poch més o menys.

II. *Item.* (118 v) E dix que no y sab res.

III. *Item.* E dix que no y sab res.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que no y sab res, com, en lo dit temps, (119 r) ell, confessant, responent e testimoni, fos de la edat que ha dit dessús.

VIII. *Item.* E dix que no y sab res.

X. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XI. *Item.* E dix que axí u ha hoÿt dir ell, confessant, responent e testimoni, stant ell, confessant, cinch mesos ha en Ytàlia, en lo qual temps se deya que spe-raven la Magestat del Emperador e Rey nostre senyor que havia de venir a Milà.

XII. *Item.* E dix que no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni, segons stà posat. Stà, emperò, en veritat lo que ell, confessant, responnet e testimoni, ha dit (119 v) e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XV. *Item.* E dix que no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XVIII. *Item.* (120 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni, segons stà posat. Stà, emperò, en veritat lo que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XX. *Item.* E dix que nega lo dit capítol segons stà posat. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que no y sab res. (120 v)

XXV. *Item.* E dix que no y sab res.

XXVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXVIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXX. *Item.* E dix que'n remet a justícia e que en lo¹³⁰ *alio* contengut en lo dit capítol no y sab més del que ha dit e confessat en les dites sues confessions. (121 r)

{40.3} Confessions *super denunciacione.*

{40.3.1} *Die XXV mensis maii anno MDXXXXI.*

Na Ysabet Pastora, vídua, muller de Francesch Pastor, *quondam*, delada, denunciada e adicionada qui dessus, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que és ver que ella, confessant, responnent e testimoni, és vassalla de Sa Majestat y és natural de València. Quant als altres, no y sab més de quant conexia de vista al dit¹³¹ Soldevila, e axí mateix coneix de vista als dits Ardévol e Anthoni Gómiz.

II. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més de quant és recordant ella, confessant, responnent e testimoni, que hun dia –del qual al present no és recordant, salvo que era en los primers dies de la Quaresma propassada– anant ella, confessant, responnent e testimoni, a soles al mercat, éssent en lo carrer dels Aluders, encontrà ab lo dit Anthoni Soldevila, lo qual dix a ella, confessant, responnent e testimoni, tals o semblants paraules: Senyora, ja sabeu? Don Enrich és viu! E ella, confessant, responnent e testimoni, li respòs que era tant mort com lo pare de ella, confessant, responnent e testimoni, que era ja mort, e se'n pres a riure e li dix que no era fart de mals anys que encara volia creure ydolatries. E lo Dimecres Sanct propassat, passant ella, confessant, responnent e testimoni, per davant casa del dit Anthoni Soldevila, aquell dix a ella, confessant: Senyora, ja sabeu? Grans noves hi ha, que la Majestat del Emperador e Rey nostre senyor e don Enrich los dos menges y beuhen en una, e hun frare sanct va entre (121 v) ells! E llavors ella, confessant, responnent e testimoni, li dix: Soldevila, Déu exalse la sancta fe

(130) [demés].

(131) Original: als dits.

cathòlica y done victòria al Emperador e Rey nostre senyor! e, Déu nos done mercat de forment! E aquell, dit Soldevila, parlant a manera de jangla¹³² dix: Ja ni ha prou de forment! E axí se n'anà.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni, com no sia stada agermanada. Bé és veritat que, al temps de la germania, stant ella, confessant, responent e testimoni, en Alzira, lo encubert posà dos o tres dies en casa d'ella, confessant, responent e testimoni, éssent viu lo marit d'ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, (122 r) confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

X. *Item.* E dix que no y sab res.

XI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XII. *Item.* E dix que no y sab res.

XIII. *Item.* (122 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XV. *Item.* E dix que no creu ésser encorreguda en pena alguna, como no haja fet lo perquè. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* Dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat.

(132) Original: yanfa.

{40.3.2} Confessions *super addicione.*

Dictis die et anno.

La dita Ysabet Pastora, delada, denunciada e adicionada qui dessús, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* (123 r) E dix que és ver lo dit capítol, salvo que, jatsia lo dit encubert, en lo dit temps de la germania, posàs dos o tres dies en casa d'ella, confessant, responent e testimoni, éssent viu lo marit d'ella, confessant, responent e testimoni, ella <confessant> no-l tenia per rey, sinó per hun belitre.

II. *Item.* E dix que no y sab res.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que dit ha dessús. E és recordant que, stant lo dit encubert en Alzira, tots los agermanats lo nomenaven lo Rey Encubert.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

VI. *Item.* E dix que no sab res, com, en aquell temps, (123 v) ella, confessant, responent e testimoni, e lo dit son marit stiguessen en Saragoça.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que dit ha dessús.

VIII. *Item.* E dix que axí u hoy dir ella, confessant, responent e testimoni, com se conté en lo dit capítol.

VIII. *Item.* E dix que quant lo Emperador e Rey nostre senyor vingué après de la germania, ella, confessant, responent e testimoni, e lo dit son marit staven en Saragoça e no y sab *alia* ella, confessant.

X. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XI. *Item.* E dix que no y sab res; que ans creya ella, confessant, que era en Madrit.

XII. *Item.* (124 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

XIII. *Item.* E dix que no y sab res, com no'l conega.

XV. *Item.* E dix que no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVII *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* (124 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* E dix que lo que sab ja u ha dit dessus de les paraules que lo dit Soldevila dix a ella, confessant, responnet e testimoni. E que no y sab més.

XX. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit dessus.

XXII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que no y sab res, salvo que après que lo dit Soldevila fonch pres, hoy dir que Bueyso ho havia descubert a sa excel·lència.

XXIII. *Item.* (125 r) E dix que creu ella, confessant, responnet e testimoni, que y haguera hagut gran mal si sa excel·lència no'n haguera castigat. Emperò ella, confessant, responnet e testimoni, no y sab res més del que ha dit e confessat dessus.

XXV. *Item.* E dix que no sab més de haver hoyt dir que lo dit Armengol se era absentat. E no ha hoyt dir de altres.

XXVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessus.

XXVIII. *Item.* E dix que no sab més del que ha dit e confessat dessus.

XXVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessus. (125 v)

XXX. *Item.* E dix que'n remet a justícia.

Fonch interrogada *ex officio* que diga què tenia e conexia en ella, confessant, responnent e testimoni, lo dit Anthoni Soldevila, que aquell li digués e notificàs –segons ella, dita confessant, responnent e testimoni, ha dit e confessat desús–, que lo encubert don Enrique era viu, més a ella, confessant, que a altra dona. E dix que no sab per què dix a ella, confessant, responnent e testimoni, que no a altra dona; e que havia quinze anys e ans, més que menys, que era en lo temps que lo encubert stava en Alzira, que ella, confessant, no havia parlat ab lo dit Soldevila, lo qual dit Soldevila, en lo dit temps, stava vehí d'ella, confessant, responnent e testimoni, en Alzira.

{40.4} Confessions *super denunciacione*.

{40.4.1} *Dictis die et anno*.

En Miquel Manyes, sobrestant del molí de les Fonts, delat, denunciat e addicionat qui dessús, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo*. E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, és vassall de Sa Majestat (126 r) del Emperador e Rey nostre senyor. Quant als altres, no y sab res, ni de hon són naturals.

II. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni, per ço com, en lo temps de la germania, ell, confessant, era de edat de deu o onze anys. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

V. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VI. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni.¹³³ Quant als altres, no y sab res.

VII. *Item*. (126 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni, com la veritat sia que lo dit Hierònym Cerdà, ni altri algú,

(133) [E que los dits Cerdà].

may ha parlat a ell, confessant, responnent e testimoni, de nenguna de dites coses¹³⁴ contengudes en lo dit capítol. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

X. *Item.* E dix que no y sab res.

XI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XII. *Item.* E dix que no y sab res.

XIII. *Item.* (127 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XV. *Item.* E dix que no creu ésser encorregut en pena alguna, com no haja fet lo perquè.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat.

{40.4.2} *Confessions super addicione.*

Dictis die et anno.

Lo dit Miquel Manyes, delat, denunciat e addicionat qui dessús, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* (127 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

II. *Item.* E dix que no y sab res. E que en lo temps de la germania ell, confessant, era de edat de deu o onze anys.

III. *Item.* E dix que no y sab res, com en lo dit temps ell, confessant, responnent e testimoni, fos de poca edat, segons dit ha dessús.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

(134) [Quant als altres, no y sab res de les...].

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VII. *Item.* (128 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que no y sab res, com en lo dit temps fos de poca edat, segons dit ha dessús.

VIII. *Item.* E dix que no y sab res.

X. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XI. *Item.* E dix que lo contengut en lo dit capítol ha hoÿt dir ell, confessant, responnet e testimoni.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, (128 v) dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XV. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res. (129 r)

XX. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que no y sab més de quant, pot haver quatre hores, poch més o menys, que stant ell, confessant, responnet e testimoni, en lo Almodí de la

present ciutat, hoý dir –no-s recorda a qui–, que lo dit Bueyso havia descubert a sa excel·lència aquest negoci de la germania nova.

XXIII. *Item.* E dix que lo contengut en lo dit capítol ha hoýt dir ell, confessant, responent e testimoni.

XXV. *Item.* E dix que ha hoýt dir en lo Almodí de la present ciutat –no-s recorda a qui–, que lo dit Armengol se era absentat e que'l havien pres. Quant als altres, no y sab res. (129 v)

XXVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXX. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responent e testimoni, haja tractat ni delliberat ninguna de dites coses. Quant *al alio* contengut en lo dit capítol, no sab res.

{40.5} Confessions *super denunciacione*.

{40.5.1} *Die XXVII mensis maii anno MDXXXXI.*

En Anthoni Gómiz, fuster, delat, denunciat (130 r) e addicionat qui dessús, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, és vassall del Emperador e Rey nostre senyor. Quant als altres, no y sab res.

II. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. Bé és veritat que ell, confessant, responent e testimoni, en lo temps de la germania stigué en València e anà al camp de Morvedre armat de una cuyrassa e ab una ballesta en companyia de hu qui-s diu Morato. E una vegada anà en la mostra que feyen los officis a requesta dels ma-

jorals de son offici. E que és ver que ell, confessant, responent e testimoni, no era afectonat a les coses de la germania, ans, parexent-li mal del que feyen, deya quina diablura era aquella que feyen.

III. *Item.* E dix que nega que contra ell, confessant, responent e testimoni, se haja procehit ni fet procés. Quant als altres, no y sab res. (130 v)

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VII. *Item.* E dix que lo que ell, dit confessant, responent e testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és que stà en veritat que ell, confessant, responent e testimoni, conexia al dit mestre Anthoni Soldevila, lo qual, en lo temps de la germania, anà a Alzira, segons aquell dix a ell, confessant, responent e testimoni. E après passada la germania, algun temps après, lo dit Soldevila tornà a la present ciutat de València, lo qual, après de ésser tornat, quant encontrava a ell, confessant, responent e testimoni, no li parlava, segons tenia acostumat, del que ell, confessant, responent e testimoni, ne stava meravellat fins ara. Los dies propassats -no's recorda ell, confessant, quant temps ha-, stant ell, confessant, responent e testimoni, a soles a la botiga de casa sua, que pot haver hun mes, poch més o menys, vingué allí lo dit mestre Anthoni Soldevila e dix a ell, confessant: No sabeu? E ell, confessant, li dix: Què és? E lo dit Soldevila li dix: Haveu de saber que aquell home que diuhen que han mort per la germania, no és mort, que viu és! E entenent ell, confessant, responent e testimoni, que'n deya per lo encubert, li dix: Com ho sabeu vos? E aquell dit Soldevila dix: Yo-n sé per una certa persona, que yo-ns ho faré dir a ell mateix, que és hun home que stà prop lo portal de Quart! E ell, confessant, responent e testimoni, li dix: Mirau, Soldevila, anau en bona hora e no-m vingau ab aqueixes rahons ací a parlar ara, que són coses escandalozes per a parlar-les ni menejar-les! E lavors lo dit Soldevila li dix: Mirau, encara vos dire una cosa: (131 r) que té hun crucifixi en los pits! E ell, confessant, responent e testimoni, li dix: Vós haveu vist axò? E aquell dix que no. E ell, confessant, responent e testimoni, li dix que anàs en bona hora, que tot era ayre e que no-l enujàs. E axí lo dit Soldevila se n'anà. E après, sabent ell, confessant, responent e testimoni, que'l havien pres, dix a sa muller e a sos

fills d'ell, confessant, dix, senyalant-se, que lo dit Soldevila devia ser algun diable que devia anar semblant algun mal e zizanyes, e que li havia dit lo que ell, confessant, responent e testimoni, ha dit e confessat dessús, e que per ventura ell, [Soldevila,] se creya de ésser ell, confessant, de sa voluntat.

Fonch interrogat *ex officio* si en lo temps que diu que lo dit Soldevila li parlà lo que ha dit e confessat dessús, si ell, confessant, responent e testimoni, dix al dit Soldevila que y pendria plaer en saber que era viu lo dit encubert. E dix que no li dix tal cosa, ni li dix més del que ha dit e confessat dessús.

Fonch interrogat que quant lo dit Soldevila li parlà e li digué “no sabeu aquell home que mataren per la germania no és mort, que viu és”, no dient-li ni declarant-li més, com entengué ell, confessant, responent e testimoni, que-n deya per lo encubert? E dix que tantost que-s parlà de la germania e que hoý dir de aquell home, entengué que-n deya per lo encubert e que no sab donar altra rahó.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

VIII. *Item.* (131 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

X. *Item.* E dix que no sab res més del que ha dit e confessat dessús.

XI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e confessat dessús.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XV. *Item.* E dix que no creu ésser encorregut en (132 r) pena alguna, com no haja fet lo perquè. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat.

{40.5.2} Confessions *super addicione.*

Dictis die et anno.

Lo dit en Anthoni Gómiz, delat, denunciat e adicionat qui dessús, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que lo contengut en lo dit capítol hoý dir ell, confessant, responnent e testimoni. Emperò ell, confessant, responnent e testimoni, may fonch afectonat a les coses del dit encubert, ni·l tingué per rey.

II. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e confessat dessús.

III. *Item.* E dix que lo contengut en lo dit capítol hoý dir ell, confessant, responnent e testimoni, en lo dit temps de la germania. (132 v)

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e confessat dessús.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e confessat dessús.

VI. *Item.* E dix que stà en veritat que ell, confessant, responnent e testimoni, hoý dir que havien sentenciat hun altre encubert, no·s recorda quant temps ha. Emperò ell, confessant, responnent e testimoni, no·l veu, ni sabé res de les coses de aquell, més de haver hoý dir com lo havien sentenciat e atenallat. Quant als altres, no y sab res.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol.

VIII. *Item.* E dix que no y sab res.

X. *Item.* (133 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

XI. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

XIII. *Item.* E dix que no y sab res, ni·l coneix.

XV. *Item.* E dix que no y sab res més del que ha dit e confessat dessús.

XVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit (133 v) confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

XX. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

XXI. *Item.* E dix *idem ut in proximo.*

XXII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIII. *Item.* (134 r) E dix que no sab *alia* sobre lo dit capítol, sinó que hoy dir que hun home havia descubert a sa excel·lència aquesta negociació e ell, confessant, responent e testimoni, dix: Ben haja quin ha fet!

XXIII. *Item.* E dix que ell, dit confessant, responent e testimoni, no y sab res, ni pot dir altra cosa, sinó que ben haja quin ha descubert e quin ha castigat.

XXV. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, no sab *alia* sobre lo dit capítol, sinó que ha hoyt dir a algunes persones que passaven per la carrera e en casa d'ell, confessant, de les quals al present no és recordant, que havien pres a hun cofrener que·s diu [Joan] Ardévol e que son fill se era absentat. E no ha hoyt dir d'altres que·s sien absentats.

XXVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVII. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responent e testimoni, tingúes tal propòsit ni delliber. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

XXVIII. *Item.* E dix que no y sab més del que ha dit e confessat dessús. (134 v)

XXVIII. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responent e testimoni, tingúes, ni haja tengut, tal propòsit ni delliber. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

XXX. *Item.* E dix que·n remet a justícia.

{40.6} Confessions *super denunciacione*.

{40.6.1} *Die XXX mensis maii anno MDXXXXI.*

En Joan Uguet, flaquer, delat, denunciat e addicionat qui dessús, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo*. E dix que és ver que ell, confessant, responnent e testimoni, és vassall de Sa Majestat del Emperador e Rey nostre senyor. E axí, com a vassall, lo ha servit en Ytàlia y en la presa de Tunis. E quant als altres, que'n creu que són vassalls de Sa Majestat, puix que stan en ses terres.

II. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant (135 r) a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni, com may sia stat agermanat, ni deservidor de Sa Majestat. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item*. E dix que nega que ell, confessant, responnent e testimoni, sia stat agermanat, ni que's haja procehit contra aquell. Quant als altres, no y sab res.

V. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni, com la veritat sia que ell, confessant, ha servit a Sa Maiestat, segons dit ha dessús, en Ytàlia e en la empresa de Tunis. E après, quant fonch tornat de Tunis, parà casa e ha curat de fer sa faena e no en deservir a Sa Majestat, sinó de servir-lo mentres ànima tindrà en lo cos. E quant als altres, no y sab res.

VI. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir. (135 v)

VII. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

VIII. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

VIII. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

X. *Item*. E dix que no y sab res, ni'l coneix al dit Bernaldino.

XI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir. (136 r)

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XV. *Item.* E dix que no creu ésser encorregut en pena alguna com no haja fet lo perquè. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat. (136 v)

{40.6.2} Confessions *super addicione*.

Dictis die et anno.

Lo dit Joan Uguet, delat, denunciat e addicionat qui dessús, confessant, responnet e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que ell, confessant, responnet e testimoni, may és stat agermanat. Stà, emperò, en veritat que ell, confessant, responnet e testimoni, ha hoÿt dir en València públicament les coses contengudes en lo dit capítol.

II. *Item.* E dix que no y sab res, ni may ha hoÿt dir tal cosa.

III. *Item.* E dix que ell, confessant, responnet e testimoni, en lo dit temps de la germania no fonch en Xàtiva, ni en Alzira. Bé és veritat que ell, confessant, responnet e testimoni, hoÿ dir públicament en València lo contengut en lo dit capítol, en lo qual temps ell, confessant, responnet e testimoni, encara no era casat e feya faena en lo forn de Joan Castelló, que stava en lo forn del Tort. [I] es recorda que en Burgaçot mataren lo que deyen que [era] encubert de Alzira, lo qual deyen que havia mort (137 r) hu qui's deya Lloesa. E posaren lo cap al portal de Quart, segons hoÿ dir ell, confessant, responnet e testimoni.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni, com la veritat sia que, stant ell, confessant, responent e testimoni, en Ytàlia, en la companyia de don Diego Sarmiento¹³⁵, en servey de Sa Majestat, que era en lo any vint-i-set o vint-y-huyt, hoý dir com en la present ciutat de València havien sentenciat hun altre encubert e que havien posat lo cap en la forca. E quant als altres, no y sab res.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* (137 v) E dix que no se'n recorda ell, confessant, responent e testimoni.

VIII. *Item.* E dix que lo que sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és que ell, confessant, responent e testimoni, ha vist que, venint la sereníssima senyora Reyna dona Germana, loctinent general, a la present ciutat de València, manà pendre e prengueren molts agermanats. E molts d'aquells foren sentenciats e altres hoý dir que foren composats.

X. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XI. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, ha hoý dir que la Majestat del Emperador e Rey nostre senyor és en Flandes. Emperò, si hi ha nova quant vindria, ni quant no, no y sab res.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XIII. *Item.* (138 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XV. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

(135) Original: Sermiento.

XVII. *Item.* E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, no coneix lo dit Bernaldino Azero, ni sab qui és. E per ço, nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. (138 v)

XVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XX. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXI. *Item.* E dix que no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, és stat pres. E, stant pres, ha hoÿt dir que sa excel·lència havia manat sentenciar e que havia sentenciat al dit Hierònym (139 r) Cerdà e a hun altre qui's deya Soldevila, per la nova germania. E lo dia que sentenciaren al dit Cerdà, portaren a ell, confessant, dalt, en la Torre Forada, [i] el acararen ab lo dit Cerdà en presència del magnífich micer Diego Pérez de Ystella. Lo qual dit Cerdà dix que ell, confessant, responnent e testimoni, no tenia culpa alguna en dites coses. E també ha hoÿt dir que per dita causa han pres alguns altres e que huy en dia stan presos.

XXV. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVII. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responnent e testimoni, haja tengut tal intenció ni delliber. Quant als altres, no y sab res.

XXVIII. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responnent e testimoni, haja tengut tal intenció ni delliber. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit (139 v) e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXVIII. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responnent e testimoni,

haja tengut tal delliber ni tracte. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se referir.

XXX. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responent e testimoni, ni ab aquell, se hajen parlat altres coses de les que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit en dites ses confessions. En lo *alio* contengut en lo dit capítol, ho remet a justícia.

{40.7} Confessions *super denunciacione*.

{40.7.1} *Dictis die et anno*.

En Arnau del Río, arrendador del molí de les Fonts, delat, denunciat e addicionat qui dessús, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* (140 r) E dix que stà en veritat que ell, confessant, responent e testimoni, és vassall e servidor del Emperador e Rey nostre senyor, [i] hen serà mentres viurà. Quant als altres, que creu ell, confessant, responent e testimoni, que són vassalls de Sa Majestat, puix estan en ses terres.

II. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. E que nega que ell, confessant, responent e testimoni, may sia stat agermanat ni haja tengut tal intenció.

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a (140 v) ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se referir.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se referir.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent

e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

X. *Item.* E dix que no'l coneix, ni sab qui és.

XI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab (141 r) més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XV. *Item.* E dix que no creu ésser encorregut en pena alguna com no haja fet lo perquè. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat. (141 v)

{40.7.2} Confessions *super addicione.*

Dictis die et anno.

Lo dit Arnau del Río, delat, denunciat e addicionat qui dessús, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que nega que ell, confessant, responnent e testimoni, may sia stat agermanat. E stà en veritat que, en lo temps de la germania, ell, confessant, responnent e testimoni, era traginer del molí del noble don Gaspar de Ribelles. E en lo dit temps hoy dir que en Alzira e Xàtiva hi havia hun encubert, e no hoy dir altra cosa.

II. *Item.* E dix que no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

III. *Item.* E dix que no y sab més del que ha dit e confessat dessús.

III. *Item.* (142 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

V. *Item.* E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, hoy dir en València

públicament¹³⁶ que lo dit Loesa havia mort en Burjaçot al encubert de Alzira. E també ho hoý dir al mateix Loesa com ell lo havia mort. Emperò, nega lo *alio* contengut en lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

VI. *Item.* E dix que¹³⁷ éssent tornat ell, confessant, responent e testimoni, de França, hoý dir, en lo Almodí de la present ciutat de València, com havien sentenciat hun altre encubert. Emperò nega ell, confessant, responent e testimoni, que sia stat agermanat ni rebel·le a Sa Majestat per ningun temps. Quant als altres no hi sab res.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres no y (142 v) sab res.

VIII. *Item.* E dix que no se'n recorda.

VIII. *Item.* E dix que no sab *alia* sobre lo dit capítol més de haver vist que, éssent venguda la sereníssima senyora Reyna dona Germana, loctinent general, en la present ciutat e regne de València, manà sentenciar e castigar molts agermanats.

X. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XI. *Item.* E dix que no sab *alia* sobre lo dit capítol més de quant ha hoý dir que la Majestat del Emperador e Rey nostre senyor és en Flandes.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir. (143 r)

XIII. *Item.* E dix que no sab més sobre lo dit capítol e contengut en aquell del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XIII. *Item.* E dix que no'l coneix, ni sab qui és.

XV. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

(136) [lo encubert de Alzira, en Burjaçot e que].

(137) [estant ell, confessant, responent e testimoni, en Fr].

XVII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* (143 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* E dix que no sab més sobre lo dit capítol e contengut en aquell del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XX. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXI. *Item.* E dix que no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que no y sab res. (144 r)

XXIII. *Item.* E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, és stat pres. E ha hoyt dir que han pres a molts altres. E ell, confessant, responnent e testimoni, és stat pres, no tenint culpa alguna. E, stant pres, lo pujaren a la Torre Fonda e veu a Hierònym Cerdà. E deyen que'l portaven a sentenciar a ell y al dit Soldevila per causa de la dita nova germania.

XXV. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXVII. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responnent e testimoni, may haja tengut tal intenció ni voluntat. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXVIII. *Item.* (144 v) E dix que nega que ell, confessant, responnent e testimoni, may haja tengut tal intenció ni voluntat de fer semblants ampreses. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXX. *Item.* E dix que nega que ab ell, confessant, responent e testimoni, se hagen parlat ni tractat altres coses de les que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit en les dites sues confessions. E lo *alio* contengut en lo dit capítol, ho remet a justícia. (145 r) (145 v)¹³⁸

{40.8} Confessions *super denunciacione*.

{40.8.1} *Die XXX mensis madii MDXXXI.*

En Johan Ardévol, cofrener, delat e denunciat, qui jura a nostre Senyor Déu.

I. *Et primo.* E dix que és ver lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, que·ls té per tals.

II. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res, com no·ls conega, salvo a mestre Anthoni Soldevila, fuster, per ço que li era vehí.

III. *Item.* E dix que lo que sab sobre dit capítol és que ell, confessant, responent e testimoni, no fonch agermanat, sinó que, per manament de son clavari, anà en les mostres que·s feyen per los ager-(146 r)manats. E que encara que sia stat pres per les coses de la germania en lo any MDXXIII, emperò, jamés [li] demanaren res, ni·l confessaren, salvo que li composaren en cenquanta liures, les quals¹³⁹ ha pagat hi té son privilegi en sa casa. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* E dix que lo que y sab ja u ha dit dessus en lo presedent capítol quant a ell, confessant. Quant als altres, no y sab res.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol. Quant als altres, no y sab res.

VI. *Item.* E dix que no·s recorda que de tal cosa haja mai parlat ab ninguna persona; que poria ésser que·n hagués parlat, però que no li recorda.

Fonch interrogat si ell, confessant, responent e testimoni, tenia prà-(146 v) tica e conexença ab Anthoni Soldevila e si aquell algunes vegades ha parlat ab aquell a la sua porta. E dix que stà en veritat que lo dit Soldevila, segons dit ha, era vehí de ell, confessant, responent e testimoni, e algunes vegades parlava ab

(138) Fol. en b°.

(139) Original: la qual.

ell, confessant, responnent e testimoni, a la sua porta, però que parlaven de altres coses, ço és, de una pintura de rodelles que lo dit Soldevila no li podia fer, y feya-les, y levava lo guany als cofreners.

Fonch interrogat si lo dit Anthoni Soldevila li parlà alguna vegada de hun don Henrich que stà en Flandes, dient-li com era fill del príncep don Johan, y que era lo encubert que se n'era anat de ací, y que no era mort. E dix que no té recort que de tal li haja parlat perquè ell és home de pus de LXX anys e impedit de moltes malalties, e per ço no's recorda que de tal li haja parlat.

VII. *Item.* (147 r) E dix que nega lo dit capítol. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

X. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XI. *Item.* (147 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XII. *Item.* E dix que no y sab res, ni tal ha hoÿt.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. E que si és stat agermanat, ja u ha dit dessús.

XV. *Item.* (148 r) E dix que¹⁴⁰ no creu ésser encorregut en pena ninguna, pux no ha fet lo perquè. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat y atorga lo que ha atorgat.

{40.8.2} *Super addicione posita XXIIIII madii MDXXXI.*

Dictis die et anno.

Lo dit mestre Johan Ardévol, cofrener, delat e denunciat, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu.

(140) [per haver fet e perpetrat].

I. *Et primo.* (148 v) E dix que stà en veritat que en lo temps mencionat en lo dit capítol, en Algezira e Xàtiva se deya públicament que havien alsat hun home que deyen que era rey encubert. Pero ell, confessant, responent e testimoni, jamés hixqué dels murs de València. E que-n veu sentenciar dels encuberts, dos o tres, però que no-s recorda com li deyen, sinó encubert.

II. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, jamés afermà tal, ni hoý tal com se conté en lo dit capítol, ni-s recorda haver-ho hoýt, salvo que deyen que era encubert.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més de haver-ho hoýt, perquè ell, confessant, responent e testimoni, jamés fonch en Algezira, en Xàtiva, ni en ninguna part en lo dit temps. (149 r)

III. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, no coneix als dits Bernaldino Azero, ni a Damià Armengol, ni als altres denunciats e adicionats. E per ço no sab ell, dit confessant, responent e testimoni, si aquells afavorien o no al dit encubert, salvo que lo dit Anthoni Soldevila fonch en Algezira e axí és la fama pública. Y té per cert ell, confessant, responent e testimoni, que axí lo dit Soldevila, com molts altres de esta ciutat, afavorien al dit encubert. Emperò que ell, confessant, responent e testimoni, may hixqué dels murs de València en lo dit temps. E per ço no-l afavorí, ni-l hobehí al dit encubert.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res, salvo que ha hoýt dir ell, dit confessant, responent e testimoni, que en aquell temps de la germania havien mort hun home que-s deya encubert en Burjacot. Y après ne veu atenallar hun altre en València, que també deya que era encubert. (149 v)

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del què ha dit dessús.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que no se'n recorda si era en Flandes o no.

VIII. *Item.* E dix que lo que sab sobre lo dit capítol és que, quant se féu lo càstich de la ger-(150 r)mania, ell, confessant, responent e testimoni, e molts altres, foren composats. E hoý dir que a molts foren confiscats los béns. Lo *alio*

contengut en dit capítol nega ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XI. (sic) *Item.* E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, no sab de certa sciència ahon és Sa Magestat. Bé ha hoyt dir a huns que era en Milà e altres deyen en Alamanya. E també hoyt dir a altres que havia de venir a Barcelona.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. E que poria ésser que lo dit Soldevila li hagués dit les coses en dit capítol contengudes, però que no se'n recorda que tal li haja dit. (150 v)

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res, ni-n coneix sinó a dos, ço és, a Serdà, de Rusafa, y a Mosquerola. Però en ningun temps los ha comunicat ni parlat res del contengut en dit capítol, ni sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res, ni coneix al dit Bernaldino Azero.

XV. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* (151 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit dessus de conèixer al dit Soldevila, perquè era son vehí.

XX. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que no y sab res de certa sciència, salvo que ha hoyt murmurar e dir que hun tal Boeyso ho havia dit e descubert. Y que si ell, confes-

sant, responnent e testimoni, ho haguera hoÿt e sabut, també (152 r) ho haguera dit e descubert als officials reals.

XXIII. *Item.* E dix que no y sab res més del que dit ha dessús.

XXV. *Item.* E dix que no y sab res.

XXVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVII. *Item.* E dix que no y sab res ni creu res del contengut en dit capítol, sinó que sia Déu loat que-n ha portat a descubertura.

XXVIII. *Item.* (152 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXX. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. E en lo *alio* contengut en dit capítol, que-n remés a justícia. (153 r)

{40.9} Confessions *super denunciacione.*

{40.9.1} *Dictis die et anno.*

Pere Serdà, laurador de Ruçafa, delat e denunciât, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu.

I. *Et primo.* E dix que és ver lo dit capítol.

II. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més de haver hoÿt dir que eren agermanats, ço és, lo dit Hieroni Serdà e [Joan López] Musquerola. E que ell, confessant, responnent e testimoni, (153 v) no és stat agermanat, salvo que anà en lo temps de la germania a Xàtiva per a traure de allí a hu que-s deya Hierony Bonanat. E açò féu per importunació de sa mare del dit Bonanat. E tornant-se'n, com no y estigués sinó tres dies, lo prengueren en les Énoves moros de les Énoves, hil portaren a la vall ahon era lo virey don Diego [Hurtado] de Mendoça, hil tingueren pres en la vall. E après lo portaren al castell de Gallinera. E de allí, après de

cert temps, lo soltaren. Y, venint a València, se n'anà en Nàpols, a hon és estat en servey de Sa Majestat en lo camp. E tornà a la present ciutat quan portaren pres lo rey de França. E axí fonch composat per les coses passades de la germania y té son privilegi.

III. *Item.* E dix que lo que y sab ja u ha dit dessús en lo precedent capítol.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. (154 r)

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol segons està posat. E stà en veritat que hun dia, que al present no's recorda quin dia era, salvo que era en lo temps de pelar la fulla, ell, confessant, responent e testimoni, estava segant en hun alfalc seu, en la partida del Peu de n'Aparici, herba per a casa de ell, confessant, responent e testimoni, e veu –nos recorda si era de matí o després dinar– que Anthoni Soldevila, a cavall ab un asnet, anava a collir fulla a unes moreres que tenia comprades vora la cequia d'en Fluvià. E passant per lo marge ahon ell, confessant, responent e testimoni, segava, li dix a ell, confessant, responent e testimoni, tals o semblants paraules: En efecte, Serdà, en ans de hun any hi haurà guerra contra turchs! Y aquell dit Sol-(154 v)devila digué més¹⁴¹: No ben veureu! Y ell, confessant, responent e testimoni, li respós: si vós estaveu tan fart de mal com yo, no menarieu guerra! Anau en bona hora, fillet, per aquí a València! E axí, lo dit Anthoni Soldevila se n'anà, e jamés lo ha vist ell, confessant, responent e testimoni, a ell ni a ningú dels altres per via de parlar-los.

Fonch interrogat si lo dit Soldevila li dix ningunes coses de hun don Henrich que stà en Flandes e que Hieroni Serdà havia de anar per ell; e si ell, confessant, responent e testimoni, se'n rigue après que lo dit Soldevila lo y hague dit; e si lo dit Soldevila li pregà que no digués res a ningú. E dix que no sab tal.

VIII. *Item.* E dix que no y sab res. Ans nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. (155 r)

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

(141) Original: respós.

X. *Item.* E dix que no y sab res ell, dit confessant, responnent e testimoni, ni'l coneix ni may lo ha vist.

XI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* (155 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit dessus.

XV. *Item.* E dix que no creu ésser encorregut en pena ninguna, puix no ha fet lo perquè.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat y atorga lo que ha atorgat. (156 r)

{40.9.2} *Super addicione.*

Dictis die et anno.

Lo dit en Pere Serdà, laurador de Ruçafa, delat e denunciat, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu.

I. *Et [primo].* E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, sobre dit capítol no y sab res perquè en lo temps que fonch –e après– [lo] encubert en Algèzira, ell, confessant, responnent e testimoni, estava en Barlet[t]a y entrava en servey de Sa Magestat en la companyia del capità Morello Català.

II. *Item.* E dix que no y sab res, com no estigués lo dit temps en València.

III. *Item.* (156 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que dit ha dessus en ses confessions fetes sobre la dita denunciació.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res, per ço com no estigués en Spanya.

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. Bé és veritat que quant sentenciaren a hun encubert attenallant-lo, ell, confessant, responnent e testimoni, ja era tornat en

Spanya (157 r) e ja ell, confessant, responnent e testimoni, estava en Ruçafa e tenia lo perdó de les coses passades de la germania.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que en lo temps que's scomencà la germania en la present *ciudad*, ell, confessant, responnent e testimoni, estava en la ciutat de Mallorca e que no's recorda si lavors Sa Magestat estava en Flandes o no.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

X. *Item.* (157 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XI. *Item.* E dix que no y sab res més de haver-ho hoÿt dir públicament.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* (158 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res, ni coneix al dit Bernaldino Azero.

XV. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* (158 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XX. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXII. *Item.* (159 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXV. *Item.* E dix que no sab *alia* sobre dit capítol, salvo que ha sabut com lo dit Armengol se és absentat per dita causa e l'[h]an portat pres ab la guarda de sa excel·lència.

XXVI. *Item.* (159 v) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res, y que lo *aliud* ho remet a la justícia.

XXVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXX. *Item.* (160 r) E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, té per cert que parlar de dites coses és gran crim y [cosa] lletja¹⁴² emperò que ell, confessant, responnent e testimoni, may ne ha parlat ne hoÿt parlar.

{40.10} Confessions *super denunciacione*.

{40.10.1} *Die primo mensis junii anno MDXXXXI.*

En Joan Lopiç de Mosquerola, abaxador, delat, denunciat e addicionat qui dessús, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, és vassall de Sa Majestat. E quant als altres, sab que stan en la terra de Sa Majestat e per ço creu que li són vassalls, puix stan en ses terres.

II. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

(142) Original: legea.

III. *Item.* E dix que stà en veritat que ell, confessant, responent e testimoni, en lo temps de la germania passada, (160 v) fonch adehenat ab son offici dels abaxadors, e açò de manament de Sa Magestat. Emperò nega que ell, confessant, responent e testimoni, may pensàs en res deservir a Sa Magestat, e si en res lo deserví, ja ell, confessant, responent e testimoni, és stat remés e perdonat per Sa Majestat e ha pagat al parer d'ell, confessant, responent e testimoni, cinquanta lliures, e té privilegi de Sa Majestat del dit perdó. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* E dix que lo que sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit dessús en lo precedent capítol al qual se refir.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

VIII. *Item.* (161 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

X. *Item.* E dix que no'l coneix ni sab qui és.

XI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit (161 v) confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en les dites sues confessions.

XIII. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, segons dit ha dessús, fonch adehenat e may cregué deservir a son Rey e senyor. E si en res lo deserví ell, confessant, responent e testimoni, ja ha pagat e és stat perdonat per Sa Majestat. E nega que sia avalotador. Quant als altres, no y sab res.

XV. *Item.* E dix que no creu ésser encorregut en pena alguna, como no haja fet lo perquè. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat.

{40.10.2} Confessions *super addicione.*

Dictis die et anno.

Lo dit Joan Lopiç de Mosquerola, delat, denunciat e addicionat qui dessús, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* (162 r) E dix que may conegué ni veu tal home, ni ha regonegut ell, confessant, responent e testimoni, altre rey e senyor sinó la Majestat del Emperador. Bé és veritat que, en lo dit temps, ell, confessant, responent e testimoni, hoý dir públicament en València que en Alzira y Xàtiva hi havia hun encubert, lo qual hoý dir que'l mataren en Burjaçot.

II. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que dit ha dessús. E que no creu en profecies algunes sinó en lo Sagrat Evangeli.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que dit ha dessús.

III. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, no coneix al dit Bernaldino Azero e no sab si aquell ni los altres foren agermanats. Quant a ell, confessant, responent e testimoni, ja ha dit dessús que fonch adehenat e que és veritat que may cregué deservir a Sa Magestat. E nega que fos afectat al dit don Enrich encubert. Quant als altres, no y sab res.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. E que tostemps, la intenció e voluntat d'ell, confessant, responent e testimoni, és stada, y és, de servir a la Majestat del Emperador e Rey nostre senyor. (162 v)

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e confessat en ses con-

fessions fetes *ex officio*, a les quals se refir. E que en lo temps que sentenciaren lo dit encubert, ell, confessant, responnent e testimoni, no era en València, com fos en lo regne de Aragó.

VII. *Item.* E dix que està en veritat que ell, confessant, responnent e testimoni, tostemps ha tengut intenció e voluntat de servir a la Majestat del Emperador e Rey nostre senyor. E que és veritat que ell, confessant, responnent e testimoni, anà de València ab lo il·lustre marquès don Rodrigo [Hurtado de Mendoza] fins a Xàtiva, hon era lo il·lustre don Diego [Hurtado] de Mendoça, loctinent general. E axí, tenint ell, confessant, responnent e testimoni, una filla mala en València, demanà licència al dit il·lustre virrey, lo qual la y donà per a venir a València. E sab que en lo dit temps molts dels dits agermanats foren sentenciats.

VIII. *Item.* E dix que no se'n recorda.

VIII. *Item.* E dix que al temps que vingué la sereníssima senyora Reyna dona Germana, loctinent general, a la ciutat de València, ell, confessant, responnent e testimoni, era en lo regne de Aragó, en hun (163 r) loch que's diu Linares, ahon ell, confessant, responnent e testimoni, se era apartat, recelant de alguna rigor de justícia, jatsia ell, confessant, responnent e testimoni, no cregués haver deservit a Sa Majestat més de haver-se adehenat, segons dit ha dessús. E que de allí ahon stava, hoy dir com la dita sereníssima senyora Reyna havia manat sentenciar molts agermanats, e que molts de aquells se eren composats. E que axí ell, confessant, per haver-se adehenat, pagà la composició que dit ha dessús e fonch remés e perdonat per Sa Majestat e té son privilegi.

X. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XI. *Item.* E dix que ha hoyt dir a alguns que Sa Majestat és en Flandes e a altres que havia de passar a Ytàlia. E en lo *alio* contengut en lo dit capítol, no y sab res.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. E no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XIII. *Item.* E dix que lo que sab sobre lo dit capítol (163 v) e contengut en aquell, ja u ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XIII. *Item.* E dix que no coneix al dit Bernaldino, ni sab qui és. E nega que ell, confessant, responnent e testimoni, tingués, ni haja tengut, altra intenció ni voluntat sinó de servir a Sa Majestat. Quant als altres, no y sab res.

XV. *Item.* E dix que lo que sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell, ja u ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XVI. *Item.* E dix *idem ut in proximo*.

XVII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e (164 r) confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XVIII. *Item.* E dix que no y sab més del que ha dit e confessat ell, dit confessant, responnent e testimoni, en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XX. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que no y sab res. (164 v)

XXIII. *Item.* E dix que stà en veritat que ell, confessant, responnent e testimoni, sab que és stat pres e posat en la presó de manament de sa excel·lència. Emperò la veritat és que ell, confessant, responnent e testimoni, no creu tenir culpa alguna, com no y sapia més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir. E, stant pres, ha hoÿt dir que sa excel·lència havia manat sentenciar e havien sentenciat als dits Cerdà e Soldevila. E axí mateix ha hoÿt dir que lo dit Cerdà havia desculpant a ell, confessant, responnent e testimoni, e dit que no tenia culpa. E, no res menys, ha hoÿt dir que estan presos molts altres per la mateixa causa. Emperò ell, confessant, no sab si tenen culpa.

XXV. *Item.* E dix que no y sab sinó que hoÿ dir que lo dit Armengol se era absentat.

XXVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXVII. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responent e testimoni, haja tengut tal intenció ni voluntat. E quant al altres, no y sab res.

XXVIII. *Item.* (165 r) E dix que nega que ell, dit confessant, responent e testimoni, may haja tengut tal intenció. E que en respecte dels altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions *ex officio* fetes, a les quals se refir.

XXVIII. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responent e testimoni, haja fet diligència alguna ni tractat de semblants coses. E no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions *ex officio* fetes, a les quals se refir.

XXX. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, no ha hoyt ni tractat altres coses de les que ha dit e confessat en les dites sues confessions fetes *ex officio*. E que ell, confessant, responent e testimoni, ho remet al que és de justícia.

{40.11} Confessions *super denunciacione*.

{40.11.1} *Dictis die et anno*.

En Domingo Cabello, torner, delat, denunciat e addicionat qui dessús, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, se té per vassall (165 v) de Sa Majestat e creu que los altres també ho són.

II. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

III. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responent e testimoni, may sia stat agermanat, com la veritat sia que tostemp stigué en Sogorb e era de edat de quinze anys, poch més o menys. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni, com la veritat sia que ell, confessant, responent e testimoni, may sia stat

agermanat. Ans és la veritat que ell, confessant, responent e testimoni, descobrí als oficials reals hun encubert que fonch sentenciat, segons ha dit ell, confessant, responent e testimoni, en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en les dites sues confessions.

VI. *Item.* (166 r) E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

VII. *Item.* E dix que no sab més sobre lo dit capítol e contengut en aquell del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

VIII. *Item.* E dix *idem ut in proximo*.

VIII. *Item.* E dix *idem ut in proximo*.

X. *Item.* E dix que lo que sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell, ja u ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XII. *Item.* (166 v) E dix que no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit en les dites sues confessions.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XV. *Item.* E dix que no creu ésser encorregut en pena alguna. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat.

{40.11.2} Confessions *super addicione*.

Dictis die et anno.

Lo dit Domingo Cabello, torner, delat, denunciat e addicionat qui dessús, (167 r) confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que, stant ell, confessant, responent e testimoni, en la ciutat de Sogorb en lo dit temps, hoý dir les coses en lo dit capítol contengudes.

II. *Item.* E dix que no y sab res, com ell, confessant, responent e testimoni, era de edat de quinze anys, poch més o menys, en lo dit temps e stava en Sogorb.

III. *Item.* E dix que no sab sinó que, stant en Sogorb en lo dit temps, hoý dir que en Xàtiva y en Alzira hi havia un rey encubert.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, lo que y sab ja u ha dit en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir. (167 v)

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni, com la veritat sia lo que ell, dit confessant, responent e testimoni, ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*: que descobrí lo dit encubert, i hen dix als oficials reals.

VII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res més del que ha dit e confessat en les dites sues confessions.

VIII. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, no se'n recorda e que li par que hoý dir que stava en Flandes.

VIII. *Item.* E dix que, venint ell, confessant, responent e testimoni, après de passada la germania, de Sogorb a la ciutat de València, veu que la sereníssima senyora Reyna dona Germana, loctinent general, castigà los dits agermanats e féu sentenciar molts de aquells.

X. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XI. *Item.* E dix que no y sab *alia* més de haver hoý dir que Sa Majestat és en Flandes. (168 r)

XII. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responent e testimoni, haja tengut may tal propòsit ni intenció. E en respecte dels altres, no y sab més sobre lo dit capítol del que ha dit e confessat en ses confessions *ex officio* fetes, a les quals se refir.

XIII. *Item.* E dix que no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XIII. *Item.* E dix *idem ut in proximo*. E que ell, confessant, may ha parlat ab lo dit Bernaldino.

XV. *Item.* E dix *idem ut in proximis*.

XVI. E dix que lo que ell, dit confessant, responent e testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell, ja u ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XVII. *Item.* E dix *idem ut in proximo*. (168 v)

XVIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, confessant, responent e testimoni. E no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XVIII. *Item.* E dix que no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XX. *Item.* E dix *idem ut in proximo*.

XXI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que no y sab res. (169 r)

XXIII. *Item.* E dix que stà en veritat que ell, confessant, responent e testimoni, és stat pres de manament de sa excel·lència e que és stat confessat *ex officio*. E en dites confessions ha dit la veritat de tot lo que sabia. E axí mateix ha hoÿt dir que per dita causa són stats presos molts altres e que han sentenciat als dits Cerdà e Soldevila.

XXV. *Item.* E dix que no sab *alia* sobre lo dit capítol més de haver hoÿt dir que lo dit Armengol se era absentat.

XXVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que ha dit e confessat en ses confessions fetes *ex officio*, a les quals se refir.

XXVII. *Item.* E dix que nega que ell, confessant, responent e testimoni, haja tengut tal intenció ni propòsit. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en les dites sues confessions. E que creu que si sa excel·lència no y provehira, que los dits Cerdà e Soldevila hagueren fet lo que hagueren pogut, si tal intenció tenien.

XXVIII. *Item.* (169 v) E dix que nega que ell, confessant, responnent e testimoni, haja tengut tal intenció ni propòsit. Quant als altres, no y sab més del que ha dit en les dites sues confessions.

XXVIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXX. *Item.* E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, ho remet al que és de justícia. E nega que ell, confessant, responnent e testimoni, tingués tal delli-ber. E no y sab altra cosa del que ha dit e confessat en les dites sues confessions.

{41} *Postea vero die intitulata tertia mensis junii anno a Nativitate Domini millesimo quingentessimo quadragessimo primo.*

Lo dit magnífich relador, presents los dits procuradors fiscals de Sa Majestat, de una, [i] en Damià Armengol, Miquel Aparici, Yssabet Pastora, Miquel Manyes, Johan Huguet, Arnau del Río, Joan Ardévol, Pere Cerdà, Joan Lopiç Mosquerola e Domingo Cabellos, delats e denunciats e adicionats, de part altra, provehí que les dites confessions e judicials respostes per los dits delats fetes, axí sobre la dita denunciació com addició per los dits procuradors fiscals posades, sien hagudes per publicades e insertades en procés e donat trelat a les parts, si'l ne voldran, a ses despeses, atorgant a les dites parts deu dies de dilació per a produhir e donar testimonis en matèria principal e cinch dies en matèria objectiva. La qual dilació pasada, los testimonis sien haguts per publicats e insertats en procés sens altra nova provisió, *injungint* e manant (170 r)¹⁴³ a les dites parts que sien contínuament presents en la Real Audiència per veure jurar los testimonis produhidors per les dites partes; *alia* seran rebuts en contumàcia dels qui no y seran, axí durant la dita dilació com pasada aquella fins a sentència diffinitiva. E la qual dilació pasada, lo present procés reste en punt de acord.

(143) [lo dit procés reste en punt de acord].

{42} Provisió.

Successive vero dicta et eadem die intitulata tertia mensis junii eiusdem anni millessimi quingentessimi quadragessimi primi.

Los magnífichs micer Diego Pérez de Ystella e micer Berthomeu Luýs Sarçola, doctors del Real Consell, reladors en la present causa, instants los dits delats e denunciats, provehiren que sia manat als magnífich[s] micer Jaume Filibert e micer Joan Batiste Paredes, doctors en cascun dret, que·ls advoquen, e a-n Benet Joan Bonavida e Luýs Valero, notaris, que procuren en la present causa als dits Uguet, Río¹⁴⁴, Manyes e Aparici, sots pena de cinch-cents florins.

Et etiam que lo dit micer Paredes advoque e Miquel Joan Gomis, notari, que procure al dit Domingo Cabellos, sots la dita pena.

Item, a Luýs Palau, notari, que procure a Damià Armengol e al advocat que aquell pendrà, sots la mateixa pena.

Item, a Nofre de Cas, notari, que procure a-n Pere Cerdà e al advocat que aquell pendrà, sots la mateixa pena.

Item, a Hierònym Massot, notari, que procure a na Ysabet Pastora e al advocat que nomenarà, sots la mateixa pena.

{43} *Subsequenter vero dicta et eadem die intitulata tertia mensis junii anno jam superius dicto a Nativitate Domini millessimo quingentessimo quadragessimo primo.*

Les dessus dites confessions e judicials respostes, present (170 v) lo dit Anthoni Gómiz, delat, denunciat e addicionat qui dessus, foren publicades les confessions per aquell fetes e que sien insertades en lo present procés, donant e atorgant a cascuna de les dites parts dilació de deu dies per a posar, provar e al·legar tot lo que voldran *in materia principali*, e dilació de cinch dies *in materia objectiva*. La qual dilació passada, los testimonis sien haguts per publicats e insertats

(144) Original: Ríos.

en procés, e lo dit procés reste en punt de acort, sense altra nova provisió, *injungint* e manant a cascuna de les dites parts que contínuament, durant la dita dilació, sien presents a veure jurar testimonis e passada aquella fins a sentència, si s'convendrà.¹⁴⁵

{44} Procura de Gómiz.

Consequenter vero dicta et eadem die.

Lo dit en Anthoni Gómiz, delat, denunciat e addicionat qui dessús, de son bon grat e certa [ciència] féu, constituí, creà e ordenà procurador seu cert y especial, y a les coses dejús scrites general, *itaque*, etc., al honorable e discret en Pere Nofre Gomis, notari, absent, com si fos present, per a (171 r) que en nom d'ell e per ell, dit constituhent, puixa entrevenir e faça part legítima en la present causa, tots e sengles actes de aquella, fins a sentència diffinitiva e real execució de aquella. E als plets largament, etc., *omnibus posse subsumendi*, etc., promés, etc., obliga, etc. *Actum Valencie*, etc.

Presentis foren per testimonis a les dites coses en Joan [Pérez] Bueno, vergueta, e Salvador Balfagón, fuster, habitador de València.

{44.1} *Et dicta et eadem die.*

Los dits magnífichs reladors provehiren que sia manat al magnífich¹⁴⁶ micer Nofre Urgellés,¹⁴⁷ doctor en cascan dret, que advoque al dit Anthoni Gómiz, e al

(145) [*Die III mensis junii MDXXXI*. Los magnífichs micer Diego Pérez de Ystella e micer Berthomeu Luýs s Sarçola, doctors del Real Consell, reladors en la present causa, instants los dits delats e denunciats, provehiren que sia manat als magnífichs micer Philibert e micer Paredes que advoquen e a en Benet Joan Bonavida e Luýs Valero que procuren als dits Uguet, Ríos (sic), Manyes e Aparici, sots pena de cinch-cents florins. *Et etiam* que micer Paredes advoque e Miquel Johan Gomis que procure al dit Domingo Cabellos sots la dita pena. *Item*, a Luýs Palau, notari, que procure a Damià Armengol, e al advocat que aquell pendrà que advoque, sots la mateixa pena. *Item*, a Nofre de Cas, notari, que procure a n Pere Cerdà e al advocat que aquell pendrà, sots la mateixa pena. *Item*, a Hierònym Massot, notari, que procure a na Yssabet Pastora e al advocat que nomenarà, sots la mateixa pena].

(146) [micer Batiste Paredes].

(147) [e micer Francesch Berto].

honorable e discret en Pere Nofre Gomis, notari, que procure, sots pena de cinch-cents florins.

{45} *Deinde vero die intitulata quarta mensis junii anno predicto a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo primo.*

En Rafel Dolç, verguer de la Real Audiència, dix e relació féu ell, de manament e provisió dels dits magnífichs reladors, instants e requirents los dits delats e denunciats, haver manat als dits magnífichs micer Jaume Filibert e micer Joan Batiste Paredes, doctors en cascun dret, que advoquen, e a-n Joan Benet Bonavida e Luýs Valero, notaris, que procuren en la present causa als dits Joan Uguet,¹⁴⁸ (171 v) Arnau del Río, Miquel Aparici, Miquel Manyes, sots pena de cinch-cents florins. Responen que faran lo que dejan.

{45.1} Procura de Arnau del Río e altres.

De post vero dicta et eadem die intitulata quarta mensis junii et anno quo supra a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo primo.

Los dits en Miquel Aparici, Joan Uguet, Arnau del Río e Miquel Manyes, delats, denunciats e addicionats qui dessús, de llur bon grat e certa sciència, feren, constituïren, crearen e ordenaren procuradors de aquells certs y specials y a les coses davall scrites generals, *itaque*, etc., als honorables e discrets en Benet Joan Bonavida e Luýs Valero, notaris, absents, etc., als dos ensemps, etc., *itaque*, etc., ço és, per a què en nom d'ells e per ells, dits constituïhents, puïxen entrevenir e facen part legítima en la present causa, tots e sengles actes de aquella, fins a sentència diffinitiva e real execució de aquella. E als plets largament, etc., ab poder de sustituhir, etc., prometeren, etc., obligaren, etc. *Actum Valencie*, etc.

(148) [Die IIII mensis junii MDXXXXI. En Raphel Dolç, verguer, ell, huy de provisió dels dits magnífichs reladors haver manat als magnífichs micer Jaume Philibert e a micer Johan Babbtiste Paredes, doctors, que advoquen, e als discrets en Benet Bonavida e en Luýs Valero, notaris, que procuren als dits Johan Huguét, Arnau del Río, Miquel Aparici e a-n Miquel Manyes, sots pena de cinch-cents florins. Responen que faran lo que dejen].

Presents foren per testimonis a les dites coses en Hierònym Miranda e Jaume Albert, criats del carceller de la presó comuna.

{45.2} *Apparatus* de Uget, de Río,¹⁴⁹ d'Aparici e Manyes.

Denique vero die intitulata quarta jam dicti mensis junii anno quo supra a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragessimo primo.

Inter secundam et terciam horas post meridiem, lo notari scrivà de la present causa fonch prest e aparellat liurar còpia e trellat als dits Johan Huguet, Arnau del Río, Miquel Aparici e Miquel Manyes, de les confeccions *ex officio*, denunciació, addició e confeccions fetes *tam in intima quam super dictis denunciacione et addicione*, continuat e comprovat ab son contrari, com se pertany.

Presents foren per testimonis al dit aparellament en Sebastià Salvador e Raphel Dols, verguers de la Real Audiència.

{46} *Enim vero <vero> die intitulata quarta mensis dicti junii eiusdem anni millesimi quingentesimi quadragessimi primi.*

En Rafel Dols, per verguer de la Real Audiència, dix e relació féu ell, en lo dia de hyr, haver manat als dits magnífich micer Johan Batiste Paredes, doctor en cascun dret, que advoque, e al discret en Miquel Johan Gomis, notari, que procure al dit Domingo Cabellos, los quals, dix, li han respost que faran lo que dejen.

{46.1} Procura de Domingo Cabellos.

Et dicta etiam die intitulata quarta predictorum mensis et anni.

Lo dit en Domingo Cabellos, delat, denunciat e condempnat (sic) qui desús, voluntàriament y de certa sciència, féu, constituí, creà *et* ordenà procurador seu cert y special, etc., *itaque*, etc., al honorable e discret en Miquel Joan Gomis, notari, absent, etc., ço és, que per a què en nom d'ell e per ell, dit constituent, puixa entrevenir e entrevinga e faça part legítima en la present causa de denun-

(149) Original: Valero.

ciació, tots e sengles actes de aquella, fins a (172 v) sentència diffinitiva e real execució de aquella. E als plets llargament, etc., promés, etc., obliga, etc. *Actum Valencie*, etc.

Presentes foren per testimonis a les dites coses los honorables en Johan Barreda e Pedro de Hita, verguetes de la Real Alguaziria.

{46.2} *Apparatus.*

*Et deinde vero die intitulata*¹⁵⁰ *jam dicti mensis junii et anno predictum a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo primo.*

Inter secundam et terciam horas post meridiem, lo notari y scrivà de la present causa fonch prest y aparellat en donar y liurar trelat de les confessions *ex officio*, denunciació, addició e confessions sobre aquelles fetes per lo dit en Domingo Cabellos e de les confessions *tam ex officio quam super dictis denunciacione et addicione* per los dits Cerdà e Soldevila fetes a la part del dit Domingo Cabellos, continuat ab son contrari, segons se pertany.

Presentes testimonis foren al dit aparellament los honorables e discrets Hierony Pere Francés e Joan Gil, notaris, habitants de València.

{47} Procura de Armengol.

*Et dicta etiam die intitulata quarta*¹⁵¹ *mensis predicti junii eiusdem anni millesimi quingentesimi quadragésimi primi.*

En Rafel Dolç, verguer de la Real Audiència, dix e relació féu ell, en lo dia de huy, haver manat al dit Luís Palau, notari, que procure al dit Damià Armengol, sots pena de cinch-cents ducats de or, de part dels dits magnífichs reladors. Respongueren que faran el que deuran. (173 r)

(150) Original: intitulo.

(151) Original: quarto.

{48} Procura de na Pastora.

Postumo dicti vero die intitulado quarto mensis junii et anno a Nativitate Domini millessimo quingentessimo quadragessimo primo.

La dita na Ysabet Pastora, vídua, delada e denunciada qui dessús, *gratis* fa e constituheix procurador de aquella cert e especial, e a les coses davall scrites general, al honorable e discret en Hierònim Masot, notari de la ciutat de València, absent, com si fos present, per a entrevenir en la present causa, tots e sengles actes de aquella, fins a sentència diffinitiva e real execució de aquella, e als plets largament, ab poder de substituhir hun procurador o molts per a les dites coses, promés tenir per ferm e agradable tot ço e quant per lo dit son procurador e substituhit per aquell serà fet, enantat e procurat e *non revocatus* sots obligació de sos béns mobles, immobles, etc. *Actum Valencie*, etc.

Presentes testimonis foren a les dites coses los honorables en Miquel de Carahues, porter, e Jaume Albert, carceller,¹⁵² habitador de València.

{48.1} Manament de na Pastora al advocat e procurador.

Preterea vero jam dicto et eadem die intitulata quarto predicti mensis junii et anno jamdicto a Nativitate Domini millessimo quingentessimo quadragessimo primo.

En Raphel Dols, per lo verguer de la Real Audiència, dix e relació féu ell, en lo dia de huy, instant e requirient la dita na Yssabet Pastor, delada e denunciada qui dessús, haver manat als magnífich e discret micer Johan Batiste Paredes, doctor en cascun dret, que advoque, e [a en Jeroni Masot, notari, que] procure a la dita Yssabet Pastor. Responen que faran lo que dejen. (173 v)

(152) Original: stamenyer.

{49} Procura de Armengol.

Postea vero dicta die intitulata quarta predictorum mensis et anni.

Lo dit Damià Armengol, delat, denunciat e addicionat qui dessús, voluntàriament e de certa sciència, féu e constituí procurador seu cert y special, etc., *itaque*, etc., al honorable e discret en Luís Palau, notari procurador, etc., ço és, per a què en nom d'ell e per ell, dit constituent, puixa entrevenir e entrevinga e faça part legítima en la present causa de denunciació, tots e sengles actes de aquella, fins a sentència difinitiva e real execució de aquella e als plets largament, etc., ab poder de substituhir, etc., promés, etc., obliga, etc. *Actum Valencie*, etc.

Presentes foren per testimonis a les dites coses en Jaume Albert e Hierònym Miranda, carcellers.

{50} Procura de Cerdà.

Rursus vero die intitulata et jam dicta quarta mensis jam dicti junii eiusdem anni millesimi quingentesimi quadragésimi primi.

Lorenço del Pueyo, vergueta de la Real Alguaziria, dix e relació féu ell, en lo dia de huy, de provisió dels dits magnífichs reladors, haver manat a-n Nofre de Cas, notari, que procure e al magnífich micer Nofre Urgellés que advoque al dit Pere Cerdà, sots pena de cinch-cents ducats de or. Los quals dix li han respost que faran lo que deven. (174 r)

{51} *Apparatus* de na Pastora.

Uterius vero die intitulata octava predictis mensis junii et anno predicto a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo primo.

Inter sextam et septimam horas post meridiem, lo notari e scrivà de la present causa fonch prest e aparellat donar e liurar trellat a la dita na Ysabel Pastor,

delada qui dessús, de la denunciació, addició e confessions per aquella fetes e actes indeseuats, continuat ab lo procés dels procuradors fiscals de Sa Majestat, segons se pertany.

Presentes foren per testimonis al dit aparellament en Hierònym Pi e Francés Joan Gil, notaris, habitants de València.

{52} *Apparatus* de n'Anthoni Gomis.

Denique vero die intitulo octavo mensis junii anno qui supra a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragessimo primo.

Inter sextam et septimam horas post meridiem, lo notari escrivà de la present causa fonch prest e aparellat liurar còpia e trelat al dit en Anthoni Gomis, fuster, delat qui dessús, de la denunciació, addició e confecions per aquell fetes e actes indeseuats, continuat ab lo procés dels procuradors fiscals com se pertany. Presentes testimonis foren al dit aparellament *qui supra*. (174 v)

{53} [Procura de Joan] Ardévol.

De post vero dicta et eadem die intitulata octava mensis junii eiusdem anni millesimi quingentesimi quadragessimi primi.

Lo dit magnífich micer Berthomeu Luýs Sarçola, relador qui dessús, ab deliberació en la Real Audiència feta, present e instant na Catherina Ardévol, muller del dit Joan Ardévol, delat, denunciat e addicionat qui dessús, provehí que sia manat als magnífichs micer Joan Batiste Paredes e micer Jaume Filibert, doctors en cascun dret, que advoquen e al honorable e discret en Gaspar Làzer, notari, que procure al dit Joan Ardévol, a pena de cinch-cents florins.

{54} Procura de Pere Cerdà.

*Preterea vero die intitulata nona dicti mensis junii et anno jam superius dicto a
Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo primo.*

Lo dit en Pere Cerdà, delat, denunciat e addicionat qui dessús, de son bon grat e certa sciència féu, constituí, creà e ordenà procurador seu cert e special, y a les coses dejús scrites general, *itaque*, etc., al honorable e discret en Nofre de Cas, notari, absent, com si fos present, per a què en nom d'ell e per ell, dit constituhent, puixa entrevenir e faça part legítima en la present causa, tots e sengles actes de aquella, fins a sentència diffinitiva e real execució de aquella. E als plets largament, etc., ab poder de substituhir, etc., promés, etc., obliga, etc. *Actum Valencie*, etc.

Presentes foren per testimonis a les dites coses en Anthoni Puig e Hierònym Gorrís, verguetes de la Real Alguaziria.

{54.1} *Apparatus* de Pere Cerdà.

*Posterius vero dicta et eadem die intitulata nona mensis junii eiusdem (175 r)
anni millesimi quingentesimi quadragésimi primi.*

Inter decimam et undecimam horas ante meridiem, lo notari scrivà del present procés e causa fonch prest e aparellat liurar còpia e trellat de la dessús dita denunciació, addició e de les confessions fetes, *tam ex officio quam super denunciacione*, a la part del dit Pere Cerdà, continuat ab son contrari, segons se pertany.

Presentes foren per testimonis a les dites coses en Rafel Dolç e Sebastià Salvador, verguers de la Real Audiència.

Manament als advocats e procurador que deffensen a Ardévol.

{55} *Et dicta et eadem.*

En Ramon Bernat, vergueta de la Real Alguaziria, dix e relació féu ell, en lo dia de huy, de provisió de la Real Audiència, instant la dita Catherina Ardévol, muller del dit Joan Ardévol, haver manat als magnífichs micer Joan Batiste Pare-

des e micer Jaume Filibert, doctors en cascun dret, que advoquen al dit Joan Ardévol, e al discret en Gaspar Làzer, notari, que li procure, a pena de cinch-cents florins. Los quals dix li han respost que són promptes e aparellats de obehir e complir los manaments reals.

{56} *Apparatus* de Armengol.

*Denique vero die intitulata nona predicti mensis junii et anno quo super a
Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo primo.*

Inter terciam et quartam horas post meridiem, lo notari scrivà del present procés e causa fonch prest e aparellat liurar còpia e trellat de la dita denunciació e addició e de les confessions fetes, *tam ex officio quam super denunciacione*, per lo dit Damià Armengol, *et etiam* de les confessions fetes *in tortura* per lo dit Hierònym Cerdà e de les confessions *ex officio* fetes per Domingo Cabellos a la part del dit Damià Armengol, continuat ab son contrari, com se pertany.

Presentes foren per testimonis al dit aparellament en Sebastià Salvador e Rafel Dolç, verguers de la Real Audiència. (175 v)

{57} Trellat de les defenses de Miquel Aparici, Joan Uguet, Arnau del Río e Miquel Manyes.

Amplius vero die intitulata nona mensis junii predicti et anno quo super a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo primo.

Davant lo magnífich micer Berthomeu Luís Sarcola, doctor del Real Consell e relador dessús dit, comparegué lo honorable e discret en Luís Valero, notari *dicto nomine*, e, absent la part en scrits, posà la scriptura del serie e tenor següent:

Ihesus. Per mostrar en Miquel Aparici, flaquer, Joan Huguet, forner, Arnau del Río, moliner, e Miquel Manyes, sobrestant, que són immunes e sens culpa

dels crims e delictes dels quals són stats acusats e denunciats e adicionats per los honorables procuradors fiscals de la Regia Cort, e que deuen ésser absolts dels dits clam, denunciació e acusació e addició e en tota aquella millor via, forma e manera que al intent e propòsit de aquella millor se puixa e deja aplicar de justícia, fan, diuen e posen lo que's segueix:

I. E primerament diuen e posen e provar entenen *non se astringentes*, etc., que los dits proposants e cascú de aquells, són hòmens de bona vida e hòmens tements Déu e per (176 r) tals són tenguts e reputats contínuament entre los conexents de aquells majorment. E axí és ver.

II. *Item.* Diuen *ut supra* que cascú de dits proposants té sa casa e habitació en la present ciutat de València e viuen pacíficament com a hòmens molt pacífichs e simples e de sos officis e treballs, com contínuament han vixcut. E axí és ver.

III. *Item.* Diuen *ut supra* que los dits proposants són bons e leals vassalls de Sa Majestat e del Rey nostre senyor. E com a bons e feels vassalls, jamés són stats agermanats en la passada dampnada germania, ni han tengut intel·ligència ni participi algú en aquella, ni jamés han entés en cosa que fos en deservy de Sa Majestat. E axí són tenguts e reputats per leals e bons vassalls de Sa Majestat contínuament, majorment entre conexents de aquells. E axí és ver.

III. *Item.* Diuen *ut supra* que, jatsia Hieroni Cerdà algunes vegades haja parlat als dits proposants, [no] han comunicat ab aquell cosa alguna que fos en deservy de Sa Majestat, ni contra la fidelitat que los dits proposants deuen a Sa Majestat. E axí és ver. (176 v)

[V]. *Item.* Diuen *ut supra* que lo dit Hieroni Cerdà no era amich de ells, dits proposants, ni tenia conexença ab aquells, sinó sols la conexença del Almodí, per ço que lo dit Hieronym Cerdà era flaquer, e los dits Aparici e Joan Uguet són flaquers, e dits Arnau del Río és moliner y Miquel Manyes sobrestant. E axí és ver.

VI. *Item.* Diuen *ut supra* que los dits Miquel Aparici, Arnau [del Río] e Miquel Manyes, en lo temps de la dita germania, e lo dit Joan Uguet, eren de molt poca edat. E lo dit Joan Uguet feya faena en lo forn del Tort, ab en Joan Castelló, *quondam*, flaquer. E lo dit Miquel Aparici era lavors de edat de cinch o sis anys, poch més o menys. E lo dit Miquel Manyes de edat de deu o onze anys, poch més o menys. E axí és ver.

VII. *Item.* Diuen *ut supra* que totes les persones que conegueren e veren als dits proposants en lo dit temps de la dita passada germania diran e testificaran que ells dits proposants eren fadrinets de molt poca edat, senyaladament los dits Miquel Aparici e Miquel Manyes, e que no eren hòmens per a pendre armes. E axí és ver. (177 r)

VIII. *Item.* Diuen *ut supra* que los dits proposants, ni ningú de aquells, en lo dit temps de comocions populars e de dita passada germania, no stigueren en la ciutat de Xàtiva, ni en la dita vila de Algezira, ni jamás són stats contraris al servici de Sa Majestat, ni de sos oficials reals. E axí és ver.

VIII. *Item.* Diuen *ut supra* que los dits proposants, ni lo altre de aquells, jamás han entés ni ohit del dit Hieroni Cerdà coses algunes ni paraules que fossen en deservy de Sa Majestat, ni contràries a la fidelitat que ells dits proposants deuen a Sa Majestat, car si aquells, o altre de aquells, hagués ohit o entés tals coses e paraules, com a fidelíssims vassalls de Sa Majestat, les hagneren descubrirtes a sa excel·lència e a sos oficials reals. E axí és ver.

X. *Item.* Diuen *ut supra* que tots los qui conexen a ells, dits proposants, e altre de aquells de molt temps ensà, tenen, reputen e coneixen a d'aquells e al altre de aquells per hòmens que temen a Déu e que tenen lo degut respecte a Sa Majestat e que li són fidelíssims vassalls; e que, en tota lur vida de ells, dits proposants, ningú de aquells ha fet ni parlat ni entés en deservy (177 v) de Sa Majestat en cosa alguna que sia contrària a la fidelitat que deuen a daquell. E per tals són tenguts e reputats. E axí és ver.

XI. *Item.* Diuen *ut supra* que, éssent los dits proposants e cascú de aquells hòmens tan simples com són, e hòmens que temen a Déu e que amen lo servey de Sa Majestat, e que jamás són stats agermanats ni en res en cosa de germania, no és de creure ne presumir que aquells haien entés en malfeta alguna ab lo dit Hieroni Cerdà, majorment contra Sa Majestat, nostre Rey e senyor, ni que haien comunicat ab aquell, ni ohit de aquell paraules algunes contra la fidelitat que deuen a Sa Majestat. E axí és ver.

XII. *Item.* Diuen *ut supra* que qualsevol persona e persones que han conegut e conexen als dits proposants, han conegut aquells per bons christians e tements Déu, e per bons e leals vassalls de Sa Majestat, e que jamás han entés en la dita germania ni són stats agermanats, [i] diran e testificaran que los dits proposants

no han comunicat ab lo dit Cerdà cosa alguna contra Sa Majestat, ni que menys han ohït del dit Hieroni Cerdà paraules ni coses algunes que fossen contra Sa Majestat. E axí és ver.

XIII. *Item.* Diuen *ut supra* que, per les mateixes (178 r) rahons, és de presumir e de creure dels dits proposants e de l'altre de aquells que si haguessen ohït cosa alguna del dit Cerdà contra Sa Majestat e la fidelitat que a d'aquella és deguda, que los dits proposants ho hagueren descubert e notificat a sa excel·lència e als oficials reals. E axí és ver.

XIII. *Item.* Diuen *ut supra* que lo dit Cerdà en ses confessions diu que tots dits proposants no paraven orella al que aquell deya. E axí és ver dir lo que los dits proposants han confessat e diuen del dit Hieroni Cerdà que ls digués cosa alguna en deservey de Sa Majestat. E axí és ver.

XV. *Item.* Diuen *ut supra* que, éssent los dits proposants ab juicio e dels que han atesa edat de discreció, bons e leals vassalls de Sa Majestat, tostemp se ha e deu presumir que'n són stats fins a huy, perquè lo home bo tostemp se ha de presumir bo, com tostemp ho¹⁵³ tenen a ser bons e leals vassalls de Sa Majestat. E axí és ver.

Sobre los quals capítols suppliquen (178 v) que testimonis los sien rebuts *in juncto parti alteri*, etc., *alia*, etc.

E possada la dita scriptura, *statim* lo dit magnífich relador, *manu propria*, féu la provisió del tenor següent:

Ihesus. Recipiantur testes in juncto parti, etc., alia, etc. Intimetur.

{57.1} *Continuo vero dicta et eadem die intitulata nona mensis junii predicti et anno jam dicto a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.*

En Hieroni Gorris, vergueta de la Real Alguaziria, dix e relació féu ell, en lo dia de huy, instant lo dit en Luís Valero, notari *dicto nomine*, haver intimat la dita scriptura e provisió de aquella al discret (179 r) en Cosme Soriano, notari procurador fiscal, lo qual dix li ha respós que'n vol trellat. (179 v)

(153) Original: hu.

{58} Trelat de les deffenses de Domingo Cabello.

*In super vero die intitulata nona dicti mensis junii et anno jam superius dicto
a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.*

Davant lo dit magnífich relador del present procés e causa comparegué lo honorable e discret en Miquel Joan Gomis, notari *dicto nomine*, e absent la part altra, posà la scriptura del serie e tenor següent:

Ihesus. Per mostrar mestre Domingo Cabellos, torner, que és sens culpa e immune dels crims e delictes dels quals és denunciati e acusat per los procuradors fiscals de la Regia Cort, e que ha e deu ésser absolt del dit clam, denunciació e acusació, en tota aquella millor via, forma e manera que millor puixa e deja e a son intent e deffenses millor se puixa aplicar de justícia, fa, diu e posa lo que es segueix:

I. E primerament diu e posa e provar entén *non se astringens*, etc. que ell, dit propositant, jamés ha consentit en cosa alguna que fos en deservy de Sa Maiestat, ans tostemps és stat fidelíssim vassall de Sa Maiestat. E axí és ver e mostras axí.

II. Car diu *ut supra* que lo dit propositant jamés és stat agermanat, ni tingué participi algú en la passada damnada germania, ans aquell, en lo dit temps, és-sent de edat de onze o dotze anys, stava e habitava en la ciutat de Sogorb. E axí és ver.

III. *Item*, diu *ut supra* que ell, dit propositant, ensemps ab mestre Hierònym Nunyes, çabater, descobriren la conspiració e conjuració del encubert que sentenciaren e atenallaren en la present ciutat de València, com ho (180 r) saben e diran moltes persones dignes de fe. E axí és ver.

IIII. *Item*, diu *ut supra* que ell, dit propositant, és, per la gràcia de Déu, bon christià e tement Déu. E per tal és tengut, conegut e reputat. E axí és ver.

V. *Item*, diu *ut supra* que, jatsia ell, dit propositant, haja hoÿt de Hierònym Cerdà les coses que ell, dit propositant, ha dites e confessades, emperò no les hoÿ de aquell ab intent de consentir en aquelles e en coses tant mal pensades e fabricades, sinó ab propòsit de descobrir de cascun dia la mala intenció e males obres que lo dit Cerdà entenia e volia fer, perquè éssent al cap del que dit Cerdà e sos

secassos entenien e volien fer, pogués millor donar avís a sa excel·lència e als oficials reals de Sa Maiestat e descobrir tot lo que haguera alcançat del dit Cerdà, axí com descobrir la dita conspiració e conjuració del dit encubert. E axí és ver.

VI. *Item*, diu *ut supra* que totes les persones que coneixen al dit proponent lo conexen per home de bon enteniment e de bon juhí natural. E que no ha cabut jamás en cosa mal feta, majorment que fóra en deservy de Sa Maiestat e de son Rey e senyor. E axí és ver.

VII. *Item*, diu *ut supra* que, parlant e comunicant algunes vegades ell, dit proponent, ab algunes persones, sobre les passades comocions populars, tostemps ha dit, y és stat hoÿt dir, que fonch cosa molt mal feta tot lo fet de la dita passada dampnada germania e [que] abominava les coses de aquella (180 v) com a fidelíssim vassall de Sa Maiestat. E axí és ver.

VIII. *Item*, diu *ut supra* que ell, dit proponent, és servidor de moltes persones nobles e notables e molt honrades, e moltes persones de bé tenen molta voluntat a ell, dit proponent, per ço que'l han conegut e conexen per home molt apartat de mals e que ha tengut contínuament molt bon intent de les coses del servey de Déu y de Sa Maiestat e és stat molt contrari a les coses de la germania e molt amich de cavallers e de persones que amaven lo servey de Déu y de Sa Maiestat. E axí és ver.

VIII. *Item*, diu *ut supra* que ell, dit proponent, en lo temps de la dita passada e damnada germania, jamás tingué comunicació alguna ab los agermanats, ni ajust algú ab aquells, ni stigué en Xàtiva ni en Algezira, ans contínuament en lo dits temps stigué en servey de cavallers e de persones que eren contra la dita germania. E axí és ver.

X. *Item*, diu *ut supra* que ell, dit proponent, té per una gran badomia e ha tengut per cosa de gran laugeria tot lo que dit ha e ha confessat contra lo dit Cerdà. E lo dit cuento de don Enrich lo ha tengut e té per cosa de burla, jatsia haja conegut en lo dit Cerdà que li contava dites coses ab mal intent. E axí hoÿ a d'aquell ab intenció e propòsit de alcançar de aquell tot lo que entenia a fer per descobrir-lo e manifestar lo mal fi de aquell a sa excel·lència e als oficials reals de Sa Maiestat. E axí és ver.

XI. *Item*, diu *ut supra* que totes les persones [181 r] que conexen a ell, dit proponent, lo conexen per home que és molt de sa casa e que treballa cascun dia

e contínuament de son offici, e que viu honestament de son offici e treballs. E axí és ver e per tal és tengut e reputat entre tots los conexents a d'aquell.

XII. *Item*, diu *ut supra* que tots los conexents de ell, proponent, e que saben e tenen certa notícia que ell, dit proponent, jamás és stat agermanat, y menys li han paregut bé les coses de la germania, y saben que és bon cristià y tement Déu, e que ha amat e seguit tostemps lo servey de Sa Majestat, e que descobrí lo dit feyt del dit encubert, e que és home que viu de sos treballs, e que en res ni per res li plauhen semblants coses en les quals ha cabut lo dit Cerdà, diran e testificaran que tenen per cert –encara que lo dit Cerdà haja parlat e comunicat lo cuento del dit don Enriche que lo dit proponent ha hoÿt del dit Cerdà–, que ninguna de les coses que lo dit Cerdà ha contat a ell, proponent, han paregut bé a d'aquell, ni ha cregut ne consentí en ninguna de aquelles. E axí és ver.

XIII. *Item*, diu *ut supra* que, per les mateixes rahons, tots los que tenen pràctica e conexença ab ell, dit proponent, diran e testificaran que creuhen e tenen per cert que lo haver hoÿt dit proponent al dit Cerdà ho ha fet lo dit proponent ab intent de descobrir a d'aquell lo que tenia en son cor e fantasia e a la fi que tirava. E que sabent son mal intent e mal fi de dit Cerdà, lo haguera descubert, axí com descobrí lo dit feyt de dit encubert. E axí és ver.

XIII. *Item*, diu *ut supra* que ell, dit proponent, [181 v] tostemps és stat conegut per bo e leal en lo servey de Sa Maiestat. Y éssent stat axí molt bo e leal e fidelíssim a Sa Maistat e a son Rey e senyor, se ha de presumir que tostemps és stat molt bo e fidelíssim en lo servey de Sa Maiestat. E axí és ver e fundat de justícia.

Sobre los quals capítols supplica que testimonis li sien rebuts *in juncto parti alteri*, etc., *alia*, etc.

E posada la dita scriptura, *statim* lo dit magnífich relador, *manu propria* féu la provisió del serie e tenor següent:

Ihesus. Recipientur testes in juncto parti, etc. alia, etc. Intimetur.

{58.1} *Inquam vero dicta et eadem die intitulata nona mensis junii et anno quo supra a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.*

En Rafel Dolç, per lo verguer de la Real Audiència, dix e relació féu ell, en lo dia de huy, de manament e provisió del dit magnífich relador, instant e requirient lo dit en Miquel Joan Gomis, notari *dicto nomine*, haver intimada e notifica-

da la dita e preinserta scriptura e provisió al peu de aquella feta al honorable e discret en Cosme Soriano, procurador fiscal de la Cesàrea Maiestat, e li ha intimat que sia present a veure jurar testimonis, *alias* los dits juraments seran rebuts en contumàcia de aquell, lo qual dix que li ha respost que'n vol còpia e trellat de aquella. [182 r]

{59} Procura de Ardévol.

*Nempe vero die intitulata decima mensis junii predicti et anno quo supra a
Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadagesimo primo.*

Lo dit en Joan Ardévol, delat, denunciat e addicionat qui dessús, voluntàriament e de certa sciència, féu, constituí e ordenà procurador seu cert y special, y a les coses dejús scrites general, *itaque*, etc. al discret en Gaspar Làzer, notari, habitador, etc., ço és, per a què en nom de ell e per ell, dit constituent, puixa entrevenir e entrevinga e faça part legitima en la present causa de denunciació, tots e sengles actes de aquella, fins a sentència difinitiva e real execució de aquella, si-s condrà. E als plets largament, etc. promés, etc. obliga, etc. *Actum Valencie*, etc.

Presenta foren per testimonis als dits¹⁵⁴ coses en Joan de Dessa, vergueta de la Real Alguaziria, e Andreu Collado, misatge del magnífich Justicia en lo Criminal.

{60} *Apparatus* de les deffenses posades per Luýs Valero,
notari procurador.

*Nihilominus vero die intitulata decima dicti mensis junii eiusdem anni millesimi
quingentesimi quadagesimi primi.*

Inter nonam et decimam horas ante meridiem, [182 v] lo notari scrivà del present procés e causa fonch prest e aparellat liurar còpia e trellat de la prop

(154) [parellaments].

dita scriptura posada per lo dit Luís Valero, notari en lo dit nom, a cascuna de les dites parts, continuat ab son contrari, segons se pertany.

Present foren per *testes* al dit aparellament en Sebastià Salvador e Rafel Dolç, verguers de la Real Audiència.

{61} *Apparatus* de les deffenses de Cabellos.

Successive vero die intitulata decima predicti mensis junii et anno jam superius dicto a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.

Inter nonam et decimam horas ante meridiem, lo notari scrivà del present procés e causa fonch prest e aparellat liurar còpia e trellat de la prop dita scriptura posada per lo dit en Miquel Joan Gomis, notari en lo dit nom, a cascuna de les dites parts, continuat ab son contrari, segons se pertany.

Present foren per *testes* al dit aparellament en Sebastià Salvador e Rafel Dolç, verguers de la Real Audiència.

{62} *Apparatus* del procés de Ardévol.

Et dicta et eadem die.

Inter nonam et decimam horas ante meridiem, [183 r] lo notari escrivà del present procés e causa fonch prest e aparellat liurar còpia e trellat de la dita e preinserta denunciació e addició e de les confessions fetes per lo dit Joan Ardévol, *tam ex officio quam super denunciacione, et etiam* de les confessions *ex officio* per lo dit Soldevila últimament fetes, a la part del dit Joan Ardévol, continuat ab son contrari, segons se pertany.

Present foren per *testes* al dit aparellament en Sebastià Salvador e Rafel Dolç, verguers de la Real Audiència.

{63} *De post vero die intitulata tertia decima predicti mensis junii et anno quo suppra a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.*

En Ramon Bernat, vergueta de la Real Alguaziria, dix e relació fêu ell, en lo dia de huy, de manament y provisió del dit magnífich relador, instant e requirent lo dit en Luýs Palau, notari en lo dit nom, haver manat al magnífich micer Bernat Joan Coscollà, doctor en cascun dret, que advoque al dit Damià Armengol, delat, denunciat e addicionat qui dessús, a pena de cinch-cents florins, lo qual dix e respós que és prompte e apparellat de obehir e complir los manaments reals. [183 v]

{64} Trellat de la scriptura de deffenses de Joan Ardévol.

Preterea vero die intitulata tertia decima dicti mensis junii et anno jam superius dicto a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.

Davant lo dit magnífich relador comparegué lo honorable e discret Gaspar Làzer, notari *dicto nomine*, e, absent la part altra, posà la scriptura del serie e tenor següent:

Ihesus. Deffenant, satisfent e contradient en Joan Ardévol, cofrener, a la denunciació e addició en après contra ell posada, jatsia contra aquell no y haja prova alguna, ni-s puixa haver, per ésser, axí com és, sens culpa alguna del que és stat acusat, de hon no té necessitat de deffenses, emperò, per major justificació de sa desculpa y a total exolució del que contra aquell és stat articulat e posat, y a tots aquells effectes que nils de justícia aprofitar li puixa, fa, diu e posa lo que-s segueix.

I. E primerament diu e posa e, si negat serà, provar entén *non se astringens*, etc., que, *ut dret*¹⁵⁵ parlant cessa ésser ver, y per consegüent se nega que ell, dit deffenant, haja fet ni perpetrat los crims e delictes dels quals *de facto* és stat acusat, ans és immune e fora de tota culpa de aquells. E axí és ver.

(155) Original: deret.

II. *Item*, diu *ut supra* que la dita acusació posada per part dels dits honorables procuradors fiscals de Sa Maiestat no té informació precedent *ad minus faltem* bastant per a poder acusar e denunciar a ell, dit proponent, *juxta fori formam*, [184 r] de hon *omnino venit absolvendus* e la dita denunciació deu ésser repel·lida. E axí és ver.

III. *Item*, diu *ut supra* que ell, dit deffent, és persona que passa setanta anys e ha molts anys que stà casat e té casa e habitació en la present ciutat de València, vivint pacíficament e de son offici e treball. E açò saben e diran moltes persones dignes de fe. E axí és ver.

III. *Item*, diu *ut supra* que sab que conexen a ell, dit deffent, de pus de vint e quaranta anys, en casa Sabero, e diran de cert, perquè és axí la veritat, que és stat y és persona apartada de scandalets y avalots e bregues, e de altres coses llejes, e per tal és tengut e reputat entre els conexents a ell, dit proponent. E axí és ver.

V. *Item*, diu *ut supra* que les persones que han conegut a ell, dit deffent, <no saben> ans del temps de la germania passada, *mas* encara en lo mateix temps, saben e diran de cert que contínuament és stat y és home pacífich e apartat de avalots y de escàndels. E axí és ver.

VI. *Item*, diu *ut supra* que, jatsia que en lo dit temps [184 v] de la dita germania molta gent popular ixquessen al camp de Gandia e Morvedre y a fer altres dans per lo regne, emperò ell, dit deffent, tostemps fonch oÿt star e residir en la present ciutat e jamés anat fora de la present ciutat ab los dits agermanats, ni tal se pot mostrar. E axí és ver.

VII. *Item*, diu *ut supra* que, a¹⁵⁶ major cautela per qualsevol cosa que se li pogués aplicar per les coses de la germania passada, ha obtés perdó molt llargament de la sereníssima Reyna Germana, [que] com a¹⁵⁷ lochtinent general [té] poder bastant de Sa Majestat en lo present regne, del qual consta *de qua fidem facit si et inquam*. E axí és ver.

VIII. *Item*, diu *ut supra* que ell, dit deffent, no ha participat ni comunicat ab los que són stats inculpats ara poch dies ha, ni ha ab altres cosa que fos, ni se acostàs, a res del que era stat acusat, ni tal se porà mostrar. E axí és ver.

(156) Original: ha.

(157) Original: ha.

VIII. *Item*, diu *ut supra* que, jatsia Anthoni Sol-[185 r]devila, fuster, pre-tenga que en dies passats havia parlat certes paraules a ell, dit proposant, nome-nant a Enrich lo encubert, lo que ell, dit deffenant, no té en recort y nega, em-però, per lo que diu lo mateix Soldevila *posita sed non concessa* que fos axí, se mostra clarament la sua desculpa, per quant lo dit Soldevila, *quondam*, dix que ell, dit deffenant, no li respongué cosa alguna. De hon se deprén que no sols lo dit Soldevila no diu que ell, dit deffenant, hoýs y entengués lo que ell li deya, *mas* encara se mostra clarament que *si et ubi* ho hagués dit ell, dit deffenant, per no entendre que lo dit Soldevila pretén que li digué, no li respongué. E axí és ver.

X. *Item*, diu *ut supra* que qualsevol cosa de les que pretén lo dit Soldevila que dix a ell, dit deffenant, no's mostra ni pot mostrar que ho hoýs y entengués, ni tanpoch que comunicàs res ab aquell, ans se mostra clarament e resulta que ja-més ell, dit deffenant, ha comunicat ni parlat ab lo dit Soldevila ne altres de res del que *de facto* se li aplica, ans no sols no ha fet més, *nechque fortius est* pensat ni escoltat e, per ço, sens tota culpa del que contra aquell se [185 v] ha pretés. E axí és ver.

XI. *Item*, diu *ut supra* que, *mentis reptes nech alia*, fins a huy no se ha mostrat ne consta que ell, dit proposant, stà en res ni per res culpa ab les del que és stat accusat ni tal se pot mostrar. E axí és ver.

Ex quibus et aliis resulta que la dita denunciació e acusació e addició contra el dit deffenant posades deuen ésser repel·lides, axí per les coses de *super* dites, com encara per què la dita part altra resta *in omnibus* inputada, y ell, dit deffe-nent, *ab uberiolem cautelam*, té mostrada sa desculpa e deffensa, e per ço *et alia*, supplica e demana que la dita acusació e instàncies contra aquell fetes li sien repel·lides, absolut-lo *ab imperitis* como axí de justícia proceïxca e fer-se deja compliment de la qual, etc., implorant, etc.

Sobre los quals capítols supplica que testimonis li sien rebuts *in juncto parti alteri*, etc., *alia*.

Et in continenti, lo dit en Gaspar Làzer, notari *dicto nomine*, féu fe del des-sús dit [186 r] acte de perdó.

E posada la dita scriptura, *statim* lo dit magnífich relador, *manu propria* féu la provisió del serie e tenor següent:

Jesus. Recipiantur testes in juncto parti, etc., alia, etc. Intimetur.

{64.1} *Postmodum vero dicta et eadem die intitulata tertia decima mensis junii eiusdem any millesimi quingentesimi quadragesimi primi.*

En Rafel Dols, per lo verguer de la Real Audiència, dix e relació féu ell, en lo dia de huy, de manament y provisió del dit magnífich relador, instant e requirrent lo dit honorable e discret en Gaspar Làzer, notari *dicto nomine*, haver intimada e notificada la dita preinserta scriptura e provisió al peu de aquella feta al honorable e discret en Cosme Soriano, notari procurador fiscal de la Cesàrea Majestat, e li ha *injunguit* (sic) e manat que sia present a veure jurar *testes*, *alia* los juraments dels dits testimonis seran rebuts en contumàcia de aquell. Lo qual dix que li ha respost que vol trellat. [186 v]

{64.2} *Posterius vero die intitulata quarta decima mensis junii et anno jam superius dicto a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.*

Inter quartam et quintam horas post meridiem, lo notari scrivà del present procés fonch prest e aparellat liurar còpia e trellat de la dita e preinserta scriptura de deffenses a cascuna de les dites parts, continuat ab son contrari, segons se pertany.

Presentes fores per testimonis al dit aparellament en Sebastià Salvador e Rafel Dolç, verguers de la Real Audiència. [187 r] [187 v]¹⁵⁸

{65} *Testes super scriptura deffensionum posita VIII mensis junii pro parte Joannis Uguet, Arnaldi del Río, Michaelis Manyes et Michaelis Aparici.*

Testimonis produïts e donats en la ciutat de València.

{65.1} *Die X mensis junii anno MDXXXXI.*

Lo honorable en Miquel Luniela, ballester, qui stà en lo carrer dels Manyans, testimoni produït e donat.

I. *Et primo*. [188 r] E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que's segueix, ço és, que stà en veritat que ell, tes-

(158) Fol. en b°.

timoni, ha pus de quinze anys que coneix al dit Arnau del Río en lo dit capítol mencionat, e al dit Miquel Manyes haurà quatre o cinch anys, poch més o menys, e ha tengut molta pr tica e conexença ab aquells en la present ciutat de València, e en tot lo que ha vist e praticat ab aquells los ha tengut e té per hòmens de bona vida e bons christians e tements a Déu, e per tals com se cont  en lo dit capítol. E a o dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que mestre Joan Guillem, ballester, e altres que tenen conexença ab aquells.

II. *Item.* E dix que en respecte dels dits Arnau del Río e Miquel Manyes, als quals ell, testimoni, coneix, segons dit ha dessús,  s ver lo dit capítol. E a o dix saber per haver-ho vist en lo temps e loch que dit ha dessús. Interrogat de presents. E dix que ja u ha dit dessús. E en respecte dels dits Joan Uguet e Miquel Aparici, no y sab res ell, testimoni, com no ls conega.

III. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e coses en aquell contengudes és lo que s segueix,  o és, que st  en veritat que ell, testimoni, no sab [188 v] ni ha ho t dir que los dits Arnau del Río e Miquel Manyes, en lo temps de la germania passada, sien stats agermanats ni adhenats, e tostemps los ha vist bons vassalls e servidors de Sa Maiestat, ax  en ses obres com en ses paraules, e per tals los ha tengut e té ell, testimoni. E a o és lo que ell, dit testimoni, dix saber sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

IIII. *Item.* E dix que ell, testimoni, no sab de certa sciència lo que lo dit Hierònym Cerdà mencionat en lo dit capítol ha comunicat e parlat ab los dits Arnau del Río e Miquel Manyes, ni si ha parlat ab aquells o no, salvo que, per tenir ell, testimoni, als dits Arnau del Río e Miquel Manyes per persones bones e tals com ha dit dessús, té per cert que aquells no han fet ni ho t cosa que sia stada en deservey de Sa Majestat. E a o dix saber ell, testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús.

V. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que es segueix,  o és, que st  en veritat que ell, testimoni, ab la pr tica que tenia ab lo dit Arnau del Río en lo Almodí, ha vist que lo dit Hierònym Cerdà, en lo dit capítol mencionat, donava a moldre alguns sachs de

forment al dit Arnau del Río, per ço com és moliner. [189 r] E algunes vegades lo dit Arnau del Río deya a ell, testimoni, com lo dit Hierònym Cerdà li havia donat alguns sachs de forment a moldre. E també ha hoÿt dir ell, testimoni, al dit Arnau del Río que lo dit Hierònym Cerdà li era compare, e que lo dit Miquel Manyes era sobrestant del molí del dit Arnau del Río, e de allí poria ésser que fes la conexença ab lo dit Hierònym Cerdà. E açó e no *alia* dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que no se'n recorda.

VII. (sic) *Item.* E dix que ell, testimoni, com té dit dessús en sa deposició, ha quinze anys que coneix al dit Arnau del Río, e quatre o cinch anys al dit Miquel Manyes, e per ço no pot ell, testimoni, dir de certa sciència aquells quina edat tenien en lo dit temps de la germania.

VIII. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús en respecte dels dits Arnau del Río e Miquel Manyes, com als altres no·ls conega. E que és recordant ell, testimoni, haver hoÿt dir al dit Arnau del Río, [189 v] des que stà pres en la presó, que ell no era stat agermanat e que en lo dit temps de la germania stava en casa de servici dels hereus de don Gaspar de Ribelles.

VIII. *Item.* E dix que ell, testimoni, segons ha dit dessús, té als dits Arnau del Río e Miquel Manyes per persones tant bones e feels a Sa Maiestat que creu e té per cert que si lo dit Hierònym Cerdà, en lo dit capítol mencionat, haguera dit als dits Arnau del Río e Miquel Manyes coses que fossen stades en deservy de Sa Maiestat, no hagueren deixat de dir·les e descobrir·les a sa excel·lència e a sos officials.

X. *Item.* E dix que ell, testimoni, per lo que ha dit e testificat dessús, té als dits Arnau del Río e Miquel Manyes per tals com se conté en lo dit capítol.

XI. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús, e que ell, testimoni, té als dits Arnau del Río e Miquel Manyes per hòmens simples e que temen a Déu e lo servey de sa Maiestat e per ço ell, testimoni, té per cert les coses en lo dit capítol contengudes.

XII. *Item.* [190 r] E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús, e que té, segons dit ha, per

bons hòmens e bons christians als dits Arnau del Río e Miquel Manyes, e apartats de mal viure.

XIII. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús en respecte dels dits Arnau del Río e Miquel Manyes, que·ls té per tals com se conté en lo dit capítol.

Sobre los altres capítols de la dita scriptura, ell, dit testimoni, no fonch produït, ni donat, ni, per consegüent, interrogat.

Generaliter autem fonch interrogat ell, dit testimoni, de parentela [etc.] *Ultimo [...]* *In junctum fuit sibi tenere secretum*, etc. [190 v]

{65.2} *Dictis die et anno.*

Lo honorable en Joan Guillem, ballester, qui stà en lo carrer dels Manyans, testimoni produït e donat per part e a instància del dit honorable e discret Luýs Valero, notari en lo dit nom.

I. *Et primo.* E dix que ell, testimoni, en respecte dels dits Joan Uguet e Miquel Aparici, no y sab res, com no·ls conega ni té pràctica ab aquells. Bé és veritat que ell, testimoni, ha molt temps que coneix e té pràctica ab lo dit Arnau del Río, mencionat en lo dit capítol, de pus de quatorze anys ençà, e al dit Miquel Manyes, sobrestant del dit Arnau del Río, de tres o quatre anys, poch més o menys, ençà, en la present ciutat y en la orta de València. E en tot lo que ha praticat e negociat ab aquells, los ha trobat hòmens de molt bona vida, pacífichs e tements a Déu, e tals quals se conté en lo dit capítol. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús e per haver-ho vist. Interrogat de loch e temps. E dix que ja hu ha dit [191 r] dessús. Interrogat de presents. E dix que lo dit Arnau del Río és confrare de Sanct Jordi e que tots los confreres poden testificar en lo que ell, dit testimoni, ha dit e testificat desús; e al dit Miquel Manyes, algunes persones conexas de aquell, dels noms de les quals al present no és recordant.

II. *Item.* E dix que stà en veritat que lo dit Arnau del Río té casa e habita en la orta de la present ciutat de València, en los molins que ha acostumat de arrendar, e lo dit Miquel Manyes, com sia sobrestant, té casa e habita en la present ciutat de València. E des que ell, testimoni, té pràctica e conexença ab aquells, segons dit ha dessús, los ha vist viure com a hòmens pacífichs e simples, treballant

e vivint de sos treballs. E açò dix saber <saber> ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

III. *Item.* E dix que com ell, testimoni, en lo temps de la germania no coneugués als dits Arnau del Río e Miquel Manyes, per ço, no sab si són stats agermanats ni adehenats o no, ni tampoch après ell, testimoni, ho ha hoÿt dir, ni ha sabut que aquells sien stats agermanats ni adehenats, salvo que, per lo que dit ha e testificat dessús, los té per bons e feels vassalls de Sa Maiestat. E açò, e no *alia*, dix saber ell, dit testimoni, [191 v] sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que ha dit e testificat dessús.

III. *Item.* E dix que ell, dit testimoni, no sab més sobre lo dit capítol e contengut en aquell del que ha dit e testificat dessús, perquè ell, testimoni, no sab si lo dit Hierònym Cerdà ha parlat ni comunicat ab aquells, ni de què han parlat ni comunicat.

VII. (sic) *Item.* E dix que ell, testimoni, ja ha dit dessús que, en lo dit temps de la germania, no conexia als dits Arnau del Río ni Miquel Manyes, e per ço no pot dir de quina edat eren en lo dit temps. Bé és veritat que aquells són jóvens, segons lo que mostren, e en los dit temps no podien ésser de molta edat.

VIII. *Item.* E dix que no y sab més del que ha dit e testificat dessús.

VIII. *Item.* [192 r] E dix que ell, testimoni, no sab *alia* sobre lo dit capítol sinó que ell, testimoni, segons dit ha, té als dits Arnau del Río e Miquel Manyes per tant bones persones, tements a Déu e feels a Sa Maiestat que creu ell, testimoni, que si aquells haguessen hoÿt e entés del dit Hierònym Cerdà algunes coses que fossen stades en desvey de Sa Maiestat, les hagueren dites e descubertes a sa excel·lència e als officials reals. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús.

X. *Item.* E dix que ell, testimoni, ja ha dit e testificat dessús que, en tot lo temps que coneix e practica ab los dits Arnau del Río e Miquel Manyes, los veu hòmens que temen a Déu. E no ha vist ni hoÿt de aquells cosses algunes que fossen en desvey de Sa Maiestat, ans los té per feels vassalls de aquell; ni sab ni ha hoÿt dir que aquells hajen parlat cosa que sia en desvey de Sa Maiestat. E per tals los té ell, testimoni, per lo que ha dit e testificat dessús. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que ha dit e testificat dessús.

XI. *Item.* E dix que ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol, no y sab més del que ha dit e testificat dessús en lo precedent capítol, al qual se refir.

XII. *Item.* [192 v] E dix que lo que sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell, ja u ha dit e testificat dessús. E que té per tant bons christians e bons hòmens als dits Arnau del Río e Miquel Manyes, que té per cert que no entendrien en cosa leja e que fos en deservey de Sa Majestat, segons dit ha dessús.

XIII. *Item.* E dix que axí u creu ell, testimoni, dels dits Arnau del Río e Miquel Manyes com se conté en lo dit capítol. E açò, per lo que ha dit e testificat dessús.

Sobre los altres capítols de la dita scriptura, ell, dit testimoni, no fonch produït, ni donat, ni, per consegüent, interrogat.

Generaliter autem predicti juramenti virtute fonch interrogat ell, dit testimoni, de parentela, oy, amor, temor, favor, preu, prechs, inductió, subornació, menaces, mala voluntat e de altres circumstàncies *ad predicta* necessàries y en semblants fets posar acostumades. *Et ad omnia dixit non.*

Ultimo autem fonch interrogat ell, dit testimoni, qual de les dites parts voldria que obtingués e guanyàs en lo present fet e causa. E dix que aquella part que millor dret de justícia tinga.

In junctum fuit sibi tenere secretum etc. [193 r]

{65.3} *Dictis die et anno.*

Lo honorable en Francesch Torrella, flaquer, qui stà en la plaça de la Herba, testimoni produït e donat.

I. *Et primo.* E dix que ell, testimoni, coneix molt temps ha, no-s recorda quant, als dits Joan Uguet, Arnau del Río, Miquel Manyes e Miquel Aparici mencionats en lo dit capítol. E ab qui més conexença e més antiga ha tengut és ab lo dit Arnau del Río. E en tot lo que ha praticat e conversat ab aquells los té per hòmens de bona vida e hòmens tements Déu e bons hòmens e per tals los ha tengut e té, ell, testimoni, per lo que dit ha dessús. E açò dix saber ell, testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch. E dix que en València. Interrogat de temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que molts ho saben, axí de l'offici de flaquers e altres, com sien persones conegudes.

II. *Item.* [193 v] E dix que stà en veritat que lo dit Arnau del Río té casa e habita de fora, en lo molí de les Fonts; e lo dit Joan Uguet stà en lo forn de Sanct Andreu, de la present ciutat de València; e los dits Miquel Aparici e Miquel Manyes stan e habiten e tenen casa en València. E que és veritat que tots los dessús dits són persones que viuhen pacíficament e simple e ab los treballs de son offici. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús e per haver-ho vist. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

III. *Item.* E dix que ell, testimoni, no s recorda en lo temps de la dita germania haver conegut als dessús dits, per ço com en lo dit temps, ell, testimoni, era molt jove e no tenia conexença, ni s recorda que conegués als dessús dits, sinó al dit Arnau del Río. Emperò no sab, ni ha hoÿt dir, que los dessús dits sien stats agermanats, ni adhenats, sinó que ls ha tengut y ls té per bons vassalls de Sa Maiestat. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

III. *Item.* E dix que ell, testimoni, sobre lo dit capítol no y sab res de certa sciència més de veure [194 r] que lo dit Hierònym Cerdà practicava ab los dits Arnau del Río e Miquel Manyes de donar-los los sachs del forment per al molí e aquells portar-los-hi en farina. E també veyà que lo dit Hierònym Cerdà, quant anava al molí a comprar forment, parlava axí ab lo dit Joan Uguet e Miquel Aparici, com ab los altres flaquers de les compres del forment, y del qual rehexia millor per al pa, axí com de cascun dia los flaquers acostumen de practicar com se troben en la porta del Almodí. E açò dix saber ell, dit testimoni, per haver-ho vist moltes vegades de molt temps ençà, que al present no s recorda. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

V. *Item.* E dix que stà en veritat que ell, testimoni, no sab que entre los dessús dits e lo dit Hierònym Cerdà hi hagués streta amistat alguna, més de tenir la conexença que dit ha en lo precedent capítol del Almodí. E que és ver, segons dit ha, que lo dit Hierònym Cerdà era flaquer e los dits Aparici e Joan Uguet per lo semblant, e que Arnau del Río és moliner e Miquel Manyes sobrestant. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús e per haver-ho vist e ésser notori.

VI. *Item.* E dix que ell, testimoni, de certa sciència no [194 v] pot dir ni recordar-se la edat dels dessús mencionats en lo dit capítol, per ço com ell, testimoni, també era jove en lo dit temps, e per ço no pot saber de la edat de aquells quina era, sinó que per lo aspecte se pot veure. E açò e no *alia* dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús.

VII. *Item.* E dix que no sab més sobre lo dit capítol e contengut en aquell del que ha dit e testificat dessús.

VIII. *Item.* E dix que no sab *alia* sobre lo dit capítol sinó que, com ell, dit testimoni, tinga als dits Arnau del Río, Miquel Manyes, Joan Uguet e Miquel Aparici per tant bones persones com dit ha dessús, creu ell, testimoni, e té per cert que aquells no són stats contraris al servey de Sa Majestat ni de sos oficials.

VIII. *Item.* E dix que ell, testimoni, no sab quines paraules han passades entre lo dit Hierònym Cerdà e los dessús dits, més de les que dit ha dessús de la pràctica que aquells tenien en lo Almodí. E per tenir ell, testimoni, als dits Joan Uguet, Arnau del Río, [195 r] Miquel Manyes e Miquel Aparici per persones abonades segons dit ha, creu e té per cert que si ells haguessen entés del dit Hierònym Cerdà algunes coses males contra Sa Majestat, no hagueren deixat de descobrir-ho a sa excel·lència e als oficials reals. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús.

X. *Item.* E dix que ell, testimoni, ja ha dit e testificat dessús que té e reputa als dits Joan Uguet, Arnau del Río, Miquel Manyes e Miquel Aparici per persones bones e feels en lo servey de Sa Maiestat e que no farien ni consentirien coses leges e que fossen contra Sa Maiestat. E açò dix saber sobre lo dit capítol per lo que dit ha dessús.

XI. *Item.* E dix que ell, testimoni, tot lo que sab sobre lo dit capítol ja u ha dit e testificat dessús.

XII. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús.

XIII. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab [195 v] sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús.

Sobre los altres [etc.] *Generaliter* [etc.] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc.

{65.4} *Jam dictis die et anno.*

Lo honorable en Thomàs Casanova, flaquer, qui stà al forn dels Reglons, testimoni produït e donat per part e a instància [...] [196 r]

I. *Et primo.* E dix que ell, testimoni, coneix al dit Miquel Manyes en lo dit capítol mencionat pus ha de catorze anys, e al dit Arnau del Río haurà tres o quatre anys, poch més o menys, ab los quals ha tengut en tot lo dit temps molta pràctica e conversació, per tot lo qual temps ha tengut e té als dits Miquel Manyes e Arnau del Río per hòmens de bona vida e tements Déu. E no res menys té als dits Joan Uguet e Miquel Aparici, jatsia no tinga pràctica ab aquells, sinó conexença de vista, per persones per lo semblant bones e de bones pràctiques e tals com se conté en lo dit capítol. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch. E dix que en València. Interrogat de temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que moltes persones, axí velluters, flaquers, com altres, dels noms dels quals al present no és recordant.

II. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que's segueix, ço és, que stà en veritat que lo dit Arnau del Río stà e habita [196 v] en lo molí de les Fonts e Miquel Manyes és vehí d'ell, testimoni, en la present ciutat de València, en lo carrer dels Reglons, e los altres ha vist ell, testimoni, que tenen cases e habiten en la present ciutat de València. E en tot lo que ha vist en aquells, los té per hòmens pacífichs e simples e que viuhen del que treballen en sos officis. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

III. *Item.* E dix que ell, testimoni, en lo dit temps de la germania, era molt fadrí e jove, e no conexia als mencionats en lo dit capítol en lo dit cas. E creu que, per lo semblant, aquells en lo dit temps devien ésser de poca edat. E per ço, no sab ell, testimoni, si foren agermanats o no, ni après ell, testimoni, ha hoÿt dir, ni sab, que aquells sien stats agermanats ni adehenats, ans los ha tenguts y·ls té per bones persones y per bons vassalls de Sa Majestat. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús.

IIII. *Item.* E dix que no sab més ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell del que ha dit e testificat dessús. E que tenint ell, testimoni, al

dit Miquel Manyes per tant bona persona, e als altres per lo mateix, <que> no creu que comunicassen coses males ab lo dit Hierònym Cerdà, ni en [197 r] deservy de Sa Majestat. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús.

V. *Item.* E dix que ell, testimoni, no sab que lo dit Hierònym Cerdà fos amich dels dits Arnau del Río e Miquel Manyes, sinó sols de la pràctica que tenien per ésser lo dit Arnau del Río moliner e lo dit Miquel Manyes sobrestant, e part de la mòlta del dit Hierònym Cerdà donava a d'aquells. E no sab ell, testimoni, ni ha hoÿt dir que los dits Joan Uguet e Miquel Aparici fossen per lo semblant amichs, més de la conexença que tenien del Almodí, anant a comprar forment, éssent tots flaquers. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

VI. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell, ja u ha dit e testificat dessús, e no pot dir de les edats que aquells tenien, per ço com en lo dit temps ell, testimoni, era de poca edat.

VII. *Item.* [197 v] E dix que no sab més sobre lo dit capítol e contengut en aquell del que ha dit e testificat dessús.

VIII. *Item.* E dix que no sab més sobre lo dit capítol e contengut en aquell del que ha dit e testificat dessús.

VIII. *Item.* E dix que ell, testimoni, no sab lo que lo dit Hierònym Cerdà ha parlat ab los dessús dits, sinó que, segons dit ha dessús, los té per tant bones persones e per tant bons vassalls de Sa Maiestat que si ells haguessen entés alguna cosa mala e en deservy de Sa Maiestat, té per cert que'n hagueren manifestat als oficials reals.

X. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús en lo precedent capítol, al qual se refir.

XI. *Item.* E dix que ell, testimoni, ja ha dit e testificat [198 r] dessús que té als dits Miquel Manyes, Arnau del Río, Joan Uguet e Miquel Aparici per bones e virtuoses persones e que temen Déu, e que són bons vassalls de Sa Maiestat, e per ço ell, testimoni, no creu que hajen fet ni comunicat cosa mala ab lo dit Hierònym Cerdà en deservy de Sa Maiestat. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús.

XII. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús, en lo precedent capítol al qual se refir.

XIII. *Item.* E dix que axí u creu ell, testimoni, com se conté en lo dit capítol per lo que ha dit e testificat dessús.

Sobre los altres capítols de la dita scriptura, ell, dit testimoni, no fonch produït, ni donat, ni, per consegüent, interrogat.

Generaliter autem predicti juramenti virtute fonch interrogat ell, dit testimoni, de parentela, oy, amor, temor, favor, preu, prechs, inductió, subornació, menaces, mala voluntat e de altres circumstàncies *ad predicta* necessàries [198 v] y en semblants fets posar acostumades. *Et ad omnia dixit non.*

Ultimo autem fonch interrogat ell, dit testimoni, qual de les dites parts voldria que obtingués e guanyàs lo present fet e causa. E dix que aquella part que millor dret e justícia tinga.

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc.

{65.5} *Dictis die et anno.*

Lo magnífich en Joan de Sent Pere, ciutadà, testimoni produhí e donat. [199 r]

II. (sic) *Et primo.* E dix que ell, testimoni, coneix al dit Johan Huguet, lo qual té casa e habitació molt temps ha en València, y ell, testimoni, ha tengut pràctica ab aquell en los forns que és stat. Y ell, testimoni, lo té per home treballant en son ofici e vivint pacíficament en aquell e per molt bon contrastador. E açò dix saber. Interrogat de loch. Ja u ha dit. Interrogat de temps. E dix que per més de dotze anys ensà. Interrogat de presents. E dix que tots los de casa de dit testimoni.

III. *Item.* E dix que ell, testimoni, té al dit Huguet per bo e leal vassall de Sa Majestat e que no ha tengut notícia d'ell, dit testimoni, que aquell haja entés en coses de la jermania, ni may lo ha tengut per tal. E açò dix saber y sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha.

IIII. *Item.* E dix que no sab res sobre lo contengut en dit capítol.

VIII. *Item.* [199 v] E dix que ja ha dit ell, testimoni, lo que sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell.

X. *Item.* E dix que per tal té ell, dit testimoni, al dit Johan Huguet, com se conté en lo dit capítol, per lo que dit ha dessús.

XI. *Item.* E dix que per tal té ell, dit testimoni, al dit Johan Huguet, com se conté en lo dit capítol. Dels altres, no y sab res, com no tinga pràctica ab aquells.

XII. *Item.* E dix que ell, testimoni, té per tan bon home al dit Johan Huguet, per tan treballant en son offici, que té per cert lo contengut en lo dit capítol, per lo que dit ha dessús.

XIII. *Item.* E dix que ell, testimoni, té per tan bona persona al dit Huguet, segons dit [h]a, que té per cert lo [200 r] contengut en dit capítol.

Sobre los altres [etc.] *Generaliter* [etc.] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit, etc.

{65.6} *Dictis die et anno.*

Lo venerable mossén Johan Baldiri Durant, prevere beneficiat en Sent Andreu, testimoni [etc.] [200 v]

II. *Et primo.* E dix que ell, testimoni, dels mencionats en lo dit capítol, coneix al dit en Johan Huguet e Arnau del Río ha pus de vint anys, ço és, del dit Huguet; e de Arnau del Río, huyt o deu anys. Lo qual Huguet té casa en la present ciutat de València e lo dit Río en lo molí de les Fonts, en la orta de València. Als quals té per persones molt pacífiches e per bons crestians e que viuen de son treball. E açò dix saber. Interrogat de loch. E dix que de Huguet, en Barcelona e València, e a Río, en València. Interrogat de temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que molts ho saben en la present ciutat.

III. *Item.* E dix que ell, testimoni, en lo temps de la jermania <ell, testimoni> stava en Barcelona, e en lo dit temps stava allí, per lo semblant, lo dit Johan Huguet. E per ço, en respecte del dit Arnau del Río, no sab si fon agermanat o no, salvo que, éssent tan bones persones los dits Huguet¹⁵⁹ e Río e tan bons crestians com [201 r] són, creu ell, testimoni, que no ha[n] fet ni fan en cosa que fos en deservy de Sa Majestat. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha.

III. *Item.* E dix que no sab ell, testimoni, si han parlat o no ab lo dit Hieroni Cerdà, ni de què han parlat, sinó que ell, testimoni, té als dits Huguet e Río¹⁶⁰ per tan bons crestians que no farien cosa alguna que fos en deservy de Sa Majestat.

(159) Original: Huguets.

(160) Original: Ríos.

VIII. *Item.* E dix que per lo que dit ha dessús dels dits Huguet e Río, té ell, testimoni, aquells per tan bons crestians que si aquells hagueren entés alguna cosa mala del dit Hieroni Serdà, ni en deservy de Sa Majestat, aquells, com a feels vasalls de Sa Majestat, ho hagueren descubert a sa excel·lència y als oficials reals.

X. *Item.* [201 v] E dix que lo que sab sobre lo dit capítol ja u ha dit e testificat dessús en lo precedent capítol, al qual se reffir.

XI. *Item.* E dix que ell, testimoni, té als dits Huguet e Arnau del Río per tan bons hòmens y simples que no creu ell, testimoni, que aquells feçen ni cometesen cosa leja contra Sa Majestat.

XII. *Item.* E dix que lo que ell, testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit ell, testimoni, dessús.

XIII. *Item.* E dix que axí u creu ell, testimoni, hi-n té per cert com se conté en lo dit capítol, per ser los dits Huguet e Río tan bones persones com són.

Sobre los altres [etc.] [202 r]

Generaliter autem fonch interrogat ell, dit testimoni, de parentela, oy, amor, temor, preu, prechs, inductió, subornació, menaces, mala voluntat y de altres circumstàncies necessàries y en semblants fet[s posar] acostumades. E a totes les dites coses dix que no.

Ultimo vero fonch interrogat ell, dit testimoni, qual de les dites parts voldria que obtingués [e guanyàs] en lo present fet e causa. E dix que aquell que tinga millor dret e justícia.

In junctum fuit sibi, etc.

{65.7} *Die XIII mensis junii anno MDXXXI.*

En Joan Altafulla, sobrestant del molí de mossén Bas, habitador de la ciutat de València, testimoni produït e donat.

I. *Et primo.* [202 v] E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que's segueix, ço és, que stà en veritat que ell, testimoni, ha pus de sis o set anys que coneix als dits Arnau del Río, Joan Uguet e Miquel Manyes en lo dit capítol mencionats. En lo dit temps, ell, testimoni, los ha praticat en lo Almodí de la present ciutat de València, com ell, testimoni, sia sobrestant, e en tot lo que ha vist e conegut en aquells, los té per hòmens de bona

vida e que temen Déu e que viuhen del que treballen en sos officis. E quant al dit Miquel Aparici, ha que'l coneix quatre o cinch mesos, poch més o menys, que aquell vingué de Ytàlia a la present ciutat. E com sia flaquer, axí mateix lo ha vist de cascun dia venir al dit Almodí a comprar forment, e en lo que mostrava ab los qui aquell negociava en lo dit Almodí, lo tenia ell, testimoni, per home de bona vida e bon negociant e que negociava planament. E açò, e no *alia*, dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessus. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessus. Interrogat de presents. E dix que Joan Abat e [...] Mesquita, qui tracten en lo dit Almodí, e molts altres.

II. *Item.* E dix que stà en veritat que lo dit Arnau del Río stà e habita en lo molí de les Fonts e lo dit Joan Uguet en lo forn de Sanct Andreu, de la present ciutat de València, e lo dit Miquel Manyes stà e habita en lo carrer dels Reglons de la present ciutat de València e és flaquer (sic), los quals ha vist ell, testi-[203 r] moni, que viuhen pacíficament e com a homes pacífichs e simples en llurs officis e treballs en tot lo temps que dit ha dessus que'ls coneix. E en respecte del dit Miquel Aparici, ha hoyt dir que té casa en València e que és flaquer, [i] el ha vist comprar forment en lo Almodí, negociant molt simplament e pacífica. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessus. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessus.

III. *Item.* E dix que ell, dit testimoni, en lo dit temps de la germania no conexia als mencionats en lo dit capítol. E ja ha dit e testificat dessus lo temps que ha que'ls coneix, e en tot lo que ell, testimoni, los ha praticat en lo dit temps e ha vist e conegut en aquells, los té per bons e leals vassalls a Sa Majestat e del Rey nostre senyor. E no sab, ni ha hoyt dir, ell, testimoni, que aquells sien stats agermanats, salvo que, segons dit ha dessus, los té per bons e leals vassalls de Sa Majestat e creu que aquells no farien cosa que fos en desvey de Sa Majestat. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessus. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessus.

III. *Item.* [203 v] E dix que ell, testimoni, no sab si lo dit Hierònym Cerdà ha parlat e comunicat ab los dits Arnau del Río, Joan Uguet, Miquel Manyes e Miquel Aparici o no, salvo que ell, testimoni, té per tant bons hòmens de bona vida e bons christians als dits Arnau del Río e Joan Uguet, Miquel Manyes e Mi-

quel Aparici, que creu e té per cert que aquells no han comunicat ni parlat ab lo dit Hierònym Cerdà coses algunes que fossen en deservy de Sa Majestat e Rey nostre senyor e contra la fidelitat. E açò, e no *alia*, dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha e testificat dessús.

V. *Item.* E dix que ell, dit testimoni, no sab que los dits Arnau del Río, Miquel Manyes, Joan Uguet e Miquel Aparici fossen amichs del dit Hierònym Cerdà, més de quant ell, testimoni, los veyá parlar algunes voltes en lo Almodí, venint lo dit Hierònym Cerdà a comprar forment, e per ço com los dits Arnau del Río sia moliner e Joan Uguet e Miquel Aparici sien flaquers e acostumen per lo semblant de comprar forment, e Miquel Manyes [és] sobrestant.

VI. *Item.* E dix que ell, dit testimoni, ja ha dit e testificat dessús que en lo dit temps de la germania no conexia als mencionats en lo dit capítol, salvo que segons lo aspecte [204 r] de aquells, creu ell, testimoni, que aquells, en lo dit temps de la germania, eren de poca edat. E és recordant ell, testimoni, que ha hoÿt dir, no-s recorda a qui, que lo dit Joan Uguet en lo dit temps de la germania stava per paler en lo dit forn del Tort e que encara no era casat. E açò e no *alia* dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que ha dit e testificat dessús.

VII. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús.

VIII. *Item.* E dix que ell, testimoni, ja ha dit e testificat dessús que en lo dit temps de la germania no conexia als mencionats en lo dit capítol, salvo que tennint-los ell, testimoni, com los té, per hòmens de bona vida e per bons christians, creu que aquells no són stats contraris al servey de Sa Majestat, ni de sos oficials reals.

VIII. *Item.* E dix que per lo que ha dit e testificat ell, dit testimoni, dessús e per tenir, com té, als dits Arnau del Río, Joan Uguet, Miquel [204 v] Manyes e Miquel Aparici per hòmens de bona vida, bons christians e que viuhen del que treballen en sos officis, creu e té per cert ell, testimoni, que aquells no han entés, ni hoÿt del dit Hierònym Cerdà coses algunes ni paraules que fossen en deservy de Sa Majestat, ni contràries a la fidelitat. E que si ho hageren hoÿt e entés tals coses e paraules, ho hageren descubert a sa excel·lència e a sos oficials. E açò, e no *alia*, dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que ha dit e testificat dessús.

X. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús.

XI. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús.

XII. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit dessús.

XIII. *Item.* [205 r] E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús.

Sobre los altres capítols de la dita scriptura, ell, dit testimoni, no fonch produït, ni donat, ni, per consegüent, interrogat.

Generaliter autem fonch interrogat ell, dit testimoni, de parentela, oy, amor, temor, favor, preu, prechs, inductió, subornació, menaces, mala voluntat e de altres circumstàncies *ad predicta* necessàries y en semblants fets posar acostumades. *Et ad omnia dixit non.*

Ultimo autem fonch interrogat ell, dit testimoni, qual de les dites parts voldria que obtingués e guanyàs en lo present fet e causa. E dix que aquella part que millor dret e justícia tinga.

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc.

{65.8} *Die XIII mensis junii anno MDXXXI.*

Lo honorable en Joan Abat, venedor de forment, habitador de la ciutat de València, testimoni produït e donat. [205 v]

I. *Et primo.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que's segueix, ço és, que stà en veritat que ha més de vint anys que ell, dit testimoni, coneix al dit Arnau del Ríó, lo qual és moliner. E als dits Joan Uguet, flaquer, e Miquel Manyes, sobrestant, haurà onze anys, poch més o menys, que'ls coneix. A tots los quals ell, dit testimoni, coneix del Almodí, com ell, dit testimoni, sia venedor de forment e tinga tracte en lo dit Almodí. E ha tengut molta pràctica ab los dessús dits, e senyaladament ab los dits Arnau del Ríó, Joan Uguet e Miquel Manyes. E en tot lo que ell, testimoni, los ha praticat e ha vist e conegut en aquells, los té per hòmens de bona vida e hòmens que temen Déu e per tals quals en lo dit capítol se conté. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de

loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que moltes persones que tenen tracte en lo dit Almodí, dels noms dels quals al present no és recordant.

II. *Item.* [206 r] E dix que stà en veritat que lo dit Arnau del Río té arrendat lo molí de les Fonts e stà e habita en aquell; e lo dit Joan Uguet stà e habita en lo forn de Sanct Andreu; [i] los dits Miquel Aparici e Miquel Manyes tenen casa e stan e habiten en València. E en tot lo temps que ell, dit testimoni, ha dit dessús que·ls coneix, ha vist que aquells viuhen pacíficament e com a hòmens pacífichs e simples e del que treballen en sos officis. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

III. *Item.* E dix que ell, dit testimoni, té per tant bons hòmens e bons cristians e hòmens que temen Déu als dits Arnau del Río, Joan Uguet, Miquel Manyes e Miquel Aparici en lo que·ls ha praticat, segons dit ha dessús, que té per cert que aquells són bons e leals vassalls de Sa Majestat e del Rey nostre senyor. Emperò, si foren agermanats o no, ell, dit testimoni, no y sab res, com en lo dit temps de la germania ell, testimoni, no conegués als dits Joan Uguet, Miquel Aparici e Miquel Manyes. E per ço, no sab si foren agermanats. Bé és veritat que en lo dit temps conexia al dit Arnau del Río, e no sab ell, testimoni, ni veu, ni hoý dir que aquell fos agermanat. E açó e no *alia* dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en [206 v] aquell, per lo que ha dit e testificat dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

III. *Item.* E dix que no y sab res ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell.

V. *Item.* E dix que ell, testimoni, conexia al dit Hierònym Cerdà mencionat en lo dit capítol, lo qual era flaquer e de cascun dia anava e venia en lo dit Almodí, com acostumen de fer altres flaquers. E ha vist ell, testimoni, que venint aquell en lo Almodí, parlava e comunicava e tenia conexença ab los dits Arnau del Río, Miquel Manyes, Joan Uguet e Miquel Aparici. E no sab que aquells tinguessen altra amistat e conexença, sinó la conexença que tenien en lo dit Almodí, e que lo dit Arnau del Río era compare del dit Hierònym Cerdà. E açó, e no *alia*, dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

VI. *Item.* [207 r] E dix que ell, testimoni, ja ha dit dessús que en lo dit temps de la germania no conexia sinó al dit Arnau del Río, lo qual tindria dihuit o vint anys, poch més o menys, e que als altres no ls conexia ni sab quina edat tenien.

VII. *Item.* E dix que no sab més sobre lo dit capítol e contengut en aquell del que ha dit e testificat dessús.

VIII. *Item.* E dix que no y sab res més del que ha dit e testificat dessús.

VIII. *Item.* E dix que, segons dit ha dessús ell, dit testimoni, té per tant bons hòmens e bons christians e hòmens que temen Déu als dits Arnau del Río, Joan Uguet e Miquel Manyes e Miquel Aparici que creu *juxta* sa consciència que si aquells, ni algú de aquells, hagués entés cosa alguna ne paraules que fossen en deservy de Sa Magestat e contra la fidelitat, que'n hagueren descubert a sa excel·lència e als officials reals, com a bons e feels vassalls de Sa Majestat. E açó e no *alia* [207 v] dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús.

X. E dix que per tals quals se conté en lo dit capítol los té ell, dit testimoni, per lo que ha dit e testificat dessús.

XI. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell, ja u ha dit e testificat dessús e que per tals los té ell, testimoni.

XII. *Item.* E dix que no sab més ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell del que ha dit e testificat dessús.

XIII. *Item.* E dix que no y sab més del que ha dit e testificat dessús.

Sobre los altres capítols [etc.] [208 r] *Generaliter* [etc.] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc. [208 v]

{66} *Testes super scriptura deffensionum posita VIII junii pro parte Dominici Cabellos.*

Testimonis produhīts e donats en la ciutat de València de manament e provisió [etc.]

{66.1} *Die XIII mensis junii anno MDXXXI.*

Lo magnífich en Miquel Luís Garcia, ciutadà, vehí e habitador de la ciutat de València, testimoni produhīt [etc.]

III. *Et primo.* E dix que està en veritat que ell, dit testimoni, ha deu anys, poch més o menys, que coneix al dit Domingo Cabellos, en dit capítol mencionat, e la muller de aquell ha criat una filleta d'ell, testimoni. E en tot lo dit temps, ell, dit testimoni, [209 r] ha tengut molta pràctica e conversació ab aquell e ha parlat e ha comunicat moltes coses ab aquell. E en tot lo que ell, dit testimoni, ha vist en aquell, lo té per molt bon crestià e per tal qual en lo dit capítol se conté. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch. E dix que en València. Interrogat de temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix hu que's diu [...] Queralt e altres, dels noms dels quals, al present, no és recordant.

VI. *Item.* E dix que està en veritat que, practicant ell, dit testimoni, ab lo dit Domingo Cabellos algunes y moltes vegades de les coses de la germania, com, segons dit ha dessús, ell, dit testimoni, tenia molta pràctica ab aquell, e los més dies aquell era en la casa d'ell, testimoni, e ell, testimoni, en casa del dit Domingo Cabellos, lo trobava ell, testimoni, molt bo e fora de alguna manera de sospita, e contava a ell, testimoni, com en lo dit temps de la germania havia estat en Sogorb ab mosén Cucaló. E ell, testimoni, lo té per home de molt bon juhí e enteniment e té per cert ell, testimoni, que segons aquell és bon home e de bon enteniment, aquell no ha cabut en cosa mal feta ni en cosa que fos hombra en desvey de Sa Majestat e de son Rey e senyor. E açò dix saber ell, testimoni, sobre lo dit capítol e contengut [209 v] en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja hu ha dit dessús.

VII. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol e contengut en aquell. E açò dix saber ell, testimoni, per lo que ha dit e testifficat dessús. E sab ell, dit testimoni, per haver-ho¹⁶¹ hoÿt dir a moltes persones, que lo dit Domingo Cabellos fonch lo hu dels que descobriren als oficials reals lo darrer encubert que sentenciaren. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús, e quant lo dit Domingo Cabellos comunicava les dites coses de la germania ab ell, testimoni, en casa del testimoni, en presència de la muller del testimoni e de alguns criats d'ell, testimoni.

VIII. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol e contengut en aquell. E açò dix saber ell, dit testimoni, per haver-ho vist e per lo que ha dit e testifficat dessús. E

(161) [vist].

per ço com tinga ell, testimoni, al dit Domingo Cabellos per molt bon home e bon cristià. E sab que ha levat molts inconvenients e, en special, que hun cert cavaller de València volia fer matar hun home, e lo dit Domingo Cabellos fonch part en fer apartar lo dit home e que fos après amich del dit cavaller. E que altre dia, éssent en la font de Mandor ell, testimoni, hon era anat a cassa ab lo dit Domingo Cabellos, [210 r] hon y havia més de vint hòmens entrevassadors e altres, se mogué una brega de hun criat de ell, testimoni, ab un soldat que estava allí, e fonch tant encesa. E si no fóra per lo dit mestre Domingo, que ab totes ses forces treballà en remediari-ho e fonch part que no-s se seguís alguna mort. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

XI. *Item.* E dix que lo dit capítol conté veritat. E açò dix saber ell, dit testimoni, per haver-ho vist e per lo que ha dit e testifficat dessús. E sab molt bé ell, dit testimoni, que lo dit Domingo Cabellos [és] tant gran treballant en son offici que algunes vegades, del demasiat treball, ve ordinari a lencar sanch per la boca. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

Sobre los altres [etc.] *Generaliter* [etc.] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc. [210 v]

{66.2} *Dictis die et anno.*

Lo noble don Lorenç de Pròxita, habitador de la ciutat de València, testimoni produhüt e donat [etc.]

III. *Et primo.* E dix que lo que <lo que> ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que-s segueix, ço és, que està en veritat que ha quatorze o quinze anys, poch més o menys, que ell, dit testimoni, coneix al dit mestre Domingo Cabellos en lo dit capítol mencionat. E en tot lo dit temps ell, dit testimoni, ha tengut molta pràctica ab aquell en la present ciutat de València. E en tot lo que-l ha praticat e ha vist en aquell, lo té per molt bon cristià e persona de bondat e virtut, per tal qual en lo dit capítol se conté. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que tots los vehïns e altres, dels noms dels quals al present no és recordant. [211 r]

VI. *Item.* E dix que està en veritat que en tot lo que ell, testimoni, ha praticat ab lo dit Domingo Cabellos e ha vist e conegut en aquell, segons dit ha dessús, lo

té per home de bondat, enteniment e de bon juhí, e té per cert que aquell no ha cabut en cosa mal feta ni que fos en deservy de Sa Majestat e de son Rey e se-nyor. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que ha dit e testifficat dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

VII. *Item.* E dix que està en veritat que ell, dit testimoni, és recordant que lo dit Domingo Cabellos, algunes vegades, venint a la porta de la casa d'ell, testimoni, parlaven de moltes coses, e, entre altres, venien a parlar algunes voltes de la destrucció de aquesta terra e de les coses de la germania propassada. Lo dit Domingo Cabellos dehia que era estada cosa mal feta e que era estada cosa de grans vellacos, e abominant les coses de la dita germania, mostrant en tot lo que aquell parlava ésser fidelíssim vassall de Sa Majestat. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut [211 v] en aquell per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch [i] temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que no se'n recorda.

VIII. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol e contengut en aquell. E açò dix saber ell, dit testimoni, per haver-ho vist e per ço com ell, testimoni, en lo temps que dit ha dessús, com aquell sia vehí d'ell, testimoni, entrava e exia en casa de aquell, e que eren poch los dies que aquell no parlàs ab ell, testimoni. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

XI. *Item.* E dix que lo dit capítol conté veritat e dix-ho saber ell, testimoni, per lo que ha dit e testifficat dessús e per haver-ho vist. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

Sobre los altres [etc.] *Generaliter* [etc.] [212 r] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc.

{66.3} *Predictis die et anno.*

Lo venerable mossén Jaume Cucaló, prevere benefficiat en la sglésia de Morvedre, testimoni produhít e donat [etc.]

II. *Et primo.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que's segueix, ço és, que està en veritat que lo dit Domingo Cabellos en lo dit capítol [212 v] mencionat, en lo principi de la germania propassada, lo qual seria de edat de quatorze fins en quinze anys, poch més o

menys, se n'anà de València en Morvedre e se <fa> afermà ab lo pare d'ell, dit testimoni, lo qual se nomenava mossén Jaume Cucaló, cavaller del orde e milícia de Sanct Yago, il servia de patge e de altres servicis de casa. E allí stigué algun temps. E après, lo pare d'ell, testimoni, lo envià a Sogorb per a què servís al canonge [Diego] Cucaló, oncle d'ell, testimoni. E anant lo pare d'ell, testimoni, de Morvedre de Sogorb, fugits per la germania, lo dit Domingo Cabellos tornà en servici de aquell, ab lo qual estigué tot lo temps de la dita germania. E, passada aquella, tornà a València per a què continuàs son offici de torner. E ell, testimoni, en tot lo que veu e conegué en aquell, era que no li plahien les coses de la germania, ans, en lo que mostrava [i] en lo que parlava, li desplahien. E era molt amich dels cavallers e de altres persones de honra. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que un germà d'ell, dit testimoni, que s nomenava Joan Gilart Cucaló, e alguns parents d'ell, testimoni, e hun prevere que s diu mossén Bernat Pérez.

VIII. *Item.* [213 r] E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell, ja u ha dit e testifficat dessús.

XIII. *Item.* E dix que està en veritat que ell, dit testimoni, en tot lo que ha praticat ab dit Domingo Cabellos e ha vist e conegut en aquell, lo ha conegut per bo e leal a Sa Majestat e a son servey e fidelíssim. E té per cert ell, dit testimoni, que tostemps aquell ha perseverat en lo mateix, e que en aquell no havia de cabre cosa leja, ni mal feta, ni que fos en deservy de Sa Majestat.

Generaliter [etc.] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc.

{66.4} *Predictis die et anno.*

Lo venerable mossén Bernat Pérez, prevere [213 v] beneficiat en la vila de Morvedre, testimoni produhít e donat per part e a instància [etc.]

II. *Et primo.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que s segueix, ço és, que està en veritat que ell, dit testimoni, veu al dit Domingo Cabellos, en lo dit capítol mencionat, que en lo dit temps de la germania, lo qual podria ésser en lo dit temps de edat de tretze o quatorze anys, poch més o menys, que estava en casa e servici de mossén Jaume Cucaló, comana-

dor de Sanct Yago en la vila de Morvedre. E, com hun cosí germà del dit mossén Cucaló, canonge de Sogorb, tingués necessitat de hun fadrí qui'l servís, lo dit mossén Jaume Cucaló li envià al dit Domingo Cabellos, lo qual estigué en servici del dit canonge algun temps. E anant-se lo dit comanador Cucaló de Morvedre a Sogorb, lo dit Cabellos estigué en son servici fins que fonch passada la germania. E passada aquella, lo dit mossén [214 r] Cucaló tornà a Morvedre e ell, testimoni, e molts altres que eren fugits per la dita germania e lo dit Cabellos, com fos passada la germania, se'n torna[ren] a València, i [aquell] es despedí del dit comanador. E ell, testimoni, lo veu fer faena en casa de hun torner en València. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch [i] temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que moltes persones, dels noms de les quals al present no és recordant.

VIII. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testifficat dessús. E que en lo dit temps, ja ha dit dessús de la edat que lo dit Domingo Cabellos era, lo qual vehia ell, dit testimoni, que en lo dit temps estava en casa del dit mossén Cucaló, [i] era molt devot e que los més dies hoÿa missa e no's partia dels monestirs. E per ésser tant bo e tant ben acondicionat, lo tenien com a fill en casa del dit mossén Cucaló.

XIII. E dix que en tot lo que ell, dit testimoni, en lo [214 v] dessús dit temps ha vist en lo dit Domingo Cabellos [i] el [h]a praticat, -per ço que moltes vegades aquell ajudaba a dir missa a ell, testimoni, en Sogorb, hon ell, testimoni, per lo semblant, era fogit de Morvedre per la germania-, lo conegué per bo e leal en lo servey de Sa Majestat. E que temia a Déu e fehia coses de molt bon cristià, axí jove, com era, mostrant tenir en tot lo que parlava molt bones intencions e molt ben criat. E per lo que dit ha dessús ell, testimoni, té per cert que lo temps aquell és estat molt bo e fidelíssim a Sa Majestat e a les coses de son servici. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e coses en aquell contengudes per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

Generaliter [etc.] Ultimo [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc.

{66.5} *Die XIII mensis junii anno MDXXXXI.*

La honorable na Àngela Tries, muller de mestre [215 r] Joan Tries, qui està en la placa de Calatrava, testimony produhida e donada [etc.]

III. *Et primo*. E dix que lo que ella, dita testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que-s segueix, ço és, que està en veritat que ella, dita testimoni, no és recordant quant temps ha, salvo que li par que ha més de deu anys, estant ella, testimoni, en lo palau del bisbe, co és, a la placa del Pes de la Farina, e, a tres o quatre cases de la casa d'ella, testimoni, estava e habitaba un fuster qui-s dehia mestre Pere [d'Alna], marit d'ella (sic), testimoni, ensemps ab ella, testimoni, passant unes festes de Nadal a jugar a dita casa, e estant allí jugant, vingué hun home molt ataviat e ben vestit. E demanant qui era lo dit home, –no és recordant si ho demanà ella, testimoni, o lo dit son marit–, la muller e [la] sogra del dit mestre Pere digueren que era de la terra [215 v] de aquells, e que era vingut a València a pledejar. E vent-lo altres voltes lo marit d'ella, testimoni, se volgué informar que qui era, e aquelles dites muller e sogra del dit mestre Pere li digueren que no volgués saber lo prim del prim. E tornant-los a demanar lo dit son marit altra volta que qui era lo dit home, aquelles li digueren que era lo encubert. E lo dit son marit los dix: Guardau de lo encubert, [que] ja-l mataren, e no cregau en axò! E aquelles li digueren: Guardau que aquest és hun home que ell se fa vell quant vol e jove quant vol! E axí lo marit d'ella, testimoni, dix a ella, testimoni: Sabeu aquell home que verem lo altre dia allí? M'han contat d'ell..., contant-li lo que dit ha dessus que li havien dit les dites muller e sogra del dit mestre Pere. E lavors ella, testimoni, estant molt espantada del que li havia dit lo dit son marit, envià per lo dit mestre Domingo Cabellos, lo qual és cunyat d'ella, dita testimoni, casat ab germana d'ella, testimoni. E venint aquell, ella, testimoni, lo y contà. E aquell ho contà après a mestre Hierony Nunyes, cabater, lo qual és honcle d'ella, dita testimoni. E aquells ne donaren notícia al noble don Joan Ferrandis de Heredia, per a què'n descobrí, com de fet ho descobrí, a sa excel·lència. E sa excel·lència féu pendre al dit encubert, i'l sentenciaren e atenallaren. E açò és lo que ella, dita testimoni, [216 r] dix saber sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessus. Interrogada de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessus.

Sobre los altres [etc.] *Generaliter* [etc.] E dix *ad omnia non*, salvo que és cunyada del dit mestre Domingo Cabellos, e que per ço no ha dexat de dir veritat.

Ultimo [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc.

{66.6} *Predictis die et anno.*

Lo honorable en Hierònym Nunyes, cabater, que està a la placa de Palomar, testimoni produhüt e donat per part e a instància [etc.] [216 v]

II. *Et primo.* E dix que lo dit capítol conté veritat. Interrogat ell, dit testimoni, com ho sab. E dix que per ço com ell, dit testimoni, és lo dit mestre Hierònym Nunyes, en lo dit capítol mencionat, qui, ensemps ab lo dit mestre Domingo Cabellos, anaren al noble don Joan Ferrandis de Heredia e lo donaren notícia del dit encubert. Lo qual dit don Joan Ferrandis de Heredia ho dix a sa excel·lència e als oficials reals, per hon sa excel·lència manà pendre al dit encubert e fonch sentenciat e atenallat en la present ciutat de València. Interrogat de loch. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de temps. E dix que no se'n recorda. Interrogat de presents. E dix que ja u ha dit dessús. [217 r]

Sobre los altres [etc.] *Generaliter* [etc.] E dix *ad omnia non*, salvo que és padastre del dit Domingo Cabellos. E per ço no ha dexat de dir veritat. *Ultimo* [etc.] *In junctum fuit sibi tenere secretum*, etc. [217 v]

{67} *Testes super scriptura deffensionum posita XIII junii
pro parte Joannis Ardevol.*

Testimonis produhüts e donats en la ciutat de València.

{67.1} *Die XIII mensis junii anno MDXXXXI.*

Lo honorable mestre Pere Garcia, cirurgia, habitador de la ciutat de València, testimoni produhüt e donat [etc.]

III. *Et primo.* [218 r] E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que's segueix, ço és, que stà en veritat que ell, dit testimoni, és de edat de sexanta-set anys, poch més o menys, que fa més de quaranta anys que coneix al dit Johan Ardévol mencionat en lo dit capítol e lo qual creu e té per cert, ell, testimoni, que aquell té cinch o sis anys, poch més o menys, més que ell, testimoni. E los dos se són criats e han stat en la plaça dels Caixers, en la qual plaça lo dit Johan Ardévol té sa casa e habitació, e és casat e compare d'ell, testimoni, e té offici de cofrener, treballant en lo dit offici e vivint

pacíficament de son offici e de son treball. E açò dix saber ell, testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús e per haver-ho vist. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que alguns vehins e altres, dels noms dels quals al present no és recordant.

III. *Item.* E dix que stà en veritat que ell, dit testimoni, en tot lo temps que dit ha dessús que coneix al dit Johan Ardévol, lo ha conegut e coneix per persona apartada de scàndels y avalots, e [que vol] viure pacíficament, anant de fer sa faena e treballant a la [218 v] porta de sa casa. E per tal qual en lo dit capítol se conté lo té ell, testimoni, per lo que dit ha dessús e per haver tengut ell, testimoni, molta pràctica ab lo dit Johan Ardévol en lo dit temps e ésser vehins en la plaça dels Caixers. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

V. *Item.* E dix que per tal qual se conté en lo dit capítol té ell, dit testimoni, al dit Johan Ardévol, per lo que ha dit e testificat dessús. E és recordant ell, testimoni, que veyia algunes vegades en lo dit [t]emps de la germania passada que quant se movia algun avalot per los agermanats, lo dit Johan Ardévol se tancava dins casa sua e tancava les portes e no exia fins que lo avalot era passat. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

VI. *Item.* [219 r] E dix que stà en veritat que ell, dit testimoni, en lo dit temps de la germania, quant los agermanats hixqueren de València e anaren axí al camp de Gandia com al camp de Morvedre, ell, testimoni, stava en la present ciutat de València e veu al dit Johan Ardévol que stava en sa casa e que no hixqué de València, ans en lo que aquell mostrava, tenia por del mal que feyen los agermanats. E en tot lo dit temps no veu ell, testimoni, que lo dit Joan Ardévol hixqués de València; ans stava en sa casa treballant en son offici. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per haver-ho vist, per ésser lo dit Johan Ardévol vehí de ell, testimoni, segons dit ha dessús, <e> en la plaça dels Caixers. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

Sobre los altres [etc.] *Generaliter* [etc.] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc. [219 v]

{67.2} *Predictis die et anno.*

Lo honorable en Francí Cabater, aluder, qui stà en lo carrer dels Aluders, testimoni produhit e donat [etc.]

III. *Et primo.* E dix que stà en veritat que ell, dit testimoni, és de edat de cinquanta anys, e ha quaranta anys, poch més o menys, que ell, testimoni, coneix al dit Joan Ardévol en lo dit capítol mencionat, e en lo temps que ell, testimoni, lo començà a conèixer, –per ço com lo pare del dit Johan Ardévol tenia casa davant los Flacaders, en lo carrer de la Adoberia, hon ell, testimoni, tenia casa–, era de edat de trenta anys, e per ço té per cert ell, testimoni, que aquell passa al present setanta anys. E haurà [220 r] trenta-huyt anys, poch més o menys, que lo dit Johan Ardévol és casat e té sa casa e muller en la plaça dels Caixers, e té offici de cofrener, en lo qual temps ell, testimoni, ha tengut pràctica ab lo dit Johan Ardévol per ço com ell, dit testimoni, tinga casa en lo carrer dels Aluders, prop casa del dit Johan Ardévol. E ha vist que aquell contínuament ha treballat e fet faena en son offici pacíficament, vivint de la faena e del que treballava en son offici. E açò dix saber ell, testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessus. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessus. Interrogat de presents. E dix que los vehïns del dit Ardévol e altres persones qui-l coneixen, dels noms dels quals al present no és recordant.

III. *Item.* E dix que per tal qual en lo dit capítol se conté, té ell, dit testimoni, al dit Johan Ardévol per persona apartada de scàndels e avalots, e home qui viu pacíficament en son offici. E és recordant ell, testimoni, haver vist algunes ve-[220 v]gades que havent-hi algun avalot y brega en la carrera, lo dit Johan Ardévol tancava les portes de sa casa e se'n pujava dalt a la finestra, e en tot lo dit temps que ha dit dessus ell, testimoni, que-l coneix, no sab ni ha hoÿt dir que aquell haja fet cosa leja ni mal feta. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessus. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessus.

V. *Item.* E dix que per tal qual se conté en lo dit capítol té ell, testimoni, al dit Johan Ardévol per lo que ha dit e testificat dessus. E contínuament des que-l coneix lo ha vist e conegut home pacífich e apartat de avalots y scàndels.

VI. *Item.* E dix que stà en veritat que en lo dit [221 r] temps de la germania e quant hixqué la gent de València, axí per al camp de Gandia com per al camp

de Morvedre e per altres parts del present regne, ell, testimoni, stigué tot temps en València e veu al dit Johan Ardévol que estigué en sa casa treballant e fent faena en son offici, e que no hixqué fora València ab los dits agermanats. E si hi fóra exit, ell, testimoni, ho haguera sabut, per ço que lo dit Joan Ardévol stà e habita en una casa que ve frontier del carrer dels Aluders, hon ell, testimoni, té casa. E cascun dia lo y veyá ell, testimoni, e los més dies li parlava. E és recordant que, en lo dit temps de la germania, veyá que quant hi havia algun avalot¹⁶², lo dit Johan Ardévol se'n pujava a la finestra e tancava les portes de sa casa. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús.

Sobre los altres capítols de la dita scriptura ell, dit testimoni, no fonch produhít, ni donat, ni, per consegüent, interrogat.

Generaliter [etc.] [221 v] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc.

{67.3} *Dictis die et anno.*

Lo honorable en Johan de Medina, veler, qui stà a la plaça dels Caixers, testimoni produhít e donat [etc.]

III. *Et primo*. [222 r] E dix que stà en veritat que ell, dit testimoni, determinadament no sab quants anys té lo dit Johan Ardévol en lo dit capítol mencionat. Stà emperò en veritat que, ha trenta-tres anys que, ell, dit testimoni, té casa e stà e habita en la plaça dels Caixers, hon, per lo semblant, té casa e habita lo dit Johan Ardévol. E al temps que ell, testimoni, se mudà en dita plaça e vingué a star en ella, ja lo dit Johan Ardévol stava en dita plaça e era ja home avançat, e lo qual és casat. E en tot lo dit temps que aquell coneix, lo ha vist viure pacíficament e de son offici e treball, com sia cofrener. E açò dix saber ell, testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que los vehins del dit Johan Ardévol.

III. *Item*. E dix que stà en veritat que ell, testimoni, en tot lo temps que dit ha dessús que coneix [222 v] al dit Johan Ardévol, és vehí de aquell, no sab ni ha

(162) Original: avolot.

vist que aquell haja sercat scàndels ni avalots ni bregues, ans lo han vist molt apartat e que curava e entenia en treballar e fer faena en son offici, e no sab ni ha hoÿt dir en tot lo dit temps que aquell dit Johan Ardévol haja fet u cabut en coses lejes ni mal fetes. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u dit dessús.

V. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testeficat dessús. E és recordant ell, testimoni, que ha vist que en lo dit temps de la germania, quant hi havia algun gran avolot, lo dit Johan Ardévol tancava les portes de sa casa e se'n pujava a la finestra. [223 r]

VI. *Item.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que's segueix, ço és, que stà en veritat que en lo dit temps que los agermanats hixqueren de València per a Gandia e per al camp de Morvedre, ell, testimoni, contínuament stigué en València, e lo dit Johan Ardévol no hixqué de València; ans stigué en sa casa fent sa faena. E si hi fóra anat, ell, testimoni, ho haguera vist, per ésser aquell vehí d'ell, testimoni, e cascun dia¹⁶³ lo vey a el saludava. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

Sobre los altres [etc.] *Generaliter* [etc.] [223 v] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc.

{67.4} *Predictis die et anno.*

Lo honorable en Nofre Molina, vanover, qui stà en la placa dels Caixers, testimoni produhit e donat [etc.]

III. *Et primo.* E dix que ell, testimoni, de certa sciència no sab quants anys té lo dit Johan Ardévol en lo dit capítol mencionat. Stà emperò en [224 r] veritat que, ans que morís lo pare d'ell, testimoni, lo qual ha quinze anys, poch més o menys, que morí, algunes voltes dix a ell, testimoni, que lo dit Johan Ardévol tenia prop de sexanta anys, e per ço creu e té per cert ell, testimoni, que en lo dia de huy passa sexanta anys. Lo qual dit Johan Ardévol té casa e muller en la placa

(163) Original: deya.

dels Caixers, de front la casa d'ell, testimoni, e fa que-l coneix a tot lo recort d'ell, testimoni, com ell, testimoni, sia de edat de trenta-huyt o trenta-nou anys, en lo qual temps lo ha vist viure pacíficament e treballant en son offici, ab lo qual ell, testimoni, ha tengut molta pràctica en tot lo dit temps per star, com stà, de front casa d'ell, testimoni. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha e testificat dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que los vehiuns del dit Johan Ardévol.

III. *Item.* E dix que stà en veritat que en tot lo dit temps que ha dit dessús que coneix al dit Joan Ardévol, lo ha vist persona apartada de scàndels, [224 v] avolots y bregues; ans quant se seguia alguna brega en lo carrer, lo dit Johan Ardévol se'n pujava a la finestra. E en tot lo dit temps no sab ell, testimoni, ni ha hoÿt dir que lo dit Johan Ardévol haja fet ni cabut en cosa leja ni mal feta. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

V. *Item.* E dix que per tal qual en lo dit capítol se conté, té ell, dit testimoni, al dit Johan Ardévol, per lo que dit ha e testificat dessús.

VI. *Item.* E dix que ell, dit testimoni, no sab res de certa sciència sobre lo contengut en lo dit capítol, com la veritat sia que ell, testimoni, en lo dit temps de la germania stigué en [225 r] Salamanca e vingué a València en lo temps que mataren al rebel·le Vicent Pérez. E ell, testimoni, lo pare d'ell, testimoni, e lo dit Joan Ardévol seguiren e anaren ab la gent que anava ab los officials reals e ab lo il·lustre marqués de Atzenete quant mataren al dit Vicent Pérez. E és recordant ell, testimoni, que demanà al pare d'ell, testimoni, si lo dit Joan Ardévol era exit fora de València ab los agermanats en algun camp; e aquell li dix que no, e que en València era stat. E açò e no *alia* dix saber ell, dit *testis*, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús.

Sobre los altres [etc.] *Generaliter* [etc.] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc. [225 v]

{68} *Apparatus* dels *testes* produïts en deffensa de Uguet, Arnau del Río, Aparici e Manyes.

Posterius vero die intitulata quinta decima predicti mensis junii et anno quo supra a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo primo.

Inter nonam et decimam horas ante meridiem, lo notari scrivà del present procés e causa fonch prest e aparellat liurar còpia e trellat dels dits e preinserts testimonis produïts per part e en deffensa dels dits Arnau del Río, Miquel Manyes, Joan Uguet e Miquel Aparici a cascuna de les dites parts, continuat ab son contrari, segons se pertany.

Presents foren per testimonis al dit aparellament en Sebastià Salvador e Rafel Dolç, verguers de la Real Audiència.

{69} *Apparatus* dels *testes* produïts *pro* part e en deffensa de Domingo Cabellos.

Denique vero die intitulata quinta decima dicti mensis junii et anno jam superius dicto a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo primo.

Inter decimam et undecimam horas ante meridiem, lo notari scrivà del present procés e causa fonch prest e aparellat liurar còpia e trellat dels dits e preinserts testimonis produïts per part e en deffensa del dit Domingo Cabellos a cascuna de les dites parts, continuat ab son contrari, segons se pertany.

Presents foren per testimonis al dit aparellament en Ramon Bernat e Joan Barreda, verguetes de la Real Alguaziria.

{70} *Apparatus* dels *testes* produïts *pro part* e en deffensa
de Joan Ardévol.

*Ulterius vero die intitulata quinta decima predicti mensis junii et anno precon-
tento a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.*

Inter decimam et undecimam horas ante meridiem, lo notari scrivà del present procés e causa fonch prest e aparellat liurar còpia e trelat dels dits e [226 r] preinserts *testes* produïts *pro part* e en deffensa del dit Joan Ardévol a cascuna de les dites parts, continuat ab son contrari, segons se pertany.

Presentes foren per testimonis al dit aparellament en Ramon Bernat e Joan Barreda, verguetes de la Real Alguaziria.

{71} Provisió que Ysabet Pastora sia delliurada de la presó e arrestada.

Die XV junii anno MDXXXI.

Lo dit magnífich micer Berthomeu Luýs Sarçola, doctor del Real Consell, *ex deliberacione ibidem jam dicto Regio Consilio scripta*, present e instant en Hierònym Maçot, notari procurador de la dita Ysabet Pastora, delada e denunciada qui dessús, vista la indisposició e malaltia de aquella, provehí que aquella dita Ysabet Pastora sia delliurada de la presó e sia arrestada en casa de mestre Nadal Vilagut, fuster, gendre de aquella, sots pena de bar e traýdor e de cinch-centes lliures, ab fermances a la pena pecuniària del magnífich mossén Gaspar de Cas, cavaller, e de mestre Pasqual [...], ferrer, e de Miquel Salazar, argenter. [226 v]

{72} Trellat de la scriptura de deffenses de Damià Armegol.

Consequenter vero die intitulata decima quinta mensis junii predicti anno quo supra a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.

Devant lo dit magnífich relador micer Berthomeu Luís Sarçola comparegué lo dit en Luís Palau, notari *dicto nomine*, e absent la part altra en scrits, posà la scriptura del tenor següent:

Ihesus. Defenent, exceptant¹⁶⁴ e contradient en Damià Armengol a la denunciació, clam e acusació criminals contra aquell posats per los honorables procuradors fiscals de Sa Majestat, e en tota la forma e manera que al intent de aquell aplicar se puixa, diu e posa lo que's segueix.

I. E primerament diu e posa e, si negat serà, provar entén *non se astringens*, etc., que ell, dit en Damià Armengol, és stat contínuament feel e leal a Sa Majestat del Emperador e Rey nostre senyor, a favorint ab ses forces als officials reals de Sa Majestat e persones qui entenien en lo servey de Sa Majestat e resistit e [227 r] contravengut als rebel·les de Sa Majestat. E axí és fama pública.

II. *Item*, diu *ut supra* que entre les altres coses que en lo temps que lo pervers e dempnat enemich de Sa Majestat, lo primer encubert, que's feya nomenar don Enrrich, vingué al loch de Burjaçot e fonch allí mort per en Pere Luesa, ell, dit proponent, se trobà en lo dit loch de Burjaçot e afavorí e ajudà al dit Pere Luesa en exercir lo fet e acte lohable de matar lo dit encubert. E axí és ver e fama pública.

III. *Item*, diu *ut supra* que en après, seguint-se en la present ciutat de València lo cas e càstich que lo il·lustre marqués del Zenete e officials reals de Sa Majestat feren contra la persona de Vicent Pérez, facinorós e cap de agermanats, ell, dit proponent, acompanyà e se trobà ab los dits officials reals de Sa Majestat en companyia del alguazir del spectable governador en lo carrer del Fumeral, e allí, en defensa e servey de Sa Majestat e de sos officials reals, fonch ferit per los agermanats e companyons e secassos del dit Vicent Pérez, e rebé una stocada en la cuixa.¹⁶⁵ [227 v] E axí és ver e fama pública.

(164) Original: *exceptint*.

(165) Original: *quixa*.

III. *Item*, diu *ut supra* que en lo temps de la dita pèrfida e dampnada germania, ell, dit proponent, jamés anà ni's trobà en camps ni coses de fets de armes en favor dels dits agermanats ni contra los oficials reals de Sa Majestat. E axí és ver e fama pública.

V. *Item*, diu *ut supra* que ell, dit proponent, per gràcia de nostre Senyor Déu és home de bon seny e attentat en ses coses e no és persona laugera en creure ni en dar fe a vanitats e oradures. E axí és ver e fama pública.

VI. *Item*, diu *ut supra* que, per lo semblant, ell, dit proponent, és home de bona fama e reposat, e que entén en viure e fer sa fahena, e home que en son ofici treballa ordinàriament per alimentar sa casa, fills e família, e té muller e dos fills e dos filles, e home no vagabunt ni viciós de menjar ni beure. E axí és ver e fama pública.

VII. *Item*, diu *ut supra* que la muller del dit proponent, apel·lada Madalena Armengol, és natural de la ciutat de Terol, e té en la dita ciutat [228 r] germans e germanes <e germanes> e altres parents. E axí és ver e fama pública.

VIII. *Item*, diu *ut supra* que entre ell, dit proponent, e los parents de la dita sa muller y ha molta voluntat [i] es tenen molta amistat. E axí és ver e fama pública.

VIII. *Item*, diu *ut supra* que moltes e diverses vegades fonch request e pregat ell, dit proponent, per los dits parents de la dita sa muller qui stan en Terol, que·ls anàs a veure e visitar per a pendre plaer e consolació ab aquells e, senyaladament, en estos dies propassats. E axí és ver e fama pública.

X. *Item*, diu *ut supra* que lo dit proponent no sols ha servit a Sa Majestat en les coses dessús dites, emperò *etiam* ha servit en los camps de Benaguazir y Spadan, en la reducció dels moros, residint en dits camps per molt temps en servey de Sa Majestat y en companyia dels oficials reals. E axí és ver e fama pública.

XI. *Item*, diu *ut supra* que, jatsia los dies propassats anàs ell, dit proponent, a la ciutat de Terol, y en companyia de aquell anàs [228 v] Hierònym Cerdà, *quondam*, flaquer, emperò ell, dit proponent, sols anà a vesitar una cunyada sua, germana de su muller, e no per altre efecte algú. E axí és ver, e axí u diu e deposà lo dit Hierònym Cerdà en ses confessions.

XII. *Item*, diu *ut supra* que, jatsia ell, dit proponent, hagués ohit al dit Hierònym Cerdà algunes demències e badomies que aquell referia de les parts de

Flandes, Alemanya e Inglaterra, emperò ell, dit proponent, no y parava orella ni dava credulitat ni tenia affectió alguna a aquelles. E axí és ver.

XIII. *Item*, diu *ut supra* que les dites coses que deya lo dit Cerdà són de tal natura que en si mostren ésser demències e il·lusions vanes e sens fonament e coses impossibles e tals que ninguna persona de mediocre seny e discreció y haguera donat fe alguna. E axí és ver.

XIII. *Item*, diu *ut supra* que lo dit Hieroni Cerdà no dix ni narrà [229 r] al dit proponent la intenció perquè contava les dites coses ni que entengués per dita rahó rebel·lió alguna, ni de aquelles se n'hagués de seguir scàndel ni delictes ni infedilitats, com solament les narràs *renunciative*, no possant *ad ulterio[r] intencionis*. E axí és ver.

XV. *Item*, diu *ut supra* que qualsevol persona de discreció que hagués oït les dites coses e la vanitat e impossibilitat de aquelles no s'haguera cregut se seguissen ab fonament, ni perquè de aquelles se pogués seguir mal ni scàndel algú, sinó pures il·lusions e oradures. E axí és ver.

XVI. *Item*, diu *ut supra* que, tornant ell, dit proponent, de la ciutat de Terol, venint en sa companyia lo dit Hieroni Cerdà, e volent lo dit Cerdà anar a veure los antigons que stan en la vila de Morvedre per semblant il·lusió de certs tresors e fantasies, éssent aquells arribats en la dita vila [de] [229 v] Morvedre, lo dit proponent no volgué sperar al dit Cerdà, ans se'n vingué lo dit proponent a la present ciutat e deixà al dit Cerdà en la vila de Morvedre. E axí és ver.

XVII. *Item*, diu *ut supra* que ell, dit proponent, del dit viatge de Terol arribà hun dia abans a la dita ciutat de València que no lo dit Cerdà, qui era romàs, com dit és, en la dita vila de Morvedre. E axí és ver.

XVIII. *Item*, diu *ut supra* que si lo dit proponent hagués donat crèdit a les dites oradures recitades per lo dit Cerdà o¹⁶⁶ hagués tengut affectió alguna a aquelles, no'l haguera deixat en lo camí al dit Cerdà. E axí és ver.

XVIII. *Item*, diu *ut supra* que lo dit proponent jamés referia a persona alguna les dites oradures e demències, tenint-les per tals quals eren e per coses vanes e sens fonament. E axí és ver.

XX. *Item*, diu *ut supra* que les [230 r] coses que lo dit Cerdà dix e narrà a ell, dit proponent, no eren coses que tinguessen respecte *tunch temporis* a fet, ni

(166) Original: ho.

tra[i]ció, ni rebel·lió alguna, com sols conestissen en narració e anunciació de coses limitades, axí en temps, com en loch, e no haguessen respecte a cosa que se hagués de fer ni executar per persones de aquesta ciutat, ans, com dit és, solament consistissen en faules e narracions vanes e sens fonament. E axí és ver.

XXI. *Item*, diu *ut supra* que les coses narrades per lo dit Cerdà no ha[n] tengut –segons que *etiam* no podien tenir– effecte, per ésser coses impossibles e vanes e plenes de demència, e lo dit proponent contradigué a aquelles. E axí és ver.

XXII. *Item*, diu *ut supra* que no havent, com no ha lo dit proponent sembrat ni persuadit cosa alguna de les dessus dites, jatsia haja ohiit algunes de aquelles, emperò axí, per ésser aquelles coses vanes e impossibles e de poca subsistència, e tals que de aquelles mateixes se poria comprendre que <que> [230 v] no eren de effecte algú, como *etiam* per no tenir aquelles ordinació e respecte *tunch temporis* [h]a fet algú que's degués, per rahó de aquelles *tunch temporis* seguir de rebel·lió o traició e, senyaladament, no havent-se seguit effecte algú, ans havent ell, dit proponent, contradit e représ a aquelles, és cert e determenat de justícia que, per no haver revelat aquelles, no és encorregut en pena alguna e senyaladament éssent coses secretes e les quals aquell no podia provar, e éssent coses narrades particularment. E axí és ver e fundat de justícia.

XXIII. *Item*, diu *ut supra* que és de molta consideració per a la ignoscència de ell, dit proponent, e per a verificació del que aquell ha dit en ses confessions, que lo mateix Hieroni Cerdà, jatsia deposàs en divers temps, e de la deposició de aquell no'n tingués notícia ell, dit proponent, ni la'n podia tenir, emperò les confessions del dit Cerdà no contradihuen a les confessions de ell, dit proponent, segons se pot veure per <per> [231 r] los calendaris e lectura de aquelles. E axí és ver.

XXIII. *Item*, diu *ut supra* que lo dit Cerdà no ha dit ni notificat que ell, dit proponent, tingués preciença ni voluntat en les dites coses, ni les tingué per bones, ans tot lo contrari diu lo dit Cerdà. E axí és ver.

XXV. *Item*, diu *ut supra* que, ans que lo dit proponent se apartàs stos dies propassats e se n'anàs fora de la present ciutat de València, fonch fama e públicament se deya en la present ciutat e en lo carrer e vehinat d'ell, dit proponent, que lo dit Cerdà havia acusat a ell, dit proponent, e que los officials reals staven en casa d'ell, dit proponent, per pendre aquell. E axí és ver e e fama pública.

XXVI. *Item*, diu *ut supra* que la dita fama e/o fames contengudes en lo precedent capítol arribaren a notícia e sabiduria d'ell, dit proponent, *et etiam* moltes persones li digueren les coses dessus dites, ço és, que lo dit Cerdà lo havia acusat e que los officials reals heren en sa casa per pendre aquell. E axí és ver. [231 v]

XXVII. *Item*, diu *ut supra* que de justícia és disposat e ordenat que, venint a notícia de alguna persona que's acusat o que los officials o la justícia lo volen pendre, si la tal persona fuig e se absentia, no per ço resulta presumpció alguna, com si aquell ni pot, per dita rahó, ésser turmentat. E axí és ver e fundat de justícia.

Ex quibus et aliis resulta la acusació, clam e acusació criminal contra lo dit proponent posada no procehir ni haver loch de justícia, ans lo dit proponent deu ésser absolt *ab impetita*. E axí u supplica ésser pronunciat e declarat com axí de justícia proceheixca, etc., compliment, etc., implorant, etc.

Sobre los quals capítols supplica que testimonis li sien rebuts *in juncto parti*, etc. *alia*, etc. *Vidit* Coscollà.

E posada la damunt dita scriptura, en continent lo dit magnífich relador *manu propria* féu la provisió del tenor següent:

Jesus. Recipiantur testes in juncto parti, etc. *alia*, etc. *Intimetur*. [232 r]

{72.1} *Deinde vero die intitulata decima quinta mensis jam dicti junii et anno quo supra a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.*

En Ramon Bernat, vergueta de la Real Alguaziria, dix e relació féu ell, huy, haver intimat la damunt dita scriptura e provisió al peu de aquella feta a'n Francesch Johan Cardona, notari procurador fiscal, y li ha manat e *injungit* que sia present a veure jurar testimonis, *alios*, etc., lo qual¹⁶⁷ dix li ha respost que'n vol trellat. [232 v]

(167) Original: Los quals.

{73} Confessions *super denunciacione*.

{73.1} *Die XX mensis junii anno MDXXXXI.*

Bernaldino Azero, natural de Saragoça, delat e denunciat qui dessus, confessant, responnent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo*. E dix que és ver lo dit capítol.

II. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. E quant als altres sab que los dits Miralles, Soldevila, Armengol e Lope e Cerdà foren agermanats. E al dit Lope veu retret en Terol e fogit de la present ciutat de València per la germania, e dels altres ho hoÿ dir.

III. *Item*. Dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab més del que dessus ha dit.

IIII. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres no sab sinó del dit Lope, que ha hoÿt dir que se li féu procés per ésser stat agermanat.

V. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, [233 r] dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VI. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Y stà en veritat que en <en> lo mes de agost propassat, ell, confessant, responnent e testimoni, vingué a la present ciutat de València per afermar una filla que tenia y per què li'n restaven sis en Terol. Y ell, confessant, [com] és home pobre y no trobava faena de son offici en Terol, se aturà en València huns quants dies fent faena en companyia de Amador Miralles, perayre, lo qual serà home de quaranta anys y no és stat may casat. E li dix lo dit Miralles a ell, dit confessant, responnent e testimoni, que lo encubert de Alzira, lo qual deya que era sentenciat per los officials reals, era viu, e que stava en Flandes; e que havia legit en la profecia de Sanct Ysidro que en lo any quaranta-dos havia de venir al present regne de València a regnar; e que era fill del príncep don Joan e que era stat alabarder del dit encubert. E ell, dit confessant, responnent e testimoni, li dix que ell, confessant, també era stat criat del dit encubert. Y stà en veritat que de dites coses del encubert moltes vegades les havien parlat ell, confessant, responnent e testimoni, e lo dit Miralles, de set o huyt anys ençà, en Terol y en la present ciutat, per obradors de perayres, com se coneguessen, emperò de burles, a

manera de conseja o rondalla, fins ara en lo dit mes de agost, que dit ha dessús que'n praticaren secretament. E lo dit Miralles dix a ell, confessant, responnet e testimoni, que dites coses les havia parlades ab Hierònym Cerdà, flaquer, e ab Soldevila dins hun mes que, com dessús ha dit, stigué ell, confessant, responnet e testimoni, en la present ciutat treballant. E també'ls dix ell, confessant, al dit Cerdà e Soldevila, éssent present lo dit Miralles, com en absència de aquell no'ls parlàs may, que lo dit encubert era passat en lo temps de la germania per la present ciutat en àbit de pastor, e se n'era anat a Flandes, e que era passat per Terol, e que de allí era anat a Saragoça, e que allí, en Saragoça, portaven a sentenciar a ell, [233 v] confessant, responnet e testimoni, e que lo dit encubert lo delliurà [i] el tragué après de la presó. E açò que ha dit de Saragoça és mentida, e no'n deya ell, confessant, sinó ab intenció de ésser remediat de ses necessitats e haver de aquells alguns diners. E la veritat és que no hagué de ningú, sinó del dit Cerdà, tres ducats y mig, los quals li deixà emprats. E ell, confessant, responnet e testimoni, tenia intenció de tornar-los-hi. E dites coses també les comunicaren ell, confessant, responnet e testimoni, e lo dit Miralles al dit Lope, teixidor. E quant ne parlaren, deyen que'n tinguessen secret, no perquè ell, confessant, temés de la justícia, sinó per què li parexien a ell, confessant, que eren coses vanes e de ayre. E passat lo mes de agost que ha dit dessús, ell, confessant, responnet e testimoni, se'n tornà a Terol, de hon vingué après, en festes de Nadal, a Morvedre, hon vingué en companyia de hun cunyat seu capellà, que's curava allí en Morvedre, en casa de Ferrer, verguer de Morvedre. E allí en Morvedre stigué ell, confessant, responnet e testimoni, tres setmanes, e ans més que menys. E de Morvedre anava e venia ell, confessant, responnet e testimoni, a la present ciutat de València algunes voltes per medecines per al dit capellà. E quant venia a la present ciutat comunicava ell, confessant, responnet e testimoni, de dites coses del encubert ab los dits Cerdà, Soldevila e Lope. Y és recordant que també'ls dix que quant lo dit encubert passà per València, éssent en lo pla de Puçol, havia enconrat lo dit encubert al comanador Penarroja, e que lo dit comanador [no sabent qui era] li havia dit si sabia noves del encubert; e que lo encubert anant a peu, e lo dit comanador a cavall <en hun cavall>, li havia demanat que li donàs la mà, e que lo dit comanador la y havia donada, e que lo dit encubert li havia donat una gran tirada [i] el havia derrocat del cavall en terra, dient-li que portàs les noves en València

com lo encubert era viu. E com fonch tornat de Morvedre a Terol ans de Carnestoltes propassades, ell, confessant, responent e testimoni, scrigué una letra al dit Cerdà, scrivint-li en aquella que per allí, per Terol, havia passat hun criat del dit encubert ab letres per al Alcayde de los Donzelles, y que lo dit criat del encubert havia parlat ab ell, [234 r] confessant, e li havia dit que lo encubert stava bo en Flandes, y que stava en companyia de aquell hun home sanct. Y que lo dit home sanct havia parlat ab la Majestat del Emperador, e també lo dit encubert, e que lo dit home sanct li havia dit que no havia de viure sinó fins al mes de agost del present any quaranta-hu. Y après de tramesa dita letra, en Quaresma, tres semanas ans de Pasqua, anaren lo dit Cerdà e Armengol, lo teixidor, a Terol a saber dites coses, al que creu ell, confessant, responent e testimoni, bé és veritat que en la present ciutat de València ell, confessant, no parlà de dites coses ab lo dit Armengol, ni sab que ell ne sabés res, sinó que lo dit Cerdà dix a ell, confessant, que ell havia comunicat de dites coses en la present ciutat de València ab lo dit Armengol, y que era home secret que no diria res e que era gran amich seu. E axí, quant arribaren a Terol, los dos junct parlaren ab ell, confessant, dient-li que eren venguts a saber les coses que ell, confessant, havia scrit en dita letra. Y posaven los dits Cerdà e Armengol en casa de Pedro Malo, cunyat del dit Armengol, lo qual no era en casa, com lavors fos anat a Burbàguena. E com foren arribats, hixqueren fora del Portal de València, en unes heres, apartats de la gent, ahon digueren a ell, confessant, com dessús ha dit, que venien a espayar-se y a saber estes coses que ell, confessant, havia scrit en dita letra. Y que lo que era passat [era] que venia de Flandes e anava al Alcayde de los Donzeles, havia dit a ell, confessant, *ultra* lo que dessús ha dit; que lo dit encubert havia parlat ab lo Rey de Inglaterra e li havia dit que lo sanct home que stava en Flandes li havia dit que havia de ésser son gendre. E que lo dit encubert havia mostrat al dit Rey de Inglaterra una creu que tenia en los pits e que lo dit Rey de Inglaterra li havia dit que conexia que era veritat que lo dit sanct home li havia dit que havia de ésser son gendre e que stigués secret per alguns dies. [234 v] Y stà en veritat que dites coses eren falces e contra veritat, e que les havien concertat ell, confessant, e lo dit Miralles, lo qual, ans de Carnestoltes, e ans que ell, confessant, responent e testimoni, scrigués dita letra, era stat en Terol, e havia parlat ab ell, confessant, responent e testimoni, per a què scrigués e parlàs dites coses a fi de traure alguns

diners del dit Cerdà, lo qual deya que volia anar a Flandes e que daria diners a ell, confessant, responnent e testimoni, e al dit Miralles per a anar-hi, emperò no per a què de dites coses se n'hagués de seguir mal algú ni escàndel. Y stà en veritat que dits Armengol y Cerdà stigueren dos dies y mig en Terol. Y ell, confessant, los convidà y·ls donà hun dia a dinar y a sopar en sa casa. Y mentres stigueren allí, ell, confessant, una estona cada dia parlava ab los dits Armengol y Cerdà de dites coses. Y lo altre temps posava ell, confessant, en fer sa faena, y los dits Cerdà y Armengol en passejar-se per Terol. Y·s recorda que Pasqual de Riglos presentà vi y pa, no sab quina quantitat, als dits Cerdà y Armengol, [i] creu que tingués amistat ab lo dit Armengol per ésser los dos de hun offici. E també·ls veu anar ab aquell passejant per Terol y ab Bernat Sebastià, perayre, cunyat d'ell, confessant. E après de tornats los dits Cerdà y Armengol a la present ciutat de València, com, a festes de Pasqua, fossen venguts a la present ciutat Pero Gómez e Joan Garcia, teixidor, per a veure una filla del dit Gómez de la Reyna, perayre, tornat lo diumenge primer après Pasqua portaren a ell, confessant, una letra, en la qual li scrivia lo dit Cerdà que ell, confessant, vingués tantost a la present ciutat de València per a anar a Flandes, e que si no volia anar, que·n digués e se n'hirien per altra part a Flandes, no entenia ell, confessant, per quina altra part havien de anar, ni qui eran los qui havien de anar ab aquell, si ho deya per lo dit Armengol o per Miralles. E dita letra ell, confessant, no la té, com, tantost que la hagué legida, la [235 r] esquexà. E açò és lo que ell, confessant, responnent e testimoni, sab. Quant als altres no sab més del que ha dit.

Fonch interrogat *ex officio* quines persones, altres de Terol, o Albarrazí, o de altres parts, ha comunicat dites coses, o [si] sab que los dits Cerdà, Armengol, Miralles o Soldevila o Lope ne hajen parlat ab altres persones.

E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, per lo jurament que ha fet, no ha comunicat dites coses ab persones algunes, sinó ab los que ha dit dessus. E que ell, confessant, no sab que nengú dels altres ne haja parlat ab alguna persona. Y que si dit[s] Cerdà y Armengol ne han parlat ab algunes persones, no pot ésser sinó ab Pasqual de Riglos y ab Bernat Sebastià y ab Joan Garcia, teixidor, y Pero Gomes de la Reyna, perayre. Y ell, confessant, açò no sab de cert, ni ho ha hoÿt dir. E si ho sospita és per què los dits Pero Gomes y Joan Garcia portaren a ell, confessant, la letra de Cerdà en què li deya que ell, confessant,

vingués¹⁶⁸ a València per anar a Flandes, sinó que se n'hiria, y los dits Pasqual de Riglos y Bernat Sebastià veyá ell, confessant e testimoni, anar y practicar ab lo[s] dit[s] Cerdà y Armengol quant staven en Terol, y no té altra sospita, ni hi sab altre¹⁶⁹.

VII. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, no ha dit a altres persones ni a altre fi les coses que ha dit e confessat en lo precedent capítol, sinó com en aquell ho ha dit e confessat y al fi e effecte que ha dit. Y és recordant que també ls dix que lo dit encubert se nomenava don Enrich, lo qual havia de venir a Morvedre en lo any quaranta-dos, lo dia de Sanct Francesch. Y que lavors hi hauria una gran batalla dels moros de la terra y de allende ab los christians. Y que la batalla havia de ésser davant lo Real. Y havia de venir lo dit don Enrich, encubert, de Morvedre [235 v] a la present ciutat de València, e que havia de haver victòria contra los moros. E açò e les altres coses li deya lo dit Miralles que trobava scrit en les profecies de Sanct Ysidro, les quals ell, confessant, responent e testimoni, encara que sab legir, no legí ni ha volgut legir, perquè tot ho tenia per vanitat y mentida. E nega que haja tengut voluntat de servir al encubert ni de venir contra Sa Majestat.

VIII. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, dix dites coses com ha dit dessús sobre lo sisén capítol.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni, com no haja tengut may tal intenció. Quant als altres, no y sab res.

X. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol.

XI. *Item.* E dix *idem quam in nono capitulo.*

XII. *Item.* E dix que ja ha dit dessús sobre lo sisé capítol lo que y sab sobre dites coses e que no sab [236 r] que stiguessen per anar a Flandes, sinó lo dit Cerdà, lo qual convidà a ell, confessant, que anàs ab aquell, segons dessús ha dit. E que creu que lo dit Miralles també hi volia anar, lo qual, ab lo que deya que legia en les profecies de Sanct Ysidro y ab lo que deya que conexia en les steles, tenia per molt verdaderes dites coses. Y fiava molt de si mateix, que, prenent la mà de una persona, deya quants anys havia de viure.

(168) [vingués a Flandes, sinó que se n'hiria].

(169) Original: aldre.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnet e testimoni, com may sia stat en presó, ni agermanat. Quant als altres ja ha dit lo que y sab dessús.

XV. *Item.* E dix que ell, confessant, responnet e testimoni, no ha parlat dites coses ab intenció mala, sinó per lo que dessús ha dit. Y axí no sab si és encorregut en pena. Quant als altres, no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat. [236 v]¹⁷⁰

Fonch interrogat *ex officio* si ell, confessant, responnet e testimoni, scrigué una letra, la qual trameté a la present ciutat, la qual deya que era del dit encubert y què contenia dita letra.

E dix que ell, confessant, responnet e testimoni, e lo dit Miralles, stant en¹⁷¹ la present ciutat de València, concertaren que ell, confessant, scrigués de Terol una letra dient en ella que anàs ell, confessant, a la *Gran Silva*, y que si tenia necessitat que acudís a les persones que'l conexien, com era lo gran doctor. Y que si no'l remediava en sa necessitat, que anàs a G. y S. Y que si estos no'l remediaven, que anàs al Alcayde de los Donzeles, que ell lo remediaria. E que la primera posada que havia de tenir en estes parts lo dit encubert havia de ésser en les Coves de Hércules. E també concertaren ell, confessant, e lo dit Miralles que digués ell, confessant, que la dita letra li havia scrit lo dit encubert de Flandes. E axí ell, confessant, mostrà dita letra al dit Cerdà, la qual stava en un full de paper, escrita la una plana a dos parts. Y en temps de Tots Sancts propassat ell, confessant, responnet e testimoni, legí dita letra al dit Cerdà, dient-li que la *Gran Silva* se entenia per València, e lo gran doctor per lo doctor Salaya. Emperò la veritat és que d'estes coses ni de altres, ell, confessant, responnet e testimoni, jamás li n'ha parlat ni sab que altri li n'haja parlat, e que G. y S. entenia per lo dit Hierònym Cerdà. E que les Coves de Hércules per Morvedre. E tot ho intentaren ell, confessant, responnet e testimoni, e lo dit Miralles, com ha dit dessús.

Fonch interrogat que diga si ell, confessant, responnet e testimoni, scrigué una letra al dit Cerdà quant li envià lo pernil de cançalada, en la [237 r] qual le-

(170) [Confessions *super addicione*].

(171) [Terol].

tra, entre les altres paraules, se lelien les paraules següents: *el presente es poco; plegue a Dios me trayga a tiempo que yo sea conocido con thoda verdat, pues ja me entendéys.*

E dix que ell, confessant, responent e testimoni, scrigué dita letra y que dites paraules les entenia per lo que té dit dessus que tractava e comunicava ab lo dit Cerdà y que, per lo que havien parlat ell, confessant, responent e testimoni, e lo dit Miralles ab ell, ja'n entendria, e no volgué dir altra cosa alguna.

{73.2} Confessions *super addicione.*

Dictis die et anno.

Lo dit Bernaldino Azero, delat e denunciati qui dessus, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, en los anys contenguts en lo dit capítol era en la Andaluzia. Emperò ha hoÿt dir dites coses al dit Miralles.

II. *Item.* E dix *idem ut in proximo.*

III. *Item.* E dix que té per ver lo dit capítol y axí u ha hoÿt [237 v] dir ell, confessant, responent e testimoni, al dit Miralles y principalment al dit Soldevila.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni, com no li tingués voluntat alguna ni cregués que era viu, sinó que'n deya per suplir a ses necessitats, segons dessus ha dit. Quant al dit Armengol y los altres té per cert ell, confessant, que li eren molt afectats per lo que·ls hoÿa parlar.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responent e testimoni. Quant als altres no sab ell, confessant, responent e testimoni, més del que ha dit e confessat dessus.

VI. E dix *idem ut in proximo* e que los altres condelats eren afectats al dit encubert. Emperò no sab que fossen agermanats, ni traÿdors, ni rebel·les a Sa Majestat, ni que ara tinguessen tal intensió.

VII. *Item.* E dix *idem ut in proximo.*

VIII. *Item.* E dix que no y sab res. [238 r]

VIII. *Item.* E dix que axí u ha hoÿt dir ell, confessant, responent e testimoni, ço és, que foren castigats los agermanats. En lo demés no y sab res.

X. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XI. *Item.* E dix que ha hoÿt dir que la Majestat del Emperador e Rey nostre senyor és en Flandes. Emperò no sab ni ha hoÿt dir si ha de venir prest o no.

XII. *Item.* E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, per la rahó que dit ha dessús e no per altra, per lo que havia hoÿt dir al dit Miralles, dix lo que dessús ha dit. Y's recorda que també dix com lo dit encubert era stat furtrat del bres éssent xich y que havia fet grans cavalleries en Orà, y que après era vengut a Xàtiva y Alzira, e que de allí era anat a Terol y après a Flandes a donar-se conéixer per fill a dona Margarita, y que aquella li havia deixat lo Ducat de Pera, y stava ab hun sanct home, e les altres coses que dessús ha dit. E quant als altres, no y sab res. [238 v]

XIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que stà en veritat que ell, confessant, responnent e testimoni, ha parlat com a principal les coses que dessús ha dit e al fi e intenció que ha dit.

XV. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol, salvo que ell, confessant, responnent e testimoni, no scrigué dita letra per a que's pogués mostrar a altres persones, sinó de la manera que dessús ha dit *super denunciacione*.

XVI. *Item.* E dix que no són anats a Terol sinó los dits Cerdà y Armengol una sola volta. Y no anaren per conjuració alguna sinó per lo que dessús ha dit.

XVII. *Item.* E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, és vengut a la present ciutat de València les voltes que ha dit dessús *super denunciacione*, e no més.

XVIII. *Item.* [239 r] E dix que no y sab res.

XVIII. *Item.* E dix que ell, confessant, responnent e testimoni, ha parlat ab les persones que dessús ha dit. E dels altres no y sab res.

XX. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell, dit confessant, responnent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXI. *Item.* E dix que no sab més del que dessús ha dit.

XXII. *Item.* E dix que no y sab res ni creu ell, confessant, responnent e testimoni, que'n sabés persona alguna més dels que dit ha dessús.

XXIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIII. *Item.* [239 v] E dix que no y sab res més de haver hoÿt dir, stant ell, confessant, pres en Terol, a Joan de Campos, loctinent de justícia, que ací, en València, havien pres e sentenciat a Cerdà y a Soldevila. Y venint ara per lo camí, ha hoÿt dir que lo dit Armengol y altres staven presos.

XXV. *Item.* E dix que stant pres ell, confessant, responent e testimoni, en Terol, hoÿ dir que Lope era passat per allí lo dia de Sancta Quitèria. E los de Terol qui-l han portat fins a la ralla de Aragó digueren a ell, confessant, que lo dit Lope se n'era tornat a la present ciutat con a frare, e que's era embarcat. E açò li dix Joan Gil, teixidor, que era stat criat del dit Lope. E també li dix que lo dit Lope havia dormit una nit en casa del dit Pasqual de Riglos. E açò li dix en presència del dit Joan de Campos.

XXVI. *Item.* E dix que no y sab res.

XXVII. *Item.* E dix que no y sab res, e que ell, confessant, responent e testimoni, no ha tengut altra intenció de la que dessús ha dit.

XXVIII. *Item.* E dix que ell, confessant, responent e testimoni, ja ha dit sa intenció dessús. E dels altres no y sab res.

XXVIII. *Item.* [240 r] E dix que no y sab res més del que dessús ha dit.

XXX. *Item.* E dix que no sab ell, confessant, responent e testimoni, què és crim de lesa Majestat e que se'n refir al que és de justícia.

Publicades les dites confessions, present lo dit delat, dilació demà per tot dia per totes dilacions *tam in materia principali quam in materia objectiva*, la qual dilació passada, etc. *Injungint* e manant, etc. [240 v]

{74} *Die XXI mensis junii anno MDXXXXI.*

Comparent *in Regia Audiencia* en Francesch Miquel, notari procurador substituït de en Honorat Abat, notari procurador dels miserables, e, en lo dit nom, procurador del dit Bernaldino Azero, delat e denunciat qui dessús, dix que ell ha vist e regonegut lo present procés, lo qual li és stat comunicat, e que, a consell del magnífich micer Francesch Benavent, doctor en cascun dret, advocat dels miserables, fa acte és content e li plau que's faça justícia en lo present procés. [241 r]

{75} *Jesu et Domini nostri Nomine invocato.*¹⁷² [241 v]

Testes super scriptura defensionum posita pro parte Damiani Armengol, die XV junii.

Testimonis produhīts e donats en la ciutat de València.

{75.1} *Die XVIII mensis junii anno MDXXXI.*

En Andreu Gomis, texedor de lana, qui solia fer fahena en casa de Damià Armengol, texidor de lana, *testis* produhīt e donat. [242 r]

V. *Et primo.* E dix que lo que ell, dit *testis*, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és per lo que's segueix, ço és, que stà en veritat que ha quatre anys, poch més o menys, que ell, testimoni, coneix al dit Damià Armengol en lo dit capítol mencionat. E ha fet fahena de obrer de texidor de lana en casa de aquell per temps de tres anys. E en tot lo que ell, dit testimoni, lo ha practicat en lo dit temps e ha vist e conegut en lo dit Armengol, lo té per tal qual en lo dit capítol se conté. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que ha dit e testificat dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que hun capellà qui's nomena mossén Pedro Guerrero, Marco del Campo, e altres, dels noms dels quals al present no és recordant. [242 v]

VI. *Item.* E dix que stà en veritat que en tot lo temps que ell, dit testimoni, ha practicat al dit Damià Armengol, segons dit ha dessús, lo ha conegut per home de bona fama e reposat, e no sab ni ha ohīt dir que ningú se sia clamat de aquell, lo qual entenia en fer sa fahena e son offici, treballant ordinàriament per a sustentar e alimentar sa casa, sa muller, fills e família, e no-l ha vist vagabunt ni vicíós, e per tal qual se conté en lo dit capítol lo té ell, dit testimoni, per lo que ha dit e testificat dessús. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

(172) [*Jesus. Excellentissimus dominus dux locumtenentis generalis etc. Die XXII mensis junii MDXXXI, viso processu toto contra Bernardinum Azero, et illius confessionibus et testium depositionibus...*]

VII. *Item.* E dix que ell, dit testimoni, no y sab res de certa sciència. Stà emperò en veritat que ell, dit testimoni, stant en casa del dit Damià Armengol en lo temps que dit ha dessús, ha [243 r] ohit dir lo contengut en lo dit capítol diverses vegades, axí a la dita Magdalena Armengol, com al dit Damià Armengol e a dos germans de aquella que stan en Terol, e a hun cunyat de la dita Magdalena Armengol, que's diu Pedro Malo, que és casat ab [una] germana de la dita Magdalena Armengol.

VIII. *Item.* E dix que stà en veritat que ell, dit testimoni, stant en casa del dit Damià Armengol, ha vist venir moltes vegades a dita casa dos hòmens que deyen eren germans de la dita Magdalena Armengol, e que stan en Terol, e al dit Pedro Malo, cunyat de aquella. E menjaven e dormien algunes voltes allí, en dita casa, los quals mostraven tenir-se molt bona voluntat, [i] es feyen los huns als altres actes de voluntat, <es feyen los huns als altres actes de voluntat e> mostrant ésser molt amichs ab lo dit Damià Armengol. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

VIII. *Item.* [243 v] E dix que és ver lo dit capítol e contengut en aquell.¹⁷³ E dix-ho saber ell, dit testimoni, per ésser-se trobat present, vent e ohint les dites coses moltes vegades en lo temps que ell, dit testimoni, stava en la dita casa. Interrogat de presents. E dix que no se'n recorda.

Sobre los altres capítols [etc.] *Generaliter* [etc.] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc. [244 r]

{75.2} *Predictis die et anno.*

Marco del Campo, texidor de lana, qui stà en lo carrer de les Garrigues, en casa de Bendicho, carder, *testis* produhit e donat [etc.]

V. *Et primo.* E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que's segueix, ço és, que stà en veritat que haurà hun any, poch més o menys, que ell, dit testimoni, coneix al dit Damià Armengol mencionat en lo dit capítol, lo qual és texidor de lana, y en casa del qual, ell, testimoni, ha fet fahena de obrer del dit officí per temps [244 v] de deu mesos.¹⁷⁴ E

(173) [per lo que].

(174) [anys].

en tot lo que ell, testimoni, lo ha practicat en lo dit temps e ha vist e conegut en aquell, lo té per home de bon seny e attentat en ses coses e per tal qual en lo dit capítol se conté, e per home que no entenia ordinàriament sinó en treballar e fer fahena en son offici, e que donava rahó en sa casa, muller e fills. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que Andreu Gomes, [Gabriel] Alamany, texidor de lana, e altres vehïns.

VI. *Item.* E dix que en tot lo que ell, testimoni, ha practicat ab lo dit Damià Armengol, per tot lo temps que dit ha dessús, no sab ni ha ohït dir de aquell cosa leja ni mal feta, ans lo tenia ell, testimoni, per home de bona fama e reposat e que, segons dit ha dessús, entén [245 r] ordinàriament en fer sa fahena per a alimentar sa muller e sos fills. E que és home que no és vagabunt ni viciós de menjar ni de beure en tot lo que ell, testimoni, ha vist fent fahena e stant en casa de aquell. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

VII. *Item.* E dix que ell, dit testimoni, no y sab res de certa sciència sobre lo contengut en lo dit capítol, salvo que, stant ell, testimoni, en casa del dit Damià Armengol, segons dit ha dessús, ohïa dir algunes voltes a la dita Magdalena Armengol que era natural de la ciutat de Terol e que tenia en dita ciutat germans e german[e]s e altres parents. E lo mateix ohïa dir al marit de aquella. E veu que en dita casa, haurà mig any, poch més o menys, que vingué algunes vegades hun home, lo qual deya que era germà de la dita Magdalena Armengol e la venia a vesitar e que stava en Terol. [245 v]

VIII. *Item.* E dix que stà en veritat que venint lo germà de la dita Magdalena Armengol a casa del dit Armengol a vezitar a la dita sa germana e al dit son cunyat, ha vist ell, testimoni, en tot lo que aquells parlaven que's mostraven tenir molta voluntat, e entre aquells se feyen actes [i] es mostraven tenir molta amistat. E deya lo dit germà de la dita Magdalena Armengol que ell e hun altre germà de aquell desijaven que lo dit Damià Armengol anàs a Terol per a pendre plaer ab aquells e ab una germana de aquells e de la dita sa muller. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús. Inter-

rogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que ell, testimoni, e Andreu Gomis.

VIII. *Item.* [246 r] E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús.

Sobre los altres [etc.] *Generaliter* [etc.] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc.

{75.3} *Die XX mensis junii anno MDXXXI.*

En Batiste Grapo, velluter, qui stà en lo carrer del Bany de les Torres, *testis* produhüt, [etc.] [246 v]

I. *Et primo.* E dix que lo que ell, testimoni, sab sobre lo dit capítol és que ell, testimoni, ha vint o vint-i-hun any, poch més o menys, que coneix al dit Damià Armengol, per ço que stava lo dit Armengol en lo carrer de Vicent Borrella, ahon ell, testimoni, aprenia lo offici de velluter, en casa de Batiste de Quarto, e practicant lo dit Armengol en lo dit carrer, ell, testimoni, prengué pràctica e coneixença ab aquell. E après lo ha vist molt amich de cavallers, e no sab que aquell sia exit en camps per les coses de la germania, ans ell, testimoni, sab que lo dia que mataren a Vicent Pérez, lo dit Armengol e son germà staven en ajuda e servey del marqués del Zenete, e lo hu dels dits dos germans Armengols, no's recorda qual, fonch [247 r] nafrat en la cama lo dit dia en lo carrer de la Verge Maria de Gràcia. E après lo ha vist treballar e fer fahena en sa casa. E açò dix saber. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit. Interrogat de presents. E dix que no's recorda.

III. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol. E dix-ho saber per lo que dit ha desús en lo precedent capítol.

IIII. *Item.* E dix que ell, testimoni, no ha vist, en lo temps de la dita germania, al dit Damià Armengol que an[à]s en los camps dels agermanats en Alzira, ni Xàtiva, ni altres parts, en los quals, en lo dit temps, ell, testimoni, com a jove se trobà. E no sab ni ha ohüt dir que lo dit Armengol anàs ni's trobàs en los dits camps contra los cavallers y oficials reals. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha desús. [247 v]

V. *Item.* E dix que lo que sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és que ell, testimoni, en tot lo que ha vist e practicant ab lo dit Damià Armengol lo té per home de bon seny y home asentat.

VI. *Item.* E dix que per tal lo té ell, testimoni, per lo que ha dit e testificat dessús.

Sobre los altres [etc.] *Generaliter* [etc.] *Ultimo* [etc.] [248 r]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc.

{75.4} *Dictis die et anno.*

En Nicolau Costa, velluter, qui stà en lo carrer de la Séquia Podrida, prop lo forn de la Fusina¹⁷⁵, testimoni [etc.]

I. *Et primo.* E dix que ell, testimoni, coneix al dit Armengol pus ha de vint-i-quatre anys, e ha tengut alguna pràctica ab aquell. Y en lo temps de la germania, <e> no sab que lo dit Armengol [248 v] sia stat contra Sa Majestat, ans lo ha vist molt leal a Sa Majestat y amich de cavallers. E lo dia de Vicent Pérez fonch ab lo il·lustre marquès del Zenete e ab lo governador e altres officials. E açò dix saber. Interrogat de loch. E dix que en València. Interrogat de temps. E dix que ja u ha dit. Interrogat de presents. E dix que no se'n recorda.

III. *Item.* E dix que lo que sab ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell és que ell, testimoni, veu lo dia del avalot de Vicent Périz al dit Damià Armengol que anava ab lo marquès e officials reals, e veu aquell lo dit dia en la plaça de Pellicers y en lo carrer de Sanct Vicent. E après ohí dir ell, dit testimoni, públicament a moltes persones que no se'n recorda que lo dit Damià Armengol stava nafrat¹⁷⁶ en la quxa o en lo en peu, no s recorda hon deyen hon stava nafrat, ni si era nafrat de pica o de spasa. E açò dix saber sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit. Interrogat de presents. E dix que no s recorda. [249 r]

V. *Item.* E dix que ell, testimoni, en tot lo que ha practicat ab lo dit Damià Armengol lo té per home de bon seny e atentat y bon treballant en son offici. E açò dix saber.

VI. *Item.* E dix que stà en veritat que lo dit Damià Armengol és home de bona fama e per home de bona fama lo té ell, dit testimoni, e per persona treballant en son offici y que té muller y dos o tres criatures. E que no és home vaga-

(175) Original: Fúsnia.

(176) [de pica o spasa].

bunt, sinó que viu de son treball. E açò dix saber ell, dit testimoni. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

Sobre [etc.] *Generaliter* [etc.] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc. [249 v]

{75.5} *Die XXI mensis junii anno MDXXXI.*

En Andreu Martí, perayre, qui està prop lo forn de na Fusina, testimoni produhit e donat [etc.]

I. *Et primo*. E dix que lo que ell, testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que's segueix, ço és, que stà en veritat que ha més de trenta anys que ell, testimoni, coneix al dit Damià Armengol mencionat en lo dit capítol en la ciutat de València, en lo qual temps ell, testimoni, ha tengut molta pràctica ab aquell [i] lo ha tengut per feel vasall de la Majestat del Emperador e Rey nostre senyor. E és recordant ell, dit testimoni, que en tot lo temps que los moros se'n pujaren en la serra de Spadan, lo dit Damià Armengol anà per cap de squadra contra los dits moros en servey de Sa Majestat, en la capitania de mossén Blanes. E ell, testimoni, anà en la sua squadra resistint contra los dits moros que eren rebel·les a Sa Majestat e fent tot ço e quant hun bon feel vasall de Sa Majestat és obligat e deu fer ab totes ses forces. E açò dix saber ell, dit testimoni, [250 r] sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que mestre Domingo [Salines], sastre, e altres que al present no se'n recorda com se nomenaven.

V. *Item*. E dix que per tal qual se conté en lo dit capítol té ell, dit testimoni, al dit Damià Armengol, per lo que ha dit e testificat dessús.

VI. *Item*. E dix que ell, dit testimoni, ja ha dit dessús que ha més de trenta anys que coneix al dit Damià Armengol, en lo qual temps ha tengut molta pràctica ab aquell e ha vist ell, testimoni, en tot lo que'l ha praticat e ha hoÿt de aquell que és home de bona fama, reposat e que entén en viure e fer fahena treballant en son ofici ordinàriament per sostenir e allimentar sa muller e dos fills e dos filles que té. E no'l ha vist home viciós ni vagabunt, sinó treballant e fent lo que qualsevol bon home és obligat de fer. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

X. *Item*. [250 v] E dix que lo que ell, dit testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell ja u ha dit e testificat dessús sobre lo primer capítol de la dita scriptura, a la qual se reffir.

Sobre los altres [etc.] *Generaliter autem* [etc.] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum [etc.]

{75.6} *Die XXII mensis junii anno MDXXXXI.*

Lo honorable mestre Domingo Salines, sastre, qui està al molí de na Rove-lla, testimoni produhüt e donat [etc.] [251 r]

I. *Et primo*. E dix que lo que ell, testimoni, sab sobre lo dit capítol e contengut en aquell és lo que-s segueix, ço és, que està en veritat que ha pus de vint-y-quatre anys que coneix e practica ab lo dit Damià Armengol mencionat en lo dit capítol, en la present ciutat de València. E, en lo que ha conegut en aquell, contínuament lo ha tengut per feel vasall de Sa Majestat, affavorint als officials reals de Sa Majestat. E senyaladament en lo temps de la germania lo vey a anar en companyia del alguazir del governador, affavorint aquell en tot lo que podia. E és recordant ell, dit testimoni, que quant los moros se alcaren en la serra de Spadan, rebetlan[t]-se contra Sa Majestat, lo dit Damià Armengol e altres molts valencians, los noms dels quals al present no-s recorda, staven en servey de Sa Majestat contra los dits moros en la [251 v] capitania de mossén Blanes, servint a Sa Majestat en tot lo que ses forces li bastaven. E açò és lo que ell, dit testimoni, dix saber sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit.

V. *Item*. E dix que per tal lo ha tengut ell, testimoni, contínuament al dit Damià Armengol, des que-l coneix, qual se conté en lo dit capítol, ço és, per home de bon seny e attentat en ses coses e persona no laujera en creure ni en dar fe a oradures.

VI. *Item*. E dix que per tal té ell, dit testimoni, al dit Damià Armengol, qual se conté en lo dit capítol, e per tal lo ha tengut en tot lo temps que-l ha praticat, ço és, per home de bona fama e reposat, e contínuament lo ha vist ell, dit testimoni, entendre en fer fahena de son [252 r] offici de texidor de llana. E no-l ha vist ne conegut ell, testimoni, en tot lo dit temps que dit ha que-l coneix, viciós ni vagabunt, sinó que-l ha vist treballar e fer fahena, segons dit ha dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que to-

tes les persones que coneixen al dit Damià Armengol diran e testifficaran lo que ell, dit testimoni, ha dit e testifficat dessús.

X. *Item.* E dix que lo que ell, testimoni, sab sobre lo dit capítol e coses en aquell contengudes, ja u ha dit e testifficat dessús en lo primer capítol de la desús dita scriptura de deffenses, [252 v] a la qual ell, dit testimoni, se reffir.

Sobre los altres capítols de la dita scriptura, ell, dit testimoni, no fonch produhït ni donat, ni per consegüent interrogat.

Generaliter autem predicti juramenti virtute fonch interrogat ell, dit testimoni, de parentela, oy, amor, temor, favor, preu, prechs, inductió, subornació, menaces, mala e bona voluntat, e de altres circumstàncies necessàries a les dites coses necessàries y semblants fets posar e interrogar acostumades. E a totes les dites coses dix *dixit non*.

Ultimo autem fonch interrogat ell, dit testimoni, qual de les dites parts voldria que ob-[253 r]tingués en lo present fet e causa. E dix que aquella part que tinga millor dret e justícia tinga.

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc. [253 v] [254 r]¹⁷⁷

{76} *Jesu Nomine et Domini nostri invocato.*

Excellentissimus dominus dux locumtenens generalis, etc.

Jesus. In facto denuntiationis et acusationis positis per fisci regii procuratores contra Bernardinum Azero, visis confessionibus tam super denuntiatione quam additione factis, visis testium depositionibus, viso denique toto processu, ac visis videntis factaque relatione in Regio Consilio et conclusionem in eo facta insequendo:

Quoniam meritis dicti processus, attentis tot et talia inditiis resultant propterque merito dictus Bernardinus debeat torture supponi ut ex eius ore veritas ervat et de complicibus dicat iccirco et alia sine preiudicio probationum ex processu resultantur, providet dictum delatum esse torquendum ut de complicibus dicat et ex eius ore veritas ervat arbitrio suo sive relatoris huius cause, etc.

//El duque de Calabria//

(177) Fol. en b°.

Vidit Ros. Vidit Ystella. Vidit fisci advocatus. Vidit Sarçola.

Lata, etc., et publicata per dominum locumtenentem generalem seu per magnificum Bartholomeum Ludovicum Sarçola, doctorem Regii Consilii, specialem ad id commissionem habentem, lectaque per Ferran, regium scribam, die mercurii XXII junii anno MDXXXI, presente [et] instante Francisco Joan Cardona, fisci regii procuratore, et presente eodem delato. Presentibus pro testibus Alonso Dalgadillo, regio alguazirio, Balthasare Dolç et Anrico Armengol, notariis, et aliis pluribus. [254 v]

{77} *Die XXII mensis junii anno MDXXXI.*

Per execució de la dessús dita interlocutòria de turments en lo dia de huy publicada per lo magnífich mossén Anthoni Miquel Ferran, scrivà de manament de Sa Majestat, fonch pujat lo dit Bernaldino Azero, delat e denunciat qui dessús, dalt en lo porche de la sala hon stà la corriola dels turments, ab una cadena al coll e uns grillons en les cames, per lo magnífich mossén Luýs Çaydia, donzell, alguazir de Sa Majestat, instant en Francesch Joan Cardona, notari procurador fiscal de Sa Majestat, en presència dels magnífichs micer Francesch Ros, micer Diego Pérez de Ystella, micer Berthomeu Luýs Sarçola, doctors del Real Consell, al qual fonch levada la dita cadena del coll e los dits grillons de les cames. E, en presència e assistència del magnífich micer Martí Ponç, advocat fiscal e patrimonial de Sa Majestat, fonch interrogat e amonestat *medio juramento* per aquell prestat a nostre Senyor Déu, etc., que, com haja dit en ses confessions que Hierònym Cerdà li havia scrit una letra dient-li que si volia anar a Flandes, que'n digués [i] es determinàs, sinó que ells se n'hirien per altra part, que diga quant ha que rebé dita letra e si respongué al dit Cerdà.

E dix que ell, confessant, responent e testimoni, rebé dita letra, segons ha dit, lo primer diumenge après passada Pasqua de Flors. E que respongué al dit Cerdà que si passaven per Terol, puix lo camí era per allí, y'l socorrien e li deixaven alguns diners per a socórrer a sa muller e fills, que era content de anar. Emperò que la intenció de ell, confessant, era deixar-los en lo camí y tornar-se'n a sa terra ab los diners que li havien donat.

Fonch interrogat qui eren los qui havien de anar a Flandes, e si entre aquells hi era Damià Armengol.

E dix que ja ha dit que Cerdà, Miralles e ell, confessant, responent e testimoni, havien de anar a Flandes, emperò que de Armengol, jatsia en presència [255 r] sua se parlàs de la anada, emperò ell, confessant, may entengué que aquell hi hagués de anar. Y no sab si lo dit Cerdà ho comunicà ab aquell, emperò lo dit Cerdà no·n digué a ell, confessant.

Fonch interrogat quin fi tenia de anar a Flandes en companyia dels altres [i] què delliberava fer éssent allí.

E dix que lo pensament que tenia era de deixar-los en lo camí, segons ha dit dessús, o trobant algun home en lo camí, dir-los que aquell era lo encubert. Emperò, ell, confessant, no·n tenia pensament nengú encara.

Fonch interrogat si en la casa hon ell, confessant, responent e testimoni, posava en la present ciutat de València, parlà dites coses e ab qui.

E dix que stà en veritat que moltes voltes ell, confessant, responent e testimoni, parlà ab la dita na Vallesa, en casa de la qual ell, confessant, responent e testimoni, anà a posar en la present ciutat de València, perquè Miralles li havia dit que la dita na Vallesa era muller de hu qui·s diu Vallés, gran agermanat, lo qual, per ésser molt agermanat, stava fora de la present ciutat, fugit per por de la justícia. Y algunes voltes estant a soles, y altres voltes éssent ab ells los dits Hierònym Cerdà e Miralles, procurant tostemp que no y hagués altri, ni hi hagués nengú, ell, confessant, dix a d'aquella com lo encubert que deyen que era mort, es deya don Enrich y era fill del príncep don Joan –y al qual pertanyen estos regnes de Aragó–, era viu y stava en Flandes molt prosperat, y totes les altres coses que ell, confessant, ha dit e confessat en les altres sues confessions. Y és recordant que, en presència dels dits Miralles y Cerdà, li dix hun dia que son [255 v] marit stava en companyia del dit encubert y que stava molt pròsper e rich, e que li havia donat molta renda lo dit encubert. E tostemp li encarregava que tingués secretes dites coses, e aquella dix que era contenta.

E com fos amonestat que digués ab quines altres persones ha comunicat dites coses e quin intent tenia en elles, e que digués veritat, e que no volgués que turmentasen la sua persona, e com digués que, per la paciò de nostre Senyor Déu, no ho havia praticat ni comunicat ab altres persones de les que havia dit dessús e

en les dites sues confessions, e que no tenia altre intent del que havia ja dit e confessat e que allò era la veritat, fonch provehït que·l despullassen. E axí fonch despullat. E stant axí despullat, fonch *tertium* amonestat que digués veritat ab quines altres persones ha comunicat dites coses e quin intent tenia en elles, e digués veritat.

E com digués que no ho havia practicat ni comunicat ab altres persones del que havia dit dessús e en les dites sues confessions, e que no tenia altre intent del que havia dit e confessat, li foren ligades les mans de part detràs ab la corda del dit turment. E stant axí, ab les mans ligades, fonch *interim* amonestat que digués veritat e que no volgués que·l turmentassen.

E com digués que ja la havia dita, fonch alçat per alcària de quatre palms de terra, e stant en lo dit turment, fonch amonestat per moltes voltes que digués veritat. E com perseveràs en dir que ja la havia dita, éssent stat en lo dit turment per espay de dos misereres ab sos gloria-patri, fonch devallat e asseyt en lo banch dels dits turments. E stant asseyt en lo dit banch, fonch amonestat que digués veritat. E com digués ja la havia dit, li fonch ligada la pedra blava als peus e, tenint la dita pedra ligada, fonch *interim* amonestat que digués veritat e no volgués que fos maltractat en los dits turments.

E com perseveràs en [256 r] <en> dir que ja havia dita la veritat, fonch alçat del dit banch. E stant axí, de peus, tenint la dita pedra ligada, fonch *interim* amonestat que digués veritat e no volgués que·l alçassen ab la dita pedra. E com perseveràs e digués que ja havia dit la veritat, e que fessen d'ell lo que volguessen, fonch provehït per los dits magnífichs micer Francesch Ros, micer Diego Pérez de Ystella e micer Berthomeu Luýs Sarçola, ab vot e parer del dit magnífich advocat fiscal e patrimonial de Sa Majestat, que li fossen desligades les mans de la dita corda e la dita pedra dels peus.

Et in continenti, fetes les dessús dites confessions, fonch prorrogada la dita tortura per los dits magnífichs reladors, ab vot e parer del dit magnífich advocat fiscal e patrimonial de Sa Majestat, per a huy a la una hora après mig jorn, ab continuació de dies y hores.

Testes. Joan Prats e Hierònym Gorris, verguetes. [256 v]

Die XXII junii MDXXXXI.

{78} Procura.

Francesch Joan Cardona, notari procurador fiscal, al magnífich relador.
Excel·lentíssim senyor.

Ihesus. Addent los procuradors fiscals a la denunciació e addició de aquella davant lo conspecte de vostra excel·lència posada a XVIII del propasat mes de maig per los dits procuradors fiscals vers y contra Hierònym Cerdà, flaquer, Anthoni Soldevila, Bernaldino Azero e altres, la persona de Àngela Vallés, viuda (sic), dien e proposen que la dita Àngela Vallés ha fet, cabut, perpetrat, participat e consellat en tots los crims e delictes expressats en la dita e precalendada denunciació e addició de aquella. Per ço, los dits procuradors fiscals supliquen a vostra excel·lència que de aquella sien exhigides respostes e judicials confessions sobre la dita denunciació e addició en après contra aquelles contengudes, suplicant¹⁷⁸ tot ço y quant en la dita denunciació e addició han suplicat, e que la present addició los sia admesa com axí convinga a la bona administració de la justícia, etc. *Altissimus, etc.*

*Remittatur relatori huius cause qui super his supplicatis debite provideat.
Vidit fisci advocatus.*

*Relatum per excellentem dominum ducem locumtenentem generalem, die
XXII junii anno MDXXXXI. Valenciae.*

Ihesus. Recepta, etc. Fiat ut supplicatur. Cervelló. [257 r] [257 v]¹⁷⁹

{79} Confessions *super denunciacione.*

{79.1} *Die XXII mensis junii anno MDXXXXI.*

Àngela Vallesa, muller de mestre Joan Vallés, tintorer, delada, denunciada e addicionada qui dessús, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

(178) [etiam que].

(179) Fol. en b°.

I. *Et primo.* E dix que és ver lo dit capítol quant a ella, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

II. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ell[a], dit[a] confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

III. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, [258 r] <ella> confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

V. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VII. [*Item*] E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

X. *Item.* [258 v] E dix que no y sab res.

XI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responnet e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XV. *Item.* E dix que no creu ésser encorreguda¹⁸⁰ en pena alguna, com no haja fet lo perquè.

XVI. *Item.* [259 r] E dix que nega lo que ha negat e atorga lo que ha atorgat.

(180) Original: encorregut.

{79.2} Confessions *super addicione*.

Dictis die et anno.

La dita na Àngela Vallesa, confessant, responent e testimoni, qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo*. E dix que stà en veritat que en lo dit temps ella, confessant, responent e testimoni, hoý dir del dit encubert, lo qual vingué a casa d'ella, confessant, no sabent ella, confessant, que fos lo encubert. E, demanant ella, confessant, al dit son marit que qui era lo dit home, aquell li dix que era un amich seu. E après, ella, confessant, sabé que lo dit home era lo encubert. E no sab ella, confessant, si'l tractaven e acataven com a rey.

II. *Item*. E dix que no y sab res.

III. *Item*. E dix que no y sab res.

IIII. *Item*. [259 v] E dix que no y sab res.

V. *Item*. E dix que no y sab res.

VI. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VII. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

VIII. *Item*. E dix que no y sab res.

VIII. *Item*. E dix que ella, confessant, responent e testimoni, sab que los dits agermanats foren castigats e hoý dir que'n sentenciaren molts de aquells. E en lo *alio* en lo dit capítol contengut no y sab res. [Interrogada] si sab si ella, confessant, fonch composada. [Digué que] bé és veritat que, per ésser stat lo marit d'ella, confessant, responent e testimoni, de la voluntat del encubert que sentenciaren en lo any DXXVIII, li levaren a ella, confessant, quants béns tenia. E ella, confessant, stigué presa per sospita. E fonch deliurada, no tenint culpa. E com no tingués nengú qui parlàs ni negociàs per ella, perdé los dits béns e la sua dot, com hi tingués tres *milia solidos* de dot. [260 r]

X. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XI. *Item*. E dix que no y sab res.

XII. *Item*. E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XIIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XV. *Item.* E dix que no y sab res.

XVI. *Item.* E dix que no y sab res. [260 v]

XVII. *Item.* E dix que stà en veritat que, venint lo dit Bernaldino a la present ciutat de València, no's recorda quant temps ha, passant per davant casa d'ella, confessant, responent e testimoni, entrà dins dita casa e parlà ab ella, confessant, com la conegués per haver posat en dita casa una vegada. E dix a ella, confessant, que son marit d'ella, confessant, era viu e que stava en Alemanya, e que vindria a València e la remediaria de ses necessitats perquè stava rich, e que hun gran senyor, ab qui stava, li havia fet moltes mercés, les quals coses li havia dix primer del dit Bernaldino Hierònym Cerdà. E venint lo dit Bernaldino a casa d'ella, confessant, responent e testimoni, segons dit ha dessús, ella, confessant, li dix lo que lo dit Cerdà li havia dit. E lo dit Bernaldino li dix que era veritat, dient-li lo mateix que dit ha dessús. E no y sab *alia* ella, confessant.

XVIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XVIII. E dix que no y sab res.

XX. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXI. *Item.* [261 r] E dix que nega lo dit capítol quant a ella, dita confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res.

XXII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIII. *Item.* E dix que no y sab res.

XXIIII. *Item.* E dix que no y sab *alia* sinó que ha hoj't dir que sa excel·lència havia manat pendre al dit Cerdà e a Soldevila e que·ls havien sentenciats.

XXV. *Item.* E dix que no y sab res.

XXVI. *Item.* E dix que nega lo dit capítol quant a ella, confessant, responent e testimoni. Quant als altres, no y sab res. [261 v]

XXVII. *Item.* E dix que no y sab res quant als altres. Quant a ella, confessant, nega lo dit capítol.

XXVIII. *Item.* E dix *idem ut in proximo*.

XXVIII. *Item.* E dix que no y sab res quant als altres. Quant a ella, confessant, nega lo dit capítol.

XXX. *Item.* E dix que no y sab res.

Publicades les dites confessions, present la dita delada, denunciada e adicionada qui dessús, e en Francesch Miquel, notari procurador substituït de n'Honorat Abat, notari procurador dels miserables, dilació de tres dies, de huy avant comptadors, axí en matèria principal com objectiva, la qual dilació passada, etc. *Injungint* e manant, etc. [262 r]

{80} *Dictis die et anno.*

Foren fets acaraments en lo porche de la sala dels dits Bernaldino Azero e Àngela Vallesa, delats e denunciats qui dessús, en presència dels magnífichs micer Diego Pérez de Ystella e micer Berthomeu Luýs Sarçola, doctors del Real Consell e reladors qui dessús, e del magnífich micer Martí Ponç, advocat fiscal e patrimonial de Sa Majestat, los quals juraren a nostre Senyor Déu, etc.

E fonch interrogada la dita Àngela Vallesa si lo dit Bernaldino Azero és lo dit Bernaldino que ella, confessant, responent e testimoni, ha dit en les dites sues confessions. E dix que sí, que lo dit Bernaldino Azero és aquell del qual ella, dita confessant, responent e testimoni, ha dit en les dites sues confessions, e lo qual ha posat en casa d'ella, confessant, dos mesos, poch més o menys, o dos mesos y mig.

E com fos interrogat lo dit Bernaldino si stà en veritat lo que ha dit e confessat en lo dia de huy, ço és, que en dita casa de la dita na Vallesa ha dit ell, confessant, responent e testimoni, a la dita na Vallesa algunes vegades, éssent-li Miralles y Cerdà, o lo altre de aquells, procurant que nenguna altra persona los hoÿs, com don Enrich lo encubert, fill del príncep don Joan e de madama Margarita, era viu y stava en Flandes, e que era duch de Pera, y que li pertanyien los regnes de Spanya, y que havia de venir en lo any quaranta-dos a Morvedre, e que ab dit encubert stava Joan Vallés, marit de la dita Àngela Vallesa, molt pròsper e ab molta renda.

E dix ab molta constància que sí.

E com fos interrogat si li havia dit <dit> del crucifixi que tenia en los pits y del home sanct y de la mort del Emperador y Rey nostre senyor.

Dix que dites coses no's recorda haver-les dites.

E com fos interrogada la dita na Àngela Vallesa si li havia dit [262 v] lo dit Bernaldino dites coses que dessús són dites.

Dix que no li recordava que li hagués dit del encubert, sinó que son marit stava molt pròsper, e ella, confessant, responent e testimoni, li dix ja poria ésser que hagués fet alguns serveys a algun gran senyor o rey y que aquell lo remuneràs, per hon ella pogués viure descansada. E que poria ésser que en casa d'ella, confessant, responent e testimoni, parlassen lo dit Bernaldino e Miralles o Cerdà, tots tres. E ella, confessant, com no y tenia interès, no y pensava ni se n'adonava.

E com fos interrogada com podia no adonar-se'n quant ella, confessant, responent e testimoni, e lo dit Bernaldino, stant a soles, parlaven de dites coses.

Dix que ella, confessant, no-s recorda que li haja dit ni parlat més del que dessús ha dit del dit son marit. E axí cascú de aquelles restà en son dit.

Fonch interrogat lo dit Bernaldino Azero si és veritat lo que en lo dia de huy havia dit de paraula: que los dits Armengol y Cerdà eren anats a Terol sols per veure a ell, confessant, e parlar de dites coses del encubert.

E dix que axí és veritat que los dits Cerdà e Armengol anaren per dita causa e no per altra, segons que ells digueren a ell, confessant, quant anaren a Terol, hon parlaren les voltes que dessús ha dit el que per lo semblant ha dit. Y no-s recorda de altra cosa.

{81} *Dictis die et anno.*

Fonch portat lo dit Bernaldino Azero, delat e denunciat qui dessús, per lo magnífich mossén Luýs Çaydia, donzell, alguazir de Sa Majestat, en la cambra que stà al [263 r] cap del porche de la sala, en part hon no podia veure los dits turments, e, en presència del magnífich micer Berthomeu Luýs Sarçola, relador qui dessús, li foren lestes e repetides les confessions per aquell en lo dia de huy fetes, axí *in tortura* com *aliis* en los acaraments de aquell e de la dita Àngela Vallesa. E aquelles lestes e repetides, fonch interrogat si lo contengut en aquelles és la veritat.

E dix que lo contengut en les dites confessions és la veritat e lo que ell havia dit e confessat, e que en aquelles stava e perseverava. De les quals coses e senegles de aquelles lo dit magnífich relador ne requerí carta pública.

Testes. Hierònym Gorrís e Joan Bueno, verguetes de la Real Alguaziria.

Foren fets acaraments en lo dit porche de la sala dels dits Bernaldino Azero e Damià Armengol, delats e denunciats qui dessús, en presència dels dits magnífichs micer Diego Pérez de Ystella e micer Berthomeu Luýs Sarçola, doctors del Real Consell e reladors qui dessús, e del magnífich micer Martí Ponç, advocat fiscal e patrimonial de Sa Majestat, los quals juraren a nostre Senyor Déu, etc.

E fonch interrogat lo dit Bernaldino si era veritat lo que havia dit del dit Armengol, ço és, que a les heres que stan fora del portal de València, en Terol, Cerdà y lo dit Armengol li digueren e parlaren de les coses que dessús ha dit e confessat en lo dia de huy y en lo dia de despús hir [263 v] del dit encubert don Enrique, fill del príncep don Joan, y hon stava, y del home sanct y de la mort del Emperador e Rey nostre senyor, e com havia de venir a lo present regne en lo any quaranta-dos, segons que més largament stà continuat en les dites confessions.

E dix que la veritat és lo que ha dit e confessat en les dites confessions per ell, dit confessant, responent e testimoni, fetes, axí en lo dia de despús hir com en lo dia [de] huy, e que en aquelles stava e perseverava. Y que de dites coses havia parlat ab los dits Armengol y Cerdà la primera volta en les dites heres d'esta manera; que stigueren una estona parlant ell, dit Bernaldino, e Cerdà, e après cridaren al dit Armengol y li digué totes les dites coses ell, confessant, y encara se recorda que li dix: Veus allí Sanct Julià!, que és una hermita prop de la qual stava hun paller de palla, per hon passà lo dit encubert don Enrich quant anà a Saragoça, a hon ell, confessant, ha dit que lo dit encubert lo havia delluriat, portant a sentenciar a ell, confessant. E lavors parlaren lo demés. E també parlaren a la partida quant partiren per a València los dits Armengol e Cerdà, emperò no tant larch. Y no-s recorda si-n parlaren altra vegada ab lo dit Armengol. Y stà en veritat que lo que ha dit dessús que li digueren los dits Armengol e Cerdà, [ço és,] que eren vengut[s] sols per parlar de dites coses, lo y dix a ell, confessant, dit Cerdà a soles, no éssent-hi dit Armengol, dient-li com lo dit Armengol era gran amich seu y que los dos eren venguts sols per veure a ell, dit Bernaldino, y per saber de dites coses, y que segurament les hi podia dir, y que ell li pagava lo lloguer de la mula que portava dit Armengol.

E com fos present lo dit Damià Armengol, dix que la veritat era la que ell havia dit, ço és, que no-ls hoý parlar de dites coses sinó sols una sola vegada, que

eren stats parlant primer dits Bernaldino y Cerdà en les heres pus de miya hora, y que [264 r] après li parlaren, e que ell, confessant, responen e testimoni, no entengué deu paraules de tot lo que li digueren, y·ls respós que tot eren badomies y que·n deixassen estar que se n'anassen a dinar. Y après no·ls ne hoý parlar altra volta. Y que esta és la veritat y no altra. E dix moltes vegades al dit Bernaldino que·s volgués bé recordar e que no·s damnàs la sua amistat. E lo dit Bernaldino dix que la veritat és lo que ell havia dit e confessat. E axí cascú de aquells restà en son dit.

Et in continenti los dits magnífichs micer Diego Pérez de Ystella e micer Berthomeu Luýs Sarçola, doctors del Real Consell e reladors qui dessús, hagues e publicades les dessús dites confessions axí fetes *in tortura* com en los dits acaraments, provehiren que aquelles fossen insertades en lo present procés, e que·n fos donat còpia e trelat a cascuna de les dites parts si haver-lo en voldran.

{83} *Denique vero die intitulata vicesima tercia predictorum mensis et anni.*

Inter quartam et quintam horas post meridiem, lo notari scrivà del present procés e causa fonch prest e aparellat liurar còpia e trelat de la scriptura de defenses posada per part del dit Damià Armengol e dels testimonis sobre aquella produhīts *et etiam* de les confessions fetes per lo dit Bernaldino Azero *tam super denunciacione et addicione quam in tortura*, e dels actes dels acaraments a la part del dit Damià Armengol, continuat ab son contrari, segons se pertany.

Presentes foren per testimonis al dit aparellament en Joan Thovia, scrivent, e Hierònym Gorris, vergueta de la Real Alguaziria, habitants de València. [264 v]

{84} *Die XXIII mensis junii anno MDXXXI.*

Retulit Hierònym Gorris, vergueta de la Real Alguaziria, ell, huy, de provisió del dit magnífich relador, e instants los procuradors fiscals de Sa Majestat haver manat a·n Miquel Joan Gomis, notari procurador del dit Domingo Cabellos,

Joan Lopiç Mosquerola, abaxador, e a na Àngela Vallesa, delats, denunciats e adicionats qui dessús, que per a despús demà, que serà dissabte, en hora de audiència, diguen e al·leguen tot lo que vullen e posen procés e actes en poder del dit magnífich relador, *alia*, etc. Lo qual dix que li han respost los dits Miquel Joan Gomis, notari en lo dit nom, e lo dit Joan Lopiç Mosquerola que faran lo que dejan, e la dita Àngela Vallesa dix que li ha respost que enviarà per lo procurador dels miserables per què veja lo procés.

{84.1} *Die predicta intitulata XXIII mensis junii anno MDXXXI.*

Retulit Hierònym Gorris, vergueta de la Real Alguaziria, huy, de provisió del dit magnífich relador, e instants los procuradors fiscals de Sa Majestat haver manat a-n Luýs Valero, notari procurador dels dits Joan Uguet, Arnau del Río, Miquel Manyes e Miquel Aparici, e a-n Luýs Palau, notari procurador de Damià Armengol, e, ab Gaspar Làzer, notari procurador de Joan Ardévol, delats, denunciats e adicionats qui dessús, que per a despús demà, que serà dissabte, en hora de audiència, diguen e al·leguen tot lo que vullen e posen procés e actes en poder del dit magnífich relador, *alia*, etc.

{84.2} *Die XXV mensis junii anno MDXXXI.*

Retulit Ramon Bernat, vergueta de la Real Alguaziria, ell, despús hir, de provisió del dit magnífich relador, e instants los procuradors fiscals de Sa Majestat haver manat a-n Hierònym Massot, notari procurador de la dita Ysabet Pastora, e a-n Anthoni Gómiz e a Bernaldino Azero, delats e denunciats qui dessús, que per a huy, en hora de audiència, diguen e al·leguen tot lo que vullen, e posen procés e actes en poder del dit magnífich relador, *alia*, etc. *Et etiam* féu lo mateix manament a-n Hierònym Arinyo, notari procurador dels miserables, *noviter* creat, lo qual dix li ha respost que encara no havia prestat lo jurament acostumat en son offici, e que, prestat que haja dit jurament, farà lo que deja.

{84.3} *Die predicta intitulata XXV mensis junii anno MDXXXI.*

Retulit Ramon Bernat, vergueta de la Real Alguaziria, ell, huy, de provisió del dit magnífich relador, instants los procuradors fiscals de Sa Majestat haver manat al dit Pere Cerdà, delat e denunciat qui dessús, en la presó, que per a di-

lluns primer vinent, que comptarem XXVII del present, en hora de audiència, diga e al·legue tot lo que vulla e pose procés e actes en poder del dit magnífich relador, *alia*, etc. [265 r] [265 v]¹⁸¹

Die XXV junii DXXXI.

{85} Procura.

Hierònym Arinyo, *notarius procurator miserabilium personarum*, etc.

Ihesus. Satisfent, impugnant e contradient na Àngela Vallesa a la denuncia-ció e addicions contra aquella e altres posada, e per mostrar que, en respecte de aquella, la dita denuncia-ció e addicions *non subsistint in facto nech procedunt de jure*, e que no és encorreguda en pena alguna, i per part de aquella se fa, diu e posa lo que·s segueix:

I. E primerament diu e posa e, si negat serà, provar entén que la dita na Àngela Vallesa és dona de bona vida e fama e conversació e bona christiana, e per tal és tenguda e reputada per tots los conexents d'aquella. E axí és ver.

II. *Item*, diu *ut supra* que la dita na Àngela Vallesa no és dona que comuni-que ni vaja a parlar ab perssones algunes, induhir ni perssuadir aquelles, ans està en sa casa, fent sa faena per poder viure. E axí és ver.

III. *Item*, diu *ut supra* que la dita na Àngela Vallesa és dona molt pobra e de molt poca condició [266 r] e qualitat, e no pot res ni és per a fer cosa alguna. E per tal és haguda, tenguda e reputada per tots los conexents aquella. E axí és ver.

IIII. *Item*, diu *ut supra* que la dita na Àngela Vallesa, *ultra* de ser dona, és persona molt pahorosa e tímida, segons axí mateix se presumix de justícia, e per tal és tenguda, haguda e reputada per tots los conexents a aquella. E axí és ver.

V. *Item*, diu *ut supra* que la dita na Àngela Vallesa és tant temerosa e flauca de cor que, per ésser tal, dexa de perdre ses coses mateixes per no haver de parlar e comunicar ab hòmens aquelles. E axí és ver.

(181) Fol. en b°.

VI. *Item*, diu *ut supra* que, per ésser la dita na Àngela Vallesa tan pusil·là-nima e flauca de cor, se ha dexas perdre la roba e béns. E axí és ver.

VII. *Item*, diu *ut supra* que la dita na Àngela Vallesa tostemps és estada bona e fehel vassalla de Sa Magestat, e jamés se·s mostrat, ni·s porà mostrar, que aquella sia estada agermanada, ni haja partiçipat cosa alguna dels dits agermanats. E axí és ver.

VIII. *Item*, diu *ut supra* que la dita na Àngela Vallesa és casada ab en [Joan] Vallés, tintorer. E axí és ver.

VIII. *Item*, diu *ut supra* que lo marit de aquella [h]a més de dihuyt o de nou anys que és fora de la present çitutat de València. E axí és ver. [266 v]

X. *Item*, diu *ut supra* que la dita Àngela Vallesa jamés ha tengut notícia del dit son marit, ni a hon aquell està ni habita, e de tot lo dit temps. E axí és ver.

XI. *Item*, diu *ut supra* que la inclinació natural de les mullers que són casades ab algunes perssones e tenen sos marits absents e ha molt temps que no han sabut ni saben res de aquells, és procurar de saber de aquells, axí per a saber si són vius o morts, e per saber com estan e si poden ésser socorregudes e remediades per aquells en ses neçessitats. E axí és ver.

XII. *Item*, diu *ut supra* que qualsevol persona que tinga sà e recte inteniement dirà e testificarà, com axí sia la veritat, que la inclinació e desig de les dones casades e que són sos marits absents és de saber les coses dessús dites en lo precedent capítol. E axí és ver.

XIII. *Item*, diu *ut supra* que, si ben són mirats los mèrits del dit proçés, sols portaria contra la dita Àngela Vallesa lo que diu e hauria dit lo dit Bernaldino Azero en les confessions per aquell *in tormentis* fetes, e après en los acaraments fets entre aquell e la dita na Àngela Vallesa, e no altra cosa, lo que, si bé és mirat, *nullius est effectus*. E mostras per lo que·s segueix.

XIII. Car diu *ut supra* que cessa ésser ver, e, per conssegüent, se nega que lo dit Bernaldino Azero digués ne haja dit les paraules que aquell diu en les dites confessions a la dita na Àngela Vallesa, ni de justícia se haja de estar al que ell diu. E axí és ver e fundat de justícia. [267 r] Car diu *ut supra* que lo dit Bernaldino Azero *est solus iudicto suo et depositione*, e per ço no faria prova alguna. E axí és ver e fundat de justícia.

XV. *Item*, diu *ut supra* que no sols per ésser únich e singular no faria prova, *mas* encara perquè lo que hauria dit, lo hauria dit *metu tormentorum*, per hon

menys se hauria de <ne> creure e estar al que aquell diu, ni faria prova ni judici algu. E axí és ver e fundat de justícia.

Item,¹⁸² diu *ut supra* que, segons se mostra per lo que diu lo dit Bernaldino Azero en ses confessions, aquell diu que digué les dites paraules al dit Hieroni Cerdà e Miralles, *et tamen* lo dit Hieroni Cerdà, en ses confessions multiplicades per aquell fetes, jatsia diga¹⁸³ moltes coses de diverses altres persones, emperò no ha dit cosa alguna de la dita na Àngela Vallesa, perquè, ab tota veritat, lo dit Bernaldino Azero no dix les dites coses, sinó sols que son marit era viu e estava molt pròsper¹⁸⁴ a la dita Vallesa. Perquè si hagués dit les dites coses que aquell diu dix a la dita Vallesa, lo dit Hieroni Serdà ho haguera dit, com ho ha dit dels altres, lo que no havent-ho dit, com no ha dit, se ha de dir ésser estat perquè, en veritat, lo dit Bernaldino Azero no dix dites paraules a la dita Àngela Vallesa. E axí és ver.

XVI. *Item*, diu *ut supra* que, axí mateix, lo que diu lo dit Bernaldino Azero no és de creure ni versemblant, com no sia de creure ni versemblant que en semblants parlaments y consells [267 v] que diu aquell los feyen secrets, los haguesen de fer y tenir davant la dita Àngela Vallesa, y fer y tenir-los davant aquella, que era dona que no podia fer ab aquells, e havien de creure los descobriria, per ésser les dones naturalment gàrrules e parleres, e tantost dihuen lo que saben. E axí u diran totes les perssones que tenen sà y recte inteniment, com axí sia la veritat.

XVII. *Item*, diu *ut supra* que naturalment totes les dones són inconstants e vàries, e acostumen de dir e parlar tot lo que saben e *lo suyo y lo ajeno*. E axí és ver.

XVIII. *Item*, diu *ut supra* que, no éssent de creure ni verssemblant¹⁸⁵ lo que diu lo dit Bernaldino, *immo continent in se especiem falsitatis*, menys faria prova alguna. E axí és ver.

XVIII. *Item*, diu *ut supra* que menys faria prova alguna perquè lo dit Bernaldino Azero és home vil y defecte, mentirós e que no diu veritat, segons se mostra per les confessions de aquell, com aquell diga que, per traure dinés e per

(182) Postfacto.

(183) Original: digua.

(184) [E axí es ver].

(185) [lo dit Bernaldino].

què'ls hi donassen lo dit Hieroni Cerdà y los altres, deya e donava a entendre les dites mentires al dit Hieroni Cerdà e altres, jatsia no fossen veres. E axí és ver.

XX. *Item*, diu *ut supra* que, éssent axí lo dit Bernaldino Azero vil y defecte y mentirós, e no versemblant lo que aquell diu dix a la dita na Àngela Vallesa, és molt més çert que no fa [268 r] prova, ni judici, ni presumpció alguna contra la dita na Àngela Vallesa, *neque ei in aliquo est estan dictis quo deficiat in eo fundamentum quod est veritas propter quod creditur testi*. E axí és ver e fundat de justícia.

XXI. *Item*, diu *ut supra* que jatsia a foro confessio condelati videatur aliquid probare, emperò la tal disposició foral tostemps se ha entès y acostuma de entendre *aliis objectis non concurrentibus* contra la confessió del condelat. Emperò, concurrent altres objectes, los quals *diminuerant fidem* del condelat, si *alia fuisset datus in testem*, los dits objectes y defectes y qualitats *diminuunt fidem* de la confessió feta per lo dit condelat, y en tal cas, la dita confessió *condelati nech semiplene probaret nech faceret indicium nech presumpcionem*, y per ço *in casu occurrenti*, la confessió feta per lo dit Bernaldino Azero, patint aquell los objectes e defectes que patix, com dit és, no faria prova, ni judici algú, ni presumpció contra la dita Àngela Vallesa. E axí és ver.

XXII. *Item*, diu *ut supra* que, per lo que dit és, se mostraria que per los mèrits de dit procés no resultaria cosa alguna contra la dita Àngela Vallesa. E axí és ver.

*Item*¹⁸⁶ diu *ut supra*, *quod posito sine prejudicio veritatis* que fos ver lo que diu lo dit Bernaldino [268 v] Azero en los dits acaraments, lo que no fa, emperò, *etiam eo in casu* se mostraria per lo que aquell diu que la dita na Àngela Vallesa no hagués dit ni manifestat lo que hauria dit lo dit Bernaldino. E axí és ver e mostras per lo que's segueix.

XXIII. Car diu *ut supra* que lo dit Bernaldino en les sues dites confessions diu que <diu que> don Enrich lo encubert era fill del príncep don Johan e de madama Margarita, y que era viu y estava en Flandes, y que era duch de Pera, y que li pertanyien los regnes de Espanya, y que havia de venir lo any quaranta-dos a Morvedre, y que ab dit encubert estava lo dit Vallés, marit de aquella, molt pròs-

(186) Postfacto.

per e ab molta renda, en axí que, en les dites paraules que diu lo dit Bernaldino dix a la dita na Àngela Vallesa, li donà les dites noves del dit son marit, dient-li que estava ab lo dit encubert molt pròsper e ab molta renda, del que se hauria de dir que, si la dita na Àngela Vallesa no hauria revelat les dites paraules *posito quod alia de iure* fos tenguda de revelar dites paraules, lo que no fa, seria excusada axí mateix *in casu nostro* si no les revelà *ab aliqua pena*, e mostras per lo que's segueix.

XXIII. Car diu *ut supra* que, per lo contracte que's fa *inter virum et uxorem efiscintur vir et uxor duo in carne una*, de tal manera que *quematmodum quis non tenetur prodere se ipsum et non prodendo se ipsum no iudicidit in crimen aliquod* ni en pena alguna, *pariter et pari modo* la muller *non tenetur prodere virum*, e no manifestant aquell, *non iudicidit in penam immo exensatur*. E axí és ver e fundat de justícia. [269 r]

XXV. *Item*, diu *ut supra* que éssen[t] excusada la dita na Àngela Vallesa per la causa dessus dita, se ha de dir per ço ésser excusada *in casu nostro*, per no haver dit ni manifestat les paraules que diu lo dit Bernaldino los dix; per ço que, si haguera manifestat aquelles, de allí se vendria a saber que lo dit son marit, segons diu aquell, estaria ab lo dit encubert *et sich proderet illum*. Per ço, si no u féu, seria excusada. E axí és ver.

XXVI. *Item*, diu *ut supra* que *etiam* seria excusada per quant, havent-li dit lo dit Bernaldino tals noves de son marit y que estava tan pròsper y ab tanta renda, se mostrava la constituhia en alguna obligació y haver de tenir aquella alguna causa perquè no hagués de dir ni manifestar les dites paraules que hauria dit lo dit Bernaldino, tostemps entenen-ho dir *sine prejudicio veritatis*, la qual causa, encara que *alia non fuisset* justa considerada, emperò *in muliere et uxore*, com és en la dita na Àngela Vallesa, la excusaria. Y axí és ver e fundat de justícia.

XXVII. *Item*, diu *ut supra* que *etiam* de justícia e rahó natural escrita *in criminibus in quibus quis tenetur ex sciencia et non ex revelatione* se troba expressament dispost *quod propter supper dictas causas consanguinitatis et afinitatis relevantur quis saltim a pena ordinaria delicti*. E axí és ver e fundat de justícia. [269 v]

XXVIII. *Item*, diu *ut supra* que, si bé es miren les dites confessions e respostes fetes per lo dit Bernaldino, sols per aquelles se mostra que lo dit Bernaldi-

no sols dix les dites paraules *et quod tunch temporis* no fon passat a fer-se concert ni tracte algú de anar y ser ab lo dit encubert contra Sa Magestat, *immo fuit estatim in dictis nudis verbis* sense fer altre concert ni tracte algú, per hon seria sert de justícia *in casu occurrenti* que la dita na Àngela Vallesa, *etiam* que no hagués revelat les dites paraules, no hauria caygut en crim algú, ni seria tenguda a pena alguna, que, *in casu nostro*, per ésser aquella dona *et uxor relevaretur de jure*, com en lo cas occorrent, *non loquantur jura* sinó *interveniente tractatu*. E axí és ver.

XVIII. *Item*, diu *ut supra* que, jatsia lo dit Hieroni Çerdà e dit Soldevila sien stats sentenciats, emperò ab justa causa per ço que, intervenint *inter illos tractatus* e posar-ho en obra e induhir altres perquè fossen de la mateixa voluntat de aquells *et multa alia* que's demostren per proçès, los quals no entrevenen en la dita na Àngela Vallesa. E axí és ver.

XXX. *Item*, diu *ut supra* que de justícia e rahó natural escrita hi ha molta dubitació si *quis teneatur revelare et si ob non revelacionem quis juçidat in penam et hoc loquendo de tractatu et conjuratione que fit*, y alguns doctors que escrihuen de rahó natural escrita tenen que sí, e altres no; *et hoc loquendo in viris qui* [270 r] <qui> *habent rectum judicium rationis*, emperò en lo nostre cas, en lo qual *tantum fuit estatim in nudis verbis* e no passat a tracte algú damnat, la dita na Vallesa, y parlant *in muliere*, la qual no sab si és tenguda revelar o no, màxime no havent-hi, ni fent-se <ni> conjuració alguna davant aquella, és cert y clar de justícia que aquella *non comisit crimen aliquod nech tenetur ad aliquam penam, etiam* hagués hoÿt les dites paraules al dit Bernaldino e no les hagués revelades. E axí és ver e fundat de justícia.

XXXI. *Item*, diu *ut supra* que de justícia se presumeix *in casu occurrenti* la dita Àngela Vallesa no saber ésser tenguda a revelar les dites paraules que diu dix lo dit Bernaldino y ésser delicte dexar-les de dir e revelar, majorment en lo cas occorrent, com sia cosa molt dubtosa, per hon, sabent aquella ser tenguda a revelar dites paraules, seria cert que no *juçidisset in delictum nec incurreret in aliquam penam quod sine proposito et intencione et dolo non comitatur delictum maxime punibile pena corporali*. E axí és ver e fundat de justícia.

XXXIII. (sic) *Item*, diu *ut supra* que encara que lo delicte del qual *agitur ob principalis Magestatis veneracionem* se haja molt de mirar, emperò no res

menys és disposat de justícia que jutje davant lo qual lo dit crim se tracta *in primis* ha molt de mirar y considerar la perssona, y si és tal que *potuerit illud facere* e partiçipar en fer aquell, perquè si tal és la perssona que no'n pogués fer ni partiçipar en tal delictes, no se n'ha [270 v] de haver esguart, *immo parcendum est* si alguna cosa fes. E axí és ver e fundat de justícia.

XXXIII. *Item*, diu *ut supra* que per ésser la dita na Àngela Vallesa dona la qual *nichil feçit et propter sexum illius*, se ha de dir e presumir que *non potuerit facere* ni entrevenir en fer de fet cosa alguna, [i] se ha de dir que *etiam* que aquella hagués ohit les dites paraules, lo que no fa ésser *verita[s]* digna. Y axí és ver e fundat de justícia.

XXXV. *Item*, diu *ut supra* que *etiam* de justícia e rahó natural escrita se troba expressament disposat *etiam in crimine lese magestatis quod minor circa cas debet esse sententia quas pro infirmitate sexus minus anzuras esse confiditur et esperatur et si hoc in muliere simplici estatuhitur multo fortius*, se ha de dir *in uxore in qua nedum concurrat fragilitas sexus sed vinculum et nexus matrimonii et reverencia maritalis que multo fortius excusant*. E axí és ver e fundat de justícia.

XXXVI. *Item*, diu *ut supra* que per ésser la dita Àngela Vallesa tan pobra, està ab sa mare en casa sua per poder-se al[j]udar hu o dos llits, per a llogar ca[s]cú llit algunes persones, com no tinga altra manera de viure. E axí és ver.

XXXVII. *Item*, diu *ut supra* que per ésser la dita Àngela Vallesa de tan bona vida e fama e bona christiana, les persones que coneixen aquella diran e testificaran, com axí sia la veritat, que aquella no ha cabut ni participat, ni haguera cabut ni participat, en cosa alguna que fos contra Sa Magestat, ni en cosa alguna que lo dit [271 r] Bernaldino y altres volguessen fer contra Sa Magestat. E axí és ver.

Ex quibus et aliis resulta e appar la dita Àngela Vallesa deure ésser absolta de la dita acusació, e axí u supplica e demana ésser fet e provehit, com axí de justícia proçehixca e fer-se deja. *Cuius complementum, etc., implorant, etc.*

Sobre los quals capítols supplica ésser-li rebuts testimonis *in juncto parti, etc., alia, etc.*

Jesus. Recipiantur testes in juncto parti, etc., alia, etc.

{85.1} *Die XXV mensis junii MDXXXXI.*

Retulit Ramon Bernat, vergueta de la Real Alguaziria, ell, huy, haver intimat dita scriptura e provissió de aquella a-n Francés Joan Cardona, notari procurador fiscal. Respós [que] farà lo que deurà.

Vidit Benavent, advocatus pauperis, et mandato. [271 v]

{86} *Testes super scriptura deffensionum posita pro parte
Angela Vallesa die XXV junii.*

Testimonis produïts e donats en la ciutat de València.

{86.1} *Die XXV mensis junii anno MDXXXXI.*

Miquel Lopis, perayre, qui reve en casa de na Lopisa, en lo carrer de Palomar. *Testis* produhüt e donat.¹⁸⁷

I. *Et [primo.]* [272 r] E dix que sis o set anys ha, poch més o menys, que ell, testimoni, coneix a la dita Àngela Vallesa mencionada en lo dit capítol, e té molta pràctica ab aquella, per ço com ha posat en tot lo dit temps ell, testimoni, en la casa de la mare de la dita Àngela Vallesa. E en lo que ell, testimoni, ha vist e conegut en aquella, la té per dona de bona fama, vida e conversació, e bona cristiana, e per tal creu ell, testimoni, que la tenen e reputen tots los que la conexen. E açò és lo que ell, testimoni, dix saber sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit. Interrogat de presents. E dix que tots los vehins de la dita Àngela Vallesa e molts jóvens perayres que posen en casa de la mare de la dita Àngela Vallesa, dels noms dels quals al present no té recort, poden dir e testificar lo que ell, testimoni, dit ha dessús.

II. *Item.* E dix que per tal la ha tenguda ell, testimoni, qual se conté en lo dit capítol, en [272 v] tot lo temps que dit ha dessús. E per tal creu que la tenen e reputen los qui la coneixen.

III. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol. E açò dix saber ell perquè, segons dessús ha dit, ha sis o set anys que stà e posa en la casa de la mare de aquella, e

(187) Original: produhida e donada.

veu que's dona de poca condició e pobra e no poderosa. E axí té per ver lo dit capítol. E és recordant haver ohït dir, no's recorda a qui, que per rahó de hun encubert, lo cap del qual stà en la forca, li levaren tots los béns que tenia, axí de la dita na Vallesa, com del marit de aquella. Interrogat de loch. E dix que en València. Interrogat de temps. E dix que no's recorda. Interrogat de presents. E dix que alguns vehïns de la dita Àngela Vallesa, dels quals al present no té recort qui eren.

III. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol. E dix-ho saber per haver-la acompanyada Dijous Sant [273 r] a la sglésia, e haver vist que tenia por dels que's despleinaven.

V. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol. E dix-ho saber per haver-li vist fer camises e fahena de algunes persones, <e> hòmens e dones, los noms dels quals no's recorda, e no pagant-la ho deixava perdre per no anar-hi a demanar. E té per cert que no iria per cases de notaris per res.

VI. *Item.* E dix que no y etc.

VIII. *Item.* E dix que axí u ha ohït dir ell, testimoni, a la dita na Vallesa e a la mare de aquella, e a altres que al present no's recorda, ni en presència de qui. E açò en la present ciutat. [273 v]

VIII. [*Item.*] E dix que no y sab res més del que ha dit dessus en lo precedent capítol, al qual se refir.

XXXVI. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol. E dix-ho saber perquè posa en la dita casa de sis o set anys ensà.

XXXVII. *Item.* E dix que axí u creu e té per cert ell, testimoni, com se conté en lo dit capítol.

Generaliter [etc.] Ultimo [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc. [274 r]

{86.2} *Dictis die et anno.*

En Joan Torralba, texidor de lana, qui stà en lo carrer d'en Palomar de la present ciutat de València.

I. *Et primo.* E dix que està en veritat que ell, testimoni, coneix a la dita na Àngela Vallesa de més de trenta-sis anys e contínuament aquella és stada en lo vehïnat de ell, testimoni, e ha tengut alguna pràctica en la casa de aquella, com a

vehí. E en lo que ell, testimoni, ha vist e conegut, té a la dita Àngela Vallesa mencionada en lo dit capítol per dona de bona fama, vida e conversació, e per bona christiana, e per tal creu e té per cert ell, testimoni, que la tenen e reputen tots los que la [274 v] coneixen. E açò és lo que ell, testimoni, dix saber sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit. Interrogat de presents. E dix que molts vehïns de ell, testimoni, e de la dita Àngela Vallesa, ço és, Berthomeu Riulla, perayre, e altres, los [noms] dels quals al present no li recorden.

II. *Item.* E dix que en tot lo temps que ell, testimoni, ha que és vehí de la dita Àngela Vallesa, contínuament la ha vista exir molt poques voltes de casa, si ja a missa, a la Concepsió; ans la veyá star en sa casa fent sa fahena, en lo que ell, testimoni, veyá e podia compendre. E açò és lo que ell, testimoni dix saber sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Açò ajustat que contínuament la ha vista molt poch parlara. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit.

III. *Item.* E dix que per tal la té ell, testimoni, ço és, per <per> [275 r] dona pobra e de poca condició e qualitat, e de poques forces e poder, e per tal creu e té per cert que la tenen e reputen los que la conexen.

III. *Item.* E dix que no y sab res més que creu que per ésser dona és pahorosa.

V. *Item.* E dix que ell, testimoni, ha pus de dos anys e de lavors ensà ha vist que, barallant-se algunes vegades la mare de la dita Àngela Vallesa, que té posada, ab alguns jóvens, los noms dels quals ignora ell, testimoni, que posaven en casa de la mare de la dita Àngela Vallesa, per lo que aquells li havien de donar per rahó de la posada, la dita Àngela Vallesa deya a la dita sa mare: Senyora, deisau-ho star, que yo ho pagaré! E açò és lo que dix saber sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

VI. *Item.* [275 v] E dix que no y sab res.

VIII. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol, per ço com ell, testimoni, se troba present a les spatlles dels dits [Joan] Vallés e Àngela Vallesa ensemps ab molts vehïns del dit carrer d'en Palomar, dels noms dels quals ell, testimoni, al present, no té recort. Interrogat de loch. E dix que ja u ha dit. Interrogat de temps. E dix que quatorze o quinze anys. Interrogat de presents. E dix que ja u ha dit.

VIII. *Item.* E dix que stà en veritat que en lo temps que fonch sentenciat lo encubert, lo cap del qual stà en la forca, que ha dotze o tretze anys, ell, testimoni, ohí dir que lo marit de la dita Àngela Vallesa se absentà de la present ciutat per què'l inculpaven en les coses del dit encubert. E açò no's recorda ell, testimoni, a quin [276 r] ohí dir, ni en presència de qui. E açò és lo que ell, testimoni, dix saber sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

XXXVI. *Item.* E dix que és ver lo dit capítol. E açò dix saber per haver-ho vist entrant en casa de la mare de la dita Àngela Vallesa.

XXXVII. *Item.* E dix que axí u creu e té per cert ell, testimoni, com se conté en lo dit capítol.

Generaliter [etc.] *Ultimo* [etc.]

In junctum fuit sibi tenere secretum, etc. [276 v]

{86.3} *Dictis die et anno.*

En Joan Vilarobí, perayre, que posa en casa de na Lopiça, mare de Àngela Vallesa, prop la plaça de Palomar, testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

I. *Et primo.* E dix que stà en veritat que ell, testimoni, ha hun any, poch més o menys, que posa en casa de una dona que li diuhen na Lopiça, prop la plaça de Palomar, la qual té en casa sua a la dita Àngela Vallesa, sa filla, en la qual casa ell, testimoni, ha menjat e dormit en lo dit temps. E en tot lo que ell, testimoni, ha vist en la dita Àngela Vallesa e la ha practicada la té per dona de bona vida e per tal qual en lo dit capítol se conté. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que Miquel López e Joan Navarro e hun altre que, per lo semblant, se diu Joan Navarro, los quals posen en casa de la dita na Lopiça.

II. *Item.* E dix que ell, testimoni, en tot lo que ha practicat ab la dita na Àngela Vallesa mencionada en lo dit capítol per tot lo temps que dit ha dessús, entrant y exint ell, testimoni, en la dita casa, no sab ni ha vist que [277 r] aquella anàs a parlar ab persones algunes per a persuadir ni induhir aquelles; ans la ha vista contínuament treballar e fer faena en sa casa e fer faena de cosir per a viure com a dones de virtut, e algunes voltes la ha vista filar al torn per a suplir a ses neces-

sitats. E açò dix saber ell, testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell, per lo que dit ha dessús. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessús.

III. *Item.* E dix que per tal qual se conté en lo dit capítol la té ell, testimoni. E açò per lo que ha dit e testificat dessús. E axí mateix, per haver vist ell, testimoni, en lo dit temps que dit ha dessús, que la dita na Lopiça, sa mare, de cascun dia la socorria, axí en lo menjar com en altres coses que, altrament, si no fóra per la dita sa mare, aquella passara alguna fatiga.

III. *Item.* E dix que per tal qual se conté en lo dit capítol la té ell, dit testimoni, a la dita Àngela Vallesa en tot lo que la ha practicada e ha vist e conegut en aquella per tot lo dit temps.

V. *Item.* E dix que ell, testimoni, té per tant flaca de cor a la dita Àngela Vallesa e temerosa per haver-la practicada, segons dit ha dessús que creu e té per cert les coses en dit capítol contengudes. [277 v]

VI. *Item.* E dix que no y sab res de certa sciència sobre lo contengut en lo dit capítol més de haver hoÿt dir a la dita Àngela Vallesa moltes vegades en lo dessús dit temps que s'havia deixat perdre alguns béns propis de aquella per no tenir mal de cap de conversar ab nengú, dient que ans se dexaria perdre quant tenia que haver de entendre ab nengú. E açò e no *alia* dix saber ell, testimoni. Interrogat de loch e temps. E dix que ja u ha dit dessús. Interrogat de presents. E dix que la dita na Lopiça e una dona qui's diu Bàrbera que stà en dita casa.

VIII. *Item.* E dix que lo contengut en lo dit capítol ha hoÿt ell, testimoni, a la dita Àngela Vallesa moltes vegades en lo dessús dit temps.

VIII. *Item.* E dix que li par a ell, testimoni, que ha hoÿt dir a la dita Àngela Vallesa que ha tretze anys que no sab noves algunes del dit son marit. E no y sab *alia* ell, testimoni.

XXXVI. *Item.* E dix que no sab *alia* sobre lo dit capítol sinó que ha hoÿt dir a la dita na Lopiça, mare de la dita Àngela Vallesa, que los lits que [278 r] tenia en sa casa eren propis de la dita na Lopiça. E no sab ni ha hoÿt dir que la dita Àngela Vallesa tingués lit nengú en la dita casa.

XXXVII. *Item.* E dix que stà en veritat que ell, testimoni, en tot lo que ha practicat ab la dita Àngela Vallesa e ha vist e conegut en aquella per tot lo dessús dit temps la té per dona de bona vida e fama e bona christiana, [i] té per cert les

coses en lo dit capítol contengudes. E açò dix saber ell, dit testimoni, sobre lo dit capítol e contengut en aquell per lo que dit ha dessus. Interrogat de loch, temps e presents. E dix que ja u ha dit dessus.

Generaliter, etc. E dix ad omnia non.

Ultimo, etc. E dix que aquella part que millor dret e justícia tinga.

In junctum fuit, etc.

{87} *Die XXVII junii MDXXXI.*

Comparant in Regia Audiencia en Hierònym Arinyo, notari procurador dels miserables e en lo dit nom procurador de la dita Àngela Vallesa, dix que, atès que sien stats produïts los testimonis que's havien de produir e donar en deffensa de la dita Àngela Vallesa, e que fa acte és content e li plau que's faça justícia en lo present procés. [278 v] [279 r]¹⁸⁸

{88} *Jesu Nomine et Domini nostri invocato.*

Excellentissimus dominus dux locumtenens generalis, etc.

In facto denuntiationis posite per fisci regii procuratores contra Damianum Armengol, Angelam Vallesa et alios, visis confessionibus dictorum delatorum, et testium depositionibus et condelatorum confessionibus, visis denique videndis factaque relatione in Regio Consilio et conclusionem in eo factam insequendo:

Quoniam ex meritis dicti processus tot et talia resultant inditia propterque merito dicti delati debeant torture supponi iccirco et alia providet et declarat quod sine preiudicio probationum ex processu resultantium dicti delati et eorum alterniter torqueatur jam diu donec veritas ex eorum ore ervat et de complicibus dixerint arbitrio suo sive relatoris huius cause, etc.

//El duque de Calabria//

(188) [Die XXVIII mensis junii anno MDXXXI.].

Vidit Ystella. Vidit Camos. Vidit Fisci advocatus. Vidit Sarçola.

Lata, etc., per Sarçola, Regii Consilii doctorem, etc., et publicata per Joannem Ludovicum de Cervello, scribam mandati, etc., in turri aule sine domus magnificorum juratorum huius civitatis Valençie, die XXVIII junii anno a Nativitate Domini MDXXXI, presente [et] instante Francisco Joanne Cardona, notario altero ex fisci regii procuratoribus, [pro un parte], et eisdem delatis pro altera parte, nec non presentibus pro testibus Petro de Hita et Jaume Ros, de Regia Alguaziria sive verguetes, ac pluribus aliis, etc. [279 v]

{89} *Die XXVIII mensis junii anno MDXXXI.*

Per execució de la dessús dita interlocutòria de turments en lo dia de huy per lo magnífich mossén Joan Luýs de Cervelló, scrivà de manament de Sa Majestat, publicada, fonch pujada la dita Àngela Vallesa, delada e denunciada qui dessús, dalt en lo porche de la sala hon stà la corriola dels turments, la qual, *medio juramento* per aquella prestat a nostre Senyor Déu, etc., instant en Francesch Joan Cardona, notari procurador fiscal de Sa Majestat, fonch amonestada per lo magnífich micer Berthomeu Luýs Sarçola, doctor del Real Consell e relador qui desús, en presència e assistència del magnífich Martí Ponç, advocat fiscal e patrimonial de Sa Majestat, moltes vegades a què digués veritat. E dix que no sab ya més del que ha dit.

E com li fos dit que's recordàs del que Bernaldino Azero havia dit e averdat en presència sua, de com havia parlat en presència sua y de Cerdà e Miralles de don Enrich encubert, y com era fill del príncep don Joan, e era stat furtat del bres, y que havia de venir a Morvedre en lo any quaranta-dos y altres coses. E dix que ella, confessant, responent e testimoni, no sab tal, axí Déu li ajude, e que no li digueren sinó que lo marit d'ella, confessant, stava ab hun gran senyor e que stava molt rich, y que no li digueren altra cosa ni ella, confessant, hi posava lo enteniment.

E com fos stada amonestada moltes vegades que digués veritat e tostemps <se> dix e respós que no y sabia més del que havia dit e confessat, fonch provehit que fos despullada, e li foren ligades les mans de part detràs ab la corda del

dit turment. E estant axí, ab les mans ligades, fonch amonestada que digués veritat. E com digués que ja la havia dita, fonch alçada de terra per alçària de quatre palms. E stant en lo dit turment fonch interrogada que [280 r] digués veritat. E éssent estada en lo dit turment per espay de mig miserere e digués que la devallassen, fonch devallada. E com perseveràs e digués que ja havia dit e confessat la veritat, fonch tornada a alçar per alçària de quatre palms de terra. E stant dalt en lo dit turment, <e> fos amonestada que digués veritat. E com fos stada en lo dit turment per espay de hun miserere ab son gloria-patri e digués que la devallassen e que diria la veritat, fonch devallada. E, per molt que fos amonestada que digués veritat, e digués que ja la havia dita, fonch tornada a alçar per alçària de cinch palms de terra. E stant dalt en lo dit turment, fonch amonestada per moltes vegades que digués veritat, e perseveràs en dir que ja la havia dita. Éssent stada en lo dit turment per espay de tres misereres ab sos gloria-patri, fonch devallada e asseyda en lo banch dels turments e fonch-li ligada la pedra blanca als peus. E stant axí ab la dita pedra ligada, fonch amonestada per lo dit magnífich relador que digués veritat e que no volgués que la maltractassen en los turments. E dix que la desligassen e que la diria. E axí fonch desligada e fonch entrada en la cambra que stà al cap del dit porche, en part hon no podia veure los dits turments. E dix que stà en veritat que, stant ella, confessant, responent e testimoni, en sa casa, alguns dies que feya faena, o havent-se deixat de fer faena, no's recorda quantes vegades hoy dir al dit Bernaldino, stant a soles ab ell una o dos vegades, que lo encubert stava en Alemania, e que era molt gran senyor e estava rich, e que havia donat mil ducats al marit d'ella, confessant, responent e testimoni, e que havia de venir a València. E dient-li ella, confessant, que com vindria ací a València lo dit son marit, que stava bandejat, aquell li dix que com son marit vendria –que bé poria venir–, que vendria ab aquell gran senyor, e les matexes coses... [280 v] [281 r/v]¹⁸⁹ dix lo dit Bernaldino a ella, confessant, responent e testimoni, en presència del dit Miralles, no's recorda si una o dos vegades.

E com fos amonestada que digués més la veritat, dix que no's recorda més sinó que lo dit Bernaldino li dix que lo marit d'ella, confessant, havia de venir ab lo dit gran senyor, o ab lo encubert, e que havia de venir a València aquest any o

(189) Fols. en b^o.

lo any que ve, e que lo dit encubert havia de ésser rey de València. E més és recordant que li dix que lo dit encubert era fill del príncep don Joan, e que la Majestat del Emperador morria. E que la acaren ab lo dit Bernaldino o ab qualsevol altra persona, e que aquesta és la veritat, e no y sab altra cosa, e que de son marit no sab ni ha hoÿt altra cosa més del que ha dit.

Et in continenti, fetes les dessús dites confessions, lo dit magnífich micer Berthomeu Luýs Sarçola, relador qui dessús, ab vot e parer del dit magnífich advocat fiscal e patrimonial de Sa Magestat, instant lo dit procurador, prorogà la dessús dita interlocutòria de turments per a huy després dinar, ab continuació de dies y hores.

Testes. Joan Prats e Pedro de Hita, verguetes de la Real Alguaziria.

{90} *Dictis die et anno.*

Bernaldino Azero, delat e denunciat qui dessús, confessant, responent e testimoni qui jura a nostre Senyor Déu, etc.

Fonch interrogat que diga què és lo que sab del marit de la dita Àngela Vallsa e que si sab si és en la present ciutat o en lo regne o en altra part. E dix que, per lo jurament que fet ha, no sab res de aquell, ni sab hon és, ni ha hoÿt més de aquell del que lo dit Miralles dix a ell, confessant, [ço és:] que era hun gran agermanat e que era fogit per la jermania.

Fonch interrogat si sab ni-s recorda de altra cosa més del que ha dit e confessat. [282 r] E dix que, per lo jurament que ha fet, e per lo pas en què stà, no-s recorda de altra cosa més del que ha dit e confessat.

Et in continenti, fetes les dessús dites confessions, lo dit magnífich micer Berthomeu Luýs Sarçola, relador qui dessús, hagudes per publicades les dites confessions, donà e atorgà dilació de huy per tot dia a cascuna de les dites parts, axí en matèria principal com objectiva, la qual dilació passada lo dit procés reste com stà, en punt de acord.

{91} *Predictis die et anno.*

Per execució de la dessús dita interlocutòria de turments fonch devallat lo dit Damià Armengol, delat e denunciat qui dessús, de dalt de la torre d'en Guimen en lo porche hon stà la corriola del turments,¹⁹⁰ instant lo dit en Francesch Joan Cardona, notari procurador fiscal de Sa Magestat, lo qual jura a nostre Senyor Déu, etc.

E com fos amonestat per moltes vegades que digués veritat per lo dit magnífich relador, en presència e assistència del dit magnífich advocat fiscal e patrimonial de Sa Majestat, e digués que ja la havia dita, fonch despullat e foren-li ligades les mans de part detràs ab la corda del dit turment. E stant axí ab les mans ligades, fonch *interim* amonestat per moltes voltes que digués veritat, e que no volgués que'l maltractassen en los turments. E com digués que ja havia dit e confessat la veritat e que no y sabia altra cosa, que fessen d'ell lo que volguessen.

Fonch provehit que fos deslligat de la dita corda e que fos tornat a vestir.

Et in continenti, lo dit magnífich micer Berthomeu Luýs Sarçola, relador qui dessús, ab vot e parer del dit magnífich advocat fiscal e patrimonial de Sa Majestat, instant lo dit en Francesch Joan Cardona, notari procurador fiscal, prorogà la dessús dita tortura per a después dinar, ab continuació de dies y hores.

Testes. Joan Prats e Pedro de Hita, verguetes. [282 v]

{92} *Die XXVIII junii anno MDXXXI.*

Retulit Francisco de Jaén, vergueta de la Real Alguaziria, ell, huy, de provisió del dit magnífich relador, instants los procuradors fiscals de Sa Majestat, haver manat a'n Hierònym Arinyo, notari procurador dels miserables, e en lo dit nom procurador de dit Bernaldino Azero que huy, per tot dia, diga e al·legue tot lo que vulla e pose procés e actes en poder del dit magnífich relador, *alias*, etc. Respós que li comuniquen lo procés.

(190) [lo qual jura a nostre Senyor Déu].

{93} *Die predicta intitulata XXVIII junii anno MDXXXI.*

Comparent in *Regia Audiencia* lo dit en Hierònym Arinyo, notari procurador dels miserables, e en lo dit nom procurador del dit Bernaldino Azero, delat e denunciat qui dessús, dix que ell ha vist e regonegut lo present procés, lo qual li és stat comunicat, e que, a consell del magnífich micer Francesch Benavent, doctor en cascun dret e advocat dels miserables, fa acte és content li plau se faça justícia en lo present procés. [283 r] [283 v]¹⁹¹

{94} Excel·lentíssim Senyor.

Die XX mensis junii anno MDXXXI.

Procura. Joan Lopes de Mosquerola.

En Joan Lopes Mosquerola, abaxador, pobre, vell e miserable persona, és detengut en la presó de la present ciutat de manament de vostra excel·lència e, a suplicació dels procuradors fiscals de Sa Majestat, acusat e denunciat per lo nefandíssim [crim] de infidelitat e inobediència perpetrat per [Hieroni] Cerdà e altres, lo que no plàcia a nostre Senyor Déu sia stat perpetrat ni pensat o cogitat de perpetrar per ell, dit supplicant, com ell, supplicant, sia fidelíssim vassall de Sa Magestat. Y per guardar la fidelitat e obediència¹⁹² que deu, és stat y és prompte de morir y perdre mil vides si tantes ne tingués, e, jatsia ell, dit supplicant, sia stat acusat, com dit és, del dit nefandíssim crim, emperò, parlant ab lo acatament y reverència que deu y és obligat, ell, dit supplicant, no ha comés, ni pensat, ni imaginat cometre lo dit nefandíssim crim, ni los dits procuradors fiscals, ni persona alguna particular, tal pot ni deu provar. Car evident e notòria cosa és que ell, dit supplicant, és home pobre, vell e malalt, e de tal stament, e ab moltes criatures, les quals coses són part que, jatsia fos la més mala persona del món, lo que per gràcia de Déu no fa, per a què ell no imaginàs, ni pensàs, ni perpetràs sem-

(191) Fol. en b°.

(192) Original: inhobediència.

blant delictes, ni altra cosa mal feta, per ço com ell treballa per a viure ab sa muller e fills e ha de treballar ab sa misèria e offici, e lo dia que no treballa no té per a poder pasar esta miserable vida. E si les dites coses e altres del dit supplicant no ha procurat e curat de articular e provar, o ha dexas de fer, axí per la molta pobrea e necessitat que té, per no tenir per a fer proçes ni defenses, com encara per què ell, dit supplicant, no ha comés, ni pensat, ni imaginat cometre, migañant la gràcia de nostre Senyor Déu, los crims dels quals és stat acusat.

E si lo dit Cerdà, ab ses confessions, se és allargat a dir alguna cosa contra ell, dit supplicant, més del que ell, dit supplicant, en ses confessions ha dit e respost en lo que més ha dit e confessat lo dit Cerdà, parlant ab lo mateix acatament e reverència, aquell no ha dit veritat, com no y haja altra cosa ni-s pot mostrar més del que ell, dit supplicant, ha dit e respost. E qualsevol cosa que lo dit Cerdà haja dit contra ell, dit supplicant, *ultra* que no fa prova alguna contra ell, dit supplicant, per ésser testimoni rebut sense injunctió de part, y per [284 r] ésser únich e singular, e no tenir conteste contra ell, dit supplicant, no res menys quant lo dit Cerdà fonch al loch del suplici e, poch ans de morir, desculpà a totes les persones que staven preses per lo dit nefandíssim crim, dient e fent rebre acte al scrivà de la present causa que, en les coses que ell havia comés, no y eren estades consentes les dites persones preses, desculpant aquells e dient que, quant ell descobria sa intenció, o lo que li paria, als dits presos, los uns de aquells se'n burlaven e no y donaven fe, e a altres no'ls plahia. Del qual acte a tota sa desculpa e inocència ne fa fe, e no en pus, de manera que, per lo que dit és, se mostra evidentment que ell, dit supplicant, no ha cabut, participat, ni comés lo dit nefandíssim crim e delictes, ni-s pot provar ni mostrar altra cosa del que ell, dit supplicant, en ses confessions e respostes ha dit. E si per haver ell, dit supplicant, hoyt al dit Cerdà lo que ell, dit supplicant, ha dit en ses respostes, e no haver-ho descubert, se [li] pot imputar culpa alguna, ell, dit supplicant, ab sa molta ignorància, simplicitat o imprudència no creya ésser obligat a descobrir-ho, axí per tenir-ho per burla e vanitat e pensament de home va, dement e de poch seny, com encara per ésser ell, dit supplicant, home ignorant e no creure ésser obligat a descobrir-ho. La qual ignorància, puix, per la gràcia de nostre Senyor Déu, no és mesclada ab malícia ni mal pensament, no ha causat ni pot causar culpa alguna. E ell, dit supplicant, *et casu quo* alguna fos, lo que no creu ni sab de la tal culpa per ignorància causada, ell, dit supplicant, prestat davant lo acatament de vostra excele·lència e dels senyors del Real Consell, ab mol-

ta humilitat, làgrimes e arrepentiment implora e supplica la misericòrdia de vostra excel·lència. La qual humilment supplica e recorda tinga en memòria la simplicitat, vellea, pobrea e indisposició de ell, dit suplicant, e moguen lo benigne ànimo de tal príncep e senyor com lo de vostra excel·lència per a usar de misericòrdia ab ell, dit suplicant. La qual *iterum et iterum* supplica e humilment demana *genibus flexis, lacrimis et humiliter corde* e haja pietat de complació de sa vellea, muller e fills, pobrea e larga presó. E sia mercé de vostra excel·lència manar-lo delliurar de la presó, lo que confia y spera en la clemència e benignitat de tant gran príncep e senyor. *Et alia*, etc. *Altissimus*, etc.

Manresa.

Intimetur fisci regii procuratoribus.

Relatum per excellentem ducem locumtenentem generalem, die XXVIII junii anno MDXXXI. Cervelló. [284 v]

{94.1} *Die XXVIII junii anno MDXXXI.*

Retulit Rafel Dolç, per lo verguer de la Real Audiència, ell, huy, haver intimat la dita supplicació e provisió al peu de aquella feta a-n Cosme Soriano, notari procurador fiscal. Respós que farà lo que deja. [285 r]

{95} *Die VII julii anno MDXXXI.*

Retulit Lorenço del Pueyo, vergueta de la Real Alguaziria, ell, huy, de provisió del Real Consell, instants los procuradors fiscals de la Cesàrea Majestat, haver manat a la dita Àngela Vallesa que huy, per tot dia, diga e al·legue tot lo que vulla e pose procés e actes *super noviter actitaris* en poder del dit magnífich relador als etc. Respós que-n diguen al procurador dels miserables.

{95.1} *Dicta die.*

Per mi, Anrich Armengol, notari en loch, e per lo scrivà del present procés e causa, fonch fet hun consemblant manament del dessús dit a-n Hierònym Arinyo, notari procurador dels miserables. Respós que ell consultarà ab lo magnífich micer Benavent, advocat dels miserables, e, consultat que haja ab aquell, farà lo que deja. [285 v]